

**T.C. ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI TİCARET HUKUKU ANABİLİM DALI**

**ANONİM ŞİRKET GENEL KURULUNDA GÜNDEM
ve
GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATMA ALTINBAŞ YILDIRIM

**Anabilim Dalı: ÖZEL HUKUK
Program: ULUSLARARASI TİCARET HUKUKU**

TEMMUZ 2019

ÖNSÖZ

Anonim şirketler, sermayesinin çok sayıda pay sahibi tarafından sağlanması esasına dayanan ve ekonomik büyüklüklerin artması sebebiyle ortaya çıkan yüksek kapasiteli ve hacimli işlerin bünyesinde yürütülmesi imkânını sunan bir organizasyondur. Ticarî ilişkiler sebebiyle oluşan hukukî ve maddî sorumluluklar bakımından “tüzel kişilik” kabuğu, gerçek kişilere, kişisel varlıklarını sınırsız sorumluluk riski altına sokmadan kullanma kolaylığı sağlamaktadır.

Çok sayıda pay sahibinin sermaye olarak yatırdıkları paraların anonim şirket yönetimi tarafından ne şekilde kullanıldığına ve bunun sonuçlarına ilişkin hususlar, bu kapsamda yöneticilerin görevlerine devamlarına karar verme, şirketin anayasası niteliğinde kabul edilebilecek olan esas sözleşmede yapılacak değişiklikler, şirketin hayatî nitelikteki varlıklarının elden çıkarılması gibi hususlarda müzakere ve karar verme bütün pay sahiplerinin bir araya gelmelerini gerekli kılmaktadır. Pay sahiplerinin bir araya gelmeleri ancak genel kurul toplantısı yoluyla gerçekleşebilmektedir.

Bütün pay sahiplerinin, şirkete sermaye sağlamaya dayanan ve bunun sonucu olan pay sahipliği hakları arasında, yönetsel pay sahipliği hakları olarak genel kurula katılma, genel kurulda müzakerelere katılma ve söz söyleme ve müzakere edilen konular hakkında oy kullanma hakları bulunmaktadır. Bu yönetsel hakların kullanılabilmesi için yapılan genel kurul toplantıları Türk Ticaret Kanunu’nda özel ve sıkı kurallara bağlanmıştır. Yapılacak toplantılara pay sahiplerinin hazırlanarak katılmaları ve bu hazırlığa dayanarak müzakereleri kendi menfaatlerine uygun şekilde yürütmeleri için pay sahiplerinin genel kurul toplantısında görüşülecek konular hakkında önceden bilgi sahibi olmaları öngörülmektedir. Pay sahibinin toplantıda görüşülecek konular hakkında gerekli hazırlığı yapmasına yetecek bir sürenin toplantıdan önce pay sahibine tanınması gerekmektedir. Türk Ticaret Kanunu’nda bu süre, ilân ve toplantı günleri hariç olmak üzere, iki hafta olarak öngörülmüştür.

Genel kurul toplantısı için ilanla ve diğer gerekli usullerle yapılacak çağrıya bir

gündemin de eklenmesi zorunludur. Gündem, çağrıya ilişkin genel kurul toplantısında pay sahiplerince müzakere edilecek konuları sırasıyla belirten bir konular listesidir. Pay sahiplerine duyurulan gündemdeki konuların içeriğinin veya sırasının değiştirilmesi, kural olarak, mümkün değildir. Pay sahiplerine duyurulan gündem anonim şirketin organlarını (yönetim kurulunu ve genel kurulu) bağlayıcıdır. Bu gündem konularında bir değişiklik yapılması ancak istisnaî durumlarda, kanunla öngörülen koşulların gerçekleşmesi veya durumların mevcut olması halinde mümkündür.

Pay sahiplerine duyurulan gündemin kesinliği ve bağlayıcılığı, şirketler hukukunda, genel kurul toplantıları bakımından, gündeme bağlılık ilkesi olarak nitelendirilmektedir.

Gündeme bağlılık ilkesi öncelikle pay sahibinin bilgi alma hakkı ve inceleme hakkı ile ilişkilendirilmelidir. Pay sahibi genel kurul toplantı tarihinden en geç iki hafta önce öğrendiği gündem konularında hazırlıklarını daha bilinçli ve amaca uygun şekilde gerçekleştirebilecek ve böylece toplantı sırasında müzakerelere daha etkili şekilde katılabilecektir. Müzakerelere bilgili ve hazırlanmış olarak katılma, pay sahibine söz söyleme hakkını daha etkili bir şekilde kullanma yolunu açacaktır. Böylece pay sahibi, genel kurul sırasında, şirket işlerine müdahalesinde daha tutarlı ve bilinçli davranıyor olabilecektir.

Pay sahibi genel kurul öncesindeki bilgi alma ve inceleme haklarını, gündeme bağlılık ilkesinin sağladığı imkânlarla birlikte etkin bir şekilde kullanarak, genel kuruldaki müzakere ve görüş bildirme araçlarını da tüketerek, oy vermede çok daha bilinçli, tutarlı ve amaca uygun davranış gösterebilir hale gelecektir.

Açıkladığımız çerçevede içinde, gündeme bağlılık ilkesi, anonim şirketler hukukunda, pay sahipliği haklarını güçlendiren ve özellikle bilgi alma ve inceleme hakları ile oy haklarının kullanılmasında, şirket amaçları ile de uyumlu bir pay sahipliği davranışı göstermeye destek olan bir ilke olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gündeme bağlılık ilkesi, anonim şirketler hukukunda, genel kurul bahsi geçen bütün çalışmalarda ele alınan ve değerlendirilen bir konu olmakla birlikte münferiden monografi şeklinde bir çalışmaya rastlamadığımız ve birkaç yüksek lisans teziyle değerlendirilmiş bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Gündeme

bağlılık ilkesi mülga 6762 sayılı ve yürürlükteki 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu bakımından çok sayıda yargı kararına konu olmuştur. Bu bakımdan, gündeme bağlılık ilkesi ile ilgili olarak kanun hükümlerinin açıklığa kavuşturulmasında yargı kararlarının da büyük ölçüde ışık tuttuğu görülmektedir. Bu bakımdan çalışmamızda, gündeme bağlılık ilkesi ile ilişkili olarak, muhtelif açılardan konuyu değerlendiren yargı kararlarına da mümkün olduğunca geniş bir şekilde yer verilmiştir.

Bu çerçevede, çalışmanın araştırmacılara ve konu hakkında bilgi edinmek isteyen diğer kesimlere faydalı olmasını ümit ediyoruz.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR.....	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	vi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET GENEL KURULU

1.1. Genel Kurulun Zorunlu Organ Niteliği.....	3
1.2. Genel Kurulun Anonim Şirket Organizasyonundaki Yeri	7
1.3. Genel Kurulun Toplanması.....	10
1.3.1. Genel Olarak	10
1.3.2. Genel Kurul Toplantısına Katılma	13
1.3.4. Genel Kurulun Çağrı ile Toplanması	18
1.3.4. Genel Kurulun Çağrı Olmaksızın Toplanması.....	27

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET GENEL KURUL TOPLANTILARINDA GÜNDEM

2.1. Genel Olarak	30
2.2. Gündemin İçeriği	33
2.2.1. Gündemde Bulunması Zorunlu Asgari Konular	33
2.2.1.1. Şirket Organlarının Seçilmesi	34
2.2.1.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresinin Belirlenmesi.....	37
2.2.1.3. Yönetim Kurulu Üyelerinin Parasal Haklarının Belirlenmesi	39
2.2.1.4. Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası	39
2.2.1.5. Şirket Organlarının Görevden Alınması	41
2.2.1.6. Denetçinin Seçilmesi ve Görevden Alınması (İstisnalar Hariç)	42
2.2.1.7. Finansal Tabloların Görüşülmesi	44
2.2.1.8. Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi	45
2.2.1.9. Kanunda Öngörülen İstisnalar Dışında AŞ'nin Feshi.....	48
2.2.1.10. Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı.....	49
2.2.2. Gündemde Yer Verilecek Diğer Konular	54

2.2.2.1. Esas Sözleşmede Öngörülmemiş ise Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresi.....	54
2.2.2.2. Menkul Kıymet İhracı veya Bu Hususta Yönetim Kuruluna Yetki Verilmesi.....	55
2.2.2.3. Birleşme, Bölünme, Tür Değişirme Kararları (TTK md. 151, md. 173, md. 189)	56
2.2.2.4. Hâkimiyet Sözleşmesinin Onaylanması.....	57
2.2.2.5. İç Yönergenin Onaylanması veya Değiştirilmesi	57
2.2.2.6. Sermayenin Azaltılmasına İlişkin Raporun Onaylanması (TTK md. 473)59	
2.2.2.7. TTK md. 376 Kapsamında Gerekli İşlemlere Dair Kararlar.....	60
2.2.2.8. Şirketin Tescilinden Sonraki İki Yıl İçinde İşletme Devralınması veya Kiralanmasına İlişkin Sözleşmelerin Onaylanması	61
2.2.2.9. Emredici Hükümler İlkesine Aykırı Olmayan Diğer Konular	61
2.2.2.10. Azlık Pay Sahiplerinin Eklettikleri Maddeler	62
2.2.2.11. AŞ Tarafından Açılacak Sorumluluk Davası	62
2.2.3. Gündemde Bulunması İhtiyarî Olan Unsurlar	66
2.3. Gündemin Hazırlanması	66
2.3.1. Gündemin Açıklığı İlkesi	68
2.3.2. Gündemin Pay Sahiplerine Duyurulması	70
2.3.3. Gündemin Pay Sahiplerine Duyurulmasının Pay Sahipliği Hakları ile İlişkisi	71
2.3.3.1. Bilgi Alma Hakkı İle İlişkisi	72
2.3.3.2. Genel Kurula Katılma Hakkı İle İlişkisi	74
2.3.3.3. GK'da Konuşma ve Öneride Bulunma Hakkı İle İlişkisi	76
2.3.3.4. Oy ve Yönetime Katılma Hakkı İle İlişkisi	76
2.3.3.5. İnceleme ve Denetleme Hakkı İle İlişkisi	77
2.3.3.6. İptal Davası Hakkı İle İlişkisi	78
2.3.3.7. Eşit İşlem İlkesiyle İlişkisi	79

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ

3.1. Genel Olarak	81
3.2. GK Toplantı Çağrısını Yapana Göre Gündem.....	82
3.3. Toplantıya Çağrı Şekline Göre Gündem.....	85
3.3.1. Çağrı ile Toplanan GK Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık	85
3.3.2. Toplantı Çağrısı Olmaksızın Yapılan GK Toplantısında Gündem	86
3.4. Toplanmanın Usulüne Göre Gündem	89
3.4.1. Olağan GK Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık.....	89

3.4.2. Olağanüstü GK Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık	89
3.4.3. Ertelenen Toplantıda Gündem ve Gündeme Bağlılık	90
3.5. Toplananların Kimler Olduğuna Göre Gündem	92
3.5.1. Tüm Pay Sahiplerinin Davet Edildiği GK Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık.....	92
3.5.2. İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık	92
3.5.3. Tahvil Sahiplerinin Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık	95
3.6. Gündemin Değiştirilememesi.....	95
3.6.1. Gündemdeki Konu İçeriğinin Değiştirilememesi.....	97
3.6.2. Gündeme Yeni Konu Eklenmemesi	98
3.6.3. Gündemdeki Konunun Gündemden Çıkarılması	100
3.6.4. Gündemdeki Konuların Sırasının Değiştirilmesi Sorunu.....	101
3.6.5. Gündemin Değiştirilmesinde Zamanlama.....	103
3.6.5.1. Gündemin Pay Sahiplerine Duyurulmadan Önce Değiştirilmesi.....	104
3.6.5.2. Gündemin Pay Sahiplerine Duyurulduktan Sonra, Genel Kurul Toplantısından Önce Değiştirilmesi	104
3.6.5.3. Gündemin Genel Kurul Toplantısında Değiştirilmesi	104
3.7. Toplantının Gerçekleştirilmesi.....	105

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNALARI

4.1. Genel Olarak	106
4.2. Bilgi Alma Hakkının Gündemle İlgisi Olmasa da Kullanılabilmesi (TTK 437)	106
4.3. Özel Denetim İsteme Hakkı (TTK 438).....	108
4.4. Haklı Sebeplerin Varlığı Halinde Yönetim Kurulunun Görevden Alınmasının Görüşülmesi (TTK 364).....	108
4.5. Yılsonu Finansal Tablolarının Müzakeresine İlişkin Gündem Maddesi Mevcut İse Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınmalarının ve Yenilerinin Seçiminin Bu Gündem Maddesi İle İlgili Sayılacağı (TTK 413/3)	110
4.6. Azlık Pay Sahiplerinin Özel Usule Uyarak Toplantı Öncesi Gündeme Madde Konulmasını Sağlama Hakları (TTK md. 411).....	117
4.7. Çağrısız Genel Kurulda Oybirliği İle Gündeme Madde Eklenmesi (TTK md. 416)	118
4.8. Gündemin Usulüne Uygun Şekilde İlan Edilmemesi Halinde GK.....	119
4.9. Sermaye ve Kanunî Yedek Akçeler Toplamının Kaybı Halinde (TTK md. 376) Tebliğle Düzenlenen İstisna.....	119
4.10. Sermaye Piyasası Kanunu (SPKn) Uyarınca Sermaye Piyasası Kurulunun İsteddiği Konuların Görüşülmesi (SPKn md. 29/4).....	121

BEŞİNCİ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNE AYKIRILIĞIN SONUÇLARI

5.1. Genel Kurul Kararının Hukukî Niteliği	122
5.2. Yokluk ve Butlan Halleri	123
5.2.1. Yokluk Hali	124
5.2.2. Butlan Hali	126
5.3. İptal Edilebilirlik	129

ALTINCI BÖLÜM

SERMAYE PİYASASI HUKUKUNDA GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ

6.1. Genel Olarak	138
6.2. Gündeme Bağlılık İlkesi, Bilgi Alma Hakkı ve Kamuyu Aydınlatma İlişkisi	140
6.3. SPKn'da Gündeme Bağlılık İlkesine İlişkin Düzenlemeler	141
6.3.1. SPK Kararıyla Gündeme Madde Eklenmesi	141
6.3.2. Azlık Tarafından Hazırlanan Karar Taslağının Görüşmeye Sunulması Zorunluluğu	142
6.3.3. Toplantı Çağrısı İlişkin Kurallar	143
6.4. Sermaye Piyasasında İkincil Düzenlemelerde Gündeme Bağlılık İlkesi....	144
6.4.1. Genel Kurul Toplantısı Öncesinde Kamuyu Aydınlatma	145
6.4.2. Genel Kurul Toplantısında Geniş Katılımın Sağlanması	146
6.4.3. Genel Kurul Toplantısının Yürütülmesi	146
6.4.4. Genel Kurul Toplantısının Gündemine Eklenecek Konular	149
6.4.5. Yatırım Ortaklarına Özgü Düzenleme	150
SONUÇ	152
KAYNAKÇA	155

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AŞ	Anonim Şirket
AT	Avrupa Topluluğu
bkz	Bakınız
C	Cilt
dn	Dip not
eBK	22.04.1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanunu
Ed	Editör
GK	Genel Kurul
eSPKn	28.07.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
eTTK	29.06.1956 tarihli ve 6762 sayılı (eski) Türk Ticaret Kanunu
HAAŞ	Halka açık anonim şirket (ortaklık)
MK	22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
RKHK	07.12.1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
S	Sayı
s	sayfa
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SPKn	06.12.2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
ss	... Sayfadan ... sayfaya
SSGSSK	31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
T	Tarih
TBK	11.01.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TTK	13.01 2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TTSG	Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi
vd	ve devamı, ve devamında, ve devamındaki
Yarg	Yargıtay
YK	Yönetim Kurulu

ÖZET

Anonim şirketlerin genel kurul toplantıları için gündem Türk Ticaret Kanunu'nda sıkı bir düzenlemeye tabi tutulmuş ve yasal ve makul bir çerçevede bazı istisnalar tanınmıştır.

Anonim şirketlerde, genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık ilkesi pay sahiplerinin haklarının korunması ve anonim şirkette haklar dengesinin sağlanması bakımından önem arz etmektedir.

Gündem, anonim şirket genel kurulunda pay sahipleri tarafından görüşülecek konuları gösterir. Gündemin toplantı gününden belirli bir süre öncesinde (TTK'ya göre en az iki hafta önce) pay sahiplerine duyurulması gerekir. Gündemin pay sahiplerine duyurulması bir çağrı ile olur. Çağrı yapılmadan toplantı yapılması ya da yapılan çağrıda gündeme yer verilmemesi ya da gündem konularının tam, açık ve anlaşılır bir şekilde yer almaması, bu çağrı ve gündeme dayanarak yapılan toplantılarda alınan kararların yokluk, butlan veya iptal edilebilirlik şeklindeki geçersizlik yaptırımlarına tabi olması sonucunu doğurabilir. Çağrı yapılmaksızın genel kurul toplantısı yapılması bir istisna oluşturur ve özel koşulların sağlanması halinde geçerli bir toplantı olarak kabulü mümkün olabilir.

Gündemin içeriğine ve duyurulmasına ilişkin, çoğunlukla emredici nitelikteki ve sonuçları itibariyle önemli etkileri olan düzenlemelerin amaçları arasında pay sahiplerinin özellikle yönetsel haklarını etkili bir şekilde kullanabilmeleri ve bu amaca hizmet etmek üzere de bilgi edinme hakkının kullanılması yer almaktadır. Bilgi edinme hakkı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda daha geniş bir düzenleme çerçevesinde, yeni araç ve usulleri de kapsayacak şekilde belirlenmiştir. Böylece TTK'nın sağladığı etkili bilgi edinme araçları ile birlikte gündeme bağlılık ilkesinin de emredici nitelikteki unsurları pay sahibinin yönetsel hakları bakımından da etkili bir sonuç elde edebilmesine yardımcı olmaktadır.

Gündeme bağlılık ilkesi pay sahipliği haklarına destek niteliği ile önem arz etmektedir. Gündeme bağlılık ilkesinin uygulanması ile pay sahibinin bilgi alma, inceleme, söz söyleme ve oy kullanma haklarının tamamı doğrudan ilişkili olmak yanında, bu hakların etkili şekilde kullanılmasının pay sahibinin parasal haklarına dair uygun sonuçlar elde etmesi üzerinde dolaylı etkilerinin bulunduğu söylenebilir.

Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve oy kullanma haklarında elde ettiği imkânlar pay sahibinin kâr payı veya tasfiye fazlası payı gibi parasal haklarıyla ilgili de faydalı sonuçlar elde etmesini sağlayabilecektir.

Bu çerçevede gündeme bağlılık ilkesi, emredici bir hukuk kuralı olarak karşımıza çıkmaktadır. Gündeme bağlılık ilkesinin istisnaları da, esas olarak, bireysel veya azlık pay sahiplerinin pay sahipliğinden doğan haklarını kullanabilmeleri ve koruyabilmeleri amaçlarına hizmet eder nitelikte güçlendirici etkiye sahiptir. Gerçekten de ilkenin istisnaları pay sahipliği haklarını zayıflatıcı değil, aksine gündeme bağlılık ilkesinin uygulanmasını kolaylaştıracak ya da pay sahipleri lehine esnek uygulanmasını sağlayacak nitelik arz etmektedir. Çalışmada bu hususlar yeterli ayrıntıda açıklanmaktadır.

Anahtar kelimeler: anonim şirket genel kurulu, gündeme bağlılık ilkesi.

SUMMARY

The agenda for the meeting of shareholders of joint-stock companies is strictly regulated in the Turkish Code of Commerce, whereby some exceptions are allowed based on a legal and reasonable ground.

The strict agenda principle suggests an important role for the protection of the shareholders' rights and provide the balance of the right within the joint-stock Corporation.

The agenda shows the topics to be discussed by the shareholders during the general assembly. The agenda is required to be disclosed to the shareholders of the Corporation at a certain period before the date of the meeting. The agenda is disclosed to the shareholders through by an invitation. A general assembly meeting without an invitation or not enclosing the agenda in the invitation or not stating the agenda topics in a complete and clear manner may result in the nullity, annulment or cancellability of the decisions taken on that meeting. A general assembly meeting without an invitation is an exception where only in very special circumstances may such a meeting be deemed as a valid general assembly meeting.

Among the aims of the regulations which are compulsory and have significant results, related with the contents of the agenda and the way of disclosing it are the capability of the shareholders to utilize administrative rights per se and the right to acquire information which also serves to the administrative rights. Right to acquire information is resolved in the Turkish Commercial Code (TCC) numbered 6102 in a broader sense whereby comprising new tools and methods. Therefore, new tools for information acquirement provided by the TCC along with compulsory ingredients of the principle for strict agenda helps the shareholder to attain effective results in conjunction with the administrative rights.

The strict agenda principle provides support for the shareholders' rights. We may reach a conclusion that the implementation of the strict agenda rule is directly related with all those rights of the shareholders as information acquisition, overview, speak and voting. Utilizing these rights effectively enables indirect effects on the shareholder's achievement to the profitable results by the shareholder. Shareholder's acquired possibility for information acquisition, overview and voting rights may

provide good results for shareholder's pecuniary rights such as dividend or residual value of the Corporation.

In this context, the strict agenda principle arises as a compulsory law principle. Exceptions for the strict agenda principle, in essence, provides supportive effect over the individual or minority shareholders' utilizing and protecting the rights arising from being the shareholder. Indeed the exceptions for the principle are not defective over the shareholder rights rather they are supportive on the easy implementation of strict agenda principle or accomodating the implementation of the principle on behalf the shareholders. This study covers those topics in a sufficient and detailed manner.

Keywords: general assembly meetings of joint-stock corporation, strict agenda principle.

GİRİŞ

Tüm şirketlerde olduğu gibi anonim şirketlerde de amaç, kazanç sağlanması ve bunun pay sahiplerine eşitlik ilkesine uygun şekilde paylaşılmasıdır. Anonim şirket çok sayıda pay sahibinin katılımına ve büyük hacimlerde yatırım ve iş yapılmasına uygun bir hukukî form olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çok sayıda pay sahipliğinin ortaya çıkardığı gerekliliklerin başında şirket işleri ile ilgili kararların çok sayıda pay sahibi tarafından alınabilmesine imkân veren sistemin bütün pay sahiplerinin ve şirketin kendisinin yararına sonuçlar verecek şekilde yürütülmesi gelmektedir. Bu gereklilik anonim şirket genel kurulunun özel bir kurallar seti ile düzenlenmesi ile sağlanmaya çalışılmaktadır.

Pay sahiplerine genel kurul toplantısının ne şekilde duyurulacağı, toplantıya hazırlığın ne şekilde yürütüleceği, toplantının yürütülmesinde hangi kuralların geçerli olacağı, toplantının ne şekilde kayda alınacağı hususlarında birçoğu emredici nitelikte kurallar öngörülmektedir.

Gündeme bağlılık ilkesi, emredici unsurları ile bu kuralların en önemlilerinden birisidir. Gündeme bağlılık ilkesi, haklarını esas olarak genel kurul toplantısına katılmak suretiyle kullanabilme imkânına sahip pay sahiplerinin yararına hizmet etmektedir.

Temel pay sahipliği hakları ile yakın ilişkisi ve bu temel haklar üzerindeki etkileri de dikkate alındığında, gündeme bağlılık ilkesinin kilit bir işlevinin bulunduğu söylenebilecektir. Zira yapılacak genel kurul toplantısında müzakere edilecek konuların önceden belirlenmesi ve pay sahiplerine duyurulması, pay sahiplerine o konular hakkında araştırma ve ön incelemeler yapma imkânı vermektedir. Pay sahiplerine duyurulan gündeme ait konuların değiştirilememesi ve bu konulara sıkı şekilde bağlı kalınmasını gerektiren gündem bağlılık ilkesi bu noktada önemli bir işlev üstlenmektedir.

Gündeme bağlılık ilkesinin yokluğu veya gevşek şekilde uygulanması halinde pay sahiplerine duyurulan gündem konuları dışında ek konuların ya da duyurulanlardan başka yeni konuların müzakere edilmesi halinde pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme haklarına, söz söyleme haklarına, oy verme ve yönetime

katılma haklarına halel geleceği tabiidir. İşte bu niteliği sebebiyle gündeme bağlılık ilkesi kilit bir önem arz etmektedir.

TTK'da düzenlenen ve gündeme bağlılık ilkesine istisna teşkil eden durumlar, gündeme bağlılık ilkesinden sapma teşkil etmekle birlikte, gerçekte, zayıflatıcı değil gündeme bağlılık ilkesinin sağladığı faydaların etkisini artırıcı şekilde sonuç doğurur niteliktedir. İstisnalar kapsamında yer alan bilgi alma hakkının kullanılabilmesi için gündemde bir madde bulunmasının gerekmiyor olması bilgi alma hakkının kullanılmasını zayıflatıcı ya da güçleştirici değil, aksine güçlendirici ve kolaylaştırıcı niteliktedir. Aynı değerlendirmenin özel denetim isteme hakkı, haklı sebeplerin varlığı halinde mevcut yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve diğer istisnalar bakımından da geçerli olduğu açıktır.

TTK'da belirlenen istisnalara ek olarak, halka açık şirketler bakımından Sermaye Piyasası Kanunu'nda ve bu kapsamdaki ikincil düzenlemelerde öngörülen istisnalar ve diğer kurallar da sermaye piyasasında gündem bağlılık ilkesinin daha sıkı bir düzenlemeye tabi tutulduğunu ve daha geniş kapsamlı olarak sağlanan istisnalar yoluyla pay sahipliği haklarının daha farklı yollarla da güçlendirildiğini göstermektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET GENEL KURULU

1.1. Genel Kurulun Zorunlu Organ Niteliği

Hukuk dünyasına kanunla¹ doğan tüzel kişiler² zorunlu organları eliyle hukukî işlemler yapabilen ve bu işlemlere taraf olabilen hukuk sùjeleridir³. Tùzel kişiler, gerçek kişilere benzer şekilde, ancak sadece gerçek kişilere özgülenebilen haklara sahiplik kazanmadan, hukuk dünyasına doğdukları andan itibaren tüzel kişiye özgü haklara sahip ve bu hakları kullanmaya yetkili olurlar.

Tùzel kişiden söz edilebilmesi için “... *kişi veya mal topluluğunun örgütlenmiş olması, sürekli bir amaca sahip olması ve topluluğu teşkil eden veya ondan yararlanan bireylerin şahıslarından bağımsızlaşmasına hukuken imkân verilmiş olması gerekir.*”⁴

Tùzel kişinin ayırıcı özelliği, örgütlenme ve sürekli amaç sahibi olma yanısıra, “... *kendisini oluşturan kişilerden veya tüzel kişi oluşturmak amacıyla malvarlığını tahsis eden kişiden ayrı ve bağımsız kişiliğe sahip*” olmasıdır. Bu bağımsız kişilik özelliği “*tùzel kişinin amacına ulaşmasını sağlayacak faaliyetini gerçekleştirecek, hak sùjesi olarak tüzel kişinin iradesini açıklayacak bir örgütlenmeye sahip*” olmasını gerekli kılmaktadır⁵. Örgütlenme, tüzel kişinin amaçlarını gerçekleştirecek organların gerekliliğine delalet etmektedir.

TMK md. 50 anlamında organ, “*tùzel kişinin ayrılmaz, işlevsel bir parçası olup*

¹ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz. *Türk Özel Hukuku - Cilt II - Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014, 15. Baskı, s. 212; Oğuzman, Kemal, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir. *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tùzel Kişiler)*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2015, 15. Baskı, s. 247 ve 252.

² Kamu tüzel kişiliği için bkz Anayasa md. 123/3. Ayrıca kamu tüzel kişiliği hakkında detaylı okuma için bkz K. Begüm İşbir. *Kamu Tùzel Kişiliği*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2017.

³ Dural ve Öğüz, s. 209

⁴ Oğuzman ve diğerleri, s. 246.

⁵ Dural ve Öğüz, s. 211

onun iradesini oluşturan, açıklayan ve uygulayan (yürüten) kurullar ve kişilerdir¹.”

Tüzel kişiler bakımından “organ” kavramının kanunî tanımı yapılmamış² olmakla birlikte Türk Medeni Kanunu (TMK) md. 51’de yer alan “Tüzel kişinin iradesi, organları aracılığıyla açıklanır. / Organlar, hukukî işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar. / Organlar, kusurlarından dolayı ayrıca kişisel olarak sorumludurlar.” hükmü dolayısıyla tüzel kişi organının açıkladığı iradenin, açıklayan organa ve/veya organın üyelerine değil, tüzel kişiye ait irade olduğu kabul edilmektedir. Bu kabul ile tüzel kişinin fiil ehliyetine de sahip olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

“Tüzel kişinin örgütünü, tüzel kişinin organları oluşturur.”³ “Bu organlar sayesinde tüzel kişi hukuk alanında bağımsız olarak varlığını etkili kılabilir. Örgütlenmemiş bir topluluk bağımsız bir hak süjesi olamaz.”⁴

Tüzel kişinin organı tüzel kişinin temsilcisi değildir, bu yüzden organ kendi iradesini değil, tüzel kişinin iradesini açıklar⁵. Organın iradesi tüzel kişinin iradesi olarak kabul edilir⁶. Tüzel kişinin iradesini açıklayabilmesi organlarının mevcut ve faal olmasına bağlıdır.

Organı bulunmayan tüzel kişi hukukî işlemlere taraf olamayacak, haklarını kullanamayacak, kendisini temsil etmeye yetkili bir organı bulunmadığı takdirde hukuk dünyasında işlem tesis etme yetkisine de sahip olamayacaktır. Organsızlık sebebiyle anonim şirketin feshine karar verilebilir olması (TTK md. 530) anonim şirket bakımından kanun koyucunun tüzel kişiliğin hukuken var olabilmesi için anonim şirket organına verdiği önemin göstergesidir.

¹ Ünal Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku – Tek Kişi Ortaklığı, Anonim ve Limited Ortaklıklar, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015, 4. Bası (*Yeni Hukuk*), s. 213.

² İsmail Kırcı, Feyzan Hayal Şehirli Çelik, Çağlar Manavgat, *Anonim Şirketler Hukuku – Cilt I Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2013, (*Kuruluş*) s. 391.

³ Dural ve Öğüz, ss. 209-212.

⁴ Oğuzman ve diğerleri, s. 246.

⁵ Kırcı, et. al, *Kuruluş*, ss. 387-388.

⁶ Tekinalp, *Yeni Hukuk*, s. 213.

Anonim şirketin bir ticaret şirketi olduğu (TTK md. 124/1) ve ticaret şirketlerinin tüzel kişiliği haiz olduğu (TTK md. 125/1) emredici nitelikte kanun hükümleridir.

Anonim şirketlerin, diğer ticaret şirketlerinin ve özellikle kolektif şirket ve komandit şirketin aksine, birbirlerini tanımayan çok sayıda pay sahibinin *affectio societatis* unsurunu oldukça zayıf olarak sağlayacak şekilde¹, sermayelerini birleştirmeleri yoluyla kurdukları, pay sahiplerinin kişiliklerinin ve malvarlıklarının şirketin tüzel kişiliğinden ve şirket malvarlığından ayrı ve bağımsız olduğu², kazanç elde etme amacı güden³ bir mal ve/veya kişi topluluğu olduğu kabul edilmektedir.

Bu çerçevede tüzel kişi olarak hukukî işlemlere taraf olabilmek ve hak süjesi olarak iradesini açıklayabilmek için anonim şirketin, kendi iç örgütlenmesini ve faaliyetini sürdürebilmesini sağlayan organlara sahip olması gerekir. TTK anonim şirketin zorunlu organlarını muhtelif hükümlerinde düzenlemiştir.

TMK md. 49 ve 50 hükümlerinin anonim şirkete de uygulanması sonucu, TTK'da anonim şirket organlarının tayin edilmiş olması, tüzel kişiliğin kazanılması amacına değil, medeni hakların kullanılması amacına hizmet etmektedir⁴. AŞ

¹ *Affectio societatis*, Roma hukukunda kaynağını bulan ve çok sayıda ortağın aynı ortak amaca yönelik olarak çabalarını birleştirmek üzere bir araya gelmelerini açıklayan kavramdır. Çok sayıda ortağı bir araya getiren her ortaklık ilişkisinde, ortaklığın onu oluşturan kişilerden ayrı olarak var olmasını gerekli kılan bir temel unsur olarak kabul edilmektedir. Ortak çaba gösterme yükümlülüğü bir yan edim yükümü olmayıp asıl edim yükümüdür; bir defalık değil, devamlıdır. Bkz. Feyzan H. Şehirli Çelik; “Hukukun Ekonomik Gerçekliğe Yanıtı: Tek Kişilik Şirketler”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 24, Sayı: 1, Haziran 2007, ss. 163-216; Oruç Hami Şener. *Adi Ortaklık*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2008, ss. 116-118; Nami Barlas. *Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012, 3. Baskı, ss. 38-41; Feyzan Hayal Şehirli Çelik ve diğerleri *Kuruluş*, ss. 60-62. Çok sayıda pay sahibinin bir araya geldiği anonim ortaklık yapılanmasında *affectio societatis* unsurunun zayıfladığı, ancak ortadan kalkmadığı konusunda bkz. Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, Güncelleştirilmiş 12. Bası. (*Ortaklıklar 2010*) s. 21 ve ss. 214-215; İsmail Kayar. *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, Güncellenmiş 4. Baskı (*Ticaret Hukuku*), ss. 317-318.

² Ayrılık İlkesi olarak adlandırılan bu nitelik için bkz. Şehirli Çelik vd., *Kuruluş*, ss. 69-83; Kayar, *Ticaret Hukuku*, ss. 314-315.

³ TTK md. 331'deki anonim şirketin kuruluş amacına ilişkin tanımdan doğan bu nitelik A.Ş. için belirleyicidir. Bkz. Kayar, *Ticaret Hukuku*, ss. 317-318.

⁴ Halil Arslanlı. “Anonim Şirketlerde Umumî Heyet”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. C. XXIV, S. 1-4 (*Umumi Heyet*), s. 204; İlhan Yiğit. *Anonim*

organlarının yokluğunun sonuçları AŞ'nin feshine sebep teşkil edebilecektir. “Böylece organların yokluğu şirket ilişkisinin sona ermesi bakımından bir sebep olarak öngörülmüştür.¹”

Yönetim kurulu, TTK md. 359 vd. ve md. 339/2(g) hükümleri uyarınca anonim şirketin iki zorunlu organından birisidir. Genel kurul, TTK md. 407 vd ve md. 339/2(h) hükümleri uyarınca anonim şirketin zorunlu diğer organıdır. Denetim kurulu veya denetçi, TTK'da, eTTK'nın aksine, zorunlu bir organ olarak açıkça düzenlenmemiştir. Ancak TTK'nın Genel Gerekçe N. 129 ile TTK md. 399/1, md. 437/2 ve md. 530/1 hükümlerine ilişkin gerekçelerde, denetçinin anonim şirketin organı olarak kabul edilip edilemeyeceğinin belirsizliğine işaret edilmekte ve konunun öğretisi ve mahkeme kararları ile açıklığa kavuşacağı belirtilmektedir. Denetçinin, anonim şirketin bir organı olarak kabul edilip edilmeyeceği hususunda bir belirsizlik bulunduğu anlaşılmaktadır². Türk öğretisinde ve Almanya ve İsviçre hukuklarında, denetçinin şirketten bağımsızlığı sebebiyle organ olarak kabulünün mümkün olmayacağı görüşünün baskın olduğu anlaşılmaktadır³.

Hem 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu (eTTK) ve hem de 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, anonim şirketlerde yönetim kurulunu ve genel kurulu temel organlar olarak düzenlemiştir. Mülga eTTK'da denetçi ya da denetim kurulu zorunlu bir organ olarak düzenlenmiş idi. TTK, eTTK'nın üçlü organ sistemini terk etmiş ve iki zorunlu organ ile anonim şirketin örgütlenebileceğini düzenlemiştir.

Denetçilerin eTTK kapsamında zorunlu organ niteliği, 6102 sayılı TTK'da benimsenmemiştir⁴. eTTK gereğince seçilmiş denetçilerin (murakıpların) organ sıfatlarının 31.03.2013 tarihine kadar devam edeceği kabul edilmiştir (TTK Geçici

Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005. (Sorunlar), s. 3.

¹ Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku Dersleri*. Bursa: Dora Yayınları, 2018, s. 211.

² Kırca ve diğerleri *Kuruluş*, s. 390.

³ Kırca ve diğerleri *Kuruluş*, ss. 390-394; Tekinalp, *Yeni Hukuk*, ss. 214-215; Kayar, *Ticaret Hukuku*, ss. 417-418.

⁴ Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 418; Hasan Pulaşlı. *Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt I-II-III*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, 3. Baskı, (Şerh) ss. 803-804.

md. 6)¹. 31.03.2013'ten başlayarak anonim şirketlerde denetçi veya denetim kurulu zorunlu organ olmaktan çıkmış ve anonim şirketin hesap ve işlemlerinin denetimini, şirket dışından TTK 399'daki usule uygun şekilde genel kurulca seçilen ve TTK 400'de sayılan nitelikleri haiz gerçek kişi denetçilerin ya da bu kişilerin oluşturduğu sermaye şirketi niteliğindeki tüzel kişilerin yapabileceği düzenlenmiştir.

TTK kapsamında, denetçilerin AŞ'nin tüzel kişiliği bünyesinde ve/veya tüzel kişiliğe bağımlı bir faaliyetinden söz edilemez. TTK md. 400 vd hükümlerinde düzenlenen "Denetçi olabilecekler" in meslekî faaliyet için Kamu Gözetim, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yetkilendirilecekleri öngörülmüştür. KGK'yı düzenleyen ve KGK'nın denetçileri meslekî faaliyet için yetkilendirmesine yönelik ilkeleri belirleyen 26.09.2011 tarihli ve 660 sayılı KHK² md. 2'de denetçi "bağımsız denetçi" terimi ile, denetim "bağımsız denetim" terimi ile, denetimi yapacak kişi TTK md. 400/1'de öngörülen sermaye şirketlerinden ise "bağımsız denetim kuruluşu" terimi ile tanımlanmaktadır. Aynı KHK md. 9/1-ğ'de KGK'nın görev ve yetkileri arasında "*Denetimin bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanmasına, denetime olan güven ile denetimin kalitesinin artırılmasına yönelik düzenlemeler yapmak ve gerekli tedbirleri almak*" da sayılmıştır. Böylece denetimin bağımsızlığının sağlanmasına yönelik düzenlemeler yapmak ve tedbirler almak KGK'nın görev ve yetkilerinden birisi olarak belirlenmiştir. Denetçinin bağımsızlığının, denetçilik mesleği açısından, önem arz ettiği anlaşılmaktadır³.

1.2. Genel Kurulun Anonim Şirket Organizasyonundaki Yeri

"Anonim ortaklık genel kurulu [eTTK m. 360 vd'da] düzenlenen ve ortaklık ana sözleşmesinde nasıl toplanacağı, toplantı vakti, oy müzakere ve karar vermesinin tâbi olduğu şartların yazılması suretiyle düzenlenen, pay sahiplerinin ortaklık işlerinin görüşülmesi amacıyla bir araya geldikleri, kararları ile kural olarak iç

¹ Ayan, Özge. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013, s. 3.

² Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (RG: 02.11.2011 – 28103).

³ Özlem Karaman Coşgun. "Anonim Şirketin Temel Nitelikleri ve Kuruluşu", Samî Karahan, ed. Şirketler Hukuku. Konya: Mimoza Yayıncılık, 2012 (Şirketler) içinde, s. 352.

ilişkide, istisnaen dış ilişkide etkili olduğu ortaklığını zorunlu (...) bir organıdır¹.”

“Anonim ortaklıklarda genel kurul (GK), pay sahiplerinin veya temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak için bir araya gelmesinden oluşan, ortaklığın karar ve irade organıdır².”

TTK md. 407/1’in ilk cümlesi³, AŞ genel kurulunun “*bir taraftan bir ‘paysahiplerinden oluşan bir organ’ olduğunu, bir anlamda pay sahiplerinin tartıştığı bir platform niteliğini taşıdığı*”⁴ ifade etmektedir.

Anonim şirkette genel kurul, şirketin, esas olarak, “iç ilişkiler”ini düzenlemede yetkilidir⁵ ve iki organdan biridir. Bu bakımdan genel kurul, anonim şirketin “iç organı” olarak kabul edilmektedir⁶. Diğer yetkili organ yönetim kurulumdur. Yönetim kurulu aynı zamanda şirketin “dış ilişkiler”ini düzenleme ve yürütme yetkisine sahip organıdır.

Anonim şirketin dış ilişkileri diğer gerçek veya tüzel kişilerle eşit koşullar altında ve aynı düzeyde giriştiği hukukî ilişkiler olarak tanımlanmaktadır. İç ilişkiler anonim şirketin pay sahipleri ve organları ile şirket çatısı altında gerçekleşen yapısal ilişkiler olarak tanımlanmaktadır. Genel kurulun dış ilişkilere etkili kararları istisnaî niteliktedir⁷.

Anonim şirket genel kurulu ile şirketin diğer organları arasındaki ilişkinin niteliği hususu Cumhuriyet tarihi boyunca çıkarılan ticaret kanunlarında GK’nın üst organ olma durumundan GK ve yönetim kurulunun kendilerine münhasır görev

¹ Yiğit, *Sorunlar*, s. 1.

² Hasan Pulaşlı. “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2013, Cilt LXXI, S. 2 (*Sakathk*) s. 335.

³ “*Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar.*”

⁴ Tekinalp, *Yeni Hukuk*, ss. 297-298.

⁵ Erdoğan Moroğlu. *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*. İstanbul: XII Levha Yayıncılık, 2014, 7. Baskı. (*Hükümsüzlük 2014*) s. 7; Ayşegül Sezgin Huysal. *Karahan, ed. Şirketler* içinde s. 495.

⁶ Arslanlı, *Umumî Heyet*, s. 205; Tekinalp, *Yeni Hukuk*, s. 297; Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 419; TTK md. 407/1 Gereçesi. Tekinalp, *Yeni Hukuk*, s. 297, dn 4’te “iç organ” nitelendirmesinin herhangi bir yazara bağlanamayacak kadar yaygın, bir anlamda anonim bir tespit olduğunu belirtmektedir.

⁷ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, 2014, ss. 7-8;

konuları bakımından diğlerinden bağımsız ve diğ işlemler bakımından eşit düzeyde kabul edilebilir oldukları kabulüne doğru gelişme göstermiştir.

29.05.1926 tarihli ve 865 sayılı Ticaret Kanunu'nda, AŞ genel kurulu diğ organlar (idare meclisi ve murakıplar) arasında en yetkili ve üst olarak düzenlenmiştir. GK “*şirketin en kudretli ve hâkim olan uzvu*” olarak değerlendirilmiştir. “*Diğ uzuvların kanun veya statü icabı haiz oldukları selâhiyetleri aşan bir iktidara sahip olan bu uzuv, teessüs etmiş olan şirketin idaresini daha yüksekte kontrol etmek ve teşebbüse daha nafi istikametler verecek olan talimat ve emirleri vermek ve onun hangi usul ve kaidelere tebaan idaresi lâzım geleceğini de tayin etmek mevkiinde bulunduğu için nev'ema teşriî bir organ olarak mütalâa edilir.*¹.”

eTTK'da GK, anonim şirketin en yüksek karar organı olarak düzenlenmiştir. “*Umumî heyet anonim şirketin en yüksek karar organı olup iç münasebette faaliyet gösterir.*².”

Mülga eTTK'daki yumuşak hiyerarşik organ yapısı TTK'da terk edilmiş ve anonim şirketin iki zorunlu organının kendilerine özgü görevleri ve yetkileri belirtilerek ve bu yetki ve görevlerin bazıları ilgili organa münhasır kılınıp devri de yasaklanarak yönetim kurulu ve genel kurulun işlevsel nitelikleri birbirinden belirgin çizgilerle ayrılmıştır. “*6102 sayılı TTK, 6762 sayılı TTK aksine genel kurul ve yönetim kurulu arasında ast-üst ilişkisi yerine organların işlevlerinin ayrılığı ilkesini benimsediğinden; her iki organ için de ayrı ayrı devredilemez görev ve yetkiler belirlemiştir.*³.”

GK'nın devredemeyeceği yetkiler TTK md. 408/2'de sayılmıştır. Buna göre,

- 1- Esas sözleşmenin değiştirilmesi.
- 2- Yönetim kurulunun seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye

¹ Kemal Arar. *Kara Ticareti Şirketler Hukuku*, Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O., 1952, ss. 156-157.

² Arslanlı, *Umumi Heyet*, s. 204.

³ Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 442. GK'nın üst organ niteliği konusunda değerlendirmeler ve “*şirketin yapısı, devamı ve faaliyet konusu gibi temel konularda karar alan bir iç organ olduğu sonucu*” için Pulaşlı, *Şerh*, s. 829.

ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları.

3- Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması.

4- Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dahil, kullanılmasına dair kararların alınması.

5- Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi.

6- Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı.

Bu konuların gündem açısından değerlendirilmesi aşağıdaki bölümlerde yapılacaktır.

1.3. Genel Kurulun Toplanması

1.3.1. Genel Olarak

AŞ genel kurulu, AŞ'nin sermayesinde pay sahibi olan gerçek ve tüzel kişilerden oluşur. AŞ genel kurulu sürekli bir “organ” olmakla¹ birlikte, yönetim kurulunun aksine, sürekli bir “kurul” değildir. GK, AŞ'nin zorunlu organı olmakla, belirli bir süre için bile onun organ olarak yokluğundan söz edilemez; ancak GK'nın kurul olarak hukukî işlem yapabilmesi toplanması ve oylama yapılmasına bağlıdır. TTK'ya göre yönetim kurulunun bir toplanma (bir araya gelme) olmadan da hukukî işlem gerçekleştirmesi mümkündür. (TTK md. 390/4) GK, esas olarak, toplanmasına ilişkin usule göre üyelerinin ya da katılma yetkisi ve/veya yükümlülüğü olanların bir

¹ Bilgili/Demirkapı, s. 212'de “Kural olarak belirli dönemlerde toplandığından, sürekli bir organ niteliğinde değildir” görüşündedirler. Pulaşlı, Şerh, s. 827'de “Genel kurul arızî bir organdır”, s. 829'da “... genel kurul niteliği icabı, devamlı bir organ olmayıp, faaliyetini belirli zamanlarda ve usul ve şartlarda yürüttüğünden, ortaklığın devamlılık arzeden yaşamına hâkim olması da mümkün değildir” görüşündedir. Kanaatimizce GK'nın organ olarak sürekliliği konusunda TTK bakımından bir tereddüt yoktur. Zira AŞ'de iki zorunlu organın sürekli olarak varlığı zorunlu olmakla, bu organlardan herhangi birisinin “sürekli / devamlı” olarak ya da geçici bir süre de olsa var olmaması AŞ'nin faaliyetinin sürekliliğinin sorgulanmasına ve AŞ tüzel kişiliğinin feshi talebine dair sonuçlar doğurabilecektir. GK'nın “kurul” olarak oluşması her toplantıda yeniden ortaya çıkan ve üyeleri de her toplantıda değişebilen esnekliğe tabidir, ancak GK'nın organ niteliği konusunda, kanaatimizce, süreklilik / devamlılık esastır.

araya gelmesi ile hukukî işlem yapabilen bir kuruldur. Toplanması özel bir usule tabidir. Usulüne uygun şekilde toplanma gerçekleşmediği durumda, hukuk önünde, pasif durumda olduğu, bir GK toplantısının mevcut olmadığı kabul edilmelidir.

AŞ genel kuruluna pay sahiplerinin katılması bir hak olup¹, GK toplantısına katılma pay sahibine yüklenen bir yükümlülük değildir. Diğer bir deyişle, TTK pay sahibine GK toplantısına katılma yükümlülüğü yüklememiş, bu eylemi pay sahibine bir hak olarak tanımıştır. (TTK md. 407/2 Gerekçesi) GK toplantısına katılma, pay sahiplerine, “*şirket işlerine ilişkin haklarını*” kullanabilecekleri ortam şeklinde bir “hak” olarak tanımlanmıştır (TTK md. 407/1)². GK’ya katılma hakkı, pay sahiplerinin “*karar organlarında kullandıkları oylarıyla ortaklığın bünyesi, yönetimi ve denetimi üzerinde etkili*”³ olabilmelerinin ön koşuludur. GK toplantısına katılmayan⁴ pay sahibinin şirket işleri üzerinde etkili olacak şekilde oy kullanma hakkı da yoktur. Ayrıca genel kurulda bilgi alma hakkının kullanılması (TTK md. 437/2 ve 5), özel denetçi atanmasını isteme hakkının kullanılması (TTK md. 438) ilke olarak GK’ya katılma hakkının kullanılması ile ortaya çıkan haklardır. GK’ya katılmayan pay sahibinin, ilke olarak, TTK md. 473/2 ve 5 ile md. 438’deki hakları kullanması mümkün değildir.

Pay sahibinin GK toplantısına katılma hakkını bizzat kullanma (toplantıya şahsen katılma) zorunluluğu yoktur. Pay sahibi GK toplantısında kendisinin bir temsilci tarafından temsil edilmesini sağlayabilir. Bu durumda GK toplantısına katılma ve GK’da diğer hakları kullanma yetkisi pay sahibinin temsilcisi tarafından, pay sahibi adına sonuç doğuracak şekilde kullanılır.

GK toplantısına, TTK’da ve diğer kanunlarda öngörülecek istisnalar dışında, pay sahipliği sıfatı olmayan kişilerin katılması beklenmez. Zira GK, pay sahiplerinin

¹ Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 424.

² TTK md. 407/1 Gerekçesi, genel kurulun “*bir taraftan şirket işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ olduğunu, diğer taraftan da, şirketin iradesini oluşturmasının aracı olan pay sahipliği haklarının –kural olarak- bu organda kullanıldığını*” belirtmektedir.

³ Erdoğan Moroğlu. *Oy Sözleşmeleri*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015, 5. Baskı. (*Oy Sözleşmeleri*), s. 1.

⁴ AŞ genel kuruluna elektronik ortamda katılmayı düzenleyen TTK md. 1527/5 gereği olarak, “*genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün sonuçlarını doğurur.*”

şirket işleri kapsamındaki pay sahipliği haklarını TTK'da belirlenen esaslar çerçevesinde kullanmasını sağlamak için bir platform fonksiyonu görmektedir.

Pay sahiplerinin GK toplantısına katılmaları bir yükümlülük değil hak olarak¹ düzenlenmiş, ancak bunun yanında, pay sahiplerinden başka kişilerin de GK'da hazır bulunmaları zorunlu tutulmuştur. Bu kapsamda, varsa AŞ'deki Murahhas Yönetim Kurulu üyelerinin ve ayrıca en az bir yönetim kurulu üyesinin GK toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Yönetim kurulunun diğer üyeleri bakımından GK toplantısına katılma ihtiyaridir. Bunlardan ayrıca, TTK md. 397 kapsamında denetime tabi olan şirketlerde, şirketin hesaplarının denetleyen denetçi de GK toplantısında hazır bulunmak zorundadır. (TTK md. 407/2)

GK kendiliğinden toplanan bir kurul değildir. GK, ilke olarak, kanun hükümlerine göre bunu yapmaya yetkisi olan kişilerce yapılacak çağrı üzerine toplanır². GK'nın yetkili olanlarca toplantıya çağrılması yanısıra bir çağrı olmaksızın toplanması da mümkündür. Asıl olan GK'nın çağrı ile toplanmasıdır. GK'nın çağrısız toplanması istisnai durumlarda söz konusu olabilir. Bu iki durum aşağıda açıklanacaktır.

Genel kurul, ancak kurul (heyet) olarak genel kurul niteliğini haizdir. Genel kurulun, AŞ'nin organı sıfatıyla bir fonksiyon icra edebilmesi için kanun ve esas sözleşmede öngörülen usule göre ve gerekli toplantı çoğunluğu sağlanarak toplanması ve karar alması zorunludur³. Aksi halde bir genel kurul fonksiyonu icra edilmiş olmaz.

TTK md. 407/1'in "*Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Kanuni istisnalar saklıdır.*" hükmünün karşıt kavramından (mefhum-u muhalifinden) kanunda öngörülen bazı istisnalar dışında, pay sahiplerinin "*şirket işlerine ilişkin*" haklarını GK dışında kullanamayacakları sonucu da çıkmaktadır. Bu

¹ Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 424.

² Yarg. 11. HD'nin 21.10.2015 tarihli ve 2015/3475 E. 2015/10856 K. sayılı Kararı yetkisiz kimselerin daveti üzerine toplanan genel kurulda alınan kararların çağrısız genel kurul olarak kabulü mümkün olmadıkça yoklukla malûl olacağı yönündedir. (Kaynak: Abuzer Kendigelen, İ. Çağrı Zengin, F. Pelin Tokcan, Numan S. Sönmez, Zehra Güney (Yayına Hazırlayanlar). *Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları (2015-2016)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 301.

³ Arslanlı, *Umumi Heyet*, s. 206.

kural, AŞ'de GK'nın, kural olarak, şirketin iç işlerine münhasır bir organ olma niteliğinin de bir sonucudur.

1.3.2. Genel Kurul Toplantısına Katılma

GK, pay sahiplerinden oluşan bir organdır. GK toplantısı da esas olarak pay sahiplerinin şirketle ilgili işleri müzakere etmeleri, şirkete ilişkin genel ve stratejik konularda kararlar almaları amacına hizmet üzere yapılır. TTK kapsamında, GK toplantısı halka açık bir toplantı olarak organize edilemez¹. GK toplantısına kimlerin katılabileceği ve kimlerin katılmasının zorunlu olduğu TTK'nın muhtelif maddelerinde düzenlenmiştir.

TTK md. 415/1'de GK toplantısına, pay sahibi sıfatıyla, katılmaya yetkili olanların “yönetim kurulu tarafından düzenlenen “hazır bulunanlar listesi”nde adı bulunan pay sahipleri” olduğu kesin bir şekilde belirlenmiştir.

Hazır bulunanlar listesi (hazır cetveli), anonim şirket yönetim kurulu tarafından düzenlenir. Halka açık şirketlerde hazır cetvelinin düzenlenmesi SPKn md. 13 (eSPKn md. 10/A) çerçevesinde kaydileştirme uygulaması sebebiyle Merkezi Kayıt Kuruluşu'nda pay sahibi olarak görülen kişilerin hazır bulunanlar listesine kaydedileceği TTK 415/2 ile öngörülmektedir².

Hazır bulunanlar listesinin ne şekilde hazırlanacağı, GK Yönetmelik md. 16'da şu şekilde açıklanmıştır. “Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından 2499 sayılı Kanunun 10/A maddesi uyarınca kayden izlenen paylar bakımından pay sahipleri çizelgesine, diğer paylardan senede bağlanmamış bulunan veya nama yazılı olan paylar ile ilmühaber sahipleri için pay defteri kayıtlarına ve hamiline yazılı pay senedi sahipleri bakımından ise giriş kartı alanlara göre yönetim kurulunca hazırlanır ve söz konusu liste yönetim kurulu başkanı veya başkanın yetkilendireceği yönetim kurulu üyelerinden biri tarafından imzalanır.”

“Yönetim kurulunca hazırlanan genel kurul toplantısına katılabilecekler listesi,

¹ SPKn kapsamındaki şirketler bakımından halka açık şekilde GK toplantısı yapılması konusu aşağıda Bölüm 6.5.3'te açıklanmaktadır.

² Kaydileştirme konusunda ayrıntılı bir çalışma olarak, İbrahim Haselçin. “Türk Hukukunda Kaydî Sistem”. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi, 2006 okunabilir.

toplantıda hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcileri, toplantı başkanı ile Bakanlık temsilcisinin bulunma zorunluluğu olan toplantılarda Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır ve hazır bulunanlar listesi adını alır.”

Hazır bulunanlar listesinde adının bulunması, GK toplantısına katılma hakkını pay sahipleri bakımından sağlamaktadır. Pay sahibinin adı hazır bulunanlar listesinde yok ise, gerçekte toplantı anı itibariyle pay sahipliğini ispat edebilir durumda olsa bile, GK toplantısına katılma hakkı elde edemeyecektir. Ancak açıktır ki, hazır bulunanlar listesini düzenleme yetkisi yönetim kuruluna ait olmakla, hak sahipliğinin tespit edilmesi halinde yönetim kurulunca hazır bulunanlar listesinin toplantının hemen öncesinde yeniden düzenlenmesi mümkündür.

Aşağıda Yokluk ve Butlan Halleri başlıklı Bölüm 5.2’de açıklanacağı üzere, TTK kapsamında, hazirun cetvelinde adı yer almayan kişinin pay sahibi sıfatıyla toplantıya katılması GK kararının yokluğuna delalet edebilecektir¹.

¹ Örnek olarak aşağıda Bölüm 5.2’de tamamını verdiğimiz Yargıtay 11. HD’nin 04.05.2011 tarih ve 2011/1-8 E., 2011/263 K. sayılı kararının ilgili bölümü şu şekildedir.

Halbuki somut olayda, davacı Şirketin 13.3.1999 tarihli olağan genel kurul hazirun cetvelinde tüm pay sahiplerinin asaleten ve vekaleten genel kurulu oluşturduğu belirtilmiş ise de; toplantıda bizzat yer almayan paydaş K. H.’nu temsilen toplantıya Ş. S. T. ’in katılmasına ilişkin temsil belgesindeki imzanın K. H. eli ürünü olmadığı, Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesi’nin 7.12.2005 tarihli raporuyla belirlenmiştir.

Şu durumda, Şirket ortaklarından K. H.’nun geçerli bir temsil belgesiyle katılımı sağlanmadan yapılan 13.3.1999 tarihli genel kurul toplantısında, 370. maddede öngörülen "bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin hazır olması" koşulu gerçekleşmediğinden; anılan genel kurul toplantısı ve bu genel kurulda alınan tüm kararlar baştan beri hiç doğmamıştır, yoklukla maluldür.

Aynı hususta bir başka karar olarak Yarg. 11. HD’nin 25.01.1999 tarihli ve 1998/8197 E., 1999/113 K. sayılı Kararı şu şekildedir. (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası)

KARAR: Davacı vekili, müvekkilinin ortağı olduğu, davalı şirketin 26.10.1995 günlü olağan genel kurul toplantısında bir kısım ortağın imzalarının sahte olduğunu, gerçek kişilerin katılımı ile yapılmadığını ileri sürerek genel kurulda alınan kararların iptaline karar verilmesini istemiştir.

Davalılar vekili, müvekkillerinden B.’a husumet yöneltilmeyeceğini imzaların da sahte olmadığını ileri sürerek davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna göre; 25.10.1995 tarihli genel kurul tutanağındaki B., T., M. E. isimleri altındaki imzaların bu şahıslara ait olmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne, 25.10.1995 tarihli genel kurul kararlarının iptaline karar verilmiştir.

Kararı davalılar vekili temyiz etmiştir.

Pay sahibinin GK toplantısına bizzat katılması zorunluluğu yoktur. TTK md. 425'e göre pay sahibi, şirkette pay sahipliği olan ya da olmayan bir kişiyi temsilcisi olarak tayin ederek, kendisi yerine temsilcisinin GK toplantısına katılmasını sağlayabilecektir. Bu kuralı bertaraf edecek şekilde, AŞ esas sözleşmesinde, pay sahibinin temsilcisinin pay sahibi olmasını zorunlu kılan hükümler geçersiz kabul edilecektir.

TTK, pay sahipleri haricinde GK toplantısına katılması gerekenleri veya katılabilecek olanları da ayrıca belirlemiştir.

TTK md. 419/1 uyarınca, GK toplantısında, toplantıya başkanlık etmek üzere, pay sahibi sıfatını taşıması zorunlu olmayan bir başkanın belirleneceği düzenlenmektedir. AŞ esas sözleşmesinde GK toplantı başkanının mutlaka pay sahibi sıfatı taşıyacağı öngörülebilir olmakla birlikte, esas sözleşmede bu yönde bir belirleme yapılmadığı takdirde, pay sahibi sıfatı taşımayan bir kişinin de GK toplantısına başkanlık edebilmesi mümkündür.

Bir paya birlikte mülkiyet halinde, toplantıya, bu payın sahiplerinden herhangi birisi payın diğer sahiplerini de temsil ederek katılabileceği gibi, pay sahiplerinin üçüncü bir kişiyi temsilci olarak belirlemeleri de mümkündür. (TTK md. 432/1)

TTK md. 333 ve md. 407/3 hükümlerinde, AŞ genel kurulu toplantılarına "bakanlık temsilcisi" sıfatıyla katılacak kamu görevlisine ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Öncelikle TTK md. 333¹'te düzenlenen esasa göre "Gümrük ve

1- Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre davalılar vekilinin yerinde görülmemeyen ve aşağıdaki bent kapsamı dışında kalan diğer temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

2- Ancak; davacı, davalı şirketin genel kurulun iptalini istemiş olup, diğer davalı B. Davalı şirketin temsilcisidir. Genel kurulun iptali davasında husumet şirkete yöneltilebilir. O halde, davalı B. açısından davanın husumet yönünden reddi gerekir iken yazılı şekilde B. hakkındaki davanın da kabulü doğru görülmemiş, hükmün belirtilen nedenlerle davalı B. yararına bozulması gerekmiştir.

¹ TTK md. 333 hükmü aynen şöyledir.

"MADDE 333- (1) Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları belirlenip, ilan edilecek anonim şirketler Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izni ile kurulur. Bu şirketlerin esas sözleşme değişiklikleri de aynı Bakanlığın iznine bağlıdır. Bakanlık incelemesi sadece kanunun emredici hükümlerine aykırılık bulunup bulunmadığı yönünden yapılabilir. Bunun dışında hukuki konumu, niteliği ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketin kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi

Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları belirlenip, ilan edilecek anonim şirketler” esas sözleşme değişikliklerinin onaylanması bakımından özel bir rejime tabi tutulmuştur. TTK md. 407/3 birinci cümlesi hükmü¹ ile de bu AŞ’lerde GK toplantılarına bakanlık temsilcisinin katılımı zorunlu tutulmuştur.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan “Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ” (RG: 15.11.2012 – 28468) md. 5 hükmü ile esas sözleşme değişiklikleri Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın iznine tabi şirketler belirlenmiştir. Buna göre *bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, tüketici finansmanı ve kart hizmetleri şirketleri, varlık yönetim şirketleri, sigorta şirketleri, anonim şirket şeklinde kurulan holdingler, döviz büfesi işleten şirketler, umumi mağazacılıkla uğraşan şirketler, tarım ürünleri lisanslı depoculuk şirketleri, ürün ihtisas borsası şirketleri, bağımsız denetim şirketleri, gözetim şirketleri, teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketleri, SPKn’na tabi şirketler ile serbest bölge kurucusu ve işleticisi şirketler* kapsama dâhil edilmiştir.

GK Yönetmelik md. 32/1-a hükmü ile yukarıdaki Tebliğ hükmünde sayılan şirketlerin bütün GK toplantılarında bakanlık temsilcisinin bulunması zorunlu tutulmuştur.

Yukarıdaki Tebliğ hükmünde sayılanlar dışındaki şirketlerde aşağıda sayılan dört farklı durumda herhangi birinin varlığı halinde, bakanlık temsilcisinin GK toplantısına katılımı zorunludur. Bu dört durum GK Yönetmelik md. 32’de şu şekilde belirlenmiştir.

a) *Gündeminde, sermayenin arttırılması veya azaltılması, kayıtlı sermaye sistemine geçilmesi ve kayıtlı sermaye sisteminden çıkılması, kayıtlı sermaye tavanının arttırılması veya faaliyet konusunun değiştirilmesine ilişkin esas sözleşme değişikliği ile birleşme, bölünme veya tür değişikliği konuları bulunan genel kurul toplantılarında,*

bir makamın iznine bağlanamaz.”

¹ İlgili cülme şu şekildedir. “333’üncü madde gereğince belirlenen şirketlerin genel kurul toplantılarında Gümrük ve Ticaret Bakanlığının temsilcisi de yer alır.”

b) Genel kurula elektronik ortamda katılım sistemini uygulayan şirketlerin genel kurul toplantılarında,

c) Yurt dışında yapılacak bütün genel kurul toplantılarında,

ç) Yurt dışında yapılacak imtiyazlı pay sahipleri özel kurul toplantılarında

bakanlık temsilcisinin bulunması zorunludur.

Yukarıda sayılan bakanlık temsilcisi bulunması zorunlu şirketler ve durumlar dışında da “genel kurulu toplantıya çağırılanların talep etmeleri ve bu taleplerin görevlendirme makamınca uygun görülmesi halinde Bakanlık temsilcisi görevlendirilir.” (GK Yönetmelik md. 32/2)

Yukarıda sayılanlardan ayrıca, TTK md. 397/4 kapsamında denetime tabi olan şirketlerde, denetimi yapan denetçinin, AŞ'nin GK toplantısında hazır bulunması zorunludur. Denetçi, hakkında görüş verdiği finansal tablolar ve izlediği denetim usulleri hakkındaki sorulara cevap vermek üzere hazır bulunacaktır. TTK md. 437/2'de, “pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçiden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir” denilmek suretiyle, denetçinin GK toplantısında hazır bulunması ile neyin amaçlandığı da kanun hükmü ile açıklığa kavuşturulmuş olmaktadır.

TTK md. 437/2 Gerekçesinde, denetçiler, yönetim kurulu ile birlikte, “pay sahibinin, genel kurulda bilgi alabileceği iki görevli ve sorumlu ‘ilgili’” olarak sayılmıştır. Devamla, denetçilere, denetimin yapılma şekli, yani uygulanan yöntem, yerinde denetim yapılıp yapılmadığı, sondaj yolu ile denetime hangi sıklıkta yer verildiği ve kaç uzmanın çalıştırıldığı da dahil denetime ilişkin her sorunun sorulabileceği belirtilmiştir.

Madde Gerekçesindeki bu açıklamalar ve madde metnindeki “verilecek bilgiler, hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır” denilerek pay sahibinin denetçiden bilgi almasının amacı ve bu kapsamda denetçiye düşen yüküm de belirlenmiş olmaktadır. Denetçi hesap verme ilkelerine uymalı ve hesap verme amacına yönelik olarak yeterli şekilde bilgi sunmalıdır. Dürüstlük ilkesi sunulan bilginin açık ve doğru olması, gerçeği doğru bir şekilde yansıtması ile ilişkilidir. Dürüstlük ilkesine uyararak, denetçi hem sunduğu bilgide açık

olmayan bir hususa yer vermeyecek, hem de sunduğu bilgilerin tam, yeterli ve gerçeğe uygun olmasına dikkat etmesi gerekecektir.

1.3.4. Genel Kurulun Çağrı ile Toplanması

AŞ esas sözleşmesinde, TTK md. 339'da belirlenen asgarî unsurlara yer verilmesi zorunludur¹. TTK md. 339/2-h'de, “Genel kurulun toplantıya nasıl çağrılacakları” hususu AŞ esas sözleşmesinde bulunması zorunlu unsurlardan birisi olarak düzenlenmiştir. Emredici hükümler ilkesi² (TTK md. 340) gereğince ve TTK md. 339/2-h uyarınca, AŞ esas sözleşmesine, genel kurulun toplantıya nasıl çağrılacağı hususunun konulması bir zorunluluktur. Madde gerekçesinde TTK 339/2'de sayılan esas sözleşme unsurlarında eksiklik olması halinde hangi sonuçların doğacağı ve esas sözleşmede bulunması asgarî olarak gerekli unsurların işlevleri ya da hangi amaçlara hizmet edebilecekleri açıklanmıştır³.

TTK md. 339/2 gerekçesinde gönderme yapılan TTK md. 37 ticaret siciline yapılan tescille ilgili olarak “hukukî görünüşe güven” ilkesini⁴ düzenlemektedir. Hukukî görünüşe güven ilkesi genel olarak hukuk güvenliği ilkesinin ticaret siciline özgü uygulamasını temsil etmektedir. Tapu siciline güven ilkesinin sunduğu

¹ Tekinalp, *Yeni Hukuk*, s. 161.

² Emredici Hükümler İlkesi hakkında bkz. Rauf Karasu. *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2015, 2. Baskı (*Emredici Hükümler*); Coşgun. *Karahan, ed. Şirketler* içinde, s. 349-351.

³ TTK md. 339 f. 2 gerekçesi aynen şöyledir:

“Bu fıkra esas sözleşmenin asgarî zorunlu içeriğini göstermektedir. Zorunlu içeriğin birkaç işlevi vardır: (a) Zorunlu içeriğe uyulmamışsa, sicil müdürü esas sözleşmeyi tamamlaması veya düzeltilmesi için geri çevirir. (b) Zorunlu içeriğe dahil olup da esas sözleşmede öngörülmemiş bir husus üçüncü kişilere, hatta bir kısım öğretiyeye göre, pay sahipleri başta olmak üzere hiç kimseye karşı ileri sürülemez. Tescil edilen içerik ile ilân olunan içerik farklı ise Tasarı'nın 37'nci maddesi uygulanır. (c) Hisse senetlerinin devredilebilmelerinin bağlı olduğu şartlara ilişkin olarak üçüncü kişiyi aydınlatıcı bilgi verir. (d) Şirketin kimlik özelliklerini ortaya koyar, şirketi üçüncü kişilere tanıtır. Bu sebeple hüküm, kamuyu aydınlatma açısından da işlev sahibidir. Nihayet en önemlisi ikinci fıkra, şirketi ilgilendiren bir çok işlemin hukukî temelini ve dayanağını oluşturmaktadır.”

⁴ Hukukî Görünüşe Güven ilkesi konusundaki değerlendirmeler için, örnek olarak, bkz. Ahmet Battal. Ticaret Sicilinin Müsbet Fonksiyonunun Dış Görünüş Teorisi Açısından İncelenmesi, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Cilt: 19, Sayı: 1, Haziran 1997, ss. 83-101; Asuman Yılmaz. Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Sicilinde Hukukî Görünüşe Güven (TTK m. 37), *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Cilt: 30, Sayı: 3, Eylül 2014 (*Görünüşe Güven*), ss. 65-91.

genişlikte bir hak koruma sistemi sağlamamakla birlikte, ona benzer şekilde ticaret siciline yapılması gerekip de yanlış yapılan ilana güvenerek bir hukukî işlem gerçekleştiren iyiniyetli kişinin bu hukukî görünüşe (ticaret siciline) güveninin hukuk nezdinde korunması gerektiği düşüncesi bu ilkenin temelini oluşturmaktadır. TTK md. 37'deki görünüşe güven ilkesi ancak TTK ve Ticaret Sicil Yönetmeliği gereğince tescili gerekip hiç tescil edilmemiş veya yanlış ilan edilmiş veya tescil edilmiş olanın doğru ancak ilanın yanlış olması halinde uygulanan bir ilkedir¹. Bu kabul ile TTK md. 37'de düzenlenen görünüşe güven ilkesinin “ilana güven” olarak adlandırılması da mümkündür².

TTK md. 339'da belirlenen AŞ'nin kuruluş türüne, paylarının nitelik ve özelliklerine, devir koşullarına ve başka özelliklere göre değişebilen zorunlu içeriğe uyulmaması halinde esas sözleşmenin sicil memuru tarafından tescil edilmemesi gerekir. Eğer buna rağmen tescil edilmişse, TTK md. 353 uyarınca fesih davası açılabilir³.

TTK md. 339/2-h'de genel kurulun toplantıya nasıl çağrılacağına ilişkin esas sözleşmeye madde konulması zorunluluğu düzenlenmiş iken, GK toplantısı için yapılacak çağrının şekli TTK 414/1'de (eTTK 368) düzenlenmiştir. TTK md. 414/1 (eTTK md. 368) “*mutlak nitelikte emredici bir hükümdür.*”⁴ Diğer bir deyişle, “*TTK'nun 414 üncü maddesi hükmü, her bir pay sahibinin genel kurul toplantısından haberdar olabilmesinin ve anılan temel pay sahipliği haklarını kullanabilmesinin asgari koşullarını düzenlemektedir ve bu niteliği ile kesin emredici bir hükümdür.*”⁵

AŞ esas sözleşmesi katılmalı bir sözleşmedir. Sözleşmenin katılıma açık olma özelliği, AŞ bakımından, şirketin (tescilden önce imzaların noterce onaylanmasından

¹ Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, N. Füsün Nomer Ertan. *Ticari İşletme Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015. (*İşletme*), ss. 379-380; Sabih Arkan. *Ticari İşletme Hukuku*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2015, Yirminci Bası, ss. 258-259; Reha Poroy ve Hamdi Yasaman. *Ticari İşletme Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012, 14. Bası. (*İşletme*), ss. 217-219.

² Karahan, Sami. *Ticari İşletme Hukuku*. Konya: Mimoza Basım, Yayım ve Dağıtım, 2012, 23. Bası. (*İşletme*), ss. 140-142.

³ Tekinalp, *Yeni Hukuk*, s. 172.

⁴ Yiğit, *Sorunlar*, s. 83.

⁵ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 81.

başlayarak adı şirket (ön şirket) olarak ve tescille birlikte tüzel kişiliğe sahip anonim şirket olarak¹) kurulmasını belirleyen esas sözleşmeye kuruculardan başka kişilerin de sonradan katılmasının mümkün² olmasını ifade eder³.

Toplantı davetinin üç ayrı yolla yapılması gerekmektedir. TTK md. 414 hükmünde öngörülen bu yollar birbirine alternatif (alması) olmayıp, hepsinin ayrı ayrı, diğer bir deyişle hepsinin diğerinden bağımsız olarak mutlaka ifası gerekmektedir⁴.

TTK md. 414'te öngörülen yollardan ilki "esas sözleşmede gösterilen şekil"dir. TTK md. 339/2(h) gereğince "[g]enel kurulların toplantıya nasıl çağrılacakları" anonim şirket esas sözleşmesinde bulunması zorunlu unsurlardandır.

AŞ esas sözleşmesinin içeriği, zorunlu hususlar ve ihtiyarî hususlar olarak ikili ayrıma tabi tutulmaktadır⁵. TTK 339'da AŞ esas sözleşmesinde bulunması asgarî olarak zorunlu hususlar düzenlenmiştir. TTK 339/2-h gereğince, "genel kurulların toplantıya nasıl çağrılacakları; oy hakları" hususları AŞ esas sözleşmesinde yer alması zorunlu olan asgarî unsurlardandır.

AŞ genel kurulunun toplantıya nasıl çağrılacağına esas sözleşmede bulunması zorunluluğu, emredici hükümler ilkesi çerçevesinde AŞ'nin hem mevcut pay sahipleri ve alacaklılarını ve hem de gelecekteki pay sahiplerini bağlar. Emredici hükümler ilkesi, esas sözleşmede bulunması gereken hususlar bakımından, TTK md.

¹ Tekinalp, *Yeni Hukuk*, ss. 175-177; Emrullah Kervankıran. "Ön Şirket ve Hukukî Niteliği", "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu Beklerken", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı, Cilt: 18, Sayı: 2, 2012*, s. 355; Necla Akdağ Güney. *Anonim Şirketlerde Kuruluş*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014, (Kuruluş) ss. 5-53.

² Manavgat, ve diğerleri, *Kuruluş*, s. 298; TTK md. 335 Gereğesi.

³ Esas sözleşmenin tescille birlikte katılmalı bir sözleşme olacağı hususuna aşağıda Bölüm 2.2.1.8'de ayrıca değinilmektedir.

⁴ TTK 414'te sayılan unsurların her birinin eksik yerine getirilmesinin ya da hiç yerine getirilmemesinin hukukî sonuçları bakımından, eTTK368 kapsamında değerlendirmeler için bkz N. Ayşe Odman Boztosun. "Anonim Şirket Genel Kurullarından Önce, İlgili Pay Sahiplerine Hiç veya Usulüne Uygun Şekilde Davet Mektubu Gönderilmemesinin Hukukî Sonucu Nedir?" *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXIV 10-11 Aralık 2010*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2012, (Davet Mektubu) ss. 83-113.

⁵ Karasu, *Emredici Hükümler*, s. 31.

340 ile ilk kez Türk ticaret hukuku sistemine getirilen bir ilkedir. İlke, esas sözleşmenin hazırlanmasında, TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerine uyulmasının zorunlu olduğunu, TTK'da açıkça izin verilmiş ise, emredici hükümlerden sapabileceğini düzenlemektedir. Diğer bir deyişle, AŞ esas sözleşmesinde, TTK'daki anonim şirketlere ilişkin hükümler emredici hüküm niteliğinde olup, TTK'da AŞ'lere ilişkin hükümlerden sapılabileceğine dair açık bir hüküm yoksa bu hükümlerden sapılamayacaktır¹.

TTK md. 339/2-h hükmünün, emredici hükümler ilkesine başvurmaksızın ve bu ilkenin uygulanma önceliğinden yararlanmaksızın, emredici hükümler ilkesinin dikkate alınmaması halinde dahi, genel bir emredici hukuk kuralı olarak dikkate alınması gerekecektir.

Genel kurulun usulüne uygun şekilde toplantıya çağrılmaması, genel kurul kararının iptalinin talep edilebilmesi için gerekli olan ancak yeterli olmayan bir koşuldur. TTK 446/1-b ile "*çağrının usulüne göre yapılmadığını*" ve bu aykırılığın "*genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri*" söz konusu genel kurul kararı aleyhine iptal davası açabileceklerdir². Genel kurul kararının iptaline ilişkin dava hakkının kullanabilmesi için pay sahibinin usulüne uygun şekilde alınan genel kurul kararına ret oyu vermesi ve muhalefet şerhini tutanağa yazdırması koşulları, usulüne uygun yapılmayan çağrı sonrasında ve bu aykırılığın kararın alınmasında etkili olması halinde, aranmayacaktır³.

Yargıtay, 6762 sayılı eTTK dönemindeki kararlarında, başlarda, çağrı usulüne aykırılık ihlalini yokluk yaptırımına bağlamış, sonraki kararlarında hak sahibine iptal davası açma yetkisi verdiği ve iptal davası açılabilmesi için ayrıca kanuna, şirket ana sözleşmesine ve afaki iyiniyet kurallarına aykırılığın bulunması gerektiği yönünde kararlar vermiştir⁴.

¹ Karasu, *Emredici Hükümler*.

² İlhan Yiğit. "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü", *Yürürlüğünün 5. Yılında Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu (Tebliğler ve Tartışmalar) 20 Ekim 2017*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018 (*Hükümsüzlük*), s. 33.

³ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1071.

⁴ Yiğit, *Hükümsüzlük*, s. 35; Bu kapsamda, eTTK döneminde alınan farklı yöndeki üst

Anlaşılacağı üzere, çağrı usulüne uyulmaması, üst yargı organlarının kararlarında, GK kararının iptal talebine dayanak teşkil edebilecek durumlardan birisi olarak baskın bir şekilde kabul görmektedir.

TTK md. 339/2-h gereği olarak “Genel kurulun toplantıya nasıl çağrılacakları” hususuna esas sözleşmede yer verildikten başka TTK md. 414 ile “Çağrının şekli” bölüm başlığı altında “Genel olarak” şeklindeki madde başlığı ile düzenlenen esasların birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

TTK md. 414 hükmüne göre, GK’nın esas sözleşmede gösterilen şekilde ve ayrıca “şirketin internet sitesinde” yayımlanan ilanla ve ayrıca “Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde” yayımlanan ilanla toplanmak üzere çağrılması öngörülmektedir. TTK md. 414, kesin emredici hükümdür¹.

TTK md. 414 Gereğesinde belirtildiği üzere, bu hüküm, TTK md 1527²,de düzenlenen internet sitesi açma yükümlülüğü kapsamındaki ekleme dışında, 6762 sayılı eTTK md. 368’in dili güncelleştirilmiş halidir. Dolayısıyla genel kurulun toplanmak üzere çağrılması, şirketin internet sitesinde yapılacak ilan dışında, eTTK’da öngörülen kuralla aynı içeriktedir.

Şirketin internet sitesi açması hususu TTK md. 1524 ile ilk kez düzenlenmiş ve bu hüküm 13.01.2011 tarihli ve 6102 sayılı TTK’nun yürürlüğe girmesinden önce, 26.06.2012 tarihli ve 6335 sayılı Kanun³’la değişikliğe uğrayarak yükümlülüğe tabi olanların kapsamı daraltılmıştır. TTK’nun ilk halinde “her sermaye şirketi” için öngörülen “bir internet sitesi açmak, şirketin internet sitesi zaten mevcutsa bu sitenin belli bir bölümünü [aynı maddede belirlenen] hususların yayımlanmasına özgülemek” yükümlülüğü 6335 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik sonrasında yükümlülüğe tabi olanlar bakımından “397’nci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca denetime tabi olan sermaye şirketleri” olarak belirlenmiştir. Böylece önceden tüm sermaye şirketleri için öngörülen yükümlülük, değişiklik sonrasında, TTK 397/4

yargı kararlarına ilişkin değerlendirmeler için bkz Yiğit, *Sorunlar*, ss. 81-84.

¹ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 81.

² Tasarıda 1527’inci madde olarak yer alan hüküm TTK metninde 1524’üncü madde olarak kanunlaşmıştır.

³ “Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” (RG: 30.06.2012 – 28339)

uyarınca denetime tabi olan sermaye şirketleri ile sınırlanmıştır. Yükümlülüğün niteliği de kısmen değişikliğe uğramıştır. Önceden *bir internet sitesi açmak, şirketin internet sitesi zaten mevcutsa bu sitenin belli bir bölümünü* [aynı maddede belirlenen] *hususların yayımlanmasına özgülemek* olan yükümlülük “*bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yapılmasına özgülemek*” olarak yeniden belirlenmiştir. Kanun maddesinin ilk halinde ilk fıkra içinde 12 bent halinde ayrıntılı olarak belirlenen ilan konuları, değişiklik sonrasında *kanunen yapılması gereken ilanlar* şeklinde genel bir hüküm haline getirilmiştir. Maddedeki “*kanunen*” kelimesinden TTK dışındaki kanunların öngördüğü ilan konularının da bu yükümlülük kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

TTK 397/4 hükmünde, 6335 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik sonrasında, denetime tabi olacakların Bakanlar Kurulu’nca belirleneceği düzenlenmiştir. Bu kapsamdaki ilk belirleme 23.01.2013 tarihli ve 28537 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2012/4213 sayılı “Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı” ile yapılmıştır.

TTK md. 414 hükmünde, GK’nın esas sözleşmede gösterilen şekilde ve ayrıca “*şirketin internet sitesinde*” yayımlanan ilandan ayrıca “*Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde*” yayımlanan ilanla da toplanmak üzere çağrılacağı öngörülmektedir. TTSG, ticaret siciline tescili gereken ya da kanunen ilanı mümkün olan işlem, durum ve kararların ilanında yararlanılacağı ve bu yayımla birlikte üçüncü kişiler tarafından bilinirliğin sağlanmış olacağı ilan yeri olarak tespit edilmiştir.

TTK md. 414 hükmü, toplantıya çağrının bütün pay sahiplerine ulaşması amacına hizmet etmektedir¹. “*Davete ilişkin hükümlerle güdülen asıl amaç, bütün pay sahiplerinin genel kurul toplantısına katılabilmelerini sağlamaktır*”².

¹ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 117.

² Yarg. 11. HD 17.05.2011 tarihli ve 2009/12744 E., 2011/6060 K. sayılı Karar. eTTK döneminde alınan bu karara göre, “*Anonim şirketlerde genel kurulun toplantıya ne şekilde ve hangi merasime tabi olarak çağrı yapılacağı TTK’nın 368. maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu madde hükmüne göre, usulüne uygun bir çağrının kabul edilebilmesi için asgari iki şartın gerçekleşmesi gerekir. Bunlar, toplantıya davetin TTK’nın 37. maddesinde anılan Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde ilan edilmesi, ayrıca bütün nama yazılı pay sahipleri ve varsa şirkete önceden hamile yazılı pay senetlerini ibraz ederek ikametgâhlarını bildiren diğer ortaklara, taahhütlü mektupla bildirme koşullarıdır.*”

GK toplantısına çağrı bakımından esas olan, toplantıya çağrının usulüne uygun şekilde yapılarak tamamlanmasıdır. Çağrının bütün pay sahiplerinin bilgi alanına ulaşmasının sağlanması, ulaşılması zorunlu bir amaç değildir. Çağrı pay sahiplerinin büyük çoğunluğunun bilgi alanına girmemiş olsa bile, bütün pay sahiplerinin bilgisine ulaşması için kanunda öngörülen bütün duyuru ve çağrı yöntemlerinin ve usullerinin eksiksiz olarak uygulanması yeterlidir. Böylece usulüne uygun bir çağrının gerçekleştirilmesi ile çağrı yükümlülüğü yerine getirilmiş olacaktır.

Madde hükmünde, kamuya duyuru şeklinde internet sitesinde ve TTSG’de yapılacak duyurular yanında, ayrıca “*pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine*” iadeli taahhütlü mektupla bildirim yapılması bir zorunluluk olarak öngörülmüştür¹. “*Pay defterinde yazılı pay sahipleri*” ibaresinin “*adresli pay defterine kayıtlı olan pay sahipleri*” şeklinde anlaşılması gerekir, zira adresli olmayan pay sahibine mektup gönderilmesi mümkün olmayacaktır. Gönderilecek mektubun içinde “*toplantı günü ile gündem ve ilanının çıktığı veya çıkacağı gazeteler*” hakkında bilginin bulunması TTK md. 414 hükmünde öngörülmektedir. Böylece çağrı mektubunda, gündemin ve bu gündemdeki maddelerin müzakere edileceği gün ile kanaatimizce saatin de bildirilmesi, toplantı davetine ilişkin gazetelere ilişkin bilginin de verilmesi gerekmektedir.

TTK md. 414’te sayılan her bir çağrı usulünün bir diğerinden bağımsız olarak ayrıca uygulanması gerekmektedir. Diğer bir deyişle, bir yöntemin uygulanması diğer yöntemin uygulanmasını gereksiz kılmaz². Bu kurala uyulmaması halinde bir genel kuruldan söz edilemeyeceği görüşü Yargıtay kararlarında istikrar kazanmıştır³.

Aynı yöndeki bir başka karar için bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, ss. 82-86 ve dipnot 134 ve dipnot 137 ve burada sözü edilen diğer kararlar. TTK md. 414 hükmünün emredici olduğu konusunda bir görüş birliği mevcut olmakla birlikte bu hükme aykırılığa ilişkin yaptırımın yokluk mu, iptal edilebilirlik mi olduğu konusunda muhtelif yargı kararları da aynı yerden değerlendirilmektedir.

¹ Çağrının bütün pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektupla yapılması konusunda Yargıtay 11. HD’nin 19.10.1982 tarihli “yoklukla malul” olma kararı ve sonraki benzer kararları ile aynı Daire’nin aynı sorunu “iptal edilebilirlik” şeklinde değerlendiren sonraki kararları hakkında bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 82-86.

² Tekinalp, *Yeni Hukuk*, s. 303.

³ Bu konuda 5.2.1. *Yokluk Hali* başlığı altında verdiğimiz Yargıtay kararları uygun örnek kararlar oluşturmaktadır.

GK toplantısı konusunda çağrı yapma görevi, kural olarak, yönetim kuruluna aittir. Yönetim kurulunun görev süresi dolmuş olsa bile bu ilke geçerlidir. Eğer AŞ tasfiye halinde ise yönetim kurulunun görevine hanel gelmeksiz tasfiye memurları da, sadece tasfiye kapsamındaki görevleri ile ilgili konular için olmak üzere, GK'ü toplantıya çağırılmaya yetkilidir. (TTK md. 411/1) Yönetim kurulunun yetkisi, bu dönemde, şirketin tasfiyesine ilişkin konular dışındaki işlemler bakımından devam etmektedir.

Yönetim kurulunun toplanması mümkün olamıyor ise ve bu durum devamlılık arz etmekte ise tek bir pay sahibinin mahkemeye başvurması ve mahkemece başvuran tek pay sahibine GK'ü toplantıya çağırmasına dair izin verilmesi halinde, kendisine izin verilen pay sahibi tarafından toplantı çağrısı yapılması mümkündür. Mahkemenin vereceği izin verme ya da vermeme kararı kesindir, bu karara karşı istinaf veya temyiz şeklinde üst yargı yollarına başvurma imkânı yoktur. GK'nın toplanmasının devamlılık arz edecek şekilde mümkün olmaması halindeki esaslar GK toplantı nisabının¹ oluşmasına imkân bulunmaması ya da toplantı nisabının mevcut olmaması halinde de aynı şekilde geçerlidir. (TTK md. 411/1, GK Yönetmelik md. 9/3)

Azlık da, GK toplantısı yapılmasını gerektiren sebeplerin varlığı halinde bu sebepleri ve GK gündemini belirterek, AŞ'nin yönetim kurulundan GK'ü toplantıya çağırmasını talep edebilirler. Azlığa tanınan çağrıda bulunulmasını talep etme yetkisi, esas sözleşme ile açıkça öngörölmek koşuluyla, azlıktan daha az oranda paya

Ayrıca, Yarg. 11. HD 04.04.2016 tarihli ve 2015/8992 E., 2016/3629 K. sayılı Kararında (Kaynak: lexpera.com.tr) “*davalı şirketin genel kurul toplantısına ilişkin işlemlerin kayyum tarafından gerçekleştirildiği, genel kurul Toplantı tutanağında toplantıya ilişkin çağrının yasa ve ana sözleşmede öngöröldüğü gibi 18.06.2013 tarih 8344 Sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde duyurulduğu, nama yazılı pay sahipleri ile tebligat adresini şirkete tevdi eden pay sahiplerine 6.6.2013 tarihinde PTT Adliye Sarayı Şubesi'nden taahhütlü mektupla bildirildiğinin tutanak altına alındığı, 6102 sayılı TTK'nın 414/1. maddesine uygun şekilde çağrı yapıldığı, (...)*

“*Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına (...)* göre, ...” yerel mahkemenin bu gerekçelere dayanan kararı onanmıştır.

Ayrıca, Yarg. 11. HD 08.02.2016 tarih ve 2015/6766E., 2016/1113 K. sayılı Kararı.

¹ GK toplantı ve karar nisapları, esas olarak, TTK md. 418 ve md. 421'de düzenlenmektedir.

sahip olan pay sahiplerine de tanınabilir. Esas sözleşmede açıkça tanınmış olan GK'ü toplanmaya çağırma hakkı, AŞ'lerde onda bir'den (halka açık AŞ'lerde yirmide bir'den) daha az oranda paya sahip olan tek veya daha fazla sayıda pay sahibine de tanınabilir. Azlık her AŞ'de bulunması gereken ya da mümkün olan bir pay sahipliği oranı değildir. Örneğin, bir AŞ'nin sermayesinin yüzde 96'sına tek bir pay sahibi sahip bulunuyor ise bu AŞ'de ne sadece TTK bakımından aranan (en az onda bir) ve ne de SPKn bakımından aranan (en az yirmide bir) azlık tanımına uyan bir pay sahipliği ortaya çıkmayacaktır. Bu durumdaki bir AŞ'de azlık haklarından ve bu kapsamda GK'nın toplantıya çağırılmasını isteme hakkından söz edilemeyecektir¹.

Azlık olarak ya da pay sahibi sıfatı ile yönetim kuruluna yapılacak GK'nın toplanmaya çağırılması konusunda yapılan talebin noter aracılığıyla yapılması TTK md. 411/3'ün emredici hükmü olup, bu konuda özel şekil şartı aranmıştır. Hukuk güvenliği ilkesinin bir sonucu olduğu anlaşılan bu özel şekil şartının yerinde olduğunu değerlendirmekteyiz. TTK md. 411/3 Gerekçesinden, bu hükmün öngörülmesinde, usul ekonomisi ve yargılamada tasarruf ilkesinin de dikkate alındığı anlaşılmaktadır².

Yönetim kurulunun azlık ya da başka pay sahiplerinin talebini kabul etmesi halinde, 45 gün geçmeden GK toplantısı yapılacak şekilde pay sahiplerine çağırının yönetim kurulunca yapılması TTK md. 411/4'ün emredici hükmüdür. 45 günlük sürenin başlangıç tarihinin yönetim kurulunun karar gününden başlayacağı anlaşılmaktadır³. Eğer 45 gün içinde toplantı gerçekleşmez ya da yönetim kurulunun bu sürede toplantı gerçekleşmesini sağlayacak adımı atmadan hareketsiz kalması halinde, pay sahiplerinin beklemesini gerektiren durum bulunmamaktadır. Bu durumda pay sahipleri, GK'nın toplanması için, bizzat çağrıda bulunabileceklerdir.

¹ Pulaşlı, *Şerh*, s. 882

² TTK md. 411/3 Gerekçesi şu şekildedir: “Uygulamada çağrı için yönetim kuruluna başvurulup başvurulmadığı ve başvuru tarihi sorun yaratmakta, bu konu da mahkemenin izni yönünden sorun doğurmaktadır. Çünkü mahkemenin izin verebilmesi için yönetim kuruluna başvuru yolunun tüketilmiş olması gerekir. Ayrıca yönetim kurulunun cevap vermekte gecikmiş olması da mahkemenin izni bakımından önem taşır. Bu sebeple, Tasarıda çağrı ve gündeme madde konulması talebinin noter aracılığıyla yapılması zorunluluğu getirilmiştir.”

³ TTK md. 411/4 Gerekçesi.

GK' u toplanmaya çağırmak bakımından, pay sahiplerinin çağrıya ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde yönetim kurulunca olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağrılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar. Kararında, kayyımın, görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini gösterir. Zorunluluk olmadıkça mahkeme dosya üzerinde inceleme yaparak karar verir. Karar kesindir. (TTK md. 412)

1.3.4. Genel Kurulun ağrı Olmaksızın Toplanması

Kural, Aş genel kurulunun toplantıya çağırmakla yetkili olan kişilerce hazırlanan gündemi görüşmek üzere ve usulüne uyularak yapılan bir ağrı üzerine toplanmasıdır. Ancak TTK, eTTK'daki düzene paralel şekilde, GK'nın herhangi bir ağrı yapılmadan da toplanabileceği istisnaî durumları da dikkate almıştır.

TTK md. 416 hükmünde, *“bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, (...) ağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilirler”* denilerek GK'nın herhangi bir ağrı yapılmaksızın ya da çağrıya ilişkin herhangi bir usul hükmüne uyulmaksızın toplanarak karar alması mümkündür.

TTK m. 416/1'e göre, Aş'nin bütün pay sahipleri veya bunların temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın ve ayrıca GK'ya katılmaya ve GK toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla, GK olarak toplanabilecek ve bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilecektir¹.

¹ Mustafa Yavuz. “Anonim ve Limited şirketlerde Ortakların Genel Kurul Gündemine Madde Ekletme Hakkı”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 96, Ağustos 2014, s. 116. (*Madde Ekletme*); Yiğit, *Sorunlar*, s. 105; Pulaşlı, *şerh*, s. 847 ve burada yer verilen Yarg. 11 HD 20.04.2016 tarih ve 2015/9575 E., 2016/4408 sayılı Karar.

Çağrısız toplanma halinde geçerlilik şartı olarak, istisnasız bütün pay sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantıya katılması ve bu toplanmaya aralarından birinin itiraz etmemiş olması zorunludur. Bunlar çağrısız toplanmanın iki koşuludur¹.

Toplantıya katılma kesintisiz olmalıdır. Pay sahiplerinin tamamı devamlı bir şekilde toplantıda hazır bulunmalıdır. Toplantıya katılma bizzat pay sahibinin katılımı şeklinde olabileceği gibi, pay sahibi bir temsilcisi tarafından da temsil edilebilir. Tek bir pay sahibi veya temsilcisi çağrısız yapılan toplantıda hazır bulunmaz veya toplantıyı terk ederse ya da katılıp toplantı şekline itiraz ederse, bir genel kurul toplanmasından söz edilemez.

“Bir paysahibinin toplantıyı terk etmesi ile çağrısız genel kurulun karar alabilme yeteneğini ortadan kaldırır. Çünkü, çağrısız genel kurulun karar alabilme ehliyeti, sadece toplantının açılışında değil toplantı süresince de aranır.”²

Toplantıya katılmamış olsa bile, tek bir pay sahibinin çağrısız yapılan toplantıda alınan kararın iptalini talep etmesi mümkündür³.

¹ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, ss. 118-121; “Çağrısız toplantıda tüm ortaklar hazır olmalı ve hem de her hangi bir itiraz yapılmamış olmalıdır.” (Gönen Eriş, *Açıklamalı-İçtihatlı Ticarî İşletme ve Şirketler*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, 3. Baskı, Cilt II, s. 2134)

² TTK md. 416 Gerekçesi.

³ Çağrısız yapılan GK toplantısına katılmayan pay sahibinin GK kararının hukuken yokluğunu talep edebileceği yaklaşımı Yargıtay tarafından da benimsenmektedir. Bu kapsamda, Yarg. 23. HD'nin 14.06.2013 tarihli ve 2013/1631 E., 2013/4092 K. sayılı kararı bir kooperatif şirketi hakkında olmakla birlikte, 24.04.1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu md. 98'deki “*Bu kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanunundaki Anonim şirketlere ait hükümler uygulanır.*” hükmünün yollaması ile anonim şirket hükümlerine dair bir yorumu içermektedir. Kararın ilgili bölümü şöyledir. “*Toplantının 19.3.2005 tarihinde yapılmış olması karşısında 1163 Sayılı Kanunun 98. maddesi yollamasıyla somut olaya olay tarihinde yürürlükte bulunan T.T.K.nın 370. maddesinin uygulanması gerekmektedir. Anılan madde hükmü uyarınca, tüm ortakların hazır bulunması ve bir itirazda olmaması halinde genel kurul çağrı hakkındaki merasime riayet edilmeksizin de toplanabilir. Diğer bir anlatımla, anılan yasa hükmünden de anlaşılacağı üzere, kanun koyucu çağrısız bir genel kurulun var sayılmasını, bütün ortakların hazır bulunmaları ve pay sahiplerinin bu toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları şartlarının gerçekleşmesi durumunda kabul etmektedir. Tek bir payın sahibi veya temsilcisi hazır bulunmaz veya katılıp toplantı şekline itiraz ederse bu defa ortada bir genel kurulun varlığından sözedilemez. Toplantıya katılmayan veya itirazı olan pay sahibinin genel kurulun gidişini etkileyebilecek durumda olup, olmaması da sonucu değiştirmez. Somut olayda davacıların ortaklıklarının devam ettiği süreçte yapılan genel kurul toplantısına katılmamış olmaları karşısında anılan yasa hükmü uyarınca genel kurulun hukuken yok hükmünde olduğunun kabulü gerekir. Davacılar tüm genel kurul kararlarının iptalini istemiş olup mahkemece tüm genel kurul kararlarının*

Doktrine ve üst yargı kararına göre, toplantıya katılmayan veya itirazı olan pay sahibinin GK'nın gidişatını etkileyebilecek durumda olup olmaması da durumu değiştirmez¹.

Toplanma için yüzde yüz çoğunluk sağlandıktan ve toplantı bir süre devam ettikten sonra, tek bir pay sahibinin toplantıyı terk etmesi halinde bu andan itibaren toplantı geçersiz hale gelir. Terk eden pay sahibinin geri dönerek toplantıya katılması halinde ise bu katılma anından itibaren toplantı yeniden başlar. Aradaki sürede alınan kararlar geçerli bir GK toplantısında alınmış olarak kabul edilemez, bu bakımdan yoklukla sakat olduğu kabul edilmelidir. Toplantıya katılmayan veya toplantıyı terk eden pay sahibinin “beni GK’da var kabul edin” demesi de GK toplantısını geçerli kılmaya yetmez².

yok hükmünde olduğunun kabulüne karar verilmesi gerekirken sadece ihraca dair 5. maddenin iptaline karar verilmesi doğru görülmemiştir.” (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası)

¹ Moroğlu, *Hükümsüzlük*; Yiğit, *Sorunlar*, s. 105; Yarg. 11. HD 17.05.2011 tarihli ve 2009/12744 E., 2011/6060 K. sayılı Kararı.

Ayrıca eTTK döneminde alınan Yarg. 11. HD, 17.05.2011 tarih ve 2009/12744 E., 2011/6060 K. sayılı Karar’a göre, “TTK'nın 368. maddesinin istisnası aynı Yasa'nın 370. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, şayet bütün pay sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde genel kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrı hakkındaki merasime riayet etmeksizin de genel kurul olarak toplanabilir. Diğer bir anlatımla, anılan Yasa hükmünden de anlaşılacağı üzere, kanun koyucu çağrısız bir genel kurulun var sayılmasını, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve pay sahiplerinin bu toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları şartlarının gerçekleşmesi durumunda kabul etmektedir. Tek bir payın sahibi veya temsilcisi hazır bulunmaz veya toplantıyı terk ederse ya da katılıp toplantı şekline itiraz ederse, bir genel kuruldan bahsedilemez. Doktrine göre de, toplantıya katılmayan veya itirazı olan pay sahibinin genel kurulun gidişatını etkileyebilecek durumda olup olmaması da durumu değiştirmez (Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu, *TTK'na göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Ankara 1993 Bası, s. 76). O halde, TTK'nın 370. maddesinde öngörülen iki şart gerçekleşmeden yapılan genel kurul hukuken yoktur ve alınan kararlar da yoklukla maluldür (Dairemizin 29.12.1998 tarih, 1998/7636 E., 1998/7820 K. sayılı, 15.02.1999 tarih, 1998/9105 E., 1999/801 K. sayılı ve 26.02.2001 tarih, 2000/10968 E., 2001/1616 K. sayılı ilamları bu yöndedir).”

² Yiğit, *Sorunlar*, s. 105; Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 118.

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET GENEL KURUL TOPLANTILARINDA GÜNDEM

2.1. Genel Olarak

AŞ’de GK “*pay sahiplerinin belirli konuları görüşmek üzere toplanmalarıyla meydana gelen şirketin en üst düzeydeki karar organıdır*¹.” Buradaki “üst düzey” yönetim kuruluna kıyasla “üst” olma durumunu değil, AŞ’nin faaliyeti kapsamında, şirketin iç işlerine yönelik, daha geniş bir karar alanına sahip olmayı ifade etmektedir.

Anonim şirket genel kurulunda görüşülecek (müzakere edilecek) konular sadece toplantıya çağrısı yapılan GK için hazırlanan gündem ile tespit edilir. Gündem her GK toplantısı için ayrı hazırlanır. Bunun istisnası, ertelenmesi sebebiyle ikinci kez yapılacak toplantı için önceki gündemin aynen geçerli olacağı kuralıdır.

Gündem, şirketin iç işleri ile ilgili olarak GK’ya katılan pay sahipleri tarafından görüşülmesi ve hakkında karar verilmesi toplantı çağrısını yapanlar tarafından gerekli görülen konuların tespit edildiği bir metindir. Gündemin temel özelliği ve işlevi, bu gündemle çağrısı yapılan GK toplantısında görüşülecek konuların önceden belirlenmesi ve duyurulması yanısıra bu toplantının yeri ve zamanı konusunda pay sahiplerinin önceden bilgilendirilmesini amaçlayan bir bildirim aracı olmasıdır. Böylece, gündem pay sahibinin bilgi alma hakkı kapsamında temel araçlardan birisidir.

Gündem, pay sahiplerinin şirketin iç organizasyonunun belirlenmesi ve değiştirilmesi, şirketin faaliyet konusu hakkındaki değişiklikler, şirketin faaliyet sonuçları ile ilgili gelişmeler, şirketin finansal yapısına dair (sermayenin artırılması, azaltılması, borçlanma aracı çıkarılması, temettü ödenmesi gibi) stratejik niteliği bulunan veya yönlendirici ve belirleyici nitelikteki kararları almalarında yol göstericidir. Gündemin yol göstericilik özelliği, gündemle belirlenen konulara sıkı

¹ Kayar, *Ticaret Hukuku*, ss. 418-419.

şekilde bağlı kalınarak GK toplantısının gerçekleştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Görüşülecek konu başlıkları bakımından, gündemin gösterdiği yolun dışına çıkılması, kural olarak¹, mümkün değildir. Gündem metninde yer alan konu başlıklarının hangi durumlarda değiştirilebileceği, hangi durumlarda gündemde yer almayan ve pay sahiplerine duyurulan bir konunun toplantıda görüşülmesinin mümkün olabileceği hususları sıkı kurallara bağlanmıştır².

GK tarafından verilen kararların GK toplantısında hazır bulunmayan veya olumsuz oy veren pay sahipleri hakkında da geçerli olması (TTK md. 423) ve bu kararların AŞ'nin organlarını ve AŞ tüzel kişiliğini de bağlar³ olması, GK toplantısında görüşülecek konuların yeterli, tam ve doğru bir şekilde tespitini ve gündemin hedeflenen kitleye tam olarak duyurulmasını gerektirmektedir. Aksi halde hak kayıpları söz konusu olabilecek ve buna dayalı iptal veya tazminat talepleri ileri sürülebilecektir.

Kanunî istisnalar dışında, gündemde bulunmayan konuların GK'da müzakere edilmesi ve karara bağlanması mümkün değildir. (TTK md. 413/2) TTK'nın bu hükmü gündemin önemini açıklamaktadır. Gündemde bulunmayan bir konu görüşülemeyeceğine ve bu konuda bir karar alınamayacağına göre AŞ'nin faaliyetine ilişkin stratejik konuların ve gelişmelerin görüşülmesi, AŞ'nin organizasyonuna dair hususların görüşülmesi ve bu konularda kararların alınması ancak bu konulara gündemde yer verilmesi ile mümkün hale gelecektir.

Gündemde yer verilen konuların açık ve anlaşılır olması, yoruma muhtaç ve belirsiz ifadeler içermemesi gerekir⁴.

Gündemde yer almayan konunun toplantıda görüşülemeyeceği ve gündemdeki konunun açıkça ifade edilmesi gereği üst yargı kararlarında da kabul görmektedir.

¹ Gündeme bağlılık ilkesinin istisnaları aşağıdaki Dördüncü Bölüm'de açıklanmaktadır.

² Gündemle belirlenen konuların görüşülmesinin zorunlu olması aşağıda Üçüncü Bölümde ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

³ Şükrü Yıldız. "Sermaye Şirketlerine Yönetim Kayyımı Atanması", *Makalelerim* 2018, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, 2. Baskı (*Makalelerim*), s. 858.

⁴ Zafer Saka. *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2004, s. 98, dipnot 172.

Yargıtay 11. HD, GK toplantı gündeminde açıkça yazılmayan bir yetkiye dayanarak veya daha önceden gerçekleşen başka bir GK toplantısı için gündemde yer alan yetkiye dayanarak AŞ'nin tek faaliyet konusu olan taşınmazlar üzerinde tasarrufa ilişkin GK kararının iptali talebinin reddine dair yerel mahkeme kararını bozmuştur¹.

Yargıtay kararında da vurgulandığı üzere gündem, pay sahiplerine, müzakere edilecek konular hakkında önceden bilgi edinme ve buna göre bilgi ve belge toplama, buna dayanarak hazırlık çalışmaları yapma, açıklanan konularla ilgili olarak aktif pay sahipliği davranışı göstermek istemediği, diğer bir deyişle GK'da konuşma ve oy kullanma haklarını kullanmak istemediği durumda toplantıya katılıp katılmayacağı konusunda karar verme, buna karşılık aktif pay sahibi olarak davranmak istediği takdirde gerekirse diğer pay sahipleriyle de birlikte hareket ederek AŞ'nin yönetilmesine dair kararlarda etkili olmak üzere adımlar atma imkânlarına kavuşacaktır. Böylece pay sahibi gündem hakkında bilgi edinmekle, bu gündem çerçevesinde şirketin faaliyetleri hakkında daha geniş kapsamlı bilgi alma haklarını

¹ Yargıtay 11. HD 10.01.2017 tarih ve 2016/405 E., 2017/142 K. sayılı Kararının ilgili bölümü şu şekildedir. (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası, Erişim: 13.03.2019)

2-) Davacının davalı şirkete yönelik temyiz itirazlarına gelince; dava anonim şirket genel kurul kararının iptali istemine dair olup, mahkemece yukarıda yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmiştir.

Anonim şirketlerde genel kurulu toplantıya davete dair olan ilan ve davet mektuplarında toplantı gündeminin yer alması gereklidir. Gündem, genel kurulda görüşülecek hususların tamamını ifade etmektedir. Gündemi belirleme, genel kurul toplantısına karar veren organa aittir. Gündem, genel kurul toplantısının temelini oluşturmakta olup, buna göre ortaklar genel kurul toplantısına katılıp katılmama, gerekli hazırlık ve araştırma yapma, bilgi ve belge toplama, başka ortaklarla birlikte hareket etme gibi kararlarını belirleme imkanına sahip olurlar.

Somut olayda, iptali talep edilen genel kurul kararına dair ilan edilen gündemin 6. maddesi "Civas arsası için yapılmış inşaat sözleşmesinin son durumunun müzakereye açılması" şeklinde belirlenmiş olup, davalı şirkete ait taşınmazla ilgili yönetim kuruluna yetki verilmesine dair bir gündem maddesi bulunmamaktadır. 6102 Sayılı TTK'nın 413. maddesi uyarınca gündemde bulunmayan konular genel kurulda görüşülemez ve karara bağlanmaz. Kural olarak, "gündeme bağlılık" ilkesi gereği görüşülecek konunun önceden tespit edilip gündeme açıkça yazılması gereklidir.

Ayrıca davalı şirket taşınmazına dair daha önceki olağan genel kurul toplantısında yetki verilmiş olması, sonradan verilen yetkiye dair alınan kararın iptaline engel teşkil etmeyeceğinden mahkemenin bu yöndeki gerekçesi de yerinde olmamıştır.

Bu itibarla, mahkemece gündemde açıkça belirtilmeyen hususlarda genel kurulda görüşme yapılamayacağı nazara alınarak davaya konu genel kurul kararının iptaline karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davalı şirket yönünden davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir.

da kullanabilir hale gelecektir. Bu çerçevede GK gündemi pay sahibinin şirket faaliyetleri ve yönetimi üzerinde etkili olup olmama kararını etkileyebilecek nitelikte bir başlangıç başvuru kaynağı olarak kabul edilebilir.

2.2. Gündemin İçeriği

Gündemde hangi konulara yer verileceği konusunda TTK'nın muhtelif maddelerine dağıntık hükümler bulunmakla birlikte, gündem konuları toplu şekilde TTK md. 409/1'de düzenlenmiştir.

Madde başlığı "Toplantılar" olan TTK md. 409/1 hükmünde *şirket organlarının seçimi, finansal tablolar, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu, şirketin faaliyetlerinden elde ettiği kârın kullanım şekli, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesi, yönetim kurulu üyelerinin ibraları, faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerek görülen diğer konular* hakkında müzakere yapılacağı ve karar alınacağı düzenlenmiştir.

Buna karşılık TTK md. 413 "Gündem" başlığını taşımakta olup, bu maddede gündemin kimler tarafından belirleneceği ile gündeme bağlılık ilkesini ifade eden kural hükmü ve yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçilmesinin finansal tabloların görüşülmesi maddesi ile ilgili kabul edileceğine dair kural düzenlenmiştir.

Başlığı "gündem" olan maddede gündem içeriği hakkında bir kurala yer verilmemesi buna karşılık gündem içeriğinde yer alması konuları tek bir madde içinde gösteren hükmün madde başlığının "toplantılar" olmasının kanun yapma tekniği bakımından geçerli bir usul olmadığını değerlendirmekteyiz.

2.2.1. Gündemde Bulunması Zorunlu Asgari Konular

Anonim şirket genel kurul toplantısı için oluşturulacak gündemin kapsayacağı asgarî konular TTK md. 409/1'de belirlenmiştir. Bunlar gündemin kapsamı gereken asgari konular olup, bunlardan ayrıca "*faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konular*" da GK'yı toplantıya çağırınlar tarafından gündeme konulur.

GK gündeminde, toplantıda görüşülmek üzere, hangi konuların yer alacağı

gündeme bağıllık ilkesinin ilk adımıdır. Bu bakımdan, gündem GK toplantısının temelini oluşturmaktadır. Gündemdeki konular bir kez pay sahiplerine duyurulduktan sonra bunların değiştirilmesi, kural olarak, söz konusu edilemez, ancak istisnâî durumlarda gündemin toplantıdan önce değiştirilmesi veya gündeme madde eklenmesi mümkündür. Gündemin değiştirilmesi ve gündeme konu eklenmesi işlemleri çok sıkı kurallara bağlanmıştır.

Öncelikle gündemde bulunması asgarî olarak gerekli konuların neler olduğunun tespit edilmesi yararlı olacaktır.

TTK md. 409/1’de, her faaliyet dönemine ilişkin olarak, faaliyet döneminin sonundan başlayarak üç ay içerisinde yapılacak olağan GK toplantısında müzakere edilmek üzere gündeme alınması gerekli konular, asgarî konular olarak, aşağıda başlıklar halinde açıklayacağımız şekilde belirlenmiştir¹.

Bu çerçevede, TTK md. 409/1’de olağan genel kurul gündeminde yer alması asgarî olarak zorunlu konular yanısıra, münhasıran GK’nın kararına bağılı olan hususların da aynı kapsamda değerlendirilmesi gerekecektir.

GK’nın devredemeyeceği yetkiler TTK md. 408/2’de sayılmıştır. Bu konularda, “*genel kurulun yetki devri yapması mümkün değildir.*”²

2.2.1.1. Şirket Organlarının Seçilmesi

Yukarıda 1.1’de ve 1.2’de açıklandığı üzere, tüzel kişiliği haiz AŞ’nin hukukî işlemlerde bulunabilmesi için organlarının mevcut ve faal olması gerekir. Organ yokluğu AŞ’nin feshinin talep edilmesini³ ya da TTK md. 531 gereğince hâkimin takdirinde olmak üzere, kayyım atanması⁴ dahil olmak üzere “*duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar*” vermeyi gerektirebilecek sonuçları olan bir kanuna aykırılık halidir.

¹ Bilgili/Demirkapı, s. 216.

² Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 419.

³ TTK md. 530 (eTTK md. 435). AŞ’de organ yokluğuna yol açan durumlar ve bunun sonuçları ile ilgili olarak bkz. İsmail Cem Soykan. *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012.

⁴ Yıldız, *Makalelerim*, s. 857; Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 485.

Tüzel kişinin organ yokluğu durumu ile karşı karşıya kalmaması için AŞ'nin görev süresi dolan veya dolmak üzere olan organlarının yerine yenilerinin seçilmesi konusu mutlaka gündemde bir madde olarak yer almalıdır. AŞ yönetim kurulu üyelerinin seçilmesinin GK'nın devredilemez görev ve yetkilerinden olduğu TTK md. 408/2'nin emredici hükmüdür. Bu çerçevede GK tarafından seçime konu edilebilecek organ, zorunlu iki organlı bir AŞ organizasyonunda, kural olarak, yönetim kuruludur. Ancak şirket esas sözleşmesinde yönetim kurulundan başka organların ve komitelerin kurulması ve bunların üyelerinin GK'ca seçilmesi öngörülmüş ise zorunlu nitelikte olmayan bu organların seçilmesinin de, TTK md. 409/1 gereği GK tarafından yapılması ve gündeme bu şekilde, yönetim kurulu dışında kalan (zorunlu organ olmayan) organların da seçilmesine dair madde konulması gereği ortaya çıkmaktadır.

AŞ yönetim kurulu kuruluşta esas sözleşme ile sonraki bütün hallerde GK kararı ile belirlenir. (TTK md. 359/1) Bu çerçevede md. 408/2'nin de delaletiyle, yönetim kurulu ancak GK'ca seçilebileceğinden GK toplantısı gündemine mevcut yönetim kurulu üyelerinin yerine geçecek yeni yönetim kurulu üyelerinin seçilmesine dair maddenin konulması gerekir. Kuşkusuz bu zorunluluk yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin dolması halinde mutlaka ortaya çıkacaktır.

Şirket organının seçilmesi konusunda gündeme bir konu eklenmemesi pay sahiplerinin bilgi edinme haklarını kullanabilmelerinin önünde bir eksiklik olarak ortaya çıkacaktır. Şirket organının seçilmesi konusunda bilgi sahibi olmayan pay sahibi, bu bilgi eksikliği sebebiyle, GK toplantısına katılma konusundaki tercihlerini farklı şekilde oluşturabilecek veya katıldığı toplantıda gündemde duyurulmadan yapılacak karar organı seçiminde konuşma hakkını etkili şekilde kullanamayabilecektir. Bu gibi sebeplerle GK toplantı gündemine şirket organlarının seçilmesine dair konu maddesinin eklenmesi bir zorunluluk arz etmektedir.

eTTK döneminde Komiser Yönetmeliği¹ md. 25'te yer alan “*yönetim ve denetim kurulu üyelerinin görev süreleri sona ermiş ise gündemde seçim maddesi olmaması halinde genel kurul toplantı gündemine seçim maddesinin ilâve edilmesi*

¹ Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik (RG. T. 07.08.1996 tarih Sayı 22720).

zorunludur” hükmüne paralel bir hüküm TTK kapsamında çıkarılan Genel Kurul Yönetmeliğinde¹ yer almamaktadır. Bu durum TTK’da hükümet komiseri bulundurma zorunluluğunun eTTK’da öngörülenin aksine bütün AŞ genel kurulunda aranmamasının da bir sonucu olsa gerektir.

AŞ bünyesinde esas sözleşme ile öngörülmeven ya da üyelerinin seçilmesi yetkisi münhasıran GK’ya tanınmayan, fakat AŞ yönetim kurulu tarafından kurulmasına karar verilebilen ve üyeleri seçilebilen kurullar ve komiteler oluşturulması mümkündür. TTK md. 378’de öngörülen “riskin erken saptanması komitesi” GK’nın kararını gerektirmeyen ve kanun hükmü gereği olarak koşulları oluştuğunda yönetim kurulunca oluşturulabilen ve üyeleri seçilen bir komitedir. Bu komitenin, kanunda öngörülen koşullar oluştuğunda, yönetim kurulunca üyeleri belirlenerek oluşturulması TTK’nun emredici hükümlerindedir. Dolayısıyla GK tarafından bu gibi organların seçilmesi hususunda karar alınması TTK’daki organlar arası işbölümü ve görev ilişkisi² temel yaklaşımına aykırılık teşkil edecektir.

Öte yandan, TTK md. 366/2 uyarınca icra yetkisi olmayan yönetim kurulu üyeleri arasından seçilen çeşitli komitelerin kurulması da mümkündür³. Bu komitelerin yönetim kurulundan ayrı organ nitelikleri bulunmadığından, ilke olarak, GK’nın bu komitelerin seçilmesi veya görevden alınması konusunda bir yetkisinden söz edilemez. TTK sisteminde AŞ’lerde yönetim kurulu bünyesinde yönetimin bütünlüğü ya da tekliği ilkesi gereği olarak, AŞ’nin yönetiminde yönetim kurulunun dışında bir organın da tanınması mümkün görülmemektedir. Bu sebeple GK toplantı gündeminde yönetim kurulundan ayrıca bir organın seçilmesine dair bir gündem maddesi geçerli bir gündem maddesi olarak değerlendirilemez.

Bunun yanında, komitelerin yönetim kurulunca seçilmesi daha baskın bir durum olmakla birlikte, yönetim kurulunun icraî faaliyetlerine yardımcı olacak şekilde çalışacak komitelerin GK’ca seçilmesinin esas sözleşme ile öngörülmesi

¹ Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik (*GK Yönetmelik*). (RG. T. 28.11.2012, Sayı 28481).

² Bilgili/Demirkapı, s. 211.

³ Pulaşlı, *Şerh*, s. 807; Evin Emine Demir. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Bünyesinde Oluşturulan Komiteler*. Ankara: Adalet Yayınevi. 2016.

mümkündür¹. Bu durumda, GK'ca yapılacak komite seçimi konusunda toplanacak GK gündemine bir madde konulması gerekecektir.

Şirket zorunlu organının veya zorunlu olmayan organ veya komitelerin GK tarafından seçilmesinde, bir'den fazla üyeden oluşan organlar bakımından, her seçimde organın veya komitenin bütün üyelerinin, ilk defa yapılacak seçim haricinde, yeniden seçilmesi zorunluluğu yoktur. Organlar için ilk defa yapılacak seçimler dışında, organın değil organın üyelerinin seçilmesinden söz etmek gerekir. Zira bir organ için her bir üye farklı toplantılarda seçilebileceği gibi organın üyelerinin tamamının tek seferde seçilmesi de mümkündür².

Eğer şirket organına üye seçilmesi söz konusu ve/veya gerekli ise bu konuya GK toplantı gündeminde yer verilmesi gereklidir. Bu gereklilik pay sahiplerinin bilgi alma hakkının ve eşitlik ilkesinin de bir sonucudur³. Gündem konuları arasında AŞ yönetim kurulu üyelerinin seçilmesinin de yer aldığını gören her pay sahibi bu seçimle ilgili bilgi alma, konuşma, soru sorma, oy kullanma haklarını kullanma konusunda hazırlık yapabilecek, böylece GK toplantısında etkin bir şekilde katılmış olacaktır. Bundan ayrıca, eğer diğer koşulları da mevcutsa, her pay sahibinin yönetim kurulu üyesi olarak seçilme hakkını kullanması da, gündem konuları arasına seçim hususuna açık bir şekilde yer verilmesi suretiyle gerçekleştirilebilir olacaktır.

Yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi hususuna GK toplantı gündeminde yer verilmesi hususu eTTK bakımından olduğu gibi, eTTK'dan önceki dönemde yürürlükte olan 1926 tarihi Ticaret Kanunu bakımından da zorunluluk arz etmekteydi⁴.

2.2.1.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresinin Belirlenmesi

Yönetim kurulu üyelerinin seçilmesinin ve ibra edilmelerinin karara

¹ Demir, s. 46.

² Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar 2010*, s. 278

³ Gündemin pay sahiplerine duruyulmasının bilgi alma hakkı ve eşitlik ilkesi yanında diğer ilkelerle de olan ilişkisi aşağıda Bölüm 2.3.3'te değerlendirilmektedir.

⁴ Bu konuda ayrıntılı bir okuma için Hikmet Sami Türk. "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi", *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler – Tartışmalar*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuk Araştırma Enstitüsü, 1984, ss. 179-203.

bağlanmasının GK'nın devredilemez görev yetkileri arasında olduğu yukarıdaki alt bölümlerde açıklanmıştır.

Yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin belirlenmesi, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi de GK'nın devredilemez görev ve yetkilerindedir. (TTK md. 408/2-b)

Yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi tek başına yeterli olmayıp bu üyelerin ne kadarlık bir süre için seçildikleri de GK'nın belirleyeceği konulardandır. TTK md. 362/1 hükmü ile yönetim kurulu üyelerinin en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilebilecekleri öngörülmüştür. Kuşkusuz ki yönetim kurulu üyelerinin 3 yıldan daha kısa süreyle görevlendirmelerine bir engel yoktur.

Öte yandan, bir'den fazla yönetim kurulu üyesinin seçilmesi halinde her bir yönetim kurulu üyesinin görev süresinin diğerinden farklı olarak belirlenmesine engel yoktur. Diğer bir deyişle, bir organın her bir üyesinin aynı süre (örneğin hepsinin 2 yıl süre) ile seçilmesi zorunluluğu yoktur, bir üyenin bir 1 süreyle görev yapmak üzere, diğer üyenin 3 yıl süre ile görev yapmak üzere ve bu şekilde farklı süreler için seçilmeleri mümkündür. Ancak her bir üyenin görev süresi seçildiği tarihten itibaren 3 yıllık süreyi aşamayacaktır. AŞ yönetim kurulu üyeleri 3 yıllık görev süresi TTK ile belirlenen bir üst sınır olarak emredici hüküm niteliğindedir.

Yönetim kurulu üyeleri en fazla 3 yıl süreyle görev yapabileceklerine göre üç yıllık görev süresi dolan yönetim kurulu üyesi 3 yıldan fazla süreyle seçilmiş olması halinde bile, TTK md. 362/1 ile belirlenen üst sınırın tamamlanmış olması sebebiyle, görev süresi dolmuş kabul edilecektir. TTK md. 410/1 GK'nın, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilmesini düzenlemektedir.

Yönetim kurulu üyelerinin görev süreleri dolmamış ise, gündemde yer almamış olsa bile, gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası¹ olarak, GK, haklı sebeplere dayanarak yönetim kurulu üyelerini görevden alabilir, görevden alınanların yerine yenileri seçilebilir.

¹ Gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak, GK'nın yönetim kurulu üyelerini haklı sebeplerin varlığı halinde görevden alabilmesi konusu aşağıda Bölüm 4.4'te değerlendirilmektedir.

2.2.1.3. Yönetim Kurulu Üyelerinin Parasal Haklarının Belirlenmesi

Yönetim kurulu üyelerinin ücret ve/veya huzur hakkı alıp almayacakları, eğer alacaklar ise bu ücret ve/veya huzur hakkının tutarının ne olduğu ya da bu tutarın ne şekilde belirleneceği, yönetim kurulu üyelerine ikramiye ve prim gibi ek haklar sağlanıp sağlanmayacağı ve ayrıca bu üyelerin ibra edilip edilmedikleri GK tarafından kararlaştırılacaktır. Bu konularda GK üyelerince sağlıklı bir müzakere yapılabilmesi ve karar oluşturulabilmesi için bu hususlara gündemde, diğer konulardan ayrı olarak yer verilmesi gerekmektedir.

Yönetim kurulu üyelerine sağlanacak parasal haklar muhtelif şekillerde olabilir. Huzur hakkı bunların en yaygın olanıdır. Huzur hakkından ayrıca veya bununla birlikte yönetim kuruluna aylık ücret veya daha geniş aralıklarla verilmesi de mümkündür. Bunun yanında şirketin yıllık kazancından veya dönem kârı üzerinden hesaplanan ikramiye, prim, bonus gibi adlarla ödemeler yapılması da mümkündür. Yönetim kurulu üyelerine sağlanacak parasal hakların esas sözleşmede belirlenmiş olması halinde GK'nın ayrıca karar almasına gerek bulunmayacaktır¹. Güney, yönetim kurulu üyelerinin kendi parasal haklarını kendilerinin belirlemelerine TTK'da imkân tanınmamış olmasını, İsviçre doktrininde buna izin verilmesinin kabul edildiğine işaret ederek, eleştirmektedir². Güney, yönetim kurulu üyelerinin parasal haklarının “en önemlisi ücrettir” görüşündedir³.

2.2.1.4. Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası

Yönetim kurulu üyelerinin ibrasına gündemde bir madde olarak yer verilmesi her faaliyet dönemi için zorunluluk arz etmektedir. Zira yönetim kurulu üyelerinin ibrası her faaliyet dönemi ile ilgili olarak, yıllık hesap ve faaliyet sonuçlarına göre yapılması gereken ayrı ve yeni bir işlemdir. Yönetim kurulunun bir yıllık dönem içindeki iş ve işlemlerinin şirketin genel hedefleri ve konusu bakımından değerlendirilerek yönetim kurulu üyelerinin o yıldaki başarıları ve başarısızlıkları hakkında GK'nın kanaat oluşturması ve bununla ilgili karar alması gereklidir. Bu karar finansal tabloları ve faaliyet sonuçları hakkında GK toplantısında görüşme

¹ Pulaşlı, *Şerh*, s. 832.

² Necla Akdağ Güney. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016, 2. Baskı (*Yönetim Kurulu*), s.176.

³ Güney, *Yönetim Kurulu*, s.177.

yapılan yıllara ilişkin olarak yönetim kurulunun ibra edilmesi veya ibra edilmemesi kararıdır.

İbranın hukukî niteliği pay sahipleri tarafından yönetim kuruluna yönelik tek taraflı irade beyanı ile yapılan menfi bir borç ikrarı olarak kabul edilmektedir¹.

İbra, açık bir şekilde, yönetim kurulu üyelerinin durumu hakkında, yıllık hesap ve işlemler ile faaliyet sonuçları yönünden, GK toplantısında görüşme açıldıktan sonra tartışılarak veya tartışılmaksızın, karar verilmesi şeklinde olabileceği gibi “örtülü ibra²” tabir edilen, aksine kayıt bulunmadığı takdirde bilançonun onaylanması ile dolaylı bir şekilde de gerçekleşebilir³.

Yönetim kurulunun ibrası konusunda GK'nın geniş bir takdir yetkisine sahip olduğu, ancak bu yetkinin sınırsız olmadığı kabul edilmektedir⁴.

¹ Güney, Yönetim Kurulu, ss. 413-418; Necla Akdağ Güney. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010. (Sorumluluk) ss. 297-300. Erol Ulusoy'un ibranın hukukî niteliğinin menfi bir borç ikrarı değil, maddî hukuk anlamında borcu yerine getirmekten kaçınma hakkı veren bir savunma vasıtası (şahsî defi) olduğu görüşü hakkındaki değerlendirmeleri için Güney'in her iki kitabında gönderme yaptığımız sayfalardaki dipnota bakılabilir.

² Örtülü ibra konusu aşağıda Bölüm 4.5'te ele alınacaktır.

³ Aydın Çelik. *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2007, s. 55 ve s. 117.

⁴ Pulaşlı, *Şerh*, s. 832. İbra ve GK'nın takdir yetkisi konusunda Pulaşlı'nın da işaret ettiği Yarg. 11. HD, 09.05.2016 tarihli ve 2015/10277 E., 2016/5229 K. sayılı Kararın ilgili bölümü şekildedir. (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası, Erişim: 21.03.2019)

2-) *Dava, davalı anonim şirketin yönetim kurulu üyesi olan davacı hakkında 25.4.2013 tarihli genel kurul toplantısında alınan kararların hükümsüzlüğüne ve faaliyet raporu, bilanço, gelir tablosu ve denetçi raporunun kabulüne dair 3. madde ile ibra edilmemesine dair 4. maddenin iptali istemine ilişkindir. Dava konusu genel kurulda diğer yönetim kurulu üyeleri ibra edilmesine rağmen davacı ibra edilmemiştir. İbra edilmeme kararı alınırken de somut nedenler ortaya konulmamıştır. Mahkemece, davacının ibra edilmemesine dair alınan genel kurul kararının iyiniyet kurallarına aykırı olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne 4. maddenin iptaline diğer taleplerin reddine karar verilmiştir. Ancak anonim şirketlerde, şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki hukuki ilişkide yönetim kurulu üyelerinin, ortaklığın yönetimi ve iş yılı sonunda hesap verme yükümlülüğü bulunmakla birlikte ibra edilmeyi talep hakkı da vardır. Genel kurulun ibra konusunda geniş takdir yetkisi bulunmaktadır. Fakat bu yetki sınırsız değildir. Genel kurul sorunsuz bir bilanço ve yıllık raporla faaliyet dönemine ait işlemlerin hesabını veren bir yönetim kuruluna ibra vermekle yükümlüdür. Ortada somut nedenler yokken ibradan kaçınılması dürüstlük kurallarına aykırı düşer (ÇAMOĞLU, Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, syf.231). Mahkemece, öncelikle davacı hakkında genel kurulda alınan ibra edilmeme kararına dayanılarak alınmış bir*

Öte yandan, her faaliyet dönemine ilişkin ve şirketin hesaplarının ve finansal tablolarının görüşülmesi kapsamında, yönetim kurulu üyelerinin o hesap yılına ilişkin olarak ibra edilmeleri hususuna da genel kurul gündeminde yer verilmesi gerekir. Aksi halde gündemde yer almadığı için ibra konusunun görüşülmesi mümkün olamayacaktır. Oysa GK “*sorunsuz bir bilanço ve yıllık raporla faaliyet dönemine ait işlemlerin hesabını veren bir yönetim kuruluna ibra vermekle yükümlüdür. Ortada somut nedenler yokken ibradan kaçınılması dürüstlük kurallarına aykırı düşer.*¹”

Bunlardan ayrıca TTK’da münhasıran GK’nın yetkisinde olan ve başka bir kişi veya organa devredilmesi mümkün olmayan konularda müzakere yapılması ve karar alınması ancak GK toplantısında icra edilebilecektir. Bu kapsamda TTK md. 408/2(b)’nin emredici hükmü gereği olarak yönetim kurulu üyelerinin ibrası ancak GK’ca müzakere edilebilecek bir konudur.

2.2.1.5. Şirket Organlarının Görevden Alınması

Yönetim kurulu AŞ’nin tek zorunlu organıdır ve dış ilişkide temsil organıdır. Yönetim kurulu ile GK arasında bir ast-üst ilişkisi olmamakla birlikte görev ve işlev bölüşümü ilkesinin bir sonucu olarak GK, mahkemenin müdahalesini gerektiren haller dışında, AŞ yönetim kurulunu görevden almaya yetkili organdır.

Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması hususu TTK 364/1 gereği olarak, gündemde bu konuda bir madde bulunması koşulu aranmaksızın, haklı bir sebebin

sorumluluk davası açılması kararı ile açılmış bir sorumluluk davası bulunup bulunmadığının araştırılması gerekmektedir. Davacı hakkında açılmış bir sorumluluk davasının mevcut olduğunun belirlenmesi halinde, davacı hakkında verilen ibra edilmeme kararının açılmış sorumluluk davasında değerlendirilecek olması karşısında, davacının bu davayı açmakta hukuki yararı bulunmadığının kabulüyle davanın reddi gerekir. Ancak, davacı hakkında açılmış bir sorumluluk davası bulunmadığının ve makul bir süre geçmesine rağmen bu davanın açılmadığının anlaşılması halinde ise bu davada alınan ibra edilmeme kararının TTK ve ana sözleşme hükümleri gereğince kanun, ana sözleşme hükümleri ve iyi niyet esaslarına aykırı bulunup bulunmadığı yönlerinden tarafların dayandıkları deliller de değerlendirilmek suretiyle ortaya çıkacak sonuca göre davacının istemi hakkında bir karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı olarak yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

Ayrıca içtihat ve doktrinin, baskın bir şekilde, bu görüşte olduğu hakkında Çelik, ss. 97-98 ve burada gönderme yapılan kaynaklar.

¹ Pulaşlı, *Şerh*, s. 832.

varlığı hâlinde, genel kurulun görüşebileceği konular arasında sayılarak, gündeme bağlılık ilkesine bir istisna getirilmiştir. Böylece, haklı sebeplerin varlığı halinde, gündemde böyle bir konu olmasa bile, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması GK'ca kararlaştırılabilecektir.

Haklı sebeplerin neler olduğu TTK'da belirlenmemiştir. GK Yönetmelik md. 25/1'de haklı sebepler örnek şeklinde sayılmak suretiyle belirlenmiştir. Buna göre, örnek niteliğindeki haklı sebepler *yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükümünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması* şeklinde sayılmıştır.

GK Yönetmelik 25/1'de sayılan istisnaların tamamı, örnek olarak sayılan haklı sebepler dışında, TTK'nın muhtelif hükümlerinde belirlenmiş olan istisnalardır, Yönetmelik bu konuda yeni bir hüküm ihdas etmemektedir. Haklı sebepler ise TTK'da belirlenmiş değildir ve Yönetmelik'te örnek niteliğinde sayılmıştır. Haklı sebeplerin tespitinde, her olaya özgü olarak, mahkemece değerlendirme yapılacağı ve karar verileceği tabiidir.

Haklı sebeplerin varlığı halinde yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması kararının gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnasını teşkil etmesi sebebiyle bu konu aşağıda Bölüm 5.4'te istisna olması bakımından ayrıca ele alınacaktır.

2.2.1.6. Denetçinin Seçilmesi ve Görevden Alınması (İstisnalar Hariç)

Kanunda öngörülen istisnalar dışında, denetçinin seçilmesi ile görevden alınması GK'ya özgü yetkilerdendir. TTK md. 397/4'te belirlenen esaslara göre bağımsız denetime tabi olan şirketler bakımından¹ bağımsız denetçinin, ilke olarak, GK'ca seçilmesi gerekir. (TTK md. 399/1) İstisnaî hallerde mahkeme tarafından (TTK md. 399/4 ve 6), yönetim kurulu tarafından (TTK md. 399/9) seçilebilir². Denetçi seçilmesi yetkisinin GK'ya ait olduğu durumda GK toplantı gündemine denetçi seçilmesine ilişkin bir maddenin eklenmesi gerekeceği tabiidir.

TTK kapsamında **denetçi**, organ olmamakla birlikte, eTTK'da AŞ'nin bir organı olarak yer alan "murakıp"ın yerine işlev üstlenmek üzere AŞ dışında ve organ

¹ Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 468; Bilgili/Demirkapı, s. 300.

² Pulaşlı, *Şerh*, ss. 1603-1612.

sıfatı bulunmayan, bağımsız bir yapı olarak AŞ'nin tüm muhasebesini ve bu kapsamda finansal tabloları (FT) ve yıllık raporları (YR) denetleme görevi üstlenen¹ uzman kişiyi ifade etmektedir. Denetçinin uzman niteliği “Denetçi olabilecekler” başlıklı TTK md. 400 hükmünde somut ölçütlere dayandırılmaktadır. TTK’da aranan denetçi nitelikleri sebebiyle, eTTK’nın murakıbbı ile TTK’nın denetçisi arasında karşılaştırılmayacak şekilde farklılıklar bulunmaktadır.

TTK md. 400/1’de denetçinin 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre yeminli mali müşavir (YMM) veya serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM) ruhsatı almış kişilerden olabileceği düzenlenmekle denetçi olabilmenin ön koşulu olarak bir özel bir uzmanlık belgesine sahip olmak şart koşulmaktadır. TTK md. 400/1’e göre denetçi, YMM veya SMMM’ler arasından Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yetkilendirilen bağımsız denetçi gerçek kişi ya da bu nitelikteki gerçek kişilerin pay sahibi oldukları sermaye şirketleri olabilecektir. Bu hükümden, denetçinin bir gerçek kişi olması mümkün olduğu gibi bağımsız denetçi olarak KGK tarafından yetkilendirilen gerçek kişilerin oluşturduğu bir tüzel kişi sermaye şirketi de olabileceği anlaşılmaktadır².

Denetçi bir faaliyet dönemi için seçilir ve denetçi seçimi her faaliyet dönemi için yeniden yapılır³. Bu çerçevede denetçinin görev süresini GK’nın ayrıca belirlemesini gerektirecek bir durum ortaya çıkmaz. Zira denetçi, 1 yıldan uzun süre için seçilemeyeceği ve görev yapamayacağı gibi 1 yıldan daha kısa bir süre için de seçilemez. 1 yıllık süre denetçinin çalışmalarının AŞ tarafından değerlendirilmesi bakımından da yerinde görülmektedir. Tekinalp 1 yıllık zorunlu süre koşulunun, hem denetçinin ve hem de AŞ’nin sözleşme koşullarını gözden geçirme olanağını elde etmesi bakımından yerinde olduğu görüşündedir⁴.

AŞ yönetim kurulunun denetçiyi doğrudan görevden alma yetkisi yoktur. Yönetim kurulu haklı sebeplerin varlığı halinde, görevi devam eden denetçinin

¹ TTK md. 397/1 Gereğesi.

² Zekeriya Arı, Karahan, ed. *Şirketler* içinde s. 439; Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 469.

³ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar I-2019*, s. 513; Zekeriya Arı, Karahan, ed. *Şirketler* içinde ss. 447-449; Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 470.

⁴ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar I-2019*, s. 514.

görevden alınması talebiyle AŞ'nin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesine başvurabilir ve mahkemenin bu konudaki kararı kurucu niteliktedir¹.

2.2.1.7. Finansal Tabloların Görüşülmesi

AŞ'nin finansal tablolarının, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunun, sona eren yıllık dönem içinde elde ettiği kârın ne şekilde kullanılacağına, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesinin GK tarafından müzakere edilmesini ve karar verilmesini teminen bu hususlarda gündem maddesi olarak yer verilmesi zorunludur. (TTK md. 409/1)

Sayılan konuların tamamı AŞ'nin hesap ve işlemleri ile bunların sonucunu ifade etmektedir. Hesap dönemi yıllık dönemi ifade ettiğinden, bir yıllık süredeki faaliyetlerin sonucu ile şirketin borç ve alacak durumlarını müzakere etmek GK'ya özgü bir hak olarak öngörülmüştür.

AŞ'nin faaliyetleri yönetim kurulu tarafından yürütülmektedir². GK'da müzakere edilmek suretiyle, yönetim kurulunun faaliyetlerinin sonucunun yıl sonu itibariyle hazırlanan finansal tablolar üzerinden denetimi GK'da bütün pay sahipleri tarafından yapılabilir olmaktadır³.

Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dahil, kullanılmasına dair kararların alınması GK'ya özgü bir diğer yetkidir. *Finansal tablolar, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu, sona eren yıllık dönem içinde şirketin elde ettiği kârın ne şekilde kullanılacağı, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranları* konularına ek olarak, istisnâ olarak ortaya çıkabilecek olan yedek akçenin sermayeye eklenmesine, yedek akçenin dağıtılacak kâr tutarına eklenerek pay sahiplerine dağıtılmasına ya da başka bir şekilde kullanılmasına ancak GK tarafından karar verilebileceği öngörülmektedir. Bu çerçevede, GK toplantı gündemine önceki yıllar kârlarından ayrılan yedek akçenin sermayeye eklenmesi ya da kâr payı olarak pay sahiplerine dağıtılması veya bu yedek akçelerin başka şekilde (örneğin, geçmiş yıl zararlarının kapatılması amacıyla)

¹ Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 472.

² Kayar, *Ticaret Hukuku*, ss. 441-443.

³ Pulaşlı, *Şerh*, s. 833

kullanılması konularının yönetim kurulunca GK'ya önerilecek olması halinde bu konulara gündem maddeleri arasında yer verilmesi gereklidir.

Görülecek finansal tabloların neler olduğu KGK tarafından yapılan düzenlemeler çerçevesinde belirlenmek gerekir. TTK md. 514, AŞ yönetim kurulunun Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörölmüş bulunan finansal tabloları, eklerini ve yönetim kurulu faaliyet raporunu bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlayarak GK'ya sunmasını zorunlu kılmaktadır. Böylece finansal tabloların Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) kapsamında belirlenen tablolar olacağı anlaşılmaktadır.

AŞ yönetim kurulu tarafından hazırlanacak finansal tablolar, bilanço, gelir tablosu, gelir tablosu, fon akım tablosu, nakit akım tablosu, özsermaye değişim tablosu olarak tespit edilmektedir. Ayrıca kâr dağıtım yapılması halinde kâr dağıtım tablosunun da hazırlanması gerekecektir¹.

2.2.1.8. Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi

Esas sözleşmenin değiştirilmesi, GK'nın devredilemez yetkilerinden olmakla, münhasıran GK tarafından müzakere edilebilecek ve karara bağlanabilecek konulardandır². Bu çerçevede, AŞ esas sözleşmesinin herhangi bir maddesinin değiştirilmesi yönetim kurulunca gerekli göröldüğünde, buna ilişkin öneriye, bu önerinin GK'ca müzakere edilerek karara bağlanmasını teminen, gündem maddeleri arasında yer verilmesi gerekmektedir.

Esas sözleşme, AŞ'nin kuruluşunun hukukî temelini oluşturan ve kurucuların noter onaylı (ya da yetkili memur huzurundaki) imzaları ile açıkladıkları iradeleri ile oluşan bir hukukî metindir. (TTK md. 335) Hazırlanan esas sözleşme üzerindeki kurucuların imzalarının onaylanması ile bir ön-anonim şirket ortaya çıkar ve bu ön-şirket esas sözleşmenin ticaret siciline tescili ile tasfiyesiz sona ererek son bulur ve

¹ Güzin Üçışık, Aydın Çelik. *Anonim Ortaklıkta Finansal Tablolar, Yedek Akçeler ve Kâr Dağıtım*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018. (*Finansal Tablolar*), ss. 97-115.

² Esas sözleşmenin değiştirilmesinde GK'nın münhasır yetkisine dair iki istisnadan birincisi kayıtlı sermaye sisteminde sermayenin artırılması amacıyla esas sözleşmenin sermaye ile ilgili maddesinin değiştirilmesi (TTK md. 460); ikincisi ise TTK md. 463-472 arası hükümlerde düzenlenen şartlı sermaye artırımını sebebiyle esas sözleşmenin yönetim kurulunca düzeltilerek tescil ettirilmesi konularında ortaya çıkmaktadır. Çalışmamızın kapsamında olmadığı için bu istisna ayrıntılı olarak değeriendirilmeyecektir.

ön-şirketin yerini anonim şirket tüzel kişiliği alır. Ön-şirketin tüzel kişiliği yoktur ve tescil işlemine kadarki sürede, esas sözleşme üzerindeki imzaları onaylanmış kurucular arasındaki ön-şirket bakımından bir elbirliği mülkiyeti söz konusu olur. (TTK md. 335 Gerekçesi)

AŞ esas sözleşmesi katılmalı bir sözleşmedir. Sözleşmenin katılıma açık olma özelliği, AŞ bakımından, şirketin (tescilden önce imzaların noterce onaylanmasından başlayarak adî şirket (ön şirket) olarak ve tescille birlikte tüzel kişiliğe sahip anonim şirket olarak¹) kurulmasını belirleyen esas sözleşmeye kuruculardan başka kişilerin de sonradan katılmasının mümkün olmasını ifade eder. Esas sözleşme ticaret siciline tescil edilmekle kamuya açık bir metin haline gelmektedir. AŞ'nin anayasası kabul edilen² esas sözleşmeye taraf olmak isteyen kişiler AŞ'nin sermayesinde pay satın alarak pay sahibi sıfatı kazanabilirler ve böylece esas sözleşmenin pay sahibi sıfatıyla tarafı haline gelmiş olurlar. Eğer AŞ paylarının edinilmesi konusunda esas sözleşmede bir bağlam³ öngörülmemiş ise, dileyen herkes payları edinerek AŞ esas sözleşmesine bu yolla katılabilir ve esas sözleşmenin sağladığı hakları kullanıp, yüklediği yükümlülükleri üstlenir hale gelebilir. Bu yönüyle esas sözleşme ticaret siciline tescil edilmekle katılıma açık bir sözleşme haline gelmektedir.

AŞ kurucularının ya da esas sözleşmeyi kabul ederek AŞ'de pay sahipliği kazananların hak ve yetkileri üzerinde sonuç doğurucu etkisi dikkate alınarak, her türlü esas sözleşme değişikliğinin genel kurul kararına tabi olması TTK md. 408/2'nin emredici kuralıdır. Esas sözleşme ancak GK kararı ile değiştirilebilir.

Ayrıca TTK md. 452 ile öngörülen GK'nın, *aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, kanunda öngörülen şartlara uyarak, esas sözleşmenin bütün*

¹ Bu konuda yukarıda 1.3.4'teki dipnotta verilen kaynaklara başvurulabilir.

² Güney, *Kuruluş*, s. 279.

³ Bağlam, senede bağlanmış ya da bağlanmamış payın mevcut pay sahibi tarafından başka bir kişiye devredilmesi konusunda devralacak kişinin sahip olması gereken nitelikleri ya özellikleri sınırlayan kuraldır. Örnek olarak, sadece tıp doktorlarının pay sahibi olabileceğine dair bir esas sözleşmesel bağlam halinde, payların devralacak kişinin veya sermaye artırımında çıkarılacak payları satın alacak kişinin tıp doktoru olması koşulu gerçekleşmeden yapılan devirler AŞ'ye karşı hüküm ifade etmeyecektir. Bu konuda bkz. Necdet Uzel. *Anonim Ortaklıkta Esas Sözleşmesel Bağlam*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2013; Ünal Tekinalp. *Anonim Ortaklıkta Yeni Bağlam Sisteminin Esasları – Pay Defteri Hukuku ile*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012.

hükümlerini değiştirebileceği; müktesep ve vazgeçilmez hakların saklı olduğu şeklindeki hükmü de esas sözleşmenin değiştirilmesinde GK'nın yetkisini düzenlemektedir. GK'nın, kanunda öngörülen şartlara uyması, öncelikle GK toplantı usulüne uygun bir çağrı ve gündem ile GK'nın toplanmasını gerektirmektedir. Gündeme bağlılık ilkesine dair hükümlere tam uyum sağlanması bu kapsamda önem arz etmektedir.

AŞ'nin kuruluşta tescil edilen esas sözleşmesi ve sonradan yapılan değişiklikler pay sahipleri için bir kazanılmış (müktesep) hak veya vazgeçilemez bir hak oluşturmaz¹.

Bu sebeplerle esas sözleşme değişikliği söz konusu olduğu takdirde yönetim kurulu tarafından hazırlanan toplanma çağrısında esas sözleşmenin hangi maddelerinin ne şekilde değiştirileceğine dair önerinin GK toplantısında sunulması ve esas sözleşme maddesinin değiştirilmesi hususuna gündemde yer verilmesi zorunluluk arz eder.

Esas sözleşmedeki değiştirilmesi önerilen maddelerin mevcut hali ile önerilen değişik halinin birlikte duyurulması ve GK'ya müzakere edilmek üzere sunulması gereklidir. Bu gereklilik TTK md. 453 ve md. 454 hükümlerinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır². Gerçekten TTK md. 453 hükmü, “*yönetim kurulunca karara bağlanmış bulunan değişiklik taslağının, değiştirilecek mevcut hükümlerle birlikte*” GK'nın toplantıya çağrı usulüne (TTK md. 414)³ uyularak duyurulmasını aramaktadır.

Esas sözleşmenin değiştirilmesi işlemi, esas sözleşmedeki mevcut bir maddenin bazı cümlelerinin değiştirilmesi veya mevcut maddenin tamamı kaldırılarak yerine yeni bir maddenin getirilmesi şeklinde kısmen veya tamamen yapılan bir değişiklik olarak ortaya çıkabilir. Her iki halde de GK'nın bu değişikliğe onay vermesi zorunludur. Ancak basit yazım hataları gibi değişiklik veya düzeltme gerektiren basit durumlar için gündeme madde konulması aranmaz.

¹ Tekinalp, *Yeni Hukuk*, s. 119; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar II*, s. 199.

² Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar II*, s. 203.

³ Çağrı usulü yukarıda Bölüm 1.3.4'de ele alınmaktadır.

2.2.1.9. Kanunda Öngörülen İstisnalar Dışında AŞ'nin Feshi

Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshine karar verilmesi GK'nın devredilemeyen yetkilerindedir. AŞ'nin feshedilmesi şirketin ticaret sicilinden kaydının silinerek hukuk dünyasından kaldırılması sonucuna götüren sürecin başlangıcıdır. AŞ'nin fesih işlemlerine başlayacak olması AŞ açısından hayati bir karardır.

TTK'da öngörülen hallerde ve belirli koşulların gerçekleşmesi ile birlikte, AŞ'nin kendiliğinden sona ermesi söz konusu olabilecektir.

Bu kapsamda, AŞ için esas sözleşmede bir süre belirlenmiş ise belirlenen sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle şirket süresiz hale gelmemişse, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle birlikte şirketin sona ermesi gerekecektir. (TTK md. 529/1(a))

Bir diğer kendiliğinden fesih sebebi olarak, AŞ'nin esas sözleşmesinde belirlenen işletme konusunun elde edilerek amacın gerçekleşmesi ve tamamlanması halinde veya bunun tersi olarak işletme konusunun elde edilmesinin imkânsız hale gelmesi halinde AŞ'nin kendiliğinden fesholacağı öngörülmektedir. (TTK md. 529/1(b))

Bunlardan ayrıca, AŞ esas sözleşmesinde şirketin kendiliğinden fesholmasına ilişkin sebepler öngörülmüş olabilir. Bu durumda, esas sözleşmede öngörülen sebeplerin gerçekleşmesi halinde, AŞ'nin kendiliğinden sona ermesi mümkün hale gelecektir. (TTK md. 529/1(c))

AŞ'nin iflası da, iflas sebebiyle kendiliğinden sona ermeyi gerektirir¹.

Bunların dışında, GK tarafından AŞ'nin feshine karar verilmesi her zaman mümkündür. “Ortaklık bir sözleşme ile meydana geldiğinden, yine ortakların ortak iradesiyle de ortadan kalkabilir. Ortaklığın feshi önemli bir karar olduğundan ...²” şirketin feshine dair önerinin gündem maddesi olarak pay sahiplerine duyurulması gerekir.

¹ Pulaşlı, *Şerh*, ss. 2397-2418.

² Pulaşlı, *Şerh*, s. 2396.

2.2.1.10. Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı

AŞ’de önemli miktarda şirket varlığının satışı konusunda GK toplantı gündemine bir madde eklenmesi hususu eTTK’da düzenlenmemiş olmasına rağmen Yargıtay kararları ile bu yönde bir içtihat oluşmuş idi. TTK öncesi dönemde içtihat ile yerleşmiş olan kural TTK md. 408/2(f) ile kanun hükmü haline getirilmiştir¹.

eTTK’da yer almayan olağan durumda şirket varlıklarının toptan satışı konusunda Poroy, *bir mal AŞ’nin sahip olduğu taşınmaz amacının gerçekleştirilmesi açısından hayati önemde ise veya toptan satış sayılabilecek büyüklükte ise GK’nın kararına ihtiyaç olduğu* görüşündeydi².

Tekinalp, eTTK md. 443/2’de düzenlenmiş olan AŞ’nin tasfiyesinde aktiflerin toptan satışında GK’nın yetkili olduğuna dair hükmün tasfiye dışında da uygulanabileceğini gösteren Yarg. 11. HD’nin 17.10.1984 tarihli ve 3801 E. 4820 K. sayılı yayımlanmamış kararını, TTK’da GK’nın yetkisinde olduğu açıkça düzenlenmemiş durumlar için Yargıtay’ca GK’nın görevli ve yetkili olduğuna dair ek kurallar getirilebileceğine örnek olarak göstermektedir³.

TTK md. 408/2(f) hükmü gereği, önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı konusunda karar verilmesi GK’nın münhasır yetkilerindedir. Bu bendin TTK md. 408/2 hükmüne, TBMM’deki görüşmeler sırasında, Adalet Komisyonu tarafından eklendiği madde Gerekçesinden anlaşılmaktadır. Madde Gerekçesinde, Adalet Komisyonu Raporu’na dayanarak, eklenen bu hükmün Yargıtay içtihatlarına uygun olduğu ifade edilmektedir⁴.

TTK md. 408/2(f) hükmünden ayrıca, TTK md. 538/2’de AŞ’nin tasfiyesi halinde “önemli miktarda aktiflerin toptan satılabilmesi için” GK kararının gerektiği hüküm altına alınmıştır. TTK md. 538/2 hükmünün emredici nitelikte olduğu ve esas sözleşme ile yönetim kuruluna veya tasfiye memurlarına bu yetkinin verilemeyeceği

¹ Abuzer Kendigelen. *Hukukî Mütalaalar (Mahkeme Kararları ile Birlikte, Cilt XII: 2012-2013/1*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015, (2012-2013/1) s. 42-43.

² Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar 2010*, s. 359 N. 665a’da yer alan Yarg. 11. HD kararları.

³ Ünal Tekinalp. *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011, 2. Bası, s. 167.

⁴ TTK md. 408/2 Gerekçesi. Pulaşlı, *Şerh*, ss. 833-834.

kabul edilmektedir¹.

TTK md. 538/2’de, tasfiye halinde önemli miktarda aktiflerin toptan satılabilmesi için gerekli toplantı ve oy çoğunluğu bakımından TTK md. 421/3 ve 4’e gönderme yapılarak bu konular için ağırlaştırılmış çoğunluk öngörülmüştür. Ancak şirketin olağan faaliyeti sırasında önemli miktarda şirket varlıklarının toptan satışını GK kararına bağlayan TTK md. 408 hükmünde veya GK toplantı ve karar yetersayılarını düzenleyen TTK md. 421’de TTK md. 408/2(f) kapsamında varlık satışlarının görüşüldüğü GK toplantısından yetersayılara ilişkin bir kural belirlenmemiştir. Çamoğlu, TTK md. 421/3 ve 4’teki yetersayı koşullarının TTK md. 538/2 hükmüne kıyasen TTK md. 408/2(f) kapsamındaki satışlar bakımından da uygulanmasının mümkün olduğu görüşündedir. Yazar eTTK dönemindeki Yargıtay kararlarının bu yönde kararlılık gösterdiğini ve öğretide de bu görüşün benimsendiğini belirtmektedir².

Çamoğlu, TTK’nın *önemli* olma konusunda bir ölçü vermediği ve devredilen varlığın bütün içindeki öneminin takdirini hâkime bıraktığı görüşündedir. Yazar SPKn md. 23 ile “önemli nitelikte işlemler” hakkında getirilen düzenlemede SPK’ya tanınan yetkiye işaret etmekte ve bu kapsamda çıkarılan SPK Tebliğinde getirilen ölçünün³ hâkimin takdir hakkını kullanmasında dikkate alınabileceğini belirtmektedir. Çamoğlu, TTK hükmünde “satış”tan söz edilmekle birlikte, satışla

¹ Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku II*, Yeniden Yazılmış 13. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2017 (*Ortaklıklar II*), s. 362; Ersin Çamoğlu. “Anonim Ortaklık Genel Kurulunun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı”, *Prof. Dr. Sabih ARKAN’a Armağan*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019, (*Toptan Satış*) ss. 335-336.

² Çamoğlu, *Toptan Satış*, s. 336. Çamoğlu’nun işaret ettiği Yargıtay kararlarının tamamı Eriş’te TTK md. 538 ile ilgili açıklamalarda (ss. 2729-2730) yer almaktadır. Bu kararlarda, özetle (Yarg. 11. HD, 13.03.2009 tarih ve 2009/13482 E., 2009/2957 K. sayılı) *AŞ’nin tek ve en önemli varlığının satışına dair kararın GK yerine yönetim kurulu kararına dayanması sebebiyle kararın geçersizliğine*; (Yarg. 11. HD, 14.02.2005 tarih ve 2005/4501 E., 2005/1130 K. sayılı) *limited şirketin taşınmazlarının hepsinin satışı söz konusu olmayıp, sadece iki taşınmazın satışı yapıldığından, eTTK md. 432/2 uyarınca ortaklar kurulu kararının alınmasının zorunlu olmadığına*; (Yarg. 11. HD, 17.01.2000 tarih ve 2000/8298 E., 2000/19 K. sayılı) *anonim ortaklığın fabrikasının çalıştığı tek taşınmazının satışı için genel kurulun eTTK md. 443/2, 542 ve 338/4 maddelerine göre nitelikli çoğunlukla karar vermesi gerektiğine* karar verildiği görülmektedir. Çamoğlu’nun öğretideki göndermeleri olan Biçer/Hamamcıoğlu ve Aytoğlu’nun makaleleri çalışmamızın bu bölümünde ele alınmaktadır.

³ Bu ölçü hakkında aşağıda Altıncı Bölümde açıklamalar yer almaktadır.

sınırlı olmayacak şekilde başka işlemlerin de (trampa, rehin, ipotek, kefalet, uzun süreli ve tapuya şerhli kira, intifa, temlik, şirket varlıkları üzerinde aynî hak tesisi gibi) AŞ'nin önemli miktarda varlığının şirket bünyesinden çıkmasına yol açabilecek ve satıştan daha önemli veya satışa denk sonuçları olabilen başka işlemlerin de “satış kapsamında değerlendirilmesi gerektiği görüşündedir. Böyle satışın, bütün diğer etkili işlemleri de kapsayacak şekilde, bir üst kavram olarak ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Yazar, onunun sadece iki taraflı edimlerin dengesi ile sınırlı olarak ele alınmasının bazı çok daha ağır sonuçları olabilecek işlemleri göz ardı etme sonucu doğurabileceğine, bu çerçevede SPK düzenlemesinde belirlenen geniş çerçevenin TTK kapsamındaki işlemlerde de dikkate alınmasının yerinde olacağına işaret etmektedir¹.

Kendigelen eTTK'da paralel bir hüküm yer almayan ve TTK md. 408/2(f) maddesinde düzenlenen “önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı” konusu için, *her ne kadar madde gerekçesinde de bu düzenleme ile Yargıtay uygulamasının kanun hükmü haline getirildiğinden söz edilmekte ise de, bu hükmün anonim şirketin temsili bakımından öngörülen sisteme yabancı olduğu² gibi, farklı anlam yüklenebilecek “önemli miktarda şirket varlığı” ibaresinden ötürü uygulamada ciddi sorunların gündeme gelmesine de neden olacağı görüşündedir³. Yazar bu hükmün TTK'nın hazırlanması sırasında *gözetilen şirketle işlem yapan üçüncü kişilerin korunmasına yönelik hedefe de kesinlikle aykırı olduğunu* belirtmektedir. Bu hüküm için karar yetersayısının ağırlaştırılmış oran olmaması da yazar tarafından eleştirilmektedir⁴.*

¹ Çamoğlu, *Toptan Satış*, ss. 329-334.

² Kendigelen, esas olarak AŞ yönetim kuruluna ait olan “*şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya*” yönelik TTK md. 374'teki geniş yetki kapsamında değerlendirilebilecek varlık satışının, “önemli miktar”ın tanımı da yapılmamış olmakla AŞ organizasyonundaki yetki esasları bakımından sorun teşkil ettiği görüşünü tekrarlamaktadır. (Abuzer Kendigelen. “Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Kapsamı / (Şirketin Önemli Miktarda Malvarlığının Devri”, *Hukukî Müatalaalar (Mahkeme Kararları ile Birlikte, Cilt XIII: 2013/2*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015, (2013/2) ss. 239-241)

³ Kendigelen'in İstanbul ticaret mahkemelerinde görülmekte olan bir dava sebebiyle verdiği hukukî mütalaa ve buna ek mütalaa kapsamında uzunca tartıştığı yetki meselesi Yazar'ın işaret ettiği sorunu somuşatırır niteliktedir. Bkz. Kendigelen, *2013/1*, ss. 234-265.

⁴ Kendigelen, Abuzer. *Türk Ticaret Kanunu – Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*.

Kendigelen önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı yetkisinin AŞ genel kuruluna ilişkin hükümler arasında yer aldığı, fakat AŞ'nin yönetim organının temsil yetkisine yönelik düzenlemeler arasında yer almadığı dikkate alınarak bu sınırlamanın sadece AŞ'nin iç ilişkisi bakımından geçerli olacağı ve TTK md. 371'in düzenlediği AŞ'nin dış temsili bakımından geçerli olmayacağı yönündeki görüşlerin isabetli olmayacağına işaret etmektedir. Şöyle ki bu sınırlamanın sadece iç ilişkide geçerli olacağı ileri sürülebilirse de, Yargıtay'ın bugüne kadarki uygulaması ve hükmün kanunlaşma seyri bakımından, “uygulamanın hükmü temsil yetkisine yönelik bir sınırlama olarak algılama yönünde yol alacağını gösterdiği” belirtilmektedir¹.

Kendigelen, faaliyet konusu münhasıran gayrimenkul yatırımları ve projelerinden oluşan varlık portföyünü işletmek olan gayrimenkul yatırım ortaklığı (GMYO) için verdiği mütalaasında nihai görüşünü şu şekilde ifade etmektedir: “Yargıtay'ın uygulaması ve artık bu uygulamaya yasal dayanak olarak gösterilebilecek TTK md. 408/2(f) bendinin varlığı karşısında, ileride ortaya çıkması muhtemel sorunların ortadan kaldırılması için önemli miktarda malvarlığı devrini gerçekleştiren her anonim ortaklık, işletme konusu ne olursa olsun, işlemin gerçekleştirilmesinde genel kurul kararı almayı; bu işlemin karşı tarafında yer alan kişi de, daha sonra olası bir geçersizlik iddiası ile karşılaşmamak için genel kurul kararının varlığını aramayı ihtiyat haline getirmek zorunluluğundadır².”

Biçer/Hamamcıoğlu, makalelerinde, TTK md. 408/2(f) kapsamındaki işlemlerde GK kararının gerektiği, ancak bu kararlar ilgili olarak GK toplantısında ağırlaştırılmış yetersayı öngörülmemiş olmasını bir eksiklik olarak değerlendirmektedirler. Yazarlar Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın çıkardığı Yönetmelik ile bu boşluğun doldurulmasının normlar hiyerarşisine uygun olmadığını belirtmektedirler³. Aynı eleştiri ve değerlendirmeleri Ayoğlu da yapmaktadır⁴.

İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016, 3. Bası. (*İlk Tespitler*), s. 308-309.

¹ Kendigelen, 2012-2013/1, s. 43.

² Kendigelen, 2012-2013/1, s. 43. Yazarın ifade ettiği SPKn md. 49/6 ile GMYO için getirilen istisna konusuna aşağıda Altıncı Bölümde değinilmektedir.

³ Biçer/Hamamcıoğlu, ss. 33-52.

⁴ Ayoğlu, Tolga. “Önemli Miktarda Şirket Varlığının Satışında Genel Kurul Kararının Hukuki Niteliği”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 1, Haziran 2017, ss. 93-104.

Ayoğlu, makalesinde, TTK md. 408/2(f) kapsamında önemli miktarda olma tespitini yapamayacak üçüncü kişilerin iyiniyetini koruyacak şekilde yorumlayarak ve Kendigelen'in işaret ettiği temsil sorununa da çözüm olarak, GK kararı olmadan yapılan önemli miktarda şirket varlığı satışının iç ilişki bakımından batıl olduğu kabul edilse bile, dış ilişkide geçerli kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Kendigelen tarafından savunulan, GK kararı olmadan yapılan satışın "yetkisiz temsil" kuralları gereğinde "askıda geçersiz" olduğu ve GK'nın icazeti ile geçerli hale geleceği ve eğer GK icazet vermez ise baştan itibaren hükümsüz olacağı görüşü Ayoğlu tarafından da benimsenmektedir.

Bu alt bölümdeki doktrin kaynaklarında gönderme yapılan eTTK dönemine ait Yargıtay kararlarından ayrıca TTK döneminde alınan Yargıtay kararında da AŞ'nin önemli miktarda varlığının satışı konusunda GK'nın onayının gerekli olduğu görüşünü sürdürdüğü görülmektedir¹.

eTTK md. 443/2 ile düzenlenmiş olan tasfiye halinde aktiflerin satışında "aktifler" kavramının içeriği tartışma konusu edilmiştir². AŞ'nin olağan faaliyeti sırasında "önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı" GK kararını gerektirir iken AŞ'nin tasfiyesi işlemleri kapsamında "önemli miktarda aktiflerin toptan satılabilmesi" için GK kararı zorunlu tutulmuştur³.

¹ Yarg. 11. HD, 01.06.2017 tarihli ve 2016/3810 E., 2017/3294 K. sayılı kararında, Karşı Görüş olarak yer verilen şerhte ilgili bölüm aşağıdaki gibidir. (Kaynak: www.lexpera.com (23.03.2019))

4- Dosyanın tetkikinden, ... A.Ş.'nin mülkiyetinde bulunan 485 parsel sayılı 17.994 m² miktarda gayrimenkulün, markanın ve diğer tüm malvarlığının davalı ...'in kontrolündeki ... A.Ş. (... A.Ş.)'ye devrinin taahhüt edildiği, söz konusu aktiflerin ... A.Ş.'nin hayatiyetini sürdürebilmesi için zorunlu olması nedeniyle devredilebilmesinin TTK 538, 408 ve 421 (eTTK 443 ve 388) uyarınca, anonim şirket genel kurulunun vazgeçilmez yetkileri arasında ve ancak ¾ oyçokluğuyla karar alınmasıyla mümkün olduğu, şirket yönetim kurulunun ve yöneticilerinin böyle bir karar olmaksızın önemli miktarda şirket aktiflerinin toptan satışını yapamayacakları, diğer bir anlatımla fiil ehliyetinin bulunmadığı, genel kurul kararı olmadıkça şirketi bu konuda temsil yetkilerinin de bulunmadığı açıktır.

² Bu konuda eTTK md. 443/2 bakımından farklı görüşler için bkz. Levent Biçer, Esra Hamamcıoğlu. "Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı ve Uygulama Alanı (TTK m. 408/2-f)", *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Haziran 2013, ss. 39-40.

³ Biçer/Hamamcıoğlu, s. 40'ta da TTK md. 408/2(f)'deki "şirket varlığı" kavramı ile TTK md. 538'deki şirket aktiflerinin yeni TTK döneminde de devam edecek tartışmaların

Yukarıda açıkladığımız çerçevede, önemli miktarda şirket varlığı satışının söz konusu olması halinde, hem iç ilişkideki yetki sorunlarının ortaya çıkmaması ve hem de satış işleminin karşı tarafındaki iyiniyetli üçüncü kişilerin hak ve yararlarının korunması bakımından GK gündeminde bu konuya yer verilmesi gerekmektedir. Aksi gündeme bağlılık ilkesine aykırılıktan söz edilebilecektir.

2.2.2. Gündemde Yer Verilecek Diğer Konular

GK Yönetmelik md. 30/1’de, TTK md. 408/2’de sayılan yukarıdaki yetkiler dışında aşağıda yer alan yetkiler de sayılmıştır. GK Yönetmelik’te sayılan aşağıdaki yetkilerin TTK’nun muhtelif maddelerinde GK’nın görev ve yetkilerinden olarak düzenlenmiş ya da kanunen yapılması gerekenin eksik bırakılması halinde bu eksikliği gidermek amacıyla Yönetmelik ile öngörülmüş olduğu anlaşılmaktadır. GK Yönetmelik ile belirlenen GK’ya ait yetkilerin kullanılmasını gerektiren aşağıda başlıklar halinde verdiğimiz konulara da GK toplantı gündeminde yer verilmesi gerekmektedir.

2.2.2.1. Esas Sözleşmede Öngörülmemiş ise Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresi

Esas sözleşme ile görev süreleri belirlenmemiş ise yönetim kurulu üyelerinin üç yılı aşmamak üzere görev sürelerinin belirlenmesi GK’nın münhasır yetkilerindedir¹.

Burada dikkate alınacak olan husus, esas sözleşmede yönetim kurulu üyeleri belirlenmişse GK’nın yeni bir yönetim kurulu seçilmesi kararını alamayacağıdır. Zira şirketin anayasası tabir edilen esas sözleşmeye yönetim kurulu da uymak zorundadır. Ancak esas sözleşme ile belirlenmiş yönetim kurulu üyelerinin görev süreleri dolmadan değiştirilmesi istenmekte ise esas sözleşmenin değiştirilmesi usulüne uyularak, esas sözleşmedeki yönetim kurulunun belirlenmesine dair maddenin değiştirilmesi ve bununla birlikte, şirketin organsız kalmamasını da sağlayacak şekilde, yeni yönetim kurulu üyelerinin ve görev sürelerinin belirlenmesi mümkündür.

kaynağı olacağına işaret edilmekte ve esas olarak doktrindeki görüşler çerçevesinde “aktif”, “varlık”, “önemli miktar” ve “toptan satış” kavramları ayrıntılı şekilde ele alınmaktadır.

¹ Bu husus yukarıda Bölüm 2.2.1.1’de ve 2.2.1.2’de yeterli ayrıntıda ele alınmıştır.

Eğer esas sözleşmede yönetim kurulu üyeleri belirlenmiş, ancak görev süreleri belirlenmemiş ise GK tarafından bu sürenin belirlenmesi gerekir. Aksi halde TTK md. 362/1 gereği olarak üç yılı aşamayacak olmakla birlikte, süresi belli olmayacak şekilde yapılan görevlendirmede sürenin ne kadar olarak uygulanacağı hususu tartışmalıdır. Bazı yazarlar sürenin “bir faaliyet yılı” olarak anlaşılması gerektiği¹ görüşünde iken, bazı yazarlar sürenin azami görev süresi olan 3 yıl şeklinde anlaşılması gerektiği² görüşündedirler.

Yönetim kurulu üyelerinin her seferinde 3 yıllık azami süreyi aşmamak koşuluyla tekrar seçilmelerinde bir üst sınır yoktur³. AŞ yönetim kurulu üyelerinin her seçilmelerinde görev sürelerinin üst sınırının 3 yıl olduğuna dair TTK md. 362/1 hükmü emredici niteliktedir⁴.

2.2.2.2. Menkul Kıymet İhracı veya Bu Hususta Yönetim Kuruluna Yetki Verilmesi

Aksi kanunlarda öngörülmedikçe; her türlü tahvil, finansman bonoları, varlığa dayalı senetler, iskonto esaslı üzerine düzenlenenler de dâhil, diğer borçlanma senetleri, alma ve değiştirme hakkını haiz senetler ile her çeşit menkul kıymetlerin çıkarılması veya bu hususta yönetim kuruluna yetki verilmesi GK'nın yetkisindedir. (TTK md. 504)

Aksi kanunda öngörülmemişse, GK herhangi bir menkul kıymetin çıkarılması yetkisini, en fazla on beş ay süreyle yönetim kuruluna devredebilir.(TTK md. 505) Onbeş aylık sürenin sonunda GK'nın yeniden yönetim kuruluna yeni bir süre için yetki devretmesine engel bulunmamaktadır. Sürenin en fazla onbeş ay olduğu dikkate alınmalıdır. GK toplantılarının, olağan durumda, yıllık dönemleri kapsayacak şekilde faaliyet döneminin sonundan itibaren üç ay içerisinde yapılması gerekmektedir,

¹ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar 2010*, s. 278; Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku I*, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 14. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019 (*Ortaklıklar I-2019*), ss. 405-406.

² Ünal Tekinalp. *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011, 2. Bası (*Tek Kişi Ortaklığı*), s. 120; Güney, *Yönetim Kurulu*, s. 28; Mehmet Bahtiyar, *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2001, (*Anasözleşme*) s. 181.

³ Güney, *Yönetim Kurulu*, ss. 27-28.

⁴ Bahtiyar, *Anasözleşme*, s. 181.

menkul kıymet ihraç yetkisinin devrinin kesintisiz şekilde sağlanmasının istenmesi halinde onbeş aylık üst sınırın GK toplantı tarihi ile menkul kıymet ihraç yetki devrinin zamanlaması arasında uyumsuzluk ortaya çıkarabilecektir. Bu uyumsuzluk ancak olağanüstü GK toplantısı yapılmak suretiyle çözülebilir olacaktır.

Bu çerçevede, GK'nın kendisi bir menkul kıymet çıkarmaya karar verecekse ya da çıkarma yetkisini en çok on beş ay süreyle yönetim kuruluna devredecek ise bu hususlara GK gündeminde yer verilmesi zorunludur.

Öte yandan Sermaye Piyasası Kanunu düzenlemeleri kapsamında sermaye piyasası aracı ve bu kapsamda menkul kıymet ihracı bu konuda ayrıca Sermaye Piyasası Kurulu tarafından kayda alınma koşuluna bağlanmıştır¹.

2.2.2.3. Birleşme, Bölünme, Tür Değişirme Kararları (TTK md. 151, md. 173, md. 189)

Birleşme, bölünme, tür değiştirme işlemleri TTK'da (md. 134-194) tüm ticaret şirketleri için öngörülmüştür. Şirkete ilişkin “yapısal değişiklikler” ya da “yeniden yapılandırma” olarak adlandırılan² bu işlemler AŞ'nin yapısını önemli şekilde etkileyerek önceki ve sonraki durum bakımından dikkate değer bir farklılık ortaya çıkaracağından, bu şekilde önemli değişikliklerin GK kararıyla gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Yapısal değişikliklerin temel sebepleri olarak rekabet edebilirlik koşullarının güçlendirilmesi amacı ya da malî durumu iyileştirmek amacı gösterilmektedir³.

Birleşme, bölünme veya tür değiştirme şeklinde bir yapısal değişiklik yapılması ya da gerçekleşmesi söz konusu olduğu takdirde, bu konunun müzakere edilebilmesi ve karara bağlanabilmesi amacıyla GK toplantı gündemine buna ilişkin özel bir konu maddesi eklenmesi zorunluluk arz etmektedir.

Yapısal değişikliklere ilişkin GK toplantılarında aranan yetersayılar birleşme işlemleri için TTK md. 151'de, bölünme işlemleri için TTK md. 173'te ve tür

¹ Menkul kıymet ihracı esaslı çalışma konumuz kapsamını aşmakta olup, konu kısaca aşağıda Altıncı Bölümde ele açıklanmaktadır.

² TTK Genel Gereke N. 55-56.

³ Pulaşlı, *Şerh*, s. 199.

değiştirme işlemleri için TTK md. 189’da her bir işlem için farklı ve ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayıları olarak belirlenmiştir.

2.2.2.4. Hâkimiyet Sözleşmesinin Onaylanması

Hâkimiyet sözleşmesi, TTK md. 195 ve devamı hükümlerinde düzenlenen şirketler topluluğu kapsamında geçerli bir hukukî işlemi ifade etmektedir. TTK md. 195/1’de belirlenen oy hakkı, yönetim organında karar alabilecek çoğunluk üye seçimini yapabilme hakkı yoluyla ya da bir sözleşmeye dayanarak tek başına veya başkalarıyla birlikte oy hakları yoluyla veya başka şekilde bir şirketi hâkimiyeti altında tutabiliyorsa, hâkim şirket “ana şirket” ve bağlı şirketler “yavru şirket” olarak adlandırılmaktadır.

Hâkimiyet sözleşmesi TTK’da öngörülmemiş, ancak TTK’ya dayanarak çıkarılan Ticaret Sicili Yönetmeliği¹ md. 105 ile düzenlenmiştir. Ticaret Sicili Yönetmeliği md. 106/1’de Hâkimiyet Sözleşmesi, *aralarında doğrudan veya dolaylı ilişki bulunmayan, bulunsun bile bu ilişkiden bağımsız ve soyutlanmış bir şekilde taraflardan birinin, sermaye şirketi olan diğerinin yönetim organına hiçbir şarta bağlı olmadan talimat verme yetkisini içeren sözleşme* olarak tanımlanmıştır. Aynı Yönetmelik md. 106/2’de, *hâkimiyet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için bağlı şirketin genel kurulunca onaylanması ve sicile tescil ettirilmesi zorunluluğu* getirilmiştir.

Anlaşılacağı üzere, TTK’da bir şekil şartı öngörülmemiş sözleşmeye dayalı hâkimiyet ilişkisinin genel kurul kararına ve bu kararın tesciline dayalı özel şekil şartına tabi tutulmuş olması normlar hiyerarşisi bakımından eleştirilebilir niteliktedir.

Ticaret Sicili Yönetmeliği md. 106/1 gereği olarak, şirketler topluluğu oluşturacak şekilde bir yazılı sözleşme yapılması halinde bu sözleşmenin AŞ genel kurulunda onaylanması zorunluluğu sebebiyle, GK toplantı gündeminde bu konuya yer verilmesi gerekmektedir.

2.2.2.5. İç Yönergenin Onaylanması veya Değiştirilmesi

¹ RG. T. 27.01.2013, S. 28541.

Genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin iç yönergenin onaylanması veya değiştirilmesi GK kararını gerektiren ve bu sebeple GK toplantı gündeminde yer verilmesi gereken konulardandır.

İç Yönerge AŞ'nin organizasyonunda yönetim kuruluna düşen görevlerin paylaşılması bakımından esas sözleşmeden sonra dikkate alınacak bir iç hukukî metin olarak açıklanabilir.

“Esas sözleşme gibi ancak bu defa şirketin iç işleyişiyle ilgili genel ve soyut nitelikte düzenlemeler içeren iç yönerge hukukî niteliği itibarıyla ikinci dereceden esas sözleşmedir¹.”

TTK md. 419'da iç yönergenin, GK'nın çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren ve asgari unsurları Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen bir iç yönergeyi yönetim kurulunun hazırlayarak GK'nın onayına sunması öngörülmektedir. İç yönergenin GK onayından sonra yürürlüğe gireceği ve bu onaylanan iç yönergenin ticaret siciline tescil ve ilan edileceği düzenlenmektedir.

GK Yönetmelik Dördüncü Bölüm'de iç yönerge hakkındaki Bakanlık düzenlemeleri yer almakta ve GK Yönetmelik ekinde İç Yönerge örneği de verilmektedir.

İç yönerge, şirketlerin genel kurul çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren düzenleme olarak tanımlandıktan sonra, GK Yönetmelik'te, iç yönergenin, TTK'nın izin verdiği durumlar dışında, pay sahiplerinin GK'ya katılma, oy kullanma, dava açma, bilgi alma, inceleme ve denetleme gibi vazgeçilemez nitelikteki haklarını, toplantı başkanlığının TTK'dan kaynaklanan görev ve yetkilerini sınırlandıran veya ortadan kaldıran hükümler içermeyeceği; özel kanunlara tabi şirketlerin, iç yönergenin hazırlanmasında, bu Yönetmelikte belirtilen hususların yanında, tabi oldukları özel mevzuat hükümlerini de dikkate almak zorunda oldukları; yönetim kurulunun, iç yönergeyi TTK, bu Yönetmelik hükümleri ile Yönetmelik ekindeki örneğe uygun olarak hazırlayacakları ve genel kurulun onayından sonra yürürlüğe koyacakları; iç yönergenin, GK'nın onay tarihinden itibaren onbeş gün içinde ticaret siciline tescil ve ilan ettirileceği; ayrıca; internet sitesi açmakla yükümlü olan

¹ Güney, *Yönetim Kurulu*, s. 85.

şirketlerce, ilan tarihini izleyen beş gün içerisinde internet sitesinde de yayımlanacağı; iç yönergede yapılacak değişikliklerde de aynı usulün izleneceği (TTK md. 40) düzenlenmektedir.

Bu çerçevede iç yönergenin ilk kez hazırlanması sonrasında veya sonraki her değişiklikte yürürlüğe girmesi için GK onayı aranacaktır. Bu sebeple GK toplantı gündeminde bu hususlara da yer verilmesi zorunluluk arz etmektedir.

2.2.2.6. Sermayenin Azaltılmasına İlişkin Raporun Onaylanması (TTK md. 473)

AŞ'de esas olan sermayenin korunmasıdır. Öncelikle şirket alacaklılarının haklarının korunması bakımından, AŞ sermayesinin korunması (malvarlığının korunması) şirketler hukukunun temel ilkelerinden birisidir¹. Sermayenin azaltılması, bu ilkenin ihlali sonucunu doğurabilecek nitelikte istisnâî bir işlem olarak TTK md. 473 (eTTK md. 396) ile düzenlenmiştir.

TTK md. 473/1 hükmüne göre,

“Bir anonim şirket sermayesini azaltarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere bedelleri tamamen ödenecek yeni paylar çıkarmıyorsa, genel kurul, esas sözleşmenin gerektiği şekilde değiştirilmesini karara bağlar. Genel kurul toplantısına ilişkin çağrı ilanlarında, mektuplarda ve internet sitesi bildiriminde, sermaye azaltılmasına gidilmesinin sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağı ayrıntılı bir şekilde ve hesap verme ilkelerine uygun olarak açıklanır. Ayrıca yönetim kurulu bu hususları içeren bir raporu genel kurula sunar, genel kurulca onaylanmış rapor tescil ve ilan edilir.”

Sermayenin azaltılmasına ilişkin yönetim kurulunca hazırlanan raporun onaylanması TTK md. 473/1 ile öngörülen GK kararı gereklerinden sadece bir tanesidir. Yukarıdaki hükümden görüldüğü üzere, esas sözleşmenin değiştirilmesi bir GK kararını gerektirmektedir. Ayrıca GK toplantısına yönelik çağrıda sermayenin azaltılmasının sebepleri, bu azaltma ile neyin amaçlandığı, sermayenin azaltılması

¹ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar 2010*, ss. 222-223; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar I-2019*, ss. 316-317; Pulaşlı, *Şerh*, ss.717-718;

işleminin ne şekilde gerçekleştirileceği konularının ayrıntılı şekilde açıklanması gerekmektedir.

Sermayenin azaltılması için uygulanacak yöntemlerin de yapılacak GK çağrısında açıklanması gerekmektedir. Sermayenin azaltılması payların nominal değerinin düşürülmesi şeklinde veya payların sayısının azaltılması şeklinde gerçekleştirilebilir¹.

Bütün bu yükümlülükler AŞ sermayesinin, yeni pay çıkarmak suretiyle artırılmasına gidilmeden, azaltılması işlemleri sebebiyle GK toplantı gündemine yeterli ayrıntıda ve açıklıkta madde eklenmesi gereğini ortaya çıkarmaktadır. Böylece pay sahipleri, gündem konusu hakkında yeterli bilgi almayı ve çalışmayı yaptıktan sonra GK toplantısına katılabilir olacaklardır.

2.2.2.7. TTK md. 376 Kapsamında Gerekli İşlemlere Dair Kararlar

AŞ'nin malî durumunun bozulması halinde yönetim kuruluna TTK md. 376'da öngörülen tedbirleri alma ya da işlemleri yapma yükümlülüğü getirilmiştir.

Bu kapsamda olmak üzere, AŞ'nin zararları sebebiyle, sermayesi² ile kanunî yedek akçeler³ toplamının üçte ikisinin karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde yönetim kurulu GK'yı derhal toplantıya çağırmak ve gerekli tedbirlerin alınması için önerilerini GK'ya sunar. GK'nın alabileceği tedbirler sermayenin kalanı⁴ ile yetinme ya da sermayenin tamamlanması olacaktır. GK'nın alacağı karar bu iki tedbirden birisi olmadığı takdirde, TTK md. 376/2'de, AŞ'nin kendiliğinden sona ereceği öngörülmektedir.

¹ Hayrettin Çağlar. *Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2010, ss. 54-60.

² Sermaye, esas sermaye sistemini kabul etmiş şirketlerde tescil edilen esas sermayeyi, kayıtlı sermayeli şirketlerde çıkarılmış sermayeyi temsil eder.

³ Kanunî yedek akçeler TTK md. 519 uyarınca AŞ'nin yıllık kârının yüzde 5'i oranında her yıl kârından ayrılan ve AŞ ödenmiş (ya da çıkarılmış) sermayesinin yüzde 20'sine ulaştığında kanunen ayrılması zorunluluk arz etmeyen yedekleri ifade eder.

⁴ İsmail Kayar. "Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları", "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu Beklerken", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı, Cilt: 18, Sayı: 2, 2012, ss. 643-658. (Borca Batıklık) s. 651.*

Şirketin sermayesinin tamamlanması kararı veya zararlar mahsup edildikten sonra kalan sermaye ile yetinilmesi kararı için yapılacak GK toplantı gündeminde bu konuya ayrı bir madde olarak yer verilmesi, gündeme bağlılık ilkesinin bir gereğidir.

2.2.2.8. Şirketin Tescilinden Sonraki İki Yıl İçinde İşletme

Devralınması veya Kiralanmasına İlişkin Sözleşmelerin Onaylanması

Şirketin tescil tarihinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın esas sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin yapılmış sözleşmeler GK'ca onaylanıp ticaret siciline tescil edilmedikçe geçerli olmaz. (TTK md. 356/1)

“Kanuna karşı hile” kenar başlığı ile düzenlenen bu hükümlerle “*şirketin sicile tescilden sonra iki yıl içinde tesisat veya aynın malvarlığı değerlerini iktisap etmesinde veya kiralamasında ya da bu süre içinde olmak kaydıyla aynî sermaye artırımında kuruluştaki aylara değer biçme kurallarının dolanılmasını önlemek*” amaçlanmaktadır¹.

Bu hüküm ile kuruluştan sonraki iki yıl içinde şirketin varlıklarının dışarıdan alınacak aylar veya kiralama yoluyla şirket dışına çıkarılması önlenmek istenmektedir. Böyle bir işlemin yapılması istenmekte ise de bunun için GK kararı sağlanarak ve bu karar tescil edilerek malvarlığının korunması ilkesi ile de ilişkili olarak bir önleyici tedbir sağlanmış olmaktadır.

Sermayenin (malvarlığının) korunması bakımından da önem arz eden bu işlemler hakkında gündeme konu eklenmesi, bu çerçevede, pay sahiplerinin malvarlığı değerlerini koruyucu bir işlem olarak da değerlendirilebilir.

2.2.2.9. Emredici Hükümler İlkesine Aykırı Olmayan Diğer Konular

Yukarıda sayılanlardan ayrıca, TTK md. 340'ta öngörülen emredici hükümler ilkesine² aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, esas sözleşmeye hüküm konularak, GK'ya yetki verilen konuların da gündeme ayrı birer madde olarak eklenmesi

¹ Pulaşlı, *Şerh*, ss. 794-795.

² Bu ilkeye ilişkin ayrıntılı açıklamalar *1.3.1. Genel Kurulun Çağrı ile Toplanması* başlıklı bölümde yapılmaktadır.

gerekmektedir¹.

2.2.2.10. Azlık Pay Sahiplerinin Eklettikleri Maddeler

Azlık AŞ sermayesinde yüzde 10 (Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi halka açık anonim ortaklıklarda yüzde 5) oranında paya sahip olanları ifade eder. Yüzde 10 paya sahip tek kişi olabileceği gibi iki veya daha fazla sayıda kişi birlikte hareket etmek suretiyle de azlık oluşturabilir. Azlık (azınlık) pay sahibi kapsamında değerlendirilecek pay oranı esas sözleşme ile yüzde 10'dan (HAAS'lerde yüzde 5'ten) daha düşük bir oran olarak belirlenebilir.

TTK md. 411/1 gereği olarak, yönetim kurulundan yazılı şekilde talep ederek ve GK'nın toplanmasını gerekli kılan sebepleri ve ayrıca görüşülmesini istedikleri toplantı gündemini de yazılı olarak taleplerine ekleyerek, GK'nın toplanmasını isteyebilirler.

Eğer GK zaten bir toplantı yapacak idi ise, azınlık pay sahipleri müzakere edilmesini ve karara bağlanmasını istedikleri gündem konularını yönetim kuruluna bildirirler. Bu bildirim (talebin) noter aracılığıyla yapılması ve bu talebin çağrı ilanının TTSG'de yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olması gerekmektedir. (TTK md. 411/2 ve 3)

Yönetim kurulu azınlık pay sahiplerinin toplantıya çağırma istemini kabul ettiği takdirde en geç 45 gün içinde GK toplanmak üzere çağrı yapılması gerekmektedir. Bu işlemler gerçekleşmediği takdirde, GK'nın toplanması için yönetim kuruluna talep bildiren azınlık pay sahipleri tarafından GK toplantı çağrısı yapılır. Bu durumda GK toplantı gündem maddelerinin tamamının toplantı çağrısı yapılması talebini bildiren pay sahipleri tarafından belirlenmesi gerekecektir.

2.2.2.11. AŞ Tarafından Açılacak Sorumluluk Davası

AŞ'de, özel hukuk konusuna giren² sorumluluk davaları üç farklı şekilde ortaya çıkabilir. AŞ'nin kendisinin uğradığı zarardan dolayı kuruculara, yönetim

¹ Bilgili/Demirkapı, s. 214.

² Kamu hukukunu ilgilendiren ve vergi ve sosyal güvenlik yükümlülükleri ve bankalarda olduğu gibi AŞ'nin zarara uğratılması gibi sebeplerle kamu kurumlarına karşı sorumluluklar burada dikkate alınmayacaktır.

kurulu üyelerine, fiili organlara ve tasfiye memurlarına karşı açılacak sorumluluk davaları, AŞ'nin uğradığı zarardan dolayı pay sahiplerinin (ya da sadece iflas haline özgü olarak alacaklıların) uğradıkları dolaylı zarar sebebiyle veya pay sahiplerinin doğrudan uğradıkları zarar sebebiyle açacakları sorumluluk davaları bu kapsamdadır¹.

AŞ tarafından AŞ'nin yönetim kurulu aleyhine sorumluluk davası açılması eTTK md. 341 ile düzenlenmiş ve bu konudaki dava açma yetkisinin murakıplara ait olduğu, ancak azlığın murakıplar dışında bir vekil tayin edebileceği hususları düzenlenmiş idi. TTK'da murakıbın (denetçinin) zorunlu organ olmaktan çıkarılmış olması sonucunda AŞ'yi temsile yetkili tek organın yönetim kurulu olacağı dikkate alındığında, TTK'da AŞ'nin yönetim kuruluna karşı sorumluluk davası açma yetkisinin şirket² yanında her bir pay sahibine de tanınmış olması ile murakıbın şirket organı olmaktan çıkması ile oluşan boşluk bertaraf edilmiş görünmektedir. Ayrıca eTTK md. 341'de murakıplara ve tayin edecekleri vekil aracılığıyla azlığa tanınan dava yetkisi TTK ile şirket yanında her bir pay sahibine de tanınmakla, sorumluluk davası hakkının kullanılmasını kolaylaştırıcı bir sonucun amaçlandığı anlaşılmaktadır. Nitekim bu husus TTK md. 555 Gereğesinde “*şirketin ihmâli veya sorumluların şirkete hakim olmaları sebebiyle davayı açamamaları olasılığı düşünülerek, zararın tazmini davasını açmak hakkı şirketin pay sahibine de verilmiştir*” şeklinde ifade edilmiştir.

Şener, TTK'da açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte, TTK md. 479/3 hükmünün³ işaret etmesi ve TTK md. 408/1'de GK'nın, *kanunda ve esas sözleşmede*

¹ Oruç Hami Şener. *Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 27; Pulaşlı, s. 2561-2578

² AŞ tüzel kişiliğine tanınan dava açma yetkisinin AŞ'yi temsile yetkili organ tarafından kullanılacağı yukarıda Bölüm 1.1'deki açıklamalarımızdan anlaşılmaktadır. AŞ'nin dış ilişkilerde yetkili organı yönetim kurulu olacağına

³ “Oyda imtiyazlı paylar” madde başlığını taşıyan TTK md. 479/3 hükmü şu şekildedir:

(3) Oyda imtiyaz aşağıdaki kararlarda kullanılamaz:

- a) Esas sözleşme değişikliği,
- b) Yürürlükten kaldırılmıştır.
- c) İbra ve sorumluluk davası açılması.

açıkça öngörölmüş bulunan hallerde karar alacağıının öngörölmüş olması dikkate alınarak, AŞ tarafından açılacak sorumluluk davalarında GK kararının zorunlu olduğu görüşündedir. Yazar, GK kararının sorumluluk davası için Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) md.114/2 uyarınca dava şartı olduğu görüşündedir¹.

Üçışık/Çelik, şirket adına sorumluluk davası açılabilmesi için şirketin zarara uğramış olmasının yanısıra GK'da dava açılması yönünde karar alınmış olması gereğine, gündemde yer alan bir madde ile doğrudan doğruya bağlantısı bulunması halinde, ayrıca gündemde açıkça yer almasa bile GK'nın sorumluluk davası açılması yolunda karar alabilmesinin mümkün olduğuna işaret etmektedirler. Yazarlar, TTK md. 555 vd hükümlerinde sorumluluk davası açılmasına GK'nın karar vereceğine dair açık bir düzenleme bulunmamakla beraber, "yönetim faaliyetlerinin sonuçlarını değerlendirecek olan organ, genel kurul olduğuna göre (TTK. M. 408/2) yöneticilerin sorumluluğuna başvurulup başvurulamayacağını belirleyecek olan organ da genel kuruldur" görüşündedirler².

Kendigelen TTK md. 408/2(b)'de yönetim kurulu ile ilgili birçok konuda karar alma yetkisi münhasıran GK'ya bırakılırken, her nedense eTTK md. 341/1 hükmüne paralel bir şekilde sorumluluk davası açılması kararına yönelik bir ifadeye burada yer verilmediği; böyle bir düzenleme ilk bakışta yönetim kurulu üyelerine karşı şirket adına sorumluluk davası açılması için artık bir GK kararına ihtiyaç olmadığı gibi bir düşünceyi akla getirebilirse de, TTK açısından da şirket adına açılacak davanın ön şartının GK tarafından bu konuda bir karar alınması olduğü konusunda şüphe duyulmaması gerektiği; nitekim oy hakkında imtiyaza ilişkin TTK md. 479/3(c)'de imtiyazın kullanılamayacağı kararlar sayılırken, ibra kararının yanı sıra açıkça "sorumluluk davası açılması" kararından da söz edildiği görüşündedir³.

Bahtiyar, dava hakkını kullanabilmesi için yönetim kurulunun GK'nın onayını almasına gerek olmadığı görüşüne Tekinalp'in sahip olduğunu beyan etmekle⁴

¹ Şener, s. 28-29.

² Güzin Üçışık, Aydın Çelik. *Anonim Ortaklıklar Hukuku Cilt I*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013, (*Anonim Ortaklık*) ss. 548-549.

³ Kendigelen, *İlk Tespitler*, s. 308, dn. 164.

⁴ Mehmet Bahtiyar. "Anonim Şirket Adına Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu", *Prof. Dr. Seza Reisoğlu Armağanı*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2016,

birlikte Bahtiyar'ın kaynak gösterdiği yerde¹, Tekinalp'in bu yönde bir görüşte olduğuna dolaylı olarak da ulaşamayacağı düşüncesindeyiz.

Bu durumda kuruculara, yönetim kurulu üyelerine, fiilî organlara ve tasfiye memurlarına karşı AŞ tarafından açılacak sorumluluk davasının GK kararını gerektirmesi sebebiyle, bu konunun görüşülmesini teminen gündeme madde konulması zorunluluk arz etmektedir.

Yargıtay'ın yaklaşımı da kuruculara, yönetim kurulu üyelerine, fiilî organlara ve tasfiye memurlarına karşı AŞ tarafından açılacak sorumluluk davasının GK kararını gerektirdiği ve GK kararının sorumluluk davası için dava şartı olduğu yönündedir².

Sorumluluk davasını şirket tüzel kişiliğinin açması halinde şirketi temsile yetkili olan yönetim kurulunun kendi aleyhine dava ikame etmesinin güçlüğü dikkate

(Sorumluluk Davası) s. 399.

¹ Bahtiyar, Tekinalp, *Yeni Hukuk*, s. 447 (Kitabın 3. Baskısındaki s. 392), N. 16-92'yi kaynak göstererek ve ayrıca Tekinalp'in eTTK md. 341 hakkında bir değerlendirme de yapmadığını belirterek, dolaylı olarak Tekinalp'in yönetim kurulunun dava hakkını kullanabilmesi için GK onayına gerek bulunmadığı görüşünde olduğu sonucunu çıkarmaktadır.

² Bu konuda Yarg. 11. HD, 09.02.2016 tarihli ve 2015/3371 E., 2016/1194 K. sayılı, Yarg. 11. HD, 22.09.2016 tarihli ve 2016/15433 E., 2016/7433 K. sayılı kararlar için bkz. Şener, ss. 28-31 veya Eriş, ss. 2131-2132.

Ayrıca, Yarg. 11. HD, 13.10.2016 tarihli ve 2016/1271 E., 2016/8111 K. sayılı kararın ilgili bölümü şu şekildedir. (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası, Erişim: 19.03.2019)

Öte yandan, yargılama sırasında yürürlüğe giren 6102 Sayılı TTK hükümleri arasında mülga TTK'nın 341. maddesi gibi açık bir düzenleme olmamakla birlikte 6102 Sayılı TTK'nın 408/1 ve 479/3-a maddelerindeki düzenleme karşısında anonim şirket yöneticileri hakkında sorumluluk davası açılabilmesi için, şirket genel kurulunda karar alınması gereklidir. Fakat, anılan yonteme uyulmaması davanın hemen reddi sonucunu doğurmamalıdır. Somut olayda dava, şirket yöneticisi ... tarafından şirketi temsilen verilen vekaletname ile açılmış olup davalı yönetici aleyhine tazminat davası açılması yönünde alınmış bir genel kurul kararının olup olmadığı dosya kapsamından anlaşılamamaktadır. Böyle bir kararın varlığı dava şartı olup, mahkemece kendiliğinden gözetilmesi gerekir. Bu durum karşısında mahkemece, genel kurulda davalı hakkında dava açılması yönünde alınmış bir karar var ise ibrazının sağlanması, yoksa anılan eksikliğin giderilmesi için davacı tarafa HMK'nın 54. maddesi uyarınca uygun süre verilmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde doğrudan işin esasına girilerek hüküm kurulması doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir.

Aynı yöndeki bir başka karar olarak, Yarg. 11. HD, 26.01.2017 tarihli ve 2016/5455 E., 2017/534 K. sayılı karar (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası, Erişim: 19.03.2019)

alınarak, davalı durumdaki görev başındaki yönetim kurulu ise şirkete Türk Medeni Kanunu md. 426/b(3) gereğince bir kayyım atanması ve davanın kayyım tarafından yürütülmesi gerekeceği belirtilmektedir¹.

Yönetim kurulu tarafından şirkete verilen zararlara karşı şirket tarafından dava açılması konusunda şirketin tasfiyesi halinde tasfiye memurlarının ve şirketin iflası halinde iflas idaresinin yetkili olacağı konusu açıktır.

2.2.3. Gündemde Bulunması İhtiyarî Olan Unsurlar

Gerçekte gündem TTK 409/1’de belirlenen asgari unsurlar dışında müzakere edilecek şirket işleriyle ilgili başka konuları da içerir. Asgari konular dışındaki konuların gündeme konulması tamamen ihtiyarî olmakla birlikte, şirket faaliyetlerindeki ve şirketin içinde bulunduğu sektördeki gelişmeler, hak ve menfaatler dengesi bakımından şirketin devamlılığı bakımından zorunluluk arz eden konulara gündemde yer verilmemesi bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

2.3. Gündemin Hazırlanması

Gündemi hazırlamakla yükümlü olanın, genel kurulu toplantıya çağıran olduğu TTK 413/1 hükmünde belirlenmiştir. TTK’nun muhtelif maddelerinde öngörülen GK’yı toplantıya çağırma hak ve yetkisine ilişkin hükümler dolayısıyla, her bir GK toplantısının yapılmasına ilişkin daveti yapacak olanın bu toplantıya ilişkin gündemi de belirlemesi gerekmektedir.

GK’nın toplanması için TTK md. 414’deki usule göre yapılacak çağrının toplantı gününden en az iki hafta önce yapılacak olması ve bu çağrıda toplantı gündemine de yer verilmesinin zorunlu olması gündeme ilişkin bir hazırlığı zorunlu kılmaktadır. Gündemin önceden duyurulması ve duyurulan bu gündeme uyma zorunluluğu, gündem için hazırlık yapılmasını gerektirir.

GK toplantı çağrısı yapmaya yetkili, ilke olarak, AŞ’nin yönetim kuruludur. Olağan GK toplantısı, ilke olarak, yönetim kurulunun sorumluluğunda olduğundan, olağan GK gündemini de yönetim kurulu hazırlayacaktır. Ancak organ yokluğu veya işlevsizliği durumlarında yönetim kurulunun toplantı hazırlığı yapması söz konusu

¹ Üçışık/Çelik, *Anonim Ortaklık*, s. 549; Tekinalp, *Yeni Hukuk*, s. 447.

edilemeyeceğinden bunun yerini dolduracak şekilde şirketin işleyişinin devam ettirilmesi sağlanmalıdır. Yönetim kurulunun görev süresinin dolmuş olması halinde, teknik olarak bir organ yokluğundan söz edilebilir olsa da, süresi dolan yönetim kurulu GK toplantı çağrısını yapmak zorundadır. Bu durumda da görev süresi sona ermiş olsa bile GK toplantı gündemi yönetim kurulu tarafından hazırlanacaktır.

Bu kapsamda olmak üzere, organ yokluğu sebebiyle mahkemece kayyım atanması halinde toplantı çağrısını yapacak olan kayyım¹ tarafından gündemin hazırlanması gerekecektir.

Kayyım atanması azınlık pay sahiplerinin talebi çerçevesinde TTK md. 411 ve md. 412 hükümlerinde belirlenen çerçevede de söz konusu olabilir. Buna göre, azınlık pay sahiplerinin, yönetim kurulundan, GK'nın toplantıya çağrılmasını isteme hakları bulunmaktadır. TTK md. 411/1 hükmüne göre, azınlık pay sahiplerinin bu taleplerine GK toplantısının yapılması konusundaki gerekçelerini yazılı olarak eklemeleri ve ayrıca görüşülmesini istedikleri gündemi de yazılı olarak vermeleri gerekmektedir. Bu durumda GK toplantı gündemi azınlık pay sahipleri tarafından belirlenmiş olacaktır. Bu bildirimlerin noter aracılığıyla yapılması ve TTSG'de yapılacak ilan için ücretin yatırılmasından önce yönetim kuruluna ulaşması aranmaktadır. (TTK md. 411/2 ve 3)

TTK md. 411 uyarınca azlık pay sahiplerinin gündeme madde ekletebileceklerine, GK toplantısı çağrısı yapılması için yönetim kurulundan talepte bulunabileceklerine ve bu halde toplanma için gerektirici sebepleri ve görüşülmesini istedikleri toplantı gündemini de yönetim kuruluna bildirebileceklerine, yönetim kurulunun hiç ya da süresinde GK'yı toplamak için çağrı yapmaması halinde talepte bulunan azlık pay sahiplerinin kendilerinin toplantı çağrısı yapabileceklerine ve bu durumda GK toplantı gündeminin çağrıyı yapan azınlık pay sahiplerince belirleneceğine yukarıda Bölüm 2.2.2.10'da değinmiş idik.

TTK md. 412 her bir pay sahibinin de, belirli koşulların varlığı halinde, GK'yı toplantıya çağırması için mahkemeden talepte bulunabileceğine amirdir. Pay sahiplerinin mahkemeden talepte bulunabilmeleri için yönetim kuruluna bildirdikleri

¹ Organ yokluğu sebebiyle kayyım atanması konusu yukarıda Bölüm 2.2.1.1'de açıklanmaktadır.

GK'nın toplantıya çağırılması veya gündeme madde konulması taleplerinin yönetim kurulu tarafından reddedilmiş olması veya taleplerine yedi iş günü içerisinde olumlu cevap verilmemiş olması gerekmektedir. Bu ret veya olumlu cevap yokluğu sonrasında talepte bulunan pay sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurarak GK'nın toplantıya çağırılmasını isteme hakları bulunmaktadır. Bu durumda mahkeme talebi haklı gördüğü takdirde gündemi hazırlamak ve GK toplantı çağrısını yapmak üzere bir kayyım atayacaktır. Mahkeme, kararında, kayyımın görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlama konusundaki yetkilerini de gösterecektir. Mahkeme incelemesini, kural olarak, dosya üzerinden yapacak ve mahkemenin verdiği karar kesin karar olacak, kanun yolu kapalı olacaktır.

2.3.1. Gündemin Açıklığı İlkesi

Açıklık ilkesi, müzakere edilmek üzere GK toplantı gündeminde yer verilen konuların anlaşılır ifadelerle ve bu ifadelerden konunun kapsamı hakkında fikir yürütülebilir şekilde bir açıklık içinde olmasını ifade etmektedir. “... *lüzum görülecek sair hususlar şeklinde bir gündem maddesi tespit etmek mümkün değildir. Konu gündeme açıkça yazılmalıdır*¹.”

“*Gündem maddeleri, pay sahiplerinin özel bir bilgi ve tecrübe sahibi olmadan açıkça anlayabilecekleri bir şekilde düzenlenmelidir. Genel kurulda nelerin görüşüleceği madde madde düzenlenmelidir.*”²”

Gündemin açıklığı pay sahibinin gündem konuları hakkında yapacağı hazırlıklar bakımından tasarruf ve kolaylık sağlayacaktır. Açık olmayan bir gündem konusu hakkında pay sahibi olası farklı durumları ve sonuçları dikkate alarak daha geniş bir araştırma ve inceleme süresine ihtiyaç duyacaktır.

Açıklık ilkesi gereği, gündem maddelerinin pay sahiplerinin özel bir bilgiye ya da tecrübeye ihtiyaç duymadan kolayca anlayabilecekleri şekilde yazılması ve düzenlenmesi gereğini ifade eder. Gündemin açıkça ve kolayca anlaşılabilir olmaması, pay sahibinin GK toplantısına katılma konusundaki kararında etkili

¹ Pulaşlı, *Şerh*, s. 933.

² Yiğit, *Sorunlar*, ss. 102-103.

olabilecektir. Zira kendisi için önemli olduğunu düşündüğü bir konu bakımından toplantıya katılma isteği duyacak bir pay sahibi, gündemin açıklığı ilkesine uyulmadığı için anlaşılması zor ya da imkânsız hale gelen bir konuyu doğru ya da tam olarak anlayamadığı için toplantıya katılmamaya karar verebilecektir¹.

Açıklık ilkesi kapsamında, duyurulan gündemde yer alan konunun içeriği konusunda da tereddüde yer olmayacak bir açıklığın bulunması gerekir. Gündemde yer verilen konunun içeriği hakkında gündemde açıklanan içerikten açıkça anlaşılmayan ve GK toplantısında genişletilerek ya da değiştirilerek uygulanan bir konu hakkında alınan karar iptale konu edilebilecektir. Nitekim Yargıtay 11. HD, yakın tarihli bir kararında toplantı gündeminde ilan edilen konu hakkındaki görüşmelerde, ilan edilen konudan tamamen farklı bir başka konuda karar alınmasını gündeme bağlılık ilkesine aykırı bularak yerel mahkemenin bu yöndeki kararına dair temyiz itirazlarını reddetmiştir². Bu kararın gündemin açıklığı ilkesi ile ilişkilendirilebileceğini değerlendirmekteyiz.

¹ Ali Yiğın. *Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mali Hukuk Anabilim Dalı, 1988 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 9

² Yarg. 11. HD. 16.05.2018 tarihli ve 2016/11330 E., 2018/3632 K. sayılı Karar (www.lexpera.com.tr Erişim: 12.01.2019)) ilgili bölümü şeklindedir.

Mahkemece iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, dava konusu genel kurul kararlarının ilan edilen gündemle tam uyumlu olmadığı, böylece gündemin gereği gibi ilan edilmediği ve buna göre davacının dava açma hakkının bulunduğu, iptali talep edilen 7. gündem maddesinin "şirket ana sözleşmesinin şirketin sermaye ve hisse senetlerinin cinsi başlıklı 6. maddesinin değiştirilmesi hususunun görüşülmesi" şeklinde Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edildiği, ancak toplantıda, "şirketin sermaye ve hisse senetlerinin cinsi" başlığı altında şirketin sermaye ve hisse senetlerinin cinsi, bağlam/hisse senetlerinin devri ve imtiyazlar şeklinde üç ayrı başlık oluşturabilecek şekilde birbirinden bağımsız ve her biri ayrı bir öneme sahip konuların görüşülüp karara bağlandığı, toplantıda alınan 8 nolu gündem maddesinin "şirket ana sözleşmesinin yönetim kurulu ve süresi başlıklı 7. maddesinin değiştirilmesi hususunun görüşülmesi" şeklinde gündem ilan edilmesine rağmen toplantıda görüşülen "yönetim kurulu ve süresi" başlığı altında, C tipi pay sahiplerine yönetim kurulunda temsil edilme açısından imtiyaz niteliğinde üstün haklar tanındığı, bu şekilde imtiyaz tanınmanın TTK kapsamında mümkün olmasına karşın bu konunun gündemde yer almamasına rağmen ve ilan edilen gündemde bu husus açıkça bulunmamasına rağmen bu konuda karar alındığı, 7 ve 8 nolu kararlar yönünden TTK. 413/2.maddesinde düzenlenen gündeme bağlılık kuralının ihlal edildiği, böylece alınan kararın kanuna aykırı olup TTK 445. maddesi uyarınca, kanuna aykırılık nedeniyle iptali gerektiği gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir

Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.

Benzer bir başka kararında Yargıtay 11. HD¹, önceki döneme toplantı için hazırlanan gündemde açıkça yer almayan konunun sonraki toplantıda alınan bir karara dayanak gösterilmesini gündeme bağlılık ilkesine aykırı bulmuş olup, bu kararın da gündemin açıklığı ilkesi ile ilişkilendirilebileceğini değerlendirmekteyiz.

2.3.2. Gündemin Pay Sahiplerine Duyurulması

Gündemin pay sahiplerine duyurulması esastır. Pay sahiplerine duyurulmayan, bildirilmeyen, ulaştırılmayan veya pay sahiplerinin bilgi sahasına girmeyen gündem GK toplantısı öncesinde gündem maddeleri hakkında araştırma ve değerlendirme yapmak isteyebilecek pay sahiplerinin bu imkândan mahrum kalmaları sonucunu doğurur.

Bu mahrumiyet, pay sahibinin bilgi alma hakkı kapsamında “genel kurul toplantısından en az onbeş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

¹ Yarg. 11. HD'nin 10.01.2017 tarihli ve 2016/405 E., 2017/142 K. sayılı Kararı (Kaynak: www.lexpera.com.tr (Erişim: 12.01.2019))

Anonim şirketlerde genel kurulu toplantıya davete dair olan ilan ve davet mektuplarında toplantı gündeminin yer alması gereklidir. Gündem, genel kurulda görüşülecek hususların tamamını ifade etmektedir. Gündemi belirleme, genel kurul toplantısına karar veren organa aittir. Gündem, genel kurul toplantısının temelini oluşturmakta olup, buna göre ortaklar genel kurul toplantısına katılıp katılmama, gerekli hazırlık ve araştırma yapma, bilgi ve belge toplama, başka ortaklarla birlikte hareket etme gibi kararlarını belirleme imkanına sahip olurlar.

Somut olayda, iptali talep edilen genel kurul kararına ilişkin ilan edilen gündemin 6. maddesi "F1 arsası için yapılmış inşaat sözleşmesinin son durumunun müzakereye açılması" şeklinde belirlenmiş olup, davalı şirkete ait taşınmazla ilgili yönetim kuruluna yetki verilmesine ilişkin bir gündem maddesi bulunmamaktadır. 6102 sayılı TTK'nın 413. maddesi uyarınca gündemde bulunmayan konular genel kurulda görüşülemez ve karara bağlanmaz. Kural olarak, “gündeme bağlılık” ilkesi gereği görüşülecek konunun önceden tespit edilip gündeme açıkça yazılması gereklidir.

Ayrıca davalı şirket taşınmazına ilişkin daha önceki olağan genel kurul toplantısında yetki verilmiş olması, sonradan verilen yetkiye ilişkin alınan kararın iptaline engel teşkil etmeyeceğinden mahkemenin bu yöndeki gerekçesi de yerinde olmamıştır.

Bu itibarla, mahkemece gündemde açıkça belirtilmeyen hususlarda genel kurulda görüşme yapılamayacağı nazara alınarak davaya konu genel kurul kararının iptaline karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davalı şirket yönünden davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir.

incelemesine hazır” bulundurulması gereken belgeler¹ (*finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi*) ile ilgili ek bilgi alma ve inceleme ihtiyacının tam olarak karşılanamaması sonucunu da doğuracaktır.

Burada sayılan konular hakkında gündeme madde konulması zorunlu olmakla birlikte, bu konular dışında kalan konular hakkında gündeme bir madde konulması halinde, finansal tabloları da etkileyebilecek ya da finansal tablolardan etkilenebilecek durumların varlığını değerlendirme imkânı kısıtlanmış olacağından, pay sahibinin bilgi alma hakkı ve inceleme hakkı bakımından mağduriyet söz konusu olabilecektir.

2.3.3. Gündemin Pay Sahiplerine Duyurulmasının Pay Sahipliği Hakları ile İlişkisi

Pay, pay sahibinden bağımsız bir varlığa sahiptir ve AŞ bakımından pay bir mevki olarak, kuruluştaki esas sözleşmenin ve sermaye artırımında artırılan sermayenin ticaret siciline tescili ile doğar. Pay, pay sahibinden ayrı ve bağımsız olarak varlığını korur; payın sahibi değişebilir, ancak payın statüsü payın sahipliğinde meydana gelen değişiklikten etkilenmez².

Pay sahipliği, sahip olunan payın sağladığı haklardan yararlanmayı sağlarken, paya yüklenen borçların ve yükümlülüklerin de pay sahibine yüklenmesini sağlar. Böylece payın statüsü olarak bağımsız bir varlığı söz konusu olmakla birlikte, bu statüden yararlanma hakkı olan o payın sahibidir.

Gündem, ilgili olduğu GK toplantısında pay sahipleri tarafından müzakere edilecek konuları göstermekle ve GK toplantısı pay sahiplerinin bir araya gelmesi ile görev icra eden bir organ olmakla, gündemin pay sahiplerine duyurulması paya sağlanan hakların kullanılabilmesi bakımından hayati önemdedir. TTK md. 407/1’in, kanunen tanınan istisnâî durumlar³ dışında “*pay sahipleri şirket işlerine ilişkin*

¹ Aşağıda Bölüm 2.3.3.5’te bu belgeler açıklanmaktadır.

² Ünal Tekinalp, Reha Poroy, Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku I*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014, 13. Bası. (*Ortaklıklar I*), ss. 545-546; Pulaşlı, Şerh, ss. 1697-1699.

³ Pay sahipliği haklarının GK dışında kullanılmasına örnek olarak, TTK md. 410’daki toplanamayan GK’nın toplanması için tek bir pay sahibinin mahkemeden talepte bulunabilme hakkı, TTK md. 437/1’deki GK toplantısından önceki on beş gün süresince

haklarını genel kurulda kullanırlar” cümlesi de pay sahipliği haklarının kullanılabilmesinin asıl ortamının GK olduğuna işaret etmektedir.

Pay, esas sermayenin bir parçası olarak payı, pay sahipliği mevkiini gösteren payı, paya düşen hakların ve borçların kaynağı olarak payı ve eğer pay senede bağlanmış ise pay senedini de kapsar şekilde payı ifade etmek üzere dört farklı anlamı ile sınıflandırılmaktadır¹. Bilgi alma hakkı ile ilişkisi bakımından payın pay sahipliği mevkiini gösteren yönü öne çıkmaktadır.

2.3.3.1. Bilgi Alma Hakkı İle İlişkisi

Bilgi alma hakkı², pay sahibinin temel pay sahipliği haklarından biridir. Bilgi alma hakkı genel kurul toplantısının hemen öncesinde en az 15 gün süreyle, genel kurul toplantısı sırasında ve toplantı süresince ve ayrıca özel bazı durum ve koşullara bağlı olarak genel kurul dışında kullanılabilir.

Bilgi alma hakkı pay sahibinin kendi başlatacağı bir hareket ile kullanıldığı ya da kullanılması gerektiği durumda “aktif bilgi alma hakkı” ve pay sahibinin kendisinin bir hareketine gerek göstermeksizin kullanılabileceği ya da kullanılması gerektiği durumda “pasif bilgi alma hakkı” olarak adlandırılır³.

“Şirketlerde kurumsallaşmanın ve şeffaflığın sağlanabilmesi için anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin bilgiye erişimini sağlamayı amaçlayan bilgi alma ve inceleme hakkı ile özel denetim isteme hakları önemli bir yere sahiptir⁴.”

Pay sahibinin bilgi alma hakkı, kendisine tanınmış olan diğer bazı hakları

şirketin finansal tablolarının ve diğer sayılan belgelerinin şirket merkezinde incelenebilmesi şeklinde kullanılabilen bilgi alma ve inceleme hakkı örnek gösterilebilir.

¹ Tekinalp, et. al, *Ortaklıklar I*, ss.545-546; Pulaşlı, *Şerh*, ss. 1699-1703.

² Ali Murat Dolu. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık A.Ş., 2017; Rauf Karasu. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 2, Aralık 2005, s. 73-114; Arslan Kaya. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2001.

³ Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, 12. Bası. (*Ortaklıklar 2010*), s.523; Poroy, Tekinalp, Çamoğlu. *Ortaklıklar II*, ss.52-54.

⁴ Gözde Engin Günay. *Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Özel Denetim*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, (*Özel Denetim*) s. 2.

kullanabilmesinin ön koşulu niteliğindedir. Örneğin, bilgi alma hakkı GK'da konuşma hakkının çoğu zaman öncülüdür. Benzer şekilde GK kararına karşı iptal davası açma hakkı bilgi alma hakkına dayalı olarak etkili bir şekilde kullanılabilir.

Pay sahibinin bazı diğer haklarını kullanabilmesi için de bilgi alma hakkı kapsamında elde edebileceği bilgiye ihtiyacı vardır. Örneğin TTK md. 438 ve devamı hükümlerde öngörülen özel denetim isteme hakkının kullanılması bilgi alma hakkının ya da inceleme hakkının daha önce kullanılmış olmasını gerektirmekte ve buna dayanarak “*belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasının*” istenebileceği düzenlenmektedir. Dolayısıyla bilgi alma ve inceleme hakları kullanılmadan ve bu hakları kullanma yolları tüketilmeden özel denetçi atanmasını isteme hakkı kanunen kullanılabilir bir hak olarak ortaya çıkmayacaktır.

Pay sahibinin bilgi alma hakkını kullanmasına rağmen yeterli bilgiyi edinmemesi ya da bilgi alma hakkını kendi davranışı dışında kalan sebeplerle kullanamaması, buna dayanarak kullanabileceği haklarını da etkili bir şekilde kullanamaması sonucunu doğuracaktır.

Bu kapsamda, bilgi alma ve inceleme hakkı TTK 437'de birlikte düzenlenmiş olmakla birlikte bu iki hakkın ayrı iki hakkı temsil ettiği kabul edilmektedir¹. İnceleme hakkı bakımından bilgi alma hakkının önceliği aşağıdaki inceleme ve denetleme hakkı ile ilgili başlık altında değerlendirilecektir.

Bunun yanında bilgi alma hakkını kullanarak şirket ve faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olabilmesi ile yönetim kurulu, kurucular, tasfiye memurları ya da denetçiler aleyhine sorumluluk davası açabileceği, genel kurulda bir kararın iptalini isteyebileceği, haksız olarak alınmış olan kâr dağıtım kararının iptalini isteyebileceği ve ayrıca payını devredip devretmeme konusunda karar alabileceği kabul edilmektedir².

¹ Rauf Karasu. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 2, Aralık 2005, (*Bilgi Alma*) ss. 73-114; Arslan Kaya. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2001 (*Bilgi Alma*), ss. 279-310.

² Günay, *Özel Denetim*, s. 3.

Yukarıda açıkladığımız çerçevede, pay sahibinin TTK ile sağlanan birçok hakkını kullanabilmesi öncelikle bilgi alma hakkını kullanabilmesine bağlıdır. Kabul etmek gerekir ki genel kurul toplantısında görüşülecek konuların toplantı öncesinde belirlenmiş ve pay sahibinin bilgi alanına girmiş olması, bu konular hakkında düşünmek, araştırmak, ön inceleme yapmak ve bu şekilde hazırlanmış olarak genel kurul toplantısında gündem maddelerinin müzakeresine aktif olarak katılmak imkânını pay sahibine sağlayacaktır. Gündemdeki konular hakkında ön bilgisi olmayan pay sahibi görüşülecek konular hakkında bir hazırlık yapma imkânı bulamayacak ve toplantı sırasında gündemdeki konularla ilgili muhakemeyi yeterli bir şekilde yapamayacak, hatta gündemdeki bazı konuların içeriği hakkında hazırlıksız olması sebebiyle bu konuları yeterli derecede ya da hiç anlayamadan toplantıda hazır bulunmuş olacaktır.

Şirketin finansal bilgilerini sunuş şeklinin herkesçe kolayca anlaşılabilir açıklıkta ve basitlikte olmaması, bu bilgilerin içeriğini anlamamanın ve yorumlamanın muhasebe bilgisi, finansal tabloları okuma bilgisi, ticaret hayatının ve şirketin içinde bulunduğu sektörün kendine özgü işleyiş özellikleri hakkında yeterli bilgi, bazı konuları anlayabilecek ve yorumlayabilecek ölçüde hukuk bilgisi gibi farklı bilgi setlerine pay sahibinin sahip olmasını gerektirmesi söz konusu olabilecektir. Böyle bir durumda pay sahibinin genel kurul toplantısı öncesinde, bu toplantıda görüşülecek konular hakkında ön bilgisinin olması ve bu konuları görüşebilmek için hazırlık yapması işin doğasından kaynaklanan bir hak olarak değerlendirilebilir.

TTK md. 437/2 Gereğesinde, GK toplantısında bilgi alma hakkının kullanılmasında, “*yönetim kurulu şirket işlevi hakkında bilgi verir ve bilgi alma gündem ile sınırlı değildir*” şeklindeki açıklama ile bilgi alma hakkının kullanılmasında gündemin sınırlayıcı bir durum olarak ileri sürülmemesi gerektiğine işaret edilmektedir. Madde Gereğesi hüküm niteliğinde olmamakla birlikte, ilgili kanun hükmünün açıklanması bakımından yol gösterici niteliktedir.

2.3.3.2. Genel Kurula Katılma Hakkı İle İlişkisi

GK toplantısında görüşülecek konuları içeren gündem metni ile birlikte, toplantının hangi günün hangi saatinde ve nerede yapılacağı konusunda bilginin de toplantı çağrısına dahil edilmesi gerekir. Nerede ve ne zaman görüşüleceği belli olmayan bir gündemin hukuken yararlanılabilir olma özelliği bulunmaz. Pay

sahiplerine “toplantı günü” konusunda bilgi vermek, TTK md. 414/1 gereğidir. “Pay sahipleri genel kurul toplantılarına katılıp katılmayacaklarına gündeme bakarak karar veriler.¹”

“Davetin muhatabı olan pay sahibinin genel kurul toplantısı için bilmesi gerekli unsurlar ne ise onlar davetin içeriğinde yer almalıdır.²”

Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik³ (GK Yönetmelik) md. 11’de GK’nın toplantıya çağrılmasına ilişkin ilanlarda ve pay sahiplerine gönderilecek mektuplarda, dolayısıyla toplantıya ilişkin çağrılarda bulunması gereken unsurları aşağıdaki şekilde sıralamıştır.

Genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin ilanlarda ve pay sahiplerine gönderilecek mektuplarda;

- a) Toplantı günü ve saati,
- b) Toplantı yeri,
- c) Gündem,
- ç) Gündemde esas sözleşme değişikliği var ise değişen maddenin/maddelerin eski ve yeni şekilleri
- d) Çağrının kimin tarafından yapıldığı,
- e) İlk toplantının herhangi bir nedenle ertelenmesi üzerine genel kurul yeniden toplantıya çağrılıyor ise, erteleme sebebi ile yapılacak toplantıda yeterli olan toplantı nisabı,
- f) Olağan toplantı ilanlarında; finansal tabloların, konsolide finansal tabloların, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunun, denetleme raporunun ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisinin şirket merkez ve şube adresleri belirtilmek suretiyle anılan adreslerde pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulduğu,

¹ Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 424.

² Yiğit, *Sorunlar* s. 99.

³ RG: 20.11.2012 – 28481.

g) Kanununun 428 inci maddesinde tanımlanan temsilcilerin kimlikleri ve bunlara ulaşılabilecek iletişim bilgileri,
belirtilir.

Yukarıdakilerden ayrıca, GK toplantısı için yapılacak ilanlarda ve gönderilecek mektuplarda “*genel kurul toplantısında kendisini vekil vasıtasıyla temsil ettirecekler için vekâletname örneklerine de*” yer vermesi öngörülmüştür. Böylece kendi yerine temsilci tayin ederek toplantıya katılmak isteyen pay sahipleri için işlem kolaylığı sağlanmış olmaktadır.

2.3.3.3. GK’da Konuşma ve Öneride Bulunma Hakkı İle İlişkisi

AŞ’lerde GK toplantısı, “*pay sahiplerinin pay sahipliği haklarını kullandıkları platform olması*¹” ve TTK md. 409/1 uyarınca gündemdeki konulara ilişkin “*müzakere yapılır*” olması, pay sahibinin GK gündemindeki konulara vakıf ve hâkim olmasını ve böylece GK’da müzakerelere etkin katılabilir olmasını sağlar.

GK’nın, TTK md. 407/1 gereğince, kanunî istisnalar dışında, pay sahiplerinin “*şirket işlerine ilişkin haklarını*” kullandıkları ortam olması dolayısıyla pay sahibinin müzakerelere etkin bir şekilde katılabilmesi sağlanmalıdır. Pay sahibi GK platformunda müzakerelere katılarak konuşma, öneride bulunma hakkını kullanabileceği gibi sorular yönelterek bilgi edinme hakkını da kullanma imkânına kavuşur.

2.3.3.4. Oy ve Yönetime Katılma Hakkı İle İlişkisi

Her bir pay sahibine tanınan GK toplantısından en az 15 gün önceden inceleme hakkı ile birlikte aynı konuların müzakere edilmek üzere GK toplantı gündeminde yer alması zorunlu konular arasında yer alması, pay sahibine GK toplantısı öncesi bilgi edinmiş ve varsa kafasında oluşan sorular hakkında daha ayrıntılı ve ihtiyaca uygun bilgi almaya hazır olarak GK toplantısına girme imkânı vermektedir. Bu iki kural birlikte ele alındığında pay sahibinin bilgi edinme konusunda elde ettiği faydayı artırıcı bir niteliği olduğu kabul edilmelidir.

¹ H. Ercüment Erdem.”Türk Ticaret Kanunu’nun Anonim Şirketler Genel Kurulları için Getirdiği Yenilikler”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 9, Sayı:117 – 118, Mayıs - Haziran 2014 (*Yenilikler*), s. 29.

TTK md. 408/2-d'de GK'nın devredilemez yetkileri arasında “*finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dahil, kullanılmasına dair kararların alınması*” yer almaktadır.

GK'nın pay sahiplerinden oluşan bir platform olduğu dikkate alınarak, GK'nın münhasır yetkisinde olan konular hakkında pay sahibinin GK öncesinde inceleme hakkını kullanması, GK gündemine alınması zorunlu bu konular hakkında GK'da kullanacağı oy bakımından önem arz etmektedir.

GK toplantı gündeminde yer alması zorunlu konular hakkında GK toplantısı öncesinde bilgi edinen ve oy hakkını kullanmadan önce de GK toplantısında bilgi edinme imkânına sahip olan pay sahibi oy hakkını ve yönetime katılma hakkını bilinçli ve etkin bir şekilde kullanma imkânına kavuşabilecektir.

2.3.3.5. İnceleme ve Denetleme Hakkı İle İlişkisi

İnceleme pay sahibinin temel pay sahipliği haklarından biridir. Bilgi alma hakkı aşamalı bir şekilde kullanılmak üzere TTK md. 437'de düzenlenmiştir.

TTK md. 437'nin belirlediği ilk aşamada “*finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi*”nin GK toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulması zorunluluğudur.

TTK md. 409/1 gereği üzerinde müzakere yapılacak konular olarak gündemde yer verilmesi zorunlu olan “*finansal tablolar*”, “*yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu*”, “*kârın kullanım şekli*”, “*dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesi*” konuları ile GK öncesi inceleme hakkı kapsamında her pay sahibinin inceleme imkânı bulacağı bilgi kaynakları birbirine oldukça yakın ve hatta aynı kapsama ve içeriğe sahiptir. Böylece pay sahibi GK'da müzakere edilecek konular hakkında bilgi edinme kaynaklarını GK toplantısından en az 15 gün önceden şirket merkezinde veya şubelerinde inceleme ve isterse finansal tablolar kapsamında iki temel tablo olan bilançonun ve gelir tablosunun örneğini, gideri şirkete ait olmak

üzere, edinme imkânına sahiptir.

Böylece pay sahibi gündem konuları hakkında GK toplantısından önce bilgi sahibi olarak gündemde yer alan ve müzakere edilecek konular hakkında hazırlık çalışmalarını yoğunlaştırma imkânına kavuşmuş olacaktır. Toplantıda müzakere edilecek konular hakkında toplantı öncesinde bilgi toplama imkânı bulan pay sahibi GK'da daha bilgili ve bilinçli bir şekilde oy kullanabilecektir. Böylece gündeme bağlılık ilkesi ile inceleme ve denetleme hakkı arasında doğrudan bir bağ kurulabileceğini söyleyebiliriz.

2.3.3.6. İptal Davası Hakkı İle İlişkisi

GK kararları için iptal davası açma hakkı belirli koşulların varlığı halinde her bir pay sahibine (TTK md. 446) tanınmıştır. GK kararları aleyhine iptal davası açma hakkının kullanılabilmesi için TTK md. 445 ve 446'da aranan sıkı koşulların sağlanması gerekmektedir. Aksi halde dava açma koşullarının mevcut olmaması sebebiyle dava reddedilebileceği gibi, haklı sebeplerin mevcut olmaması ya da haklı sebeplere dayanılmaması sebebiyle de davanın sonucu pay sahibi lehine ortaya çıkmayabilecektir. Bu sebeple GK toplantısında görüşülecek konular hakkında bilgi sahibi ve hazırlıklı olma, iptal davası açabilme veya davada başarılı olabilme imkânına yönelik önemli bir destek olarak pay sahibine sağlanmış olur.

GK kararları aleyhine iptal davası açabilmek için öncelikle GK toplantısında hazır bulunma ve iptali talebinde bulunulacak karar hakkında olumsuz oy verme ve olumsuz oy yönündeki muhalefet gerekçesini GK toplantı tutanağına yazdırma zorunluluğu aranmaktadır. (TTK md. 446/1(a)) Olumsuz oya ya da muhalefete ilişkin gerekçenin toplantı tutanağına geçirilebilmesi ve bu gerekçenin daha sonra açılacak iptal davasında haklı ve dinlenebilir bir gerekçe olarak kabul edilebilmesi şansı, açıktır ki, pay sahibinin gündem konuları hakkında önceden bilgi sahibi olması, buna göre hazırlık yapması ve toplantıda gündeme bağlı kalınarak yapılan hazırlığın sonuçlarının yapılan muhalefete yansıtılması yoluyla artırılmış olacaktır. Diğer bir deyişle, pay sahibi gündem konularını toplantıdan makul bir süre önce öğrenerek, bu konular hakkında hazırlık yaparak ve GK toplantısında bir karara olan muhalefetine dair gerekçelerini kurarken bu bilgilenmeye ve hazırlığa dayanmakla gündeme bağlılık ilkesinin uygulanmasından fayda sağlamış olacaktır.

Gündeme bağlılık ilkesinin söz konusu olmadığı durumda, pay sahibinin açıklanan gündeme göre yaptığı hazırlık, toplantıda, açıklanan gündemin dışında müzakere edilecek konularda hazırlıksız olmasına ve doğru ve tam gerekçeli muhalefet şerhini tutanağa yazdıramamasına yol açabilecektir. Böylece gündeme bağlılık ilkesinin uygulanması pay sahibinin iptal davası açma hakkını etkili bir şekilde kullanabilmesinin dayanağını oluşturmaktadır.

2.3.3.7. Eşit İşlem İlkesiyle İlişkisi

Eşit işlem ilkesi anonim şirketler hukukunun temel ve evrensel ilkelerindedir¹. İlke, eTTK'da açıkça yer almayan ancak doktrinde² ve yargı kararlarında³ uygulanan bir ilke olarak kabul görmüştür.

“Eşit işlem ilkesi, aynı şartlar altında, bir pay sahibinin diğer pay sahibi veya pay sahipleri gibi işleme tabi tutulması anlamına gelir. Başka bir ifade ile, bu ilke, her pay sahibinin diğerleri ile aynı işleme tabi tutulacağını değil, eşit şartların varlığında hiçbir pay sahibinin diğerinden daha kötü işleme muhatap olmaması zorunluluğunu ifade eder. Eşit işlem ilkesi pay sahiplerine tanınmış bir talep veya hak değildir, ortaklık organlarının bir yükümlülüğü ve ortaklığın irade serbestisinin sınırlandırılmasıdır.”⁴

Diğer bir deyişle, eşit işlem ilkesi, mutlak şekilde eşitlik olmayıp, aksine nispi bir nitelikte eşitliğe dayanmaktadır.⁵

TTK md. 357 ile eşit işlem ilkesi genel bir hüküm olarak düzenlenmiştir. Hüküm “*pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur*” şeklindedir. Madde Gerekçesine göre hüküm, Yargıtay kararları ile yerleşik hale gelmiş olan AET İkinci Yönergesi md. 42’de düzenlenmiş olan *evrensel nitelikteki eşit işlem ilkesini kanunî bir üst-kural haline getirmiştir*. Gerekçeye göre hüküm *bir taraftan organların öznel ve keyfî karar ve uygulamalarına bir üst hukuk kuralı ile kanunî bir barikat*

¹ Pulaşlı, *Şerh*, s. 724.

² Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, *Ortaklıklar 2010*, ss. 460-462.

³ TTK md. 357 Gerekçesi.

⁴ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, *Ortaklıklar 2010*, s. 461.

⁵ Pulaşlı, *Şerh*, s. 724; Şükrü Yıldız. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2004, (*Eşit İşlem*) ss. 31-38, 75-76.

çekmekte, diğer taraftan da esas sözleşmelerdeki hükümlerin adil ve menfaatler dengesine uygun bir şekilde yorumlanmasını sağlamaktadır.

Pulaşlı'ya göre, “bu bakımdan bu ilke, şirket organlarının etkili olmasını kontrol eden bir araçtır. Böylelikle, şirket organlarının pay sahipleri arasında keyfi ve haksız olarak eşitsizlik yaratması yasaklanmakta ve pay sahipliği korunmaktadır. Eşit işlem ilkesinden sapma ancak şirketin amacını doğruluyor ve bütün pay sahiplerinin menfaati gerektiriyorsa ve gerektirdiği ölçüde mümkündür.¹”

Pay sahiplerinin GK toplantısına katılma, konuşma ve oy kullanma hakları bakımından eşit işlem ilkesi geçerlidir. GK’da konuşma sürelerinin belirlenmesinde ve kısıtlanmasında da eşit işlem ilkesi geçerlidir. Eşit işlem ilkesi uyarınca konuşma süresi değişik pay sahipleri ya da pay sahibi grupları bakımından farklı şekilde belirlenemez ve bu kapsamda bir keyfi uygulama yapılamaz. Somut olayın özelliği sebebiyle (örn. görüş açıkladığı konunun özelliği) bir pay sahibine daha uzun süre tanınması eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Görüşmelerin uzaması veya benzer bir sebeple görüşmelerin kesilmek zorunda kalınması halinde de eşit işlem ilkesinin ihlalden söz edilemez².

Gündeme bağlılık ilkesi, eşitlik ilkesi ile doğrudan ilgilidir. Gündeme bağlılık ilkesi, genel olarak, azlık pay sahiplerinin haklarının çoğunluk karşısında korunmasına da hizmet etmektedir. Gündemin önceden bütün pay sahiplerine duyurulması ve bu gündemin değiştirilmeden uygulanması, bütün pay sahiplerine eşit davranılması ilkesinin de bir gereğidir. Böylece gündeme bağlılık ilkesi, eşitlik ilkesi ile birlikte uygulanması mümkün ve gerekli olan bir ilkedir.

¹ Pulaşlı, *Şerh*, ss. 725-726.

² Yıldız, *Eşit İşlem*, s. 122.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ

3.1. Genel Olarak

Gündeme bağlılık ilkesi, anonim şirket genel kurul toplantısı için toplantıya çağırılan tarafından hazırlanan ve usulüne uygun şekilde duyurulan ya da pay sahiplerine tebliğ edilen yazılı ve sıralı şekilde belirlenmiş konulardan başka konuların, kanunla tanınan istisnalar dışında, müzakere edilemeyeceği ve karara bağlanamayacağı kuralını düzenleyen TTK md. 413/2 hükmünü ifade eder.

Gündeme bağlılık ilkesi gereğince, kural olarak, gündemde bulunmayan konular genel kurulda görüşülemez ve bu konular hakkında karar alınamaz. GK toplantısında görüşülecek konuların önceden tespit edilip gündeme açıkça yazılması gerekir.

Gündeme bağlılık ilkesinin, anonim şirketler genel kurulları bakımından, temel bir ilke olarak belirlenmiş olmasının, öncelikle pay sahiplerinin vazgeçilemez ve kaldırılmaz (müktesep) hakları olarak kabul edilenlerin kullanılması ile de yakından ilgili olduğu kabul edilmelidir. Şöyle ki “*gündemde bulunmayan konular genel kurulda görüşülemez ve bu konular hakkında karar alınamaz*” şeklinde ifade edilen gündeme bağlılık ilkesine aykırılık halinde, müktesep hakların hakkaniyete uygun şekilde kullanılması mümkün olmayabilecektir.

Gündeme bağlılık ilkesi ile ilişkilendirilebilecek müktesep haklar “*pay sahibinin GK’da bizzat veya bir temsilci aracılığıyla katılma hakkı*” (TTK md. 425), “*bilgi alma ve inceleme hakkı*” (TTK md. 437/2), “*kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kurallarına aykırı genel kurul kararlarına karşı iptal davası açmak hakkı*” (TTK md.445), ayrıca “*GK’da konuşma, GK tarafından o toplantıya özgü olarak kurulacak komisyonlara katılma ve öneride bulunma gibi türev haklar*” olarak değerlendirilmiştir¹.

¹ Tekinalp, *Ortaklıklar I*, ss. 613-614.

Gündeme bağıllık ilkesi Yargıtay kararlarında da istikrarlı bir şekilde kabul edilmektedir¹.

3.2. GK Toplantı Çağrısını Yapana Göre Gündem

AŞ'nin olağan işleyişinde GK'yı toplantıya çağırma şirketin yönetim kurulu görevli ve yetkilidir² (TTK md. 410/1 ve TTK md. 375/1(f)). İstisnaî durumlarda yönetim kurulu dışındakilerin de GK'yı toplantıya çağırması mümkündür. Yönetim kurulunun toplanma çağrısı yapma yetkisi ve görevi, yönetim kurulunun görev süresi dolmuş olsa bile kullanılabilir bir yetkidir ve ifası gereken bir görevdir³. Yönetim kurulunun, görev süresi dolduktan sonra, GK'nın toplanması için çağrı yapma görevi ve/veya yetkisi bulunup bulunmadığı eTTK döneminde tartışmalı idi. TTK md. 410/1 uygulamada tartışmalı olan bu sorunu açık çözüme kavuşturmuştur. 6102 sayılı TTK'ya göre, genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir⁴.

Yönetim kurulu, GK'yı toplanmak için çağırma konusunda kurul olarak yetkilidir. Buna karşılık, herhangi bir yönetim kurulu üyesi ya da yetkilendirilmiş birden fazla üyenin birlikte GK'yı toplanmak üzere çağırma yetkileri yoktur. GK'yı toplantıya çağırma yetkisi yönetim kuruluna tanınmış olup, bu yetkinin "kurul"

¹ Bu bölümde belirtilen bütün kararlar ve ayrıca Yarg. 11 HD, 22.03.1979 tarih ve 1979/851 E., 1979/1463 K. sayılı Karar (Kaynak: Eriş, s. 2135) "TTK'nın 364 ve 369'uncu maddelerindeki emredici ve (gündeme sadakat ilkesini hedef tutan hükümleri karşısında, gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere edilip karar bağlanamaz. Şu halde, dava konusu 28.3.1978 günlü olağan genel kurul toplantı gündeminde bulunmadığı halde, (eski yönetim kurulunun azli) ile (yerlerine yenilerinin seçimlerine) ilişkin alınan kararlar kanunun emredici hükümlerine aykırı olmaları nedeniyle iptali mümkün kararlardandır. Bu itibarla, mahkeme kararının onanması gerekmektedir."

Yarg. 11 HD, 26.03.1998 tarihli ve 1997/9240 E., 1998/2211 K. sayılı Kararında, kârın dağıtılması talepli açılan davada yerel mahkemenin talebi kabul eden kararını, kâr dağıtılması kararının GK tasarrufunda olduğu, ancak gündeme madde konularak ve müzakere edilerek GK'ca bu kararın verilebileceği gerekçesiyle bozmuştur. (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası Erişim: 08.01.2019)

² Huysal, Karahan, ed. Şirketler içinde s. 503.

³ Yarg. 11. HD, 21.11.2017 tarih ve 2016/4343 E., 2017/6376 K. sayılı Kararında (Kaynak: www.lexpera.com.tr Erişim: 11.02.2019) "... TTK'nın 410/1 m. uyarınca görev süresi dolmuş olsa bile yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırabileceği, tescil ve ilanının da dış ilişkide üçüncü kişilerin şirketle yapacakları işlemlerde önemli olup, iç ilişkide anılan kararın geçersiz olması sonucunu doğurmayacağı ..." şeklinde karar vermiştir.

⁴ TTK. m. 410/1 Gerekçesi; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 87; Yiğit, Sorunlar, s. 86.

olarak kullanılabilceği kabul edilmektedir¹.

Yönetim kurulu dışında, GK'yı toplantıya çağırma yetkisi olanlar TTK'nın muhtelif hükümlerinde belirlenmiştir. Bu kapsamda, TTK md. 411 ve 412'de öngörülen koşulların gerçekleşmesi halinde gündemi belirlemek görevi mahkemece atanacak kayyımına aittir. TTK md. 411 azlığın GK'yı toplantıya çağırmasını ve önereceği konuların gündeme eklenmesini yönetim kurulundan isteyebilmesine ilişkin azınlık haklarını düzenlemektedir. TTK md. 412 hükmünde, azlık pay sahipleri tarafından TTK md. 411'de öngörülen prosedüre uymak suretiyle yapılmış olan istem yönetim kurulu tarafından reddedildiği ya da isteme yedi iş günü içerisinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine yapacakları başvuru üzerine mahkemece genel kurul yapılmasına karar verilebileceği öngörülmektedir. Mahkeme toplantı yapılmasına karar verir ise gündemi düzenlemek ve TTK'ya uygun şekilde toplantı çağrısını yapmak üzere bir kayyım atar. Bu durumda, varsa azınlığın öneri ve talepleri de dikkate alınarak toplantı gündemi mahkemece atanan kayyım tarafından hazırlanacaktır.

Öte yandan AŞ'nin tasfiyeye girmesi halinde, tasfiye işlerini yürütmek üzere tasfiye memuru ya da memurları atanması gerekir. AŞ yönetim kurulunun, tasfiye görevini de üstlenmesi mümkündür. Tasfiye memurlarının AŞ'nin organı olarak kabul edilip edilmeyeceği TTK'da açıkça düzenlenmemiştir. Ancak “[b]uğün organ niteliği işlevsel (fonksiyonel) açıdan yapılan değerlendirmelere göre saptandığı için, ortaklık adına karar alıp, sahip buldukları temsil yetkisine de dayanarak kararları üçüncü kişiler çerçevesinde yürüten ve tasfiye işlevini yerine getiren tasfiye memurlarının organ olduklarında tereddüt etmemek gerekir. Hâkim görüş bu yöndedir.”²

TTK md. 535/1'e göre, şirket tasfiye hâline girince, organların görev ve yetkileri, tasfiyenin yapılabilmesi için zorunlu olan, ancak nitelikleri gereği tasfiye memurlarınca yapılamayan işlemlere özgülenir. Tasfiye memurlarının görevi tasfiye amacı ile sınırlı işleri yürütmektir. Şirketin tasfiye amacı dışındaki iş ve işlemleri

¹ Yiğit, *Sorunlar*, ss. 84-85.

² Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar II*, s. 358.

AŞ'nin olağan organları olan genel kurul ve yönetim kurulu tarafından yürütülür. Bu kapsamda, örneğin esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla atanmış tasfiye memurlarının görevden alınması genel kurulun yetkisindedir (TTK md. 537/1).

TTK 535/2, tasfiye işlerinin gereklerinden olan hususlar hakkında karar vermek üzere genel kurulun tasfiye memurları tarafından toplantıya çağrılacağını düzenlemektedir. Bu durumda, GK toplantı gündeminin belirlenmesi tasfiye memurlarının yetkisinde olacaktır.

Tasfiye memurlarınca toplanacak GK'da gündem, tasfiye işleri ile sınırlı konuları kapsayacaktır. AŞ'nin tasfiye dışındaki işleri yönetim kurulunun yetkisinde olmaya devam edeceğinden, tasfiye memurlarınca toplanacak GK gündeminde şirketin tasfiye dışındaki işlerine ilişkin konular yer almayacaktır.

TTK'daki AŞ'nin tasfiyesine ilişkin hükümlerde, GK'nın toplanması için tasfiye memurlarınca çağrı yapılmasını gerektiren sebeplerden birkaçı belirtilmiştir.

Bu kapsamda, tasfiye memurlarının görevlerine başlar başlamaz, tasfiyenin başlangıcı itibariyle, gerekirse şirketin mallarına değer biçmek amacıyla uzman yardımı da alarak, şirketin malvarlığı durumunu ile finansal durumunu gösteren bir envanter ve ayrıca bilanço düzenlemeleri ve bu envanter ve bilançoyu genel kurulun onayına sunmaları öngörülmektedir. Tasfiye döneminde ilk envanter ve bilançonun GK tarafından onaylanması için gündemde bu konuya yer verilerek, tasfiye memurlarınca GK'nın toplantıya çağrılması gerekecektir. Bu toplantıda, hazırlanan envanter ve bilançonun görüşülmesi ve onaya sunulması konusu yanısıra tasfiyeye ilişkin başka konulara da gündem maddesi olarak yer verilmesi mümkündür.

TTK md. 542'de tasfiye memurlarınca yürütülecek tasfiye işleri arasında *“tasfiyenin uzun sürmesi halinde, her yıl sonu için tasfiyeye ilişkin finansal tabloları ve tasfiye sonunda da kesin bilançoyu düzenleyerek genel kurula”* sunmak da sayılmıştır. Böylece tasfiye memurlarının her yıl sonu için pay sahiplerine bilgi vermek amaçlı olarak GK'yı toplayarak bilançonun pay sahiplerine sunulması konusunu içeren bir gündem hazırlamaları gerekmektedir. Tasfiye işlemleri tamamlandıktan sonra da kesin bilançonun pay sahiplerine sunulması konusunu içeren gündem ile GK'nın toplanması gerekecektir. Yılısonu bilançoların ve tasfiye sonucuna dair kesin bilançonun GK'ya *sunulması* TTK md. 542/1(d)'nin lafzı

gereğidir. Kanaatimizce, “müzakere” edilmesi öngörülmemiş olmakla birlikte, tasfiye memurlarınca hazırlanarak genel kurula *sunulan* bilanço üzerinde pay sahiplerince görüşme açılmasına, sunma ile sağlanan bilgi almadan başkaca pay sahipliği haklarının (örneğin, soru sorma, alınan karara muhalefet) kullanılmasına bir engel yoktur.

TTK md 413/1 GK toplantı gündeminin GK’yı toplantıya çağıran tarafından belirleneceğini bir emredici kural olarak düzenlemektedir. GK’yı toplantıya çağırma yetkili olan yönetim kurulu, mahkemece atanan kayyım ya da esas sözleşme ile veya genel kuruca atanan tasfiye memurları, GK toplantı gündemini de belirlemeye yetkilidir.

TTK, toplantı gündeminin belirlenmesi görevini toplantı çağrısını yapana yüklemekle, bu gündemin içeriğinin belirlenmesi konusunda çağrı yapana özel bir serbesti tanımamaktadır. Toplantıya davet eden kim olursa olsun, yapılacak toplantının gündeminin belirlenmesinde emredici kurallara uyulması zorunludur. Bu çerçevede, gündemin içeriğine ilişkin zorunlu unsurlar dışında, toplantı çağrısı yapanın, toplanma sebebine dayanarak uygun ve gerekli görülen konuları gündeme koyması mümkündür. GK’nın toplanma ihtiyacına ilişkin sebebin önem derecesine bağlı olarak, toplantı çağrısı yapanın, belirli bir konuyu gündeme koyması bir gereklilik olarak da ortaya çıkabilir. Bu kapsamda, örneğin, yönetim kurulunun toplanamaması ve bu sebeple GK toplantı çağrısının yapılamamış olması halinde, mevcut yönetim kurulunun görevden alınması ve yerine yenilerinin seçilmesinin bir gündem maddesi olarak kabul edilmesi gereklilik olarak ortaya çıkabilir.

3.3. Toplantıya Çağrı Şekline Göre Gündem

AŞ genel kurulu çağrı usulüne uyularak toplanabileceği gibi çağrısız olarak da toplanabilir. (TTK md. 409/1) GK toplantı gündeminin kapsamı ve gündem konularının görüşülmesi usulü toplanmanın şekline göre değişebilmektedir. Aşağıda bu iki toplanma şekline göre GK toplantı gündemi ele alınacaktır.

3.3.1. Çağrı ile Toplanan GK Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık

Anonim şirket genel kurulunun normal toplanma usulü, yapılan çağrı üzerine toplanmadır. GK’nın çağrı yapılmadan toplanması TTK’da istisnaî bir durum olarak

düzenlenmiştir. TTK md. 409/1’de GK’nın olağan ve olağanüstü toplanacağı öngörülmüştür. Olağan genel kurul toplantısının, her faaliyet dönemine ilişkin olarak, o faaliyet döneminin sonundan itibaren üç ay içinde yapılması TTK md. 409/1’in emredici hükmüdür. Olağan GK’nın çağrı usulüne uyularak toplanacağı TTK’nın konuyu düzenleme tarzının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Doğaldır ki pay sahiplerinin toplantı öncesi bilgi alma haklarını kullanmalarına yönelik kural (TTK md. 437/1), çağrının şekline ilişkin kural (TTK md. 414) çağrısız genel kurul konusundaki sıkı kural (TTK md. 416) olağan GK toplantısının çağrı usulüne uyularak yapılmasını gerekli kılmaktadır.

GK toplantı çağrısı, “*kanun veya esas sözleşmeye göre yetkili organ ve kişiler tarafından pay sahiplerine veya temsilcilerine yöneltilen ve genel kurul toplantısına çağrı ile bu toplantının yerini, zamanını, gündemini ve katılma koşullarını içeren, ilân ve/veya mektup şeklinde yazılı bir irade beyanı veya bildirimdir*¹.”

3.3.2. Toplantı Çağrısı Olmaksızın Yapılan GK Toplantısında Gündem

Çağrısız toplanma halinde, toplantıdan önce bir gündem hazırlanması zorunluluğundan söz edilemez. Zira çağrısız toplanma, gerçekte müzakere edilmesi gereken konular bakımından toplanma prosedürünün tamamlanması için yeterli süre bulunmaması sebebiyle çağrı hazırlığı yapılmaksızın yapılan bir toplantıdır. Ancak, çağrısız yapılan GK toplantısında, toplantı gündem yokluğundan da söz edilemez. Kural olarak, her GK toplantısının bir gündemi vardır. Bu kural çağrısız GK toplantısı için de geçerlidir.

TTK md. 416/2’ye göre, “*Çağrısız toplanan genel kurulda, gündeme oybirliği ile madde eklenebilir; aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir.*²”

eTTK bakımından da AŞ’lerde, katılanların bir itirazı mevcut olmadığı takdirde, toplantı çağrı usulüne uymadan, ancak toplantıya ilişkin diğer kurallara uyularak, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin bir araya gelmesi ile GK, kendiliğinden toplanabilir idi. Çağrısız GK toplantısında pay sahiplerinden tek biri

¹ Yiğit, *Sorunlar*, ss. 81-82.

² “*Aksine esas sözleşme hükmünün geçersiz olmasının sebebi, tüm pay sahiplerinin oy birliği ile almak istedikleri bir kararın esas sözleşme ile önlenmesinin haklı bir sebebinin bulunmamasıdır.*” (TTK md. 416/2 Gereğesi)

bulunmaz veya kendini temsilci ile temsil ettirmese ya da toplantı tam mevcutla başladığı halde toplantı sırasında katılanlardan birisi toplantıyı terk ederse ya da toplantıya katılan bir pay sahibi bile toplantının şekline (toplanma usulüne) itiraz ederse, GK'nın hukuken yok olduğuna hükmetmek gerekmekte idi¹.”

TTK m. 416/1'e göre, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin, aralarından birinin itirazda bulunmaması koşuluyla² ve GK'ya katılmaya ve GK toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak koşuluyla, GK toplantı çağrısına ilişkin usule uyulmaksızın, GK olarak toplanabileceğine ve yüzde yüz toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabileceğine değinmiş idik.

Pay sahiplerinin tamamının hazır bulunması halinde, çağrı prosedürüne uyulmaksızın GK toplantısı yapılması TTK md. 416'nın izin verdiği bir durumdur. TTK md. 416 hükmünde, *“bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, (...) çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilirler”* denilmekle, gündem hazırlanmamış olduğu halde, bütün pay sahiplerinin çağrısız bir araya gelmeleri ile oluşan toplanma halinin, katılanlardan herhangi birinin itiraz etmemesi halinde, hukuken geçerli bir GK toplantısı olarak kabul edileceği kabul edilmektedir.

Çağrısız yapılan genel kurul toplantısının gündemini bu genel kurulun kendisi belirler. Kanaatimizce, genel kurulun bir tüzel kişiliği mevcut olmadığından GK'yı temsil eden bir temsilci veya organdan söz edilemeyeceği de gözetilerek, GK üyelerinin tamamının gündem konusunda uyuşmaları gerekir. GK'da bütün pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin bu toplantıda hazır bulunmaları ve karar alınmasına itiraz etmemeleri zorunluluğu da bu sonuca varmada etkilidir³.

TTK md. 416/2'de çağrısız toplanan genel kurulda, gündeme oybirliği ile madde eklenebileceği; aksine esas sözleşme hükmünün geçersiz olduğu

¹ Konuyla ilgili Yarg. 11. HD'nin 26.02.2011 tarihli ve 2000/10968 E., 2001/1616 K. sayılı bu kararı aşağıda Beşinci Bölümde ayrıca değerlendirilecektir.

² *“... toplantının çağrısız yapılmasına ilişkin itiraz daha sonra yapılamaz; yapılması genel kurulun karar alma ehliyetini ortadan kaldıramaz. Söz konusu itiraz gündeme geçilinceye kadar yapılmalıdır.”* (TTK md. 416/1 Gerekçesi)

³ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 120.

düzenlenmiştir. Dolayısıyla, çağrı hariç toplanmaya ilişkin diğer usule uygun şekilde yapılan çağrısız genel kurul toplantısında, bütün payların sahiplerinin veya bunların temsilcilerinin oybirliği ile alacağı karar ile gündeme bir veya daha fazla madde eklenebilecektir¹.

Bu istisnai düzenleme çağrısız yapılan genel kurullara ilişkin olmakla birlikte TTK md. 412/2 Gerekçesinde "... Çağrısız toplanmış olmakla birlikte aynı şartları içeren genel kurulda da aynı şartlarla gündeme madde eklenebilir. Aksine esas sözleşme hükmünün geçersiz olmasının sebebi, tüm pay sahiplerinin oy birliği ile almak istedikleri bir kararın esas sözleşme ile önlenmesinin haklı bir sebebinin bulunmamasıdır" şeklinde açıklanan tüm pay sahiplerinin ortak ve uyumlu iradelerinin belirleyiciliği dikkate alınarak, kanaatimizce, çağrı usulüne uyularak toplanan GK'da da tüm pay sahiplerinin oy birliği ile alacakları karar ile gündeme konu eklenmesinin mümkün olduğu sonucuna varmak gerekmektedir.

Esas sözleşmeye çağrısız genel kurulda gündeme madde eklenemeyeceğine ilişkin bir hüküm konulamayacağı gibi; konulsa dahi bu hüküm geçerli olmayacak, bir başka deyişle uygulanmayacaktır. Esas sözleşme hükmünün geçersiz olmasının sebebi ise, tüm pay sahiplerinin oy birliği ile almak istedikleri bir kararın esas sözleşme ile önlenmesinin haklı bir sebebinin bulunmamasıdır².

Çağrısız GK toplantısında gündem önceden duyurulmayacağından müzakere edilecek konuların belirlenmesi pay sahiplerinin ihtiyarındadır ve bunun için pay sahiplerinin oybirliği ile gündeme konu eklenmesine karar vermeleri gerekir. Çağrısız GK toplantısında, toplantı öncesinde gündem hazırlanmasından söz edilemez olması pay sahipliği hakları kapsamında değerlendirilen "*toplantıdan önce gündemi bilme hakkı*"³ bakımından bir istisna teşkil etmektedir.

Çağrısız GK toplantısından söz edebilmenin öncelikli koşulu, tüm pay sahiplerinin veya temsilcilerinin itirazsız ve eksiksiz olarak toplantıya katılmasıdır.

¹ Mustafa Yavuz. "Anonim ve Limited Şirketlerde Ortakların Genel Kurul Gündemine Madde Ekletme Hakkı", *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 96, Ağustos 2014, s. 116-117. (*Madde Ekletme*)

² Yavuz, *Madde Ekletme*, s. 116; TTK md. 412/2 Gerekçesi.

³ Argun Karamanlıoğlu. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Genel Kurul Toplantısında Temsili*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016, s. 294.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu md. 98 yollamasıyla, eTTK md. 370 (TTK md. 416) hükmünün uygulanması suretiyle, Yarg. 23. HD'nin 14.06.2013 tarihli ve 2013/1631 E., 2013/4092 K. sayılı Kararında gündem konularının iptali değerlendirilmeden önce geçerli bir GK toplantısının mevcut olup olmadığının araştırılması gerektiği yönünde hüküm kurulmuştur¹. Böylece çağrısız GK bakımından da GK'yı oluşturan tüm pay sahiplerinin mevcut olduğu geçerli bir toplanmanın söz konusu olması gerekir.

3.4. Toplanmanın Usulüne Göre Gündem

AŞ genel kurulu olağan olarak yıllık olarak yapılması gereken toplantıdan ayrıca olağanüstü şekilde de toplanabilir. (TTK md. 409/1) GK toplantı gündeminin kapsamı ve gündem konularının görüşülmesi usulü toplanmanın şekline göre değişebilmektedir. Aşağıda bu iki toplanma şekline göre GK toplantı gündemi ele alınacaktır.

3.4.1. Olağan GK Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık

Olağan GK toplantısı GK Yönetmelik md. 5/1-a'da "*Şirket organlarının seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemlerini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakereler yapmak ve karar almak üzere her hesap dönemi için yapılan toplantılardır*" şeklinde tanımlanmıştır.

Olağan GK toplantısının her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılması zorunludur (TTK md. 409/1) Bu toplantılarda müzakere edilecek konular sınırlı sayı kuralına tabi olmaksızın, TTK md. 409/1'de asgari konular şeklinde sayılmıştır².

3.4.2. Olağanüstü GK Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık

Olağanüstü GK toplantısı GK Yönetmelik md. 5/1-b'de "*Olağanüstü genel kurul toplantısı: Şirket için lüzumu halinde veya zorunlu ve ivedi sebepler çıktığı*

¹ Karar aşağıda Bölüm 4.2.1'de yokluk yaptırımı kapsamında değerlendirilmektedir.

² Gündemde yer verilecek konular yukarıda Bölüm 2.2'de ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

takdirde yapılan ve gündemini toplantı yapılmasını gerektiren sebeplerin oluşturduğu toplantılardır” şeklinde tanımlanmıştır.

eTTK’da olağanüstü genel kurul toplantılarında müzakere edilecek gündem konuları bakımından bir herhangi bir sınırlama getirilmemiş ve gündem konularının ihtiyaca göre belirleneceği kabul edilmiştir¹. eTTK döneminde de, olağanüstü GK toplantısının gündemi, kanun tarafından belirlenmemiş; gündemin bu toplantının yapılmasını gerektiren sebeplerden oluşması öngörülmüştür².

Olağan GK toplantısı ile olağanüstü GK toplantısı arasında gündem bakımından öne çıkan husus, olağanüstü toplantı gündem konularının *toplantı yapılmasını gerektiren sebepler* olarak sınırlanmış olmasıdır. Böylece olağan toplantıda kanun ve esas sözleşmenin çizdiği sınırlar içinde çeşitli gündem konularının görüşülmesi mümkün ve hatta gerekli olabilecek iken, olağanüstü GK toplantısında, bu toplantının yapılmasına sebep oluşturan tek bir konunun ya da birden fazla konunun gündemi oluşturması gerekmektedir. Bu bakımdan olağanüstü GK toplantısı bakımından gündem konularının belirlenmesinde, toplantı çağrısını yapanın hareket alanı GK Yönetmelik md. 5/1(b)’de *toplantı yapılmasını gerektiren sebepler* olarak belirlenmiştir.

GK Yönetmelik hükmünün TTK veya diğer kanunlardaki anonim şirket genel kuruluna dair emredici bir hükme aykırılık teşkil etmiyor olması sebebiyle, normlar hiyerarşisi sistemi de dikkate alınarak, olağan ve olağanüstü GK toplantı gündemlerinin belirlenmesinde yönlendirici olmasına kanaatimizce hukukî bir engel yoktur.

3.4.3. Ertelenen Toplantıda Gündem ve Gündeme Bağlılık

GK toplantısının ertelenmesi TTK md. 420 ile düzenlenmiş ve eTTK md. 377 hükmündeki düzenleme büyük ölçüde korunmuştur. Madde hükmüne göre azınlık pay sahiplerinin istemi üzerine, *finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının*

¹ Mehmet Ürgüplü. “Ticaret Kanununun 429. Maddesinin Gereği Olarak Anonim Ortaklık Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerin Tahvil Sahipleri Genel Kuruluna Uygulanması” *Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1978 içinde s. 678.

² Yiğit, *Sorunlar*, ss. 11-12

kararıyla bir ay sonraya bırakılır. Böylece azlık¹ pay sahiplerine, sadece istem halinde, finansal tabloların müzakeresine ilişkin gündem konusunu ve buna bağlı diğer konuların bir ay süreyle ertelenmesini talep etme hakkı tanınmıştır.

GK toplantılarında toplanma nisaplarını (yetersayılarını) ve karar alma nisaplarını düzenleyen TTK md. 421 hükmünde, ilk toplantıda aranan oyçokluğunun sağlanamaması sebebiyle GK'nın toplanamaması veya karar alamaması halinde bir ay içerisinde ikinci bir toplantının yapılması öngörülmektedir. TTK md. 420/1'de öngörülen "bir ay sonra" şeklindeki sürenin azınlık pay sahipleri lehine tanınan asgari bir süre olduğu, daha uzun bir süre belirlenmesinin mümkün olduğu ancak daha kısa süre belirlenmesinin azınlığın onayının gerektiği görüşü doktrinde ve içtihadta kabul görmektedir².

İlk toplantının yetersayı veya azınlık talebiyle ertelenmesi halinde yapılacak ikinci toplantıda ilk toplantı gündeminin geçerli olacağı eTTK dönemindeki Yargıtay kararlarında da benimsenmiştir. TTK ile de benimsenen bu ilke, erteleme sebebiyle yapılan toplantı için çağrı usulüne uyulmayacak olması ve gündem hakkında yeni bir bilgilendirme ve duyuru yapılmayacak olması sebebiyle gündeme bağlılık ilkesinin özünü korumaya yöneliktir. Böylece ilk toplantı için bütün çağrı usulüne uyularak belirlenen ve duyurulan gündem geçerli bir gündem olarak, bu gündeme bağlılığın sağlanması ile ertelenen toplantı bakımından da belirli bir gündemle toplanma sağlanmış olmaktadır.

Yarg. 11. HD, eTTK dönemindeki bir kararında, ilk toplantının GK toplanma yetersayısının mevcut olmaması sebebiyle ertelenmesi üzerine yapılan ikinci toplantıda, ilk toplantı gündeminde konu olarak mevcut olmadığı halde ve mevcut yönetim kurulunun 3 yıllık görev süresi devam ederken bunların görevden alınmasına dair bir gündem maddesi ve karar da yokken, yeni yönetim kurulunun seçilmesi kararına dayanarak, mevcut yönetim kurulu üyelerinin görevli

¹ TTK'nun muhtelif hükümlerinde, sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde sermayenin yirmide birine sahip pay sahipleri azınlık (azlık) pay sahipleri olarak kabul edilmektedir. Azlık tek bir pay sahibi olabileceği gibi, sermayede onda bir (halka açık şirketlerde yirmide bir) pay sahipliği oranlarını sağlamak koşuluyla bir'den fazla pay sahibi de birlikte azınlık oluşturabilirler.

² Pulaşlı, Şerh, s. 2007 ve buradaki dipnotlarda yapılan göndermeler; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar I-2019*, s. 588.

olamayacağına dair yerel mahkeme kararını bozmuştur¹.

3.5. Toplananların Kimler Olduğuna Göre Gündem

AŞ'de sermayeye katılmayı temsil eden payların sahiplerinden oluşan bir genel kurul olabileceği gibi, bazı paylarda imtiyaz tanınmış ve böylece adı paylardan ayrıca imtiyazlı pay sahipleri kurulu oluşmuş olabilir. Bunlardan ayrıca AŞ, borçlanma aracı niteliğinde tahvil çıkarmışsa, tahvil sahipleri de ayrı bir GK oluşturabilirler. GK toplantı gündeminin kapsamı ve gündem konularının görüşülmesi usulü toplananların kimler olduğuna göre de değişiklik gösterebilecektir. Aşağıda toplananların özellikleri çerçevesinde GK toplantı gündemi ele alınacaktır.

3.5.1. Tüm Pay Sahiplerinin Davet Edildiği GK Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık

Bu çalışmanın konusu, esas olarak, çağrı usulüne uyularak yapılan GK toplantısında gündeme bağlılık ilkesidir. Bu çalışmada ele alınan tüm konular, çağrı usulüne uyulmaksızın yapılan toplantı ile imtiyazlı pay sahipleri toplantısı dışında, tüm pay sahiplerinin davet edildiği GK toplantısındaki gündem ve bu toplantıda geçerli olacak gündeme bağlılık ilkesi hakkındadır.

3.5.2. İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık

Anonim şirketlerde adi payların yanısıra imtiyazlı payların da çıkarılabilmesi mümkündür. Adi paylardan farklı haklara sahip olacak bu paylara hangi imtiyazların tanındığı anonim şirket esas sözleşmesinde gösterilmek zorundadır. (TTK md. 339/2-

¹ Yarg. 11. HD, 28.03.1974 tarih ve 1974/645 E., 1974/1075 K. sayılı Kararının (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası Erişim: 13.03.2019) ilgili bölümü aşağıdaki gibidir.

Olayda genel kurul adi toplantıya çağrılmış ve toplantı günü nisap olmadığından ikinci toplantı yapılmıştır. İkinci toplantıda sermayenin (% 94,6) 'sının temsil edildiği ve (% 5,4) 'nın hazır bulunmadığı, toplantı zaptından anlaşılmaktadır. Bu toplantıda birinci toplantı gündeminin görüşülmesi gerekirken yönetim kurulu seçiminin gündeme ithal edildiği ve bu seçimde davacının seçilmediği hususları, taraflar arasında uyuşmazlık konusu değildir. O halde davacı yönetim kurulu üyesinin 316. madde gereğince azli de söz konusu değildir. İkinci toplantıda gündeme ilave yapılarak gündem değiştirilmek suretiyle yapılan seçim, geçersizdir. Bu takdirde olağanüstü toplantıya usulü veçhile gidilmesi iktiza ederdi. Kaldı ki esas mukavelenin 8. maddesi gereğince, yönetim kurulu üyelerinin müddeti üç yıldır. 369. maddenin 4. bendi delaletiyle müddetleri sona ermeden idare meclisi azalarının görevlerine son verilmesi, bunun usulü veçhile gündemde gösterilmesine, davet ve toplantı yapılmasına bağlıdır.

d) İmtiyaz, yönetim kuruluna üye seçmede veya üye seçilmede (TTK md. 360), kâr payı, tasfiye payı, rüçhan hakkı veya oy hakkı gibi haklarda (TTK md. 478/2), kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkı olarak (TTK md. 478/2) tanımlanabilir.

İmtiyazlı pay sahipleri kendilerine tanınan imtiyaz konusundaki aynı grup paylarla birlikte bir “imtiyazlı paylar kurulu” oluşturur. Moroğlu bu kurulu “imtiyazlı paysahipleri genel kurulu” olarak adlandırmaktadır¹. Doktrinde, bu kurulun “imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu²” olarak adlandırılması daha yaygındır³.

İmtiyazlı pay sahipleri toplantısı, GK Yönetmelik md. 5/1-b’de “*İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu toplantısı*” başlığı ile “*İmtiyazlı payların bulunduğu şirketlerde, genel kurulun imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını sınırlayacak tarzda esas sözleşmeyi değiştirmeye karar vermesi halinde, Kanununun 454 üncü maddesine göre esas sözleşme değişikliği kararını onaylamak için sadece imtiyazlı pay sahiplerinin katılımıyla yapılan toplantılardır*” şeklinde tanımlanmıştır.

Buna göre, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu (İPSÖK), imtiyaz kapsamındaki haklarını güvenceye alabilmek amacıyla, GK’da alınacak kararın kendilerince kabul edilip edilmeyeceğine dair bir karar alabilecektir. İPSÖK’un kararı, GK’da alınan ilgili kararın geçerli kabul edilip edilemeyeceğini, diğer bir deyişle hukuken ifa edilebilir bir hukukî işlemin ortaya çıkıp çıkmayacağını belirleyecektir.

Yargıtay 11. HD’nin eTTK döneminde aldığı kararında imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal eden kararlar için imtiyazlı pay sahiplerinin özel bir toplantı ile karar vermelerini ve bu kararlar GK kararının onaylanması koşulu

¹ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, 2017, s. 17. Moroğlu, kitabının devamında s. 213’ten başlayarak “imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu” olarak adlandırmaktadır. Ayrıca, Ürgüplü, *Tahvil*, s. 677. Genel ve özel kurul olma durumu ile ilgili açıklama için, Hakan Bilgeç. *Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2017. (*İmtiyaz*) s. 234-235.

² Bilgeç, *İmtiyaz*, s. 233.

³ eTTK md. 389 madde başlığında “İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu” ibaresi kullanılmış ve buna denk gelen TTK md. 454 madde başlığında “imtiyazlı paysahipleri özel kurulu” ibaresi kullanılmış olmakla birlikte, eTTK dönemindeki doktrin metinlerinde de “özel” ibaresinin tercih edildiği görülmektedir.

aramıştır¹.

Her imtiyazlı pay grubu için ayrı bir imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu söz konusudur. Her bir imtiyaz bakımından, bu imtiyazla tanınan hakkın ihlali söz konusu olduğunda o hakka ilişkin imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu toplanarak karar alabilir. Haklarının ihlali söz konusu olmayan pay gruplarının imtiyazlı paylar özel kurulu olarak toplanmaları gerekmez ya da toplansalar da bu toplantıda alınan kararın bu gruptaki ihlal edilmeyen haklar bakımından hukukî bir sonucu ortaya çıkmaz².

İPSÖK toplantılarında da gündeme bağlılık ilkesinin geçerli olduğu kabul edilmektedir³. İPSOK toplantısında gündemin hangi konulardan oluşacağı TTK md. 454/1 hükmünden yola çıkarak tespit edilebilir. Buna göre, *genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin arttırılması konusunda yetki verilmesine dair kararıyla yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu karar anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda alacakları bir kararla onanmadıkça uygulanamaz.*

TTK md. 454/1 ile İPSOK gündeminin,

- genel kurulun anonim şirket esas sözleşmesinin değiştirilmesi kararı sebebiyle,

¹ Yarg. 11. HD, 11.06.1979 tarihli ve 1979/2102 E., 1979/3083 K. sayılı Kararının ilgili bölümü şöyledir. (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası Erişim: 15.03.2019)

... imtiyazlı hisse senedi sahiplerinin haklarını ihlal eden ana sözleşme değişiklikleri TTK.nun 389. maddesi gereğince her pay sahiplerinin yapacakları (Özel Toplantı) sonunda verecekleri diğer bir kararla onanmadıkça infaz da edilemez İmtiyazlı pay sahibi ortaklar kurulunu toplantıya çağırmaya yönetim kurulu veya denetçiler mecbur oldukları halde olayda bu da yapılmamıştır. TTK.nun getirdiği ve uyulması gereken bütün bu formalitelere uyulmadan ana sözleşme hükümlerinin değiştirilmesi sonucunu doğuran genel kurul kararlarına (Hukukilik) ve (geçerlilik) tanınamaz. Aksi halde uyulması gerekli emredici bu kurallara uyulmadan ana sözleşme hükümlerini değiştirme olanağı verilmiş olur ki bu da yasa hükümlerine aykırı düşer ve bu nedenle hukuken desteklenemez. Bu neden ve gerekçelerle mahkemenin kurucu ortak olmayan diğer pay sahiplerinden yönetim kuruluna seçilenlerin üyeliklerinin iptaline ilişkin mahkeme kararı sonucu itibariyle doğru olup onanması gerekmiştir.

² Pulaşlı, Şerh, s. 1754.

³ Yiğit, Sorunlar, s. 19.

- Genel kurulun sermayenin arttırılması konusunda yönetim kuruluna yetki verilmesi kararı sebebiyle,

- Yönetim kuruluna verilen yetkiye göre yönetim kurulunca alınan sermayenin arttırılmasına ilişkin karar sebebiyle

imtiyazlı pay sahiplerinin hakları ihlal edilebilir durumda ise bu kararların her birinin İPSOK toplantısında görüşülmesi ve onaylanması İPSOK toplantılarının gündemini oluşturacaktır.

Kanaatimizce, TTK md. 454/1 hükmü, sınırlı sayı ilkesine göre, İPSOK gündemine alınabilecek konuları sınırlamaktadır. Yukarıda sayılan konulara ait kararların imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edebilecek nitelikte olması koşulu dışında ve her bir konu için bu koşulun gerçekleşmesinden sonra bu konular dışında bir gündemle İPSOK toplantısı yapılması söz konusu edilemez.

3.5.3. Tahvil Sahiplerinin Toplantısında Gündem ve Gündeme Bağlılık

eTTK md. 429-432 maddelerinde AŞ'nin çıkardığı tahvillerin sahiplerinin (şirkete tahvil aracılığıyla borç verenlerin) oluşturduğu "tahvil sahipleri genel kurulu" mevcut idi. Bu kurula ve buna ilişkin düzenlemelere 6102 sayılı TTK'da yer verilmemiştir.

eTTK md. 430'da tahvil sahipleri genel kurulunun toplantılarında müzakere edilebilecek konular sınırlandırıcı (tahdidi) olarak sayılmış idi. Bu çerçevede, tahvil sahipleri genel kurulunun toplantılarında gündem sınırlandırılmış olmakla sıkı bir gündeme bağlılık ilkesinden söz edilebilir. Tahvil sahipleri genel kurulu eTTK md. 430'daki konular dışındaki konuları görüşüp karara bağlayamaz idi¹.

3.6. Gündemin Değiştirilememesi

*"Genel kurul gündeminin önceden belirlenmesi ve yalnızca gündemde gösterilen hususların görüşülerek karara bağlanması pay sahiplerinin menfaatlerinin korunması bakımından önemlidir."*²

¹ Yiğit, *Sorunlar*, s. 27.

² Kayar, *Ticaret Hukuku*, s. 424.

AŞ genel kurulu toplantısı için açıklanan gündemin değiştirilmemesi, gündeme bağlılık ilkesinin doğal sonucudur. İlân veya mektuplara, toplantının gündemi eklenir; böylece GK toplantısında alınacak kararlar, katılan katılmayan herkesi bağlayacağından (eTTK md. 379, TTK md. 423) gündemin önceden bilinmesi ve bu gündemin değiştirilmemesi gerekir. Buna göre, gündeme bağlılık ilkesi konmuştur¹.

İstisnaen tanınan değiştirme yetkisi belirli kişi veya gruba ve sıkı şekil koşulları çerçevesinde kanunla tanınmıştır. Bu kapsamda, TTK md. 437'deki bilgi edinme hakkı kapsamındaki talepler, TTK md. 438'deki özel denetçi atanmasına dair talepler, TTK md. 413/3'deki yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasına dair müzakereler ve aşağıda Dördüncü Bölümde ayrı başlıklar halinde değerlendirdiğimiz konular gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarındandır.

GK toplantısının ertelenmesi ya da toplanma için yetersayı (çoğunluk) sağlanamamış olduğundan toplantının sonraki bir tarihte tekrarlanması halinde önceki (ilk) toplantıda ilân edilen gündeme uyularak sonraki toplantının gerçekleştirilmesi zorunludur.

Yargıtay eTTK döneminde ve TTK yürürlüğe girdikten sonraki kararlarında önceki toplantı gündeminin sonraki tekrarlanan toplantıda da aynen geçerli olacağını istikrarlı bir şekilde benimsemektedir.

Yargıtay 11. HD, 28.03.1974 tarihli kararında, eTTK döneminde, ilk toplantıda belirlenen gündemin erteleme sebebiyle yapılan ikinci toplantıda aynen geçerli olacağına karar vermiştir². Yargıtay bu kararında, GK'nın olağan toplantısında çoğunluk sağlanamadığı için aynı toplantı çağrısı kapsamında yapılan ikinci toplantıda mevcut olmayan pay sahipleri de dikkate alınarak (çağrısız da olsa tüm pay sahiplerinin katılması söz konusu olmadığından) önceki toplantı gündeminde yer almayan mevcut yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yerine yenilerinin seçilmesi kararının gündeme bağlılık ilkesine aykırılık teşkil etmesi sebebiyle GK

¹ Poroy, Tekinalp, Çamoğlu, Ortaklıklar 2010, s. 363'de bu durum ve sonuç şu şekilde açıklanmaktadır. GK toplantısı için yapılacak "İlân veya mektuplara, toplantının gündemi eklenir, zira, alınacak kararlar, katılan katılmayan herkesi bağlayacağından (eTTK md. 379, TTK md. 423) gündemin önceden bilinmesi ve bu gündemin değiştirilmemesi gerekir. Bunun sonucunda gündeme bağlılık ilkesi konmuştur.

² Karar ve ertelenen toplantıdaki gündem konusu yukarıda Bölüm 3.4.3'te değerlendirilmektedir.

kararının iptali gerektiğine karar vermiştir.

3.6.1. Gündemdeki Konu İçeriğinin Değiştirilememesi

GK toplantı gündemi, bu gündemi görüşmek üzere toplanacak GK'da müzakere edilecek konu başlıklarından oluşan bir metindir. Konu başlığı bir içeriğe referans oluşturmaktadır. Konu başlığının ifade ettiği içerik dışında başka bir içeriği oluşturacak şekilde bir karar alınması gündemdeki içeriğin değiştirilmesi suretiyle gündemde değişiklik sonucunu doğuracaktır. Duyurulan gündemdeki konunun içeriğinde doğrudan veya dolaylı bir değişiklik yapılması ve böylece konu başlığı ile duyurulan içerikten başka bir içerik bakımından alınan GK kararının iptali söz konusu edilebilecektir.

Bu kapsamda Yargıtay 11. HD, 11.06.1979 tarihli bir kararında, yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi konusunda esas sözleşme ile kurucu pay sahiplerine imtiyaz tanınmış iken, kurucu olmayan pay sahiplerinin yönetim kurulu üyesi olarak seçilmelerinin *fiilî olarak esas sözleşmenin bu maddesinin değiştirilmesi anlamına geleceğine, TTK'nın getirdiği ve uyulması gereken bütün formalitelere uyulmadan ana sözleşme hükümlerinin değiştirilmesi sonucunu doğuran genel kurul kararlarına (hukukilik) ve (geçerlilik) tanınamayacağına; aksi halde uyulması gerekli emredici bu kurallara uyulmadan ana sözleşme hükümlerini değiştirme olanağı verilmiş olacağına, bunun da yasa hükümlerine aykırı düşeceğine ve bu nedenle hukuken desteklenemeyeceğine hükmetmiş ve bu neden ve gerekçelerle mahkemenin kurucu ortak olmayan diğer pay sahiplerinden yönetim kuruluna seçilenlerin üyeliklerinin iptaline ilişkin kararını onamıştır¹.*

Bu Yargıtay kararında konumuz bakımından dikkate alınması gerektiğini düşündüğümüz husus, gündemdeki konu başlığı yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi olmakla ve gerçekte yönetim kurulu üyeleri seçilmiş olmakla birlikte, alınan kararın içeriği itibarıyla esas sözleşme ile kuruculara tanınan imtiyaza müdahale sonucunun ortaya çıkması sebebiyle konunun içeriği fiilen değişmiş olmaktadır. Bu yeni içerikteki kararın geçerli olabilmesi için gerekli hukukî usullere uymadan, konu başlığının ifade ettiği içerik bakımından alınan karar geçerli olmayacaktır.

¹ Yarg. 11. HD, 11.06.1979 tarihli ve 1979/2102 E., 1979/3083 K. sayılı Kararı yukarıda Bölüm 3.5.2'de değerlendirilmektedir.

Gündem konusunun değiştirilmesi halinde pay sahipleri bakımından önceden haberdar olmadıkları yeni bir konuda müzakere yapılması söz konusu olacağından, yukarıdaki kararda söz konusu olan imtiyazlı paylar dışındaki pay sahiplerinin de bazı haklarının zarar görebileceği tabiidir.

Gündemin açıklığı ilkesi, gündemdeki konunun içeriğinin değiştirilememesi kuralıyla yakından ilgilidir. İçeriğin belirsiz olması, anlaşılmasında güçlük çekilmesi veya farklı anlamlar verecek şekilde bir ifade ile içeriğin belirlenmiş olması gündemdeki konunun içeriğinin değiştirilmesi ile aynı sonuca götüreceği şekilde yorumlanabilecektir.

Bu konuda yukarıda 2.3.1. Gündemin Açıklığı İlkesi başlığı altındaki açıklamalar ve özellikle orada verilen Yarg. 11. HD. 16.05.2018 tarihli ve 2016/11330 E., 2018/3632 K. sayılı Kararı incelenebilir.

3.6.2. Gündeme Yeni Konu Eklenememesi

GK toplantısı için hazırlanan ve pay sahiplerine duyurulan gündem, kapsadığı konular itibariyle, kural olarak, genel kurulu ve toplantıyı yönetenleri bağlar. Gündemde duyurulan konular dışında bir konunun gündeme eklenmesi, kural olarak, gündeme bağlılık ilkesine aykırılık oluşturur.

TTK md. 413/2 “*Gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır.*” emredici hükmünü içermektedir. Kanaatimizce, bu emredicilik iki yönlüdür. İstisnaları dışında, bu yasak birinci yönüyle gündeme yeni bir madde eklenmesinin mümkün olmamasını ve ikinci yönüyle istisnaların da ancak kanunla öngörülebilir olmasını ifade etmektedir. Kanunlar dışında başka bir hukuk kuralı ile getirilen bir istisnanın md.413/2’nin emredici hükmü karşısında uygulanabilir olmadığını düşünmekteyiz.

Bu kapsamda, GK Yönetmelik md. 25/1’de sınırlayıcı şekilde sayılan durumların TTK md. 413/2 çerçevesinde bir istisna teşkil edip etmeyeceğini değerlendirmemiz gerekmektedir.

GK Yönetmelik md. 25/1’göre,

Aşağıda belirtilen istisnalar dışında, toplantı gündeminde yer almayan konular görüşülemez ve karara bağlanamaz:

a) Pay sahiplerinin tamamının hazır bulunması halinde, gündeme oybirliği ile konu ilave edilebilir. (TTK md. 416/2)

b) Kanununun 438 inci maddesi uyarınca, herhangi bir pay sahibinin özel denetim talebi, gündemde yer alıp almadığına bakılmaksızın genel kurulca karara bağlanır. (TTK md. 438/1)

c) Yönetim Kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi hususları, yıl sonu finansal tabloların müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır ve gündemde konuya ilişkin madde bulunup bulunmadığına bakılmaksızın istem halinde doğrudan görüşülerek karar verilir. (TTK md. 413/3)

ç) Gündemde madde bulunmasa bile, yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükümünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması gibi haklı sebeplerin varlığı halinde, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yerine yenilerinin seçilmesi hususları genel kurulda hazır bulunanların oy çokluğuyla gündeme alınır.

Yönetmelik'te sayılan yukarıdaki istisnaların tamamı, öz itibariyle, TTK'da düzenlenmiş istisnalar olup, Yönetmelik hükmü ile getirilen yeni bir istisna söz konusu değildir.

Yukarıda (b)'de yer alan TTK md. 438/1 kapsamındaki gündeme bağlılık istisnası ile (c)'de yer alan TTK md. 413/3 kapsamındaki istisna hükmü pay sahibinin vazgeçilmez haklarından olan bilgi alma ve inceleme haklarının kullanılması ile ilgilidir.

TTK md. 437 ve 438 hükümlerinde bilgi alma, inceleme ve özel denetim isteme hakları sıralı şekilde biri diğerinin ön koşulu olacak şekilde düzenlenmiştir. Böylece TTK md. 438/1'deki özel denetçi atanmasını isteme talebinin işleme konulabilmesi için TTK md. 437/1'deki inceleme hakkı ile başlayan bir dizi aşamanın tamamlanması gerekir.

Anonim şirket genel kurulunda pay sahibinin bilgi alma hakkı TTK'da özel hükümlerle düzenlenmiştir. Genel kurulda bilgi alma hakkı karşılanmayan pay sahibine "belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını" isteme ve talebi kabul edilmezse mahkemeye başvurarak özel denetçi atanmasını sağlama

hakkı tanınmıştır. TTK bu konuda özel bir usul öngörmüştür. (TTK md. 437-444)

Yukarıda verdiğimiz, GK Yönetmelik md. 25/1(ç)'de yer alan hüküm, TTK md. 364/1'de öngörülen, gündemde madde bulunmadığı durumda, haklı bir sebebin varlığı halinde, GK kararıyla yönetim kurulu üyelerinin görevden alınabileceklerine dair kanun hükmünün uygulanmasında *genel kurulda hazır bulunanların oy çokluğuyla gündeme alınma* ön koşulunu getirmesi sebebiyle kanunla verilen hakkın kullanımını zorlaştırıcı nitelikte bir idarî düzenleme niteliğindedir. Pulaşlı, haklı olarak, Yönetmeliğin bu hükmünün yerinde olmadığı görüşündedir¹. Kanaatimizce de, TTK md. 364/1'de, burada sayılan koşulların varlığı halinde, herhangi bir toplantı veya karar oy çokluğu (nisap) aranmadan "*genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilirler*" hükmü getirilmiş iken, GK Yönetmelik ile pay sahiplerinin yönetime müdahale haklarının karar oy çokluğu ile sınırlandırılması normlar hiyerarşisine uygun düşmemektedir. TTK hükmü ile paya tanınan hakların bir idarî düzenleme ile kısıtlanması TTK'nın pay sistemine uygun değildir.

Pulaşlı TTK md. 364/1'deki önemli sebeplerin varlığı halinde yönetim kurulu üyelerinin her zaman görevden alınabileceklerine dair hüküm ile TTK md. 413/3'deki yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yenilerinin seçilmesinin anonim şirketin yılsonu hesaplarının müzakeresi ile ilgili sayılacağı dair hükmün birbirini tamamladığı söylenebilecek hükümler olduğu görüşündedir².

3.6.3. Gündemdeki Konunun Gündemden Çıkarılması

GK toplantısında müzakere edilmek amacıyla gündeme konularak duyurulan bir konunun, duyurudan sonra, gündemden çıkarılması konusunda düzenleyici bir kanun hükmü yoktur.

Gündeme bağlılık ilkesinin bir gereği olarak, açıklık ilkesinin ve bilgi alma ve inceleme haklarının da bir sonucu olarak, pay sahiplerine duyurulan gündemdeki bir konunun çıkarılması dikkatle ele alınması gereken bir konu olarak ortaya çıkmaktadır.

Gündeme konularak pay sahiplerine duyurulan gündem konusunun, aşağıda

¹ Pulaşlı, *Şerh*, ss. 941-942.

² Pulaşlı, *Şerh*, s. 942.

açıklayacağımız, bir kez müzakere edilen konunun yeniden (ikinci kez) müzakere edilebilmesi için oybirliği koşulunun aranması durumunda olduğu gibi, ancak toplantıda hazır bulunanların oybirliği ile gündemden çıkarılması mümkün olabilmelidir. Zira gündemle duyurulan bir konu bakımından, müzakeresi için hazırlık yapan pay sahibinin, konunun bir pay sahipliği hakkı ile de ilişkisi kurulabildiği durumda, gündemden çıkarılması halinde pay sahibinin hak kaybına uğraması söz konusu olabilecektir. Örneğin, şirketin dönem kârını pay sahiplerine dağıtmasına dair bir gündem maddesi pay sahiplerine duyurulmuş iken, finansal tabloları da inceleyerek dağıtılabılır kâr tutarı hakkında müzakere hazırlığı yapan pay sahibi, bu konunun gündemden çıkarılması halinde parasal pay sahipliği hakları bakımından mağduriyete uğramış olabilecektir.

Gündemle ilan edilen konunun gündemden çıkarılması halinde o gündem konusuna ilişkin bir karar da alınmamış olacağından iptali dava edilebilecek bir karar söz konusu olmayacaktır. Ancak gündem konusunun gündemden çıkarılması sebebiyle hak kaybına uğrayan pay sahibinin tazmin talebi ile hukuk yoluna başvurması kanaatimizce mümkündür. Örneğin, tek başına veya başkalarıyla birlikte hareket ederek genel kurul toplantısında kâr dağıtılması konusunda olumlu oy çoğunluğunu sağlama imkânı bulunan bir pay sahibi, genel kurul gündemini belirleyen yönetim kurulunun ilan edilmiş bulunan gündemden bu konuyu çıkararak toplantıyı tamamlaması halinde, elde edeceği kâr payından mahrum kalması sebebiyle uğradığı gerçek zararın tazminini talep edebilmelidir.

3.6.4. Gündemdeki Konuların Sırasının Değiştirilmesi Sorunu

TTK'da GK gündemindeki konuların sırasının değiştirilebileceğine dair açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bu konuda açık bir hüküm eTTK'da da yoktur.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (GTB) tarafından çıkarılan GK Yönetmelik" md. 25/2 hükmünün "*Toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğunun kararıyla gündem maddelerinin görüşülme sırası değiştirilebilir*" şeklindeki lafzı, gündeme bağlılık bakımından esas kuralın, gündem konularının sırasının değiştirilemeyeceği olduğunu göstermektedir.

Doktrin de gündem konularının sırasının değiştirilemeyeceği konusunda mutabık görünmektedir. Bu kapsamda Yiğit "*Anonim ortaklıkta görüşmeler,*

gündemdeki madde sırasına göre olmalıdır. Gündem maddelerinin belirli bir mantık çerçevesi içinde sıralanması gerekir. Genel kurul toplantı başkanı, genel kurulu davette yer alan gündem sırasına göre müzakereleri başlatmak ve konuşmak isteyen pay sahiplerine bu sıraya uygun olarak söz hakkı vermek zorundadır. Başkan, kendiliğinden gündem sırasını değiştiremez, gündemden madde çıkaramaz. Buna karşılık, genel kurul, gündem sırasının değiştirilmesi kararını alabilir¹ görüşündedir.

Yiğın, GK gündem konularının sırasının değiştirilemeyeceği kuralını gündeme bağıllık ilkesinin bir alt ilkesi olarak belirttiği “zorunluluk ilkesi” ile ilişkilendirmekte ve bu alt ilke gereğince gündem konularının “*sırasının bile*” değiştirilemeyeceğini belirtmektedir².

Pay sahipliği haklarına hanel getirmesi açıkça belli olan durumlar dışında, pay sahiplerinin çoğunluğunun kararıyla gündemdeki konularının sırasının değiştirilmesinde bir engel olmasa gerekir. Ancak, ana kuralın, gündeme bağıllık ilkesinin gündemdeki konuların sırasını da kapsadığının kabulü gerekir.

Öte yandan, GK Yönetmelik md. 25/3 uyarınca “*Genel kurulda müzakere edilerek karara bağlanmış gündem maddesi, hazır bulunanların oy birliği ile karar verilmedikçe yeniden görüşülüp karara bağlanamaz.*” Böylece bir kez müzakere edilip karara bağlandıktan sonra, gündemdeki bir konunun yeniden müzakere edilmesi toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin tamamının oy birliği ile alacakları kararlarla mümkündür.

Gündemdeki bir konu bir kez müzakere edildikten sonra bu konu hakkında bir karar verilmesi gerekmektedir. Zira gündemde sıra kuralı, müzakere edilen konu hakkında karar alınmadan sonraki konunun müzakereye açılmamasını gerektirir. Şöyle ki TTK md. 409/1’in son cümlesinin sonundaki “... müzakere yapılır, karar alınır” ve TTK md. 413/2’nin ilk cümlesindeki “... müzakere edilemez ve karara bağlanamaz” ibareleri müzakere edilen konunun karara bağlanması gereğine işaret etmektedir.

¹ Yiğit, *Sorunlar*, s. 165 ve ayrıca burada yer alan atıflar.

² Yiğın, s. 11.

Bir konunun yeniden müzakere edilmesi o konuda daha önce alınmış olan kararın aksi yönde bir karar alınması sonucunu doğurabileceğinden ve bu bakımdan bazı pay sahipleri bakımından kazanılmış bir hakkın geri alınması veya kapsamının değiştirilmesi sonucunu da doğurabileceğinden, müzakeresi ve karar oluşumu tamamlanmış bir konunun yeniden müzakere edilebilmesi için oybirliği koşulunun aranması, kanaatimizce, yerindedir. Buradaki oy birliğinin toplantıda hazır bulunanların oy birliğini ifade ettiği, TTK md. 416/2 düzenlenen tüm pay sahiplerinin oy birliği ile gündeme madde eklenmesinden farklı bir durum olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu noktada, ilk karar alındıktan sonra bir pay sahibi de toplantıyı terk etmiş iken, yeniden müzakere edilecek konunun hangi aşamadaki hazır bulunanların oy birliği ile mümkün olacağı konusu açık değildir. Kanaatimizce, bir konu müzakere edilerek karara bağlandıktan sonra bir pay sahibinin toplantıyı terk etmesi halinde kalan hazır bulunanların oy birliği konunun yeniden görüşülmesi için yeterli olmayacaktır. Zira tekrar müzakere, toplantıdan ayrılan pay sahibi dahil her pay sahibinin bir diğerinin görüşünden ve konuşmasından etkilenecek yeni ve öncekinden başka bir karar oluşturması imkanı da verebileceğinden, önceki müzakere durumuna göre karar veren ve toplantıdan ayrılan pay sahibinin haklarına hanel gelmemesi için bu pay sahibi toplantıya geri dönmediği takdirde konunun yeniden müzakere edilmesi ve karara bağlanması mümkün olmamalıdır.

Bu şekilde, bir konu müzakere edilerek karara bağlandıktan sonra bir pay sahibi toplantıyı terk etmiş olmasına rağmen konunun yeniden müzakere edilmesi suretiyle aynı konuda ikinci bir karar alınması halinde, bu ikinci karar, kanaatimizce, sadece bir pay sahibinin toplantıyı terk etmiş olması sebebine dayanarak iptali talep edilebilir bir karar olacaktır.

3.6.5. Gündemin Değiştirilmesinde Zamanlama

Pay sahiplerine duyurulan gündemin değiştirilmemesi esastır¹. Pay sahiplerine duyurulmadan önce gündemin taslak hali üzerinde değişiklikler yapılması doğaldır. Ancak azlık pay sahiplerinin gündeme konu eklemek istemeleri halinde, noter aracılığıyla yönetim kuruluna yapacakları bildirim, yönetim kuruluna, en geç çağrı

¹ Poroy, *Ortaklıklar*, 2010, s. 363.

ilanının TTSG’de yayımlanması için ilân ücretinin yatırılması tarihinden önce ulaşması gerektiği düzenlenmiştir. (TTK md. 411/2 ve 3)

Uygulamada ilan ücreti yatırılmadan, TTSG ilanı yapılmamaktadır. TTK md. 411/2’de “ilân ücretinin yatırılması tarihinden önce” denilmek suretiyle, ilan ücretinin yatırıldığı tarihte ulaşan noter bildirim gecikmiş bir bildirim olarak kabul edilmek gerekecektir. Bu bakımdan ilân ücretinin yatırılmasından önce değil, ilân ücretinin yatırıldığı tarihten (günden) önceki gün itibariyle azlık pay sahiplerinin noter bildirimini yönetim kuruluna ulaşması gerekecektir.

3.6.5.1. Gündemin Pay Sahiplerine Duyurulmadan Önce Değiştirilmesi

Gündem bir hazırlık sonucunda ortaya çıkan bir metindir. Gündemin hazırlanması sırasında, bir gündemden değil, ancak gündem taslağından söz edilebilir ve taslak üzerinde değişiklik yapmak için doğası gereğidir.

Bu çerçevede, gündemin pay sahiplerine duyurulması ile gündem kesinleşmiş kabul edilmek gerekecektir. Aksi halde gündem duyurulduktan sonra da taslak bir gündem metninden söz ediyor olmak gerekecektir ki bu, gündemin hazırlanması süreci ile uyumlu bir sonuç olmaz.

Gündemin duyurulması ibaresinden, toplantı çağrısının muhataplarına ulaşmasını değil, gündemi de içeren çağrının pay sahiplerine ulaştırılmak üzere gönderilmiş olması, postaya verilmiş olması gibi ulaştırma hareketinin başlamasını anlamak gerekir. Zira GK toplantısı çağrısını yapanın, çağrı gönderildikten sonra çağrıyı geri alıp gündemde talep doğrultusunda değişiklik yapması beklenemez.

3.6.5.2. Gündemin Pay Sahiplerine Duyurulduktan Sonra, Genel Kurul Toplantısından Önce Değiştirilmesi

Gündem, son haline getirildikten sonra, pay sahiplerine duyurulmakla bağlayıcı hale gelir ve bundan sonraki değişiklikler istisnaî durumlara özgü ve sıkı kurallara tabidir. Aşağıda Dördüncü Bölümde ele aldığımız gündeme bağlılık ilkesinin istisnaları bu istisnaî durumları ve her bir duruma özgü sıkı koşulları açıklamaktadır.

3.6.5.3. Gündemin Genel Kurul Toplantısında Değiştirilmesi

Gündemin GK toplantısı sırasında değiştirilmesi sıkı kurallara tabidir. Kural, GK toplantısı için hazırlanan ve pay sahiplerine duyurulan gündem konularının sırasıyla, eksiksiz olarak, gündem dışı bir konu eklenmeden ve her bir konunun içeriği değiştirilmeden görüşülmesidir. Ancak istisnaî durumlarda bu ilmeden uzaklaşmak mümkündür. Aşağıda Dördüncü Bölüm bu istisnaî durumları ele almaktadır. Ayrıca tüm pay sahiplerinin oy birliği ile gündeme madde eklenmesi hususu yukarıda Bölüm 3.3.2’de ve aşağıda Bölüm 4.7’de değerlendirilmektedir.

3.7. Toplantının Gerçekleştirilmesi

Gündemde yer alan konuların farklı toplantı yetersayısını gerektirmesi halinde toplantıyı yöneten kişi her bir konu görüşülmeden önce toplantı yetersayısının mevcut olup olmadığını tespit etmek zorundadır. Aksi halde gerekli yetersayı ile toplantı yapılmamış olması ya da belirli konunun müzakeresinin gerekli yetersayı olmadan gerçekleştirilmesi durumunda alınan karar hükümsüzlükle sakat hale gelecektir¹.

Toplantı başkanının toplantıyı tarafsız bir şekilde yönetmesi gerekir. Görüşmeler zaman darlığı nedeniyle süre olarak kısıtlanabilirse de özellikle aleyhte görüş beyan etmek isteyenlere yeterli konuşma süresinin tanınması gerekir, aksi halde iyiniyet kurallarına aykırılık söz konusu edilebilecektir².

¹ Oğuz İmregün. *Kara Ticaret Hukuku Dersleri*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2005, s. 306.

² İmregün, s. 306.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNALARI

4.1. Genel Olarak

TTK md. 413/2 hükmünde gündeme bağlılık ilkesi bir emredici kural olarak düzenlenmiş, aynı fıkırada kanunî istisnaların saklı olduğu belirtilmiş ve TTK'nın muhtelif hükümlerinde, istisnaî durumlar için uygulanmak üzere gündeme bağlılık zorunluluğunu kaldıran düzenlemeler getirilmiştir. Ayrıca, tamamı TTK'da yer alan gündeme bağlılık ilkesinin istisnaları GK Yönetmelik md.25'de tekararlanmıştır.

Aşağıdaki bölümlerde bu kanunî istisnalar ayrı başlıklar halinde değerlendirilecektir.

4.2. Bilgi Alma Hakkının Gündemle İlgisi Olmasa da Kullanılabilmesi (TTK 437)

Bilgi alma hakkı¹, pay sahibinin temel pay sahipliği haklarından biridir. Bilgi alma hakkı aşamalı bir şekilde kullanılmak üzere TTK md. 437'de düzenlenmiştir.

TTK md. 437'nin bilgi alma hakkı kapsamında belirlediği ilk aşama kuralı, gündeme bağlılık ilkesi ile ilişkili olarak, “*finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi*”nin GK toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulması zorunluluğudur.

TTK md. 409/1 gereği üzerinde müzakere yapılacak konular olarak gündemde yer verilmesi zorunlu olan “*finansal tablolar*”, “*yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu*”, “*kârın kullanım şekli*”, “*dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesi*” konuları ile her pay sahibine tanınan GK öncesi inceleme hakkı gereği pay sahibinin inceleme imkânı bulacağı bilgi kaynakları birbirine oldukça yakın ve

¹ Ali Murat Dolu. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*. İstanbul, On İki Levha Yayıncılık A.Ş., 2017; Karasu, *Bilgi Alma*, ss. 73-114; Kaya, *Bilgi Alma*, ss. 207-253.

hatta aynı kapsama ve içeriğe sahiptir.

Böylece pay sahibi GK'da müzakere edilecek konular hakkında bilgi alma kaynaklarını GK toplantısından en az 15 gün önceden şirket merkezinde veya şubelerinde inceleme imkânı bulacak ve isterse finansal tablolar kapsamında iki temel tablo olan bilançonun ve gelir tablosunun örneğini, gideri şirkete ait olmak üzere edinebilecektir.

Her bir pay sahibine tanınan GK toplantısından en az 15 gün önceden inceleme hakkı ile birlikte aynı konuların müzakere edilmek üzere GK toplantı gündemine alınması gerekli konular arasında yer alması, pay sahibine GK toplantısı öncesi bilgi edinmiş ve varsa kafasında oluşan sorular hakkında daha ayrıntılı ve ihtiyaca uygun bilgi almaya hazır olarak GK toplantısına girme imkânı vermektedir. Bu iki kural birlikte ele alındığında pay sahibinin bilgi edinme konusunda elde ettiği faydayı artırıcı bir niteliği olduğu kabul edilmelidir.

Pay sahibi tarafından bilgi alma hakkının kullanılması, gündeme bağlılık ilkesi ile ilişkilendirilerek ve gündemde bulunmadığı gerekçe gösterilerek engellenemez. Esasen bilgi almaya yönelik soru ve cevapların “müzakere” olarak değerlendirilemeyeceği de ileri sürülmektedir¹. TTK'nın GK ile ilgili hükümlerinde geçen “müzakere” terimi, kanaatimizce, soru ve cevap yanısıra, konu hakkında görüş beyan edilmesi, bu beyana yönelik değerlendirmelere karşı ek beyanda bulunulması şeklinde tartışma niteliğinde olabilecek diğer her türlü görüş alışverişini de kapsar niteliktedir.

TTK md. 437/1'de genel kurul toplantısı öncesi bilgi alma hakları düzenlenmiş ve genel kurul toplantısı sırasında kullanılacak bilgi alma hakkı TTK md. 437/2 ile ayrı bir hüküm olarak düzenlenmiştir.

TTK md. 437/2'de pay sahibinin genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri, denetçilerden denetimin yapıma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebileceği; bilgi verme yükümünün, TTK md. 200 çerçevesinde şirketler topluluğu oluşturan yapıda hâkim şirketin bağlı şirketlerini de kapsayacağı; verilecek bilgilerin, hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun

¹ Esra Ceneci, *Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi*. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 100-102.

olması gerektiği; pay sahiplerinden herhangi birine bu sıfatı dolayısıyla genel kurul dışında bir konuda bilgi verilmişse, diğer bir pay sahibinin istemde bulunması üzerine, aynı bilginin, gündemle ilgili olmasa da aynı kapsam ve ayrıntıda verileceği; bu hâlde yönetim kurulunun istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesine dayanamayacağı öngörülmektedir.

Madde gerekçesinde, denetçilerden istenecek denetimin *sonuçları* hakkındaki bilgi ile finansal tablolardaki rakamların ve denetçi raporundaki ifadelerin yorumunun kastedildiği belirtilmektedir.

4.3. Özel Denetim İsteme Hakkı (TTK 438)

TTK md. 438 hükmünde, AŞ genel kurulu toplantı gündeminde yer almasa dahi, bu hakkın kullanılabilmesi için gerekli görülen ön koşulların gerçekleştirilmiş olması halinde, özel denetim isteme hakkının (özel denetçi atanmasını isteme hakkının) kullanılabilmesi düzenlenmiştir. Bu çerçevede, özel denetim isteme hakkının kullanılmak istenmesi halinde, gerekli ön koşullar sağlanmış olmak kaydı ile gündeme bağlılık ilkesine uyum zorunluluğu aranmamıştır.

Bu hak [özel denetçi atanmasını isteme hakkı] genel kurulda gündeme bağlılık ilkesine tabi olmaksızın (TTK m. 437/2) sözlü veya yazılı olarak kullanılabilir. Ancak her iki halde de bu istemin genel kurul tutanağına geçirilmesi gerekir¹.

Özel denetçi atanmasını isteme hakkı TTK 438’de düzenlenmiş ve pay sahibinin *bilgi alma ve inceleme hakkı* (TTK 437) ile öncelik ilişkisine tabi tutulmuştur. Pay sahibinin TTK 437’de aşamalı şekilde düzenlenen bilgi alma hakkını ve inceleme hakkını kullanma yollarını Kanun hükmünde belirlenen sırası ile tüketmeden özel denetçi atanması hakkını kullanabilmesi mümkün değildir.

4.4. Hakkı Sebeplerin Varlığı Halinde Yönetim Kurulunun Görevden

¹ Hasan Pulaşlı, “İsviçre Federal Mahkemesinin Yeni Kararları Işığında Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Özel Denetçi Atama İsteminin Değerlendirilmesi”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler-Tartışmalar, XXIX, 25 Aralık 2015*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2016, s. 15

Alınmasının Görüşülmesi (TTK 364)

Anonim şirket yönetim kurulu, kuruluşta esas sözleşmede belirlenir ve şirket tüzel kişilik kazandıktan sonra ancak genel kurul kararıyla yeni yönetim kurulu seçilebilir ve mevcut yönetim kurulu da genel kurul kararıyla görevden alınabilir. Şirket tüzel kişilik kazandıktan sonra, yönetim kurulunun seçilmesi konusunda şirket genel kurulu münhasıran görevli ve yetkilidir¹.

Bu görev ve yetki TTK 408/2(b)'nin sonucu ve gereğidir. TTK 408/2 (b) “Çeşitli hükümlerde öngörölmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, (...) Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları” konusundaki GK'nın görev ve yetkisinin devredilemez olduğunu düzenlemektedir.

Gündeme bağıllık ilkesi gereğince, GK'nın bir konuyu görüşebilmesi (müzakere edebilmesi) için, bu konunun GK'yı toplantıya çağırınlar tarafından hazırlanacak gündeme bir madde olarak konulması gerekmektedir. Bir gündem maddesi olarak gündemde yer verilmeyen konuda GK toplantısında görüşme (müzakere) açılabilmesini TTK, ilke olarak, kabul etmemiştir. Bu ilkenin istisnalarından birisi de, TTK 364/1 gereği olarak, gündemde bu konuda bir madde bulunması koşulu aranmaksızın, *haklı bir sebebin varlığı* hâlinde, GK'nın alacağı kararla yönetim kurulu üyelerinin her zaman görevden alınabilmesidir. eTTK döneminde tartışmalı olan, haklı sebeplerin varlığı halinde, GK'nın yönetim kurulunu görevden alabilme yetkisinin gündeme bağıllık ilkesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği tartışması sona ermiş olmaktadır².

Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması hususu TTK 364/1 gereği olarak, gündemde bu konuda bir madde bulunması koşulu aranmaksızın, haklı bir sebebin varlığı hâlinde, GK'nın görüşebileceği konular arasında sayılarak, gündeme bağıllık ilkesine bir istisna getirilmiştir. Böylece, haklı sebeplerin varlığı halinde, gündemde böyle bir konu olmasa bile, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması GK'ca kararlaştırılabilecektir.

¹ Güney, *Yönetim Kurulu*, s.7.

² Güney, *Yönetim Kurulu*, s. 64.

GK toplantısında haklı sebebi göstererek mevcut yönetim kurulu üyelerini görevden alma önerisini yapabilme konusunda bir pay grubu (azlık vb) ya da pay sahibi grubu belirlenmemiştir. Buna göre tek bir pay sahibinin haklı sebebi göstererek yapacağı öneri üzerine genel kurulca karar alınması mümkündür.

Haklı sebeplerin neler olduğu TTK'da belirlenmemiştir. GK Yönetmelik md. 25/1'de haklı sebepler örnek şeklinde sayılmak suretiyle belirlenmiştir. Buna göre, örnek niteliğindeki haklı sebepler *yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükümünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması* şeklinde sayılmıştır.

GK Yönetmelik 25/1'de sayılan istisnaların tamamı, örnek olarak sayılan haklı sebepler dışında, TTK'nın muhtelif hükümlerinde belirlenmiş olan istisnalardır, Yönetmelik bu konuda yeni bir hüküm ihdas etmemektedir. Yönetmelik'te örnek niteliğinde sayılan haklı sebepler ise TTK'da hüküm olarak belirlenmiş değildir, ancak TTK md. 364 gerekçesinde "*inter alia, yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükümünün ihlali, bir çok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması haklı sebeptir*" şeklinde zikredilmiştir. Haklı sebeplerin tespitinde, her olaya özgü olarak, mahkemece değerlendirme yapılacağı ve karar verileceği tabiidir.

Pulaşlı "*görev süreleri dolmayan yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yerlerine yeni üyelerin seçilmesi, finansal tabloların görüşülmesi esnasında görevden alınmalarını gerektirecek haklı bir sebebin ortaya çıkması halinde mümkündür. Dolayısıyla, finansal tabloların müzakeresinde YK üyelerinin azlini gerektirecek haklı bir sebep ortaya çıkmamışsa ve gündemde görevi henüz dolmamış yönetim kurulu için görevden alma ve yenilerinin seçimi hakkında madde yoksa YK üyelerinin görevden alınıp yerine yeni üyeler için seçim yapılamaz*" görüşündedir¹.

4.5. Yılsonu Finansal Tablolarının Müzakeresine İlişkin Gündem Maddesi Mevcut İse Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınmalarının ve

¹ Pulaşlı, *Şerh*, s. 941.

Yenilerinin Seçiminin Bu Gündem Maddesi İle İlgili Sayılacağı (TTK 413/3)

“Yılsonu finansal tabloların müzakeresi”, GK’nın olağan toplantılarında, gündeme zorunlu olarak konulması gereken konulardandır¹. TTK 409/1’in üçüncü cümlesinde GK’nın olağan toplantısında “*organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları*”na ait konulara ilişkin müzakere yapılacağı ve karar alınacağı özel olarak düzenlenmiştir.

TTK md. 413/3’te “*Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır*” kuralı getirilerek, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi konusu, açıklanan gündemde yer almasa bile, yılsonu finansal tablolarının müzakeresinin yapılacağı açıklanan gündemle yapılmakta olan olağan GK toplantısında müzakere edilebilecek konular arasına dâhil edilmiştir. “*Bu madde genel kurula yönetim kurulu üyelerini her olağan genel kurul toplantısında görevden alabilme olanağını vermektedir*”².

Bu istisnanın ancak olağan GK toplantılarında her zaman geçerli olabileceğine, olağanüstü GK toplantılarında, ancak gündemde “yılsonu finansal tabloların müzakeresi” bir gündem maddesi olarak mevcut ise uygulanabileceğine işaret etmek gerekmektedir.

Böylece yönetim kurulu *üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi*, olağan şekilde toplanan her GK’da gündemde açıkça yer almasa bile yılsonu finansal tabloların müzakeresi kapsamında olduğundan, zımnî (örtülü şekilde), gündemde yer aldığı kabul edilebilecektir. Zira TTK md. 409/1 ile, GK’nın olağan toplantısında, finansal tablolara ilişkin konuların görüşülmesi için bu konulara gündemde yer verilmesi zorunludur.

Bu zımnîlik, gündemin açıklığı ilkesi ile ilgili bir husus değildir. Zira gündemin açıklığı ilkesi her gündem maddesinin açık ve anlaşılır ifadelerle kaleme

¹ Konu yukarıda Bölüm 2.2.1’de değerlendirilmiştir.

² TTK md. 413 Gerekçesi.

alınması hakkındadır. Yılsonu finansal tabloların görüşülmesi kapsamındaki zımnîlik, bu konuya açık ve anlaşılır bir şekilde gündemde yer verildikten sonra bu gündem maddesine ilişkin görüşmeler kapsamında, açıkça gündemde yer almasa bile, YK üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi konusunun gündeme bağlılık ilkesine hâlel gelmeden görüşülebileceği şeklinde anlaşılmaktadır. Bu durumda da, görevden alma konusunda haklı sebebin varlığının aranacağı ileri sürülmektedir¹.

1926 tarihli TK kapsamında da, Kanun metninde açıkça imkân verilmediği halde, yıllık bilançonun görüşülmesi sırasında yönetim kurulunun azlini gerektiren sebeplerin ortaya çıkması halinde, gündeme (ruzname) bağlı kalmaksızın (gündemde azil konusu bulunmasa bile) yönetim kurulunun azli konusunun görüşülebileceği savunulmuştur².

GK'nın toplanması için yapılan ilk çağrıdan sonra GK'nın yeterli toplanma

¹ Pulaşlı, Şerh, s. 942.

² Ömer Teoman'ın Kemal Arar'dan alıntısı ve değerlendirmeleri şöyledir: ”ETK'nin yürürlükte olduğu 1952 yılında yayımlanan kitabında Arar(6), «Yalnız ruznamede sarahaten gösterilmemiş olmakla beraber müzakere mevzuuna normal bir surette teferru eden hususatın müzakeresi veya müzakere sırasında çıkan bazı hâdiselerin hal ve karara raptı mümkündür. İdare meclisi azalarının azli meselesi bu yolda bir hal çaresi bulmaktadır. Şöyle ki; içtimaa davet ve ruznameyi ihzar idare meclisinin vazifesidir. Hiç bir idare meclisinin kendilerinin azil edilmesini teklif eden bir maddeyi ruznameye geçirmeyi düşünmiyeceği meydandadır. Bilânçonun müzakeresi sırasında idare meclisinin kötü durumu meydana çıkınca bunların azlini o zaman teklif edenler bulunur. Ruznamede mevcut değildir diye meselenin karara bağlanmaması manasız ve şirket için tehlikeli olabilir. İşte mevzuu müzakere olan bilanço tetkikine normal olarak teferru etmesi veya müzakere edilen mevzuu bir hâdise olarak lâhik bulunmaması hasebiyle azil keyfiyeti ruznamede olmamasına rağmen münakaşa ve müzakere edilebilmektedir» diyerek yönetim kurulunun azlinin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnasını oluşturduğunu açıklamıştır. Görüldüğü gibi yazar herşeyden önce gündemin yönetim kurulu tarafından hazırlandığı ve uygulamada yönetim kurulunun kendi azline ilişkin bir maddeyi buna dahil etmeyeceği gerçeğinden hareket etmekte, sonra da başta bilanço olmak üzere, görüşülen maddelerden biri ile bağlantılı olmak koşulu ile bu sorunun gündemde yer almamasına karşın karara bağlanabileceğini belirtmektedir. Arar; yapıtının bir başka yerinde de «Senelik hesap ve bilânço tetkikatı yapıldığı sırada idare meclisinin mes'uliyetini mucip olacak ve onları iş başında tutmanın pek zararlı olduğunu gösterecek noktalar meydana çıktığı takdirde azil keyfiyetini müzakere edilen hususa doğrudan doğruya teferru eden bir iş telâkki etmek ve idarecileri azil ve iskat etmek yanlış bir hareket olamaz» dedikten sonra «Eğer ruznamede 'vesair lüzumlu mevad ve hususat' gibi umumî tâbirlerle ifadesini bulmuş mevzular varsa bu şekilden de istifade olunarak azil işi müzakere ve intaç olunabilir» diye eklemektedir.” “Kemal Arar. Kara Ticareti, Şirketler Hukuku, Ankara 1952, 162”den aktaran Ömer Teoman, *Tüm Makalelerim 1971-2001, Cilt I-II*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012, Makale 8.

sayısını (toplanma çoğunluğunu) sağlayamaması ya da GK toplantısının ikinci kez yapılmak üzere ertelenmesi mümkündür.

TTK md. 420’de *GK toplantısında finansal tabloların müzakeresinin ve buna bağlı konuların azlık pay sahiplerinin istemi üzerine, GK tarafından bu konuda ayrıca bir karar alınmasına gerek olmaksızın, GK toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılacağı* öngörülmektedir. Anlaşılacağı üzere, toplantı başkanına takdir hakkı tanınmadan, azlığın talebinin aynen yerine getirilmesi öngörülmektedir. Bu erteleme kararının ilanla ve internet sitesinde yapılacak duyuruyla tüm pay sahiplerine duyurulması zorunluluğu TTK md. 420’de ayrıca öngörülmüştür. Ertelenen toplantı için yapılacak toplanma çağrısı da TTK’da öngörülen olağan çağrı usulüne tabidir.

Yargıtay 11. HD, yeni TTK dönemindeki ilk kararlarından birinde, eTTK dönemindeki yerleşik içtihadına da gönderme yaparak *yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçimi ve yönetim kurulu üyelerine izin verilmesine dair gündem maddelerinin* TTK md. 420’de öngörülen finansal tabloların görüşülmesi ile ilişkili olmadığına, ancak *bilanço ve kar zarar hesaplanmasının onaylanması, yönetim kurulunun ibrası* konularının finansal tabloların görüşülmesi ile ilişkili olduğuna karar vermiştir¹.

¹ Yarg. 11. HD, 18.02.2014 tarihli ve 2013/12519 E, 2014/2803 K. sayılı Kararının ilgili bölümü şu şekildedir.(Kaynak: www.lexpera.com.tr Erişim: 31.03.2019)

2- *Dava, anonim şirket genel kurul kararının iptali istemine ilişkin olup 1/10 azınlık pay sahibi olan davacı, genel kuruldaki görüşmeler başlamadan genel kurul tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 6102 Sayılı Yasanın 420. maddesi gereğince finansal tabloların müzakeresi ile buna bağlı konuların ertelenmesini talep etmiş, genel kurul tarafından bu talep oylanarak reddedilmiş ve bu nedenle finansal tablolar görüşülerek oylanmıştır. Ancak 6102 Sayılı Yasanın 420. maddesi gereğince sermayenin 1/10'ine sahip ortaklar tarafından finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların ertelenmesi talep edildiğinde genel kurul başkanının başkaca hiçbir işlem yapmaksızın bu konuların görüşmesini bir ay sonraya bırakması gerekir. Yasanın bu açık hükmüne rağmen genel kurulda davacının bu isteminin reddedilerek bilanço ve gelir tablolarının oylanarak onanması, yönetim ve denetim kurulunun ibralarının görüşülmesi ve oylanması doğru olmayıp, mahkemece bu nedenle bu gündem maddelerinde alınan kararların iptali doğru ise de yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçimi ve yönetim kurulu üyelerine izin verilmesine dair gündem maddeleri TTK'nın 420. maddesinde gösterilen “finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular” kapsamında bulunmamaktadır. Dairemizin yerleşmiş kararları da bu yöndedir. (Yargıtay 11. HD. 01.12.1992-E.5600/K.11038; 16.06.1994-E.7027/K.5107, 04.03.2002-E.9539/K.1757) Bu nedenle, mahkemece genel kurulun 9 nolu yönetim kurulunun seçimi, 10 nolu murakıp seçimi ve 12 nolu yönetim kuruluna yetki verilmesi*

Finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi konusu ile ilişkili kabul edilebilecek ve bu erteleme kararından etkilenecek konuların neler olduğu konusu yoruma muhtaç bir konu olarak gözükmektedir.

Pulaşlı, muhtelif yazarlara ve Yargıtay içtihadına gönderme yaparak, “finansal tabloların ayrılmaz bir parçası niteliğinde olan kar-zarar hesabı, kâr payı dağıtımı, ibranın ertelenmesi, yönetim kurulu yeni üyelerden oluşmak üzere seçim yapılmıyor ancak mevcutların seçilmesi müzakere ediliyor ise bu seçim, görevdeki yönetim kurulu üyelerine şirketle aynı konuda işlem yapma izni verilmesi konularının finansal tablolar ile ilişkili kabul edileceği ve finansal tabloların ertelenmesi talebi ile birlikte bu konuların da ertelenmesi gerektiğini belirtmektedir¹.

Yargıtay 11. HD 26.03.2015 tarihli bir kararında, finansal tabloların görüşülmesinin ve ibranın 1 ay ertelenmesine dair karar alınan GK toplantısında ibrası ertelenen yönetim kurulu üyelerinin yeniden seçilmesine dair GK kararının iptaline dair yerel mahkeme kararını onamıştır².

Yargıtay 11. HD 14.09.2017 tarihli benzer bir kararında, finansal tabloların ertelenmesi kararına rağmen, aynı yönetim kurulu üyelerinin yeniden seçilmesine ve AŞ'nin tüm gelirinin yarısından fazlasının aynı yönetim kurulu üyelerinin isimleri

maddelerinin iptali doğru olmayıp, mahkemece verilen kararın bu yönden davalı yararına bozulması gerekmiştir.

¹ Pulaşlı, *Şerh*, ss. 2007-2008.

² Yargıtay 11. HD 26.03.2015 tarihli ve 2014/14542 E., 2015/4279 K. sayılı Karar metni şu şekildedir. (Kaynak: www.lexpera.com.tr, Erişim: 05.01.2019)

Davacı vekili, müvekkillerinin davalı şirkette azlık paya sahip olduklarını, davalı şirketin 25/03/2013 tarihli olağan genel kurul toplantısında TTK'nın 420. maddesi uyarınca finansal tabloların görüşülmesinin ve ibranın 1 ay ertelenmesi talepleri doğrultusunda bilanço, yönetim ve denetim kurulu faaliyet raporları ve diğer finansal tabloların görüşülmesinin ve ibranın ertelendiğini ancak aynı toplantıda 5 nolu gündem maddesi ile önceki yönetim kurulu üyeleri olan ..., ...ve ...'ın yeniden yönetim kurulu üyesi seçildiklerini, bu durumun hukuka aykırı olduğunu, 6102 sayılı TTK'nın 413/3 maddesine göre yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve seçilmelerinin finansal tabloların görüşülmesi maddesiyle ilgili sayıldığını, bu kapsamda daha önce görev yapan yönetim kurulu üyeleri dışında yeni yönetim kurulu üyelerinin seçilebileceğini ileri sürerek, davalı şirketin 25/03/2013 tarihli olağan genel kurul toplantısının 5 nolu kararının iptal edilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, davanın kabulüne dair verilen karar davalı vekilinin temyiz istemi üzerine Dairemizce onanmıştır.

belirtilerek bunlara ücret olarak ödenmesine dair GK kararlarının iptal talebini reddeden yerel mahkeme kararını bozmuştur¹.

¹ Yarg. 11. HD 14.09.2017 tarihli ve 2016/5118 E., 2017/4360 K. sayılı Kararının ilgili bölümü şöyledir. (Kaynak: www.lexpera.com.tr Erişim: 08.01.2019)

Dava konusu genel kurulun 4. maddesiyle, davacı vekilinin yönetim kurulu üyeleri ve denetçinin seçimi hususu bilançoya bağlı maddelerden sayıldığından ve ibra maddesi ertelenmiş olduğu için eski yönetim kurulu üyeleri ile denetçinin seçimine ilişkin maddenin görüşülmesinin uygun olmadığı yönündeki muhalefetine rağmen ibrası ertelenen eski yönetim kurulu başkan ve üyeleri davacı vekilinin 90.943 muhalefet oyuna karşılık 366.057 kabul oyuyla çoğunlukla yeniden yönetim kuruluna seçilmişlerdir. 6102 sayılı TTK'nun 420. maddesi gereğince sermayenin 1/10'ine sahip ortaklar tarafından finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların ertelenmesi talep edildiğinde genel kurul başkanının başkaca hiçbir işlem yapmaksızın bu konuların görüşmesini bir ay sonraya bırakması gerekmekte olup, 6102 sayılı TTK'nun 413. maddesi uyarınca yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi finansal tabloların müzakeresi maddesiyle ilgili sayılmalıdır. Dolayısıyla finansal tabloların müzakeresi ile buna bağlı olan yönetim kurulu üyelerinin ibrasının ertelenmiş olması nazara alındığında yönetim kurulunun seçimine ilişkin davalı şirketin genel kurulunun 4. maddesinin görüşülmesinin de ertelenmesi gerekirken görüşülerek eski yönetim kurulu üyelerinin seçimine karar verilmesi yerinde görülmemiştir.

Genel kurulun 5. maddesiyle, yönetim kurulu üyelerinden Başkan Kemal Hatipoğlu'na aylık 4.000 Avro net, yönetim kurulu üyeleri İnci ... ile...i'ye aylık ayrı ayrı 3.000 Avro net ücret ödenmesine davacı vekilinin 90.943 muhalefet oyuna karşılık 366.057 kabul oyuyla çoğunlukla karar verilmiştir. Finansal tabloların müzakeresi ile buna bağlı olan yönetim kurulunun seçimine ilişkin davalı şirketin genel kurulunun 4.maddesinin görüşülmesinin de ertelenmesi gerektiği nazara alındığında, genel kurulun 5. maddesinde yönetim kurulu başkan ve üyelerinin isimleri zikredilmek suretiyle her birine aylık ücret belirlendiğinden, ismen yapılan bu belirlemenin yönetim kurulunun seçimi maddesi ile bağlantılı bulunduğu kabul edilmelidir. Bu nedenle yönetim kurulu başkan ve üyelerine huzur hakkı verilmesine ilişkin maddenin de ertelenmesi gerekirken görüşülüp karara bağlanması doğru olmamıştır. Kaldı ki, davacı vekili yönetim kuruluna bu şekilde ödeme yapılmasının esas sebebinin şirketin tüm kârının yönetim kurulu üyelerine bu şekilde dağıtılarak, yönetim kurulu üyesi seçilmeyen ve ortak olan davacıya hiç bir kâr dağıtımının yapılmaması olduğunu belirterek muhalefet şerhi vermiştir. Bilirkişi raporuyla da belirlendiği üzere işletme konusu sadece bir arsanın üzerine üst hakkı kurulması suretiyle taşınmazın kiraya verilmesi olan ve tek geliri de bu taşınmazın kirasından elde edilen gelir olan davalı şirketin elde ettiği yıllık kira gelirin 230.000 Avro, yönetim kurulu üyelerine ödenen yıllık toplam ücretin ise yıllık 120.000 Avro olduğu dikkate alındığında şirketin elde ettiği gelirin yarısından fazlasının yönetim kurulu üyelerine ücret olarak dağıtılmasına karar verildiği görülmektedir. TTK 507/1 maddesi uyarınca "Her pay sahibi, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılmış dönem kârına payı oranında katılma hakkını haizdir...". Şirket yöneticilerine verilecek yüksek miktarda huzur hakkı ile yönetim kurulu üyesi olmayan ortakların payları oranında kâr payı alma haklarının zayıflatıldığı, belli ortaklara örtülü kâr dağıtılması sonucunu doğuracağı bir gerçektir. Dolayısıyla şirketin elde ettiği gelir ile yönetim kurulu üyelerine ödenmesine karar verilen ücretler nazara alındığında, yönetim kurulu üyelerine verilmesine karar verilen huzur hakkının şirketin geliri, yapılacak işler ve yönetim

Yarg. 11. HD, finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesine dair karara rağmen mevcut yönetim kurulu üyelerinin yeniden seçilmesine dair kararın iptali talebini kabul eden yerel mahkeme kararını onamıştır¹.

Yarg. 11. HD 24.03.2016 tarihli ve 2016/6729 E. 2016/3366 K. sayılı Kararı bilanço görüşmelerinin ertelenmesi kararı alındığından yönetim kurulu faaliyet raporu, gelir tablosu, yönetim kurulu ve denetçilerin ibraları ile yöneticilerin huzur haklarına ilişkin konuların erteleneceği yönündedir; benzer şekilde, aynı Dairenin 09.03.2016 tarihli ve 2015/8015 E., 2016/2585 K. sayılı Kararı finansal tabloların ve buna bağlı konuların müzakeresinin ertelenmesi kapsamına mevcut yönetim kurulu üyelerinin görevden alınarak tekrar seçilmelerine ilişkin gündem maddesinin de

kurulunun görevleriyle orantılı olmadığı, dava konusu genel kurulun 5 numaralı maddesinde alınan kararın belli ortaklara örtülü kâr dağıtımı niteliğinde olduğu kabul edilmeli, bu kararın eşitlik dürüstlük kurallarına da aykırı bulunduğu nazara alınmalıdır.

Bu suretle; dava konusu davalı şirketin olağan genel kurulunun 4 numaralı maddesi ile alınan yönetim kurulunun seçimine ilişkin kararın ve 5. maddesi uyarınca huzur hakkı belirlenmesine ilişkin olarak alınan kararın iptali gerekirken, yanılığlı değerlendirmelerle yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.

¹ Yarg. 11 HD 23.03.2016 tarihli ve 2015/7411 E., 2016/3247 K. sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir. (Kaynak: www.lexpera.com.tr Erişim: 08.01.2019)

Mahkemeye iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, 6102 sayılı TTK'nın 420/1. maddesinde "finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular sermayenin 1/10 ne halka açık şirketlerde 1/20'ye sahip pay sahiplerinin istemi üzerine genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın toplantı başkanının kararı ile bir ay sonraya bırakılır.", gündem başlıklı 413 (3) maddesinde ise "yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yıl sonu finansal tablolarının müzakeresi maddesi ile ilgili sayılır." hükmüne yer verildiği, somut uyuşmazlıkta 25/03/2013 tarihli genel kurul tutanağının 1 nolu bendinde davacıların talebi üzerine bu konuların müzakeresinin 1 ay sonraya ertelendiği duyurulmuş olup, TTK 413/3. maddesi uyarınca yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçilmeleri hususunda karar alınmasının mümkün olmayacağı, TTK 413/3. fıkrası düzenlemesi karşısında dava konusu olağan genel kurulda eski yönetim kurulu üyeleri ile birlikte yenilerinin seçilmesine dair karar alınması mümkün olmayacağı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına, somut olayda Yönetim Kurulu üye adaylarının tamamının önceki faaliyet döneminde de aynı görevi ifa etmiş ve bunların ertelemeye rağmen aynı genel kurulda tekrar yönetici olarak seçilmelerine ilişkin olmasına göre, davalı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

dahil olduğu yönündedir¹.

4.6. Azlık Pay Sahiplerinin Özel Usule Uyarak Toplantı Öncesi Gündeme Madde Konulmasını Sağlama Hakları (TTK md. 411)

TTK md. 411’de AŞ’de azlık pay sahiplerine belirli sürelerle ve özel bildirim usulüne tabi olarak gündeme madde ekletme yetkisi verilmiştir.

GK toplantı gündemi ilan edilmeden önce azlık pay sahiplerine tanınan gündeme madde ekletme hakkının gündeme bağlılık ilkesine bir istisna teşkil edip etmeyeceği tereddüt oluşturabilir. Gündemi belirlemekle yetkili olan kişi veya kurulun bu yetkisine müdahale şeklinde ortaya çıkan gündeme madde ekletme hakkının kullanılmasının, gerçekte duyurusu yapılmak suretiyle kesinleşmiş gündeme değil, henüz duyurulmamış ve kesinleşmemiş taslak halindeki gündeme müdahale teşkil ettiği açıktır. Bu yönüyle yetkili kişinin veya kurulun düzenlediği gündeme, taslak halinde iken dahi olsa, müdahale oluşturması ve madde ekletme yoluyla gündemin değiştirilmesi sonucunu doğurması sebebiyle, azlığın gündeme madde ekletme hakkını, gündeme bağlılık ilkesine bir istisna olarak sınıflandırmakta sakınca olmadığını değerlendirmekteyiz.

Azlık, AŞ sermayesinin en az onda birine sahip pay sahiplerinin oluşturduğu pay sahiplerini ifade eder. Azlık, Sermaye Piyasası Kanunu’na tabi halka açık AŞ’lerde, şirket sermayesinin en az yirmide birine sahip pay sahiplerini ifade eder. Azlık, TTK’da bir pay statüsü olarak kabul edilmiştir.

Azlık pay sahipleri, yönetim kuruluna yazılı şekilde başvurmak suretiyle, yapılması planlanan bir GK toplantısı var ise bu toplantıda müzakere edilmesini ve karara bağlanmasını istedikleri konular için gündeme madde eklenmesini isteme hakkına sahiptirler. (TTK md. 411/1)

Azlık pay sahipleri tarafından yapılacak bu başvurunun noter aracılığıyla

¹ Kendigelen ve diğerleri, ss.302-304. Aynı nitelikte bir başka karar olarak, Yarg. 11. HD 12.12.2016 tarih ve 2016/2098 E., 2016/9484 K. sayılı Kararı (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası Erişim: 08.01.2019) Bu son kararda finansal tabloların müzakere edilmesinin ertelendiği bir toplantıda yönetim kurulu üyelerinin ibralarının ve görevden alınmalarının kararlaştırılmayacağı ve bunun yanında yönetim kurulu üyelerinin ibrasının oylanmasında yönetim kurulu üyelerinin kendilerinin de oy kullanmaları meselesi değerlendirilmiştir.

yapılması zorunludur. (TTK md. 411/3)

Azlık tarafından gündeme madde konulması isteminin, toplantıya çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olması gerekmektedir. (TTK md. 411/2)

Azlık pay sahiplerinin yönetim kuruluna yönelttikleri, gündeme madde konulmasına ilişkin talep yönetim kurulu tarafından reddedildiği takdirde ya da bu talebe yedi iş günü içerisinde yönetim kurulunca olumlu bir cevap verilmediği takdirde, azlık pay sahipleri şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine müracaat edebilirler. (TTK md. 412)

TTK md. 412'deki gündeme madde eklenmesi talebi hakkında mahkemeye başvuru imkânı GK toplantı çağrısı yapılması talebi ile birlikte düzenlenmiştir. Ancak maddede mahkemenin verebileceği kararlar arasında sadece genel kurulun toplantıya çağrılmasına yer verilmiştir. Zaten yapılacak toplantı için azlığın gündeme madde ekletme talebinin yönetim kurulunca açıkça (alenen) veya üstü örtülü olarak (zımnem) reddedilmesi halinde mahkemece GK gündemine madde konulmasına karar verilmesi imkânı tanınmamıştır. Bu çerçevede, yönetim kurulunca reddedilen GK gündemine madde konulması talebinin reddi halinde mahkemeye başvurma hakkı bulunmakla birlikte mahkemenin bu başvuru hakkında verebileceği kayyım atamaktan başka bir karar bulunmamaktadır. Bu durumda mahkeme GK toplantısının yapılması görevini yerine getirmek üzere kayyım atayacaktır. Mahkemenin kayyım atamak zorunda olduğu TTK md. 412'deki "*Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve [TTK] hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar*" şeklindeki emredici nitelikteki hükümden anlaşılmaktadır. Bu durumda GK toplantı gündeminin atanan kayyım tarafından belirleneceği sonucunu aynı hükümdeki "*gündemi düzenlemek ... üzere*" ibaresinden çıkarmak mümkündür¹.

4.7. Çağrısız Genel Kurulda Oybirliği İle Gündeme Madde Eklenmesi (TTK md. 416)

¹ Pulaşlı, Şerh, s. 933'te, bu hususta aksi görüş belirtmektedir. Pulaşlı'ya göre "... Eğer azınlığa mahkemece, TTK m. 412 hükmü uyarınca genel kurulu olağan veya olağanüstü toplantıya çağrı yetkisi verilmişse, bu takdirde gündemde mahkeme tarafından izin verilen konular yer alır. Ayrıca, çağrıya mahkemenin izni yazılır ve toplantı giderleri şirket tarafından karşılanır."

Çağrısız GK, bir gündemin duyurulması ile birlikte yapılan bir çağrıya dayanmadığından, bir gündemin önceden hazırlanması da söz konusu olmayabilir. GK'nın bir konuyu görüşme sebebi olmadan toplanmasından söz edilemeyeceği söylenebilir. Bu bakımdan çağrısız toplanan GK'da hazır bir gündem mevcut olmamakla birlikte, görüşülecek konular bakımından bir sebep bulunması gerekir. Bu çerçevede, çağrısız toplanan GK'da toplanma sebebini oluşturan konunun gündem konusu olduğu kabul edilebilir. Ancak bu konu sebebi, kanaatimizce, bir gündeme bağlılık sonucu doğurmaz. Diğer bir deyişle, toplanma sebebini oluşturan konunun gündem maddesi olarak belirlenmesi ve gündem maddesine bağlılık kuralından söz edilemez. Zira çağrısız GK'da bütün pay sahiplerinin veya temsilcilerinin katılımı zorunlu olduğundan, bütün pay sahiplerinin katılımıyla yapılan toplantıda, karar nisabına uyularak alınacak ve gündeme konu eklenmesine dair kararın geçerliliği konusunda bir tereddüt bulunmadığı takdirde, bu şekilde gündeme konu eklenmesi konusunda, kanaatimizce bir tereddüt oluşmayacaktır. Diğer bir deyişle, çağrısız şekilde bütün pay sahiplerinin ve/veya temsilcilerinin katılımıyla alınan geçerli bir kararlar gündeme alınan konu bakımından gündeme bağlılık ilkesinin ihlalden söz edilememelidir.

4.8. Gündemin Usulüne Uygun Şekilde İlan Edilmemesi Halinde GK

Gündemin hangi usulle ilan edileceğine dair hükümler yukarıda Bölüm 1.3.1'de değerlendirilmektedir. Gündemin pay sahiplerine duyurulmaması halinde bu toplantıda alınan kararların tabi olacağı hukukî yaptırım konusu da aşağıda Beşinci Bölümde ele alınmıştır. Gündemin usulüne uygun ilân edilmemesi halinde, GK'da alınan kararlar iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olacağından bu konuyla ilgili olarak, aşağıda Beşinci Bölümde yapılan açıklamaların geçerli olacağı tabiidir.

Böylece usulüne uygun şekilde bir duyuru mevcut olmadığı halde gündemde yer alan konuların görüşülmesi halinde, esasen gündeme bağlılık ilkesine aykırılıktan değil, gündemin pay sahiplerine duyurulması konusundaki bir aykırılıktan söz etmek gerekecektir.

4.9. Sermaye ve Kanunî Yedek Akçeler Toplamının Kaybı Halinde (TTK md. 376) Tebliğle Düzenlenen İstisna

AŞ'de ticarî defterlerin (TTK md. 64) bilanço usulüne göre tutulacağı kuralı

TTK md. 514-523 hükümleri gereğince emredici nitelikte yasal kuraldır.

eTTK md. 324'te, “*son yıllık bilançodan esas sermayenin yarısının karşılıksız kaldığı durum*” AŞ'nin malî durumunun bozulduğu ve yönetim kurulu tarafından bir tedbir alınmasının lazım geldiği özel bir durum olarak düzenlenmiştir¹.

TTK md. 376, eTTK md. 324'ün yerine geçmek üzere bazı değişikliklerle benzer bir düzenlemeyi öngörmüştür. TTK 376/1'de “*Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanunî yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa ...*” yönetim kurulunun tedbir almasını gerekli kılan özel bir durumun ortaya çıktığı düzenlenmiştir².

TTK md. 376/2'de ise AŞ'nin malî durumu bakımından daha ağır bir özel durum olarak “*Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde ...*” yönetim kuruluna daha acil görevler yüklenmiştir.

TTK md. 376/3'te “*Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, ...*” AŞ yönetim kuruluna ek bazı görevler yüklenmiştir.

TTK md. 376/3'te yer alan “borca batık” olma durumu doktrinde baskın bir şekilde “*şirket bilançosunun cari değerleri üzerinden aktifinin şirketin borçlarını karşılamaması*” durumu olarak tanımlanmaktadır.

Anonim şirket bilançosunda borca batıklık basit bir tanımla şirket bilanço aktifinin cari değerleri üzerinden bilanço pasifindeki borçları karşılamaması halinde ortaya çıkan durumdur. Şirket mevcut varlıklarının (bilanço aktifinin) tamamını geçerli piyasa fiyatları üzerinden satma imkânına sahip olsa bile, borçlarının tamamını ödeyebilme gücüne malî olarak sahip değilse, anonim şirketin borca batık olduğu tespit edilmiş olacaktır.

¹ eTTK kapsamında mali durumun bozulması ve sonuçları hakkında, konuyu hukukî açıdan ele alan sınırlı sayıda eserden birisi olarak İsmail Kayar. *Anonim Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler*. Konya: Mimoza Yayınları, 1997.

² TTK 376/1 düzenlemesinde, eTTK 324'te yer almayan yedek akçelerin de sermaye ile birlikte kaybını (karşılıksız kalmasını) öngörmesinin amaca hizmet etmediği, soruna farklı bir boyut kazandırdığı ve kendi içinde tutarsız bir hükmün kabulüne neden olduğu yönündeki görüş için bkz. Abuzer Kendigelen. *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016, 3. Bası, s. 267-270.

AŞ'nin malî durumunun TTK md. 376 kapsamında bir tedbir alınmasını gerektirmesi halinde, bu husus GK toplantı gündeminde yer alması bile, müzakere edilebilecektir.

4.10. Sermaye Piyasası Kanunu (SPKn) Uyarınca Sermaye Piyasası Kurulunun İsteddiği Konuların Görüşülmesi (SPKn md. 29/4)

6362 Sermaye Piyasası Kanunu (SPKn) halka açık anonim şirketlerin genel kurulları ve gündeme bağlılık ilkesi bakımından bazı istisnalar ve ek kurallar öngörmüştür. SPKn md. 29/4 hükmünde, halka açık ortaklıkların genel kurullarında gündeme bağlılık ilkesine uyulma zorunluluğuna bir istisna getirilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından genel kurulda görüşülmesi ya da görüşme yapılmaksızın sadece ortaklara duyurulması istenen hususların görüşmeye (müzakereye) sunulması zorunlu tutulmuştur.

SPKn kapsamında gündem ve gündeme bağlılık konuları aşağıda Altıncı Bölümde ele alınmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNE AYKIRILIĞIN SONUÇLARI

5.1. Genel Kurul Kararının Hukukî Niteliği

Anonim şirketlerde genel kurul kararının “hukukî işlem” olarak kabul edilmesi konusunda tereddüt bulunmadığı söylenebilir¹. GK kararı, anonim şirket pay sahiplerinin ve/veya onları temsil eden kişilerin AŞ'nin iradesini belirlemek ve açıklamak üzere aldıkları ve hukukî etkisi olan karardır. Yukarıdaki bölümlerde açıklandığı üzere, GK kararlarının AŞ'nin iç ilişkisinde etkili kararlar olduğu genel olarak kabul edilmekle birlikte, istisnaî olarak, AŞ'nin dış ilişkisinde hukukî etki doğuran genel kurul kararlarının da mevcut olduğu kabul edilmektedir².

GK kararının çok taraflı bir hukukî işlem olarak mı, yoksa tek taraflı bir hukukî işlem olarak mı kabul edilmesi gerektiği konusunda kesin bir görüş birliği bulunmadığı görülmektedir. Ancak baskın görüşün AŞ genel kurulu kararının çok taraflı bir hukukî işlem olduğu yönündedir³.

¹ Pulaşlı, *Sakatlık*, s. 335; Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 3.

² Yukarıda Bölüm 1.2'de konu açıklanmaktadır.

³ Pulaşlı, *Sakatlık*, s. 335 ve buradaki göndermeler; İsmail Kırca, Feyzan Hayal Şehirali Çelik, Çağlar Manavgat. *Anonim Şirketler Hukuku – Cilt 2/2 Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2017, 2. Bası (*Hükümsüzlük*), s. 1; Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, s. 13.

Pulaşlı'ya göre, “*Anonim ortaklıklarda genel kurul (GK), pay sahiplerinin veya temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak için bir araya gelmesinden oluşan, ortaklığın karar ve irade organıdır. Hukuki sonuç doğuran bir irade beyanı olması nedeniyle genel kurul kararı, bir hukuki işlem niteliğindedir. Genel kurul kararının bu niteliği genel olarak Türk-İsviçre ve Alman hukuklarında egemen görüş olarak kabul edilmektedir. Ancak tartışmalı olan husus, genel kurul kararının tek taraflı veya çok taraflı işlem olup olmadığıdır. Tek taraflı hukuki işlem olduğunu iddia edenler, iradenin bir bütün olarak “anonim şirkete” ait olduğuna dayanırlar, çok taraflı hukuki işlem olduğunu savunanlar ise, iradenin meydana gelişini göz önüne almakta ve tüzel kişilerin iradesinin kanuna ve esas sözleşmeye uygun olarak toplanan genel kurulda hukuken geçerli oylama sonucunda oluştuğunu belirtirler. Genel kurul kararının oluşumu açısından çok taraflı işlem niteliğinin daha ağır bastığı kanısındayım.*”

TTK, anonim şirket genel kurul kararlarının hukuken sakatlığına ilişkin iki ayrı kural getirmiştir. Bunlar “butlan” ve “iptal edilebilirlik” hallerine ilişkindir.

Madde başlığı “Butlan” olan TTK md. 447’de, GK kararlarının belirli nitelikleri taşıması halinde bu kararların “batıl” olacağına, diğer bir deyişle butlan sebebiyle kararın kesin olarak hükümsüzlüğüne işaret edilmektedir. Bir GK kararını *butlan* yaptırımına tabi kılacak nitelikler ve özellikler aşağıdaki alt bölümde ele alınacaktır. TTK md. 447’de butlan sebepleri açıkça düzenlenmiş olmakla birlikte, genel kurul kararlarının yokluk yaptırımına tabi tutulmasını öngören bir hüküm TTK’da öngörülmemiştir.

Bununla birlikte, genel hükümlerden yola çıkılarak GK kararlarının yokluk yaptırımına da tabi olabileceği kabul edilmektedir. Yokluk yaptırımı, Türk doktrininde ve içtihadında kabul gören bir kavram olmakla birlikte, yokluk haline ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bunun tek istisnasının 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu md. 83/3’te derneklerde GK kararlarının hükümsüzlüğü ile ilgili olarak getirilen “*Genel kurul kararlarının yok veya mutlak butlanla hükümsüz sayıldığı durumlar saklıdır*” cümlesindeki yokluk olduğu belirtilmektedir¹.

5.2. Yokluk ve Butlan Halleri

Hukukta bir hukukî işlemin hukuk dünyasına hiç doğmamış ya da hiç meydana gelmemiş olarak kabul edilmesi ve hukuken yok sayılması yokluk ya da butlan kavramları ile açıklanmaktadır. Çoğu zaman bu iki kavram arasındaki nüans gözden kaçmakta ya da ihmal edilmektedir. Butlan ve yokluk hallerinin aynı anlamda sonuç doğurduğu görüşünü savunanlar olduğu gibi, iki kavram arasında sebep açısından ve sonuç açısından göz ardı edilemeyecek ve hukuken önem arz edecek nitelikte farklar bulunduğunu savunanlar da bulunmaktadır². **Hata! Yer işareti**

Genel kurul, oy hakkına sahip pay sahiplerinin veya temsilcilerinin iradelerini açıkladığı ve bilgi aldığı ve ortaklık işlerine ilişkin bazı hakların kullanıldığı bir kuruldur.

Bir karar organı olması nedeniyle de GK, anonim şirketin faaliyetine dolaylı ve dolaysız olarak hakimdir. Ancak GK, eski öğretilerde benimsenen artık aşılış bulunan “hâkimiyet teorisine” göre (Allmacht-Theorie, Omnipotenztheorie), yürütme organına ait olan yetkileri kullanamaz ve onları üstlenemez. Bugün tam anlamıyla olmamakla birlikte “eşitlik teorisi”(Paritätstheorie) geçerlidir” Pulaşlı, Sakatlık, s.335.

¹ Kırca ve diğerleri, *Hükümsüzlük*, s. 1.

² Kırca ve diğerleri, *Hükümsüzlük*, ss. 4-13; Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, ss. 77-196.

tanımlanmamış.Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

5.2.1. Yokluk Hali

Yokluk, esas olarak, hukukî işlemin kurucu şekil unsurlarından en az birinin mevcut olmaması (eksik olması) sebebiyle hukukî işlemin hiç kurulmamış ya da oluşmamış olduğu durumlarla ilişkilendirilmektedir¹. Diğer bir deyişle, bir hukukî işlemin kurucu unsurlarından birisi (örneğin, iki tarafa borç yükleyen sözleşmede karşılıklı irade beyanlarının uyuşması) mevcut olmadığında, o hukukî işlemin hiç gerçekleşmemiş olacağı (sözleşmenin hiç kurulmamış olacağı) kabul edilmektedir. Bu durum “yokluk” halidir.

AŞ genel kurulu toplantıları bakımından toplantının pay sahibi olmayanlardan oluşan bir kurul olarak yapılması, bu toplantıda alınan kararlar bakımından yokluk haline örnek olarak gösterilmektedir. GK toplantısı pay sahipleri tarafından yapılan bir toplanma, bir araya gelme olayıdır. Pay sahibi olmayanlardan oluşan bir topluluğun toplanması ve AŞ'nin faaliyetleri ile ilgili kararlar almaları halinde bir GK toplantısından söz edilemeyeceğinden böyle bir toplantıda alınan kararlar da yoklukla sakattır.

Yargıtay 11. HD, eTTK döneminde gerçekleşen fiillere ilişkin 30.03.2017 tarihinde aldığı bir kararında² davalı şirket sermayesindeki pay oranı % 99 olan

¹ Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, ss. 32-38; Kırcı ve diğerleri, *Hükümsüzlük*, ss. 4-10.

² Yarg. 11. HD 30.03.2017 tarihli ve 2016/3144 E., 2017/1939 K. sayılı Kararının ilgili bölümü şöyledir. (Kaynak: www.lexpera.com.tr Erişim: 30.03.2019)

Mahkemece, davacı şirketin davalı ...'nin 2007 ve 2008 yıllarında gerçekleştirilen genel kurul toplantılarında usulüne uygun olarak temsil edilmediği, davacı şirketin davalı şirketteki hisse oranının %99 olduğu dikkate alındığında, 2007 yılında yapılan 2006 yılı, 2008 yılında yapılan 2007 yılı genel kurul toplantılarında alınan kararların yoklukla malul olduğu, 2009 tarihinde yapılan genel kurulda alınan kararların ise ... isimli şirketin 2007 yılında gerçekleştirilen ve yok hükmünde olan genel kurulda alınan sermaye arttırımı kararı dolayısıyla pay sahibi olamaması ve pay sahibi olmayan kimselerin şirket adına karar almasının mümkün olmaması sebebiyle yok hükmünde olduğu, 27/09/2012 tarihli 2009, 2010, 2011 tarihli genel kurul toplantılarında alınan kararların da 2008 tarihinde gerçekleştirilen 2007 yılına ilişkin genel kurul toplantısındaki sermaye artışı sonucunda şirketin %51,22 oranındaki hisselerini elde eden ... isimli şirketin etkisi ile alındığından yoklukla malul olduğu gerekçesi ile davanın kabulü ile davalı şirketin 27/06/2007 tarihli 2006, 22/02/2008 tarihli 2007, 24/04/2009 tarihli 2008, 27/09/2012 tarihli 2009, 2010, 2011 yılı olağan genel kurul toplantılarında alınan kararların yoklukla malul olduğunun tespitine oyçokluğu ile karar verilmiştir.

davacı şirketin geçerli katılımı olmadan gerçekleşen ve yoklukla malul olduğu tespit edilen GK toplantısında alınan sermaye artırım kararıyla pay sahipliği hakkı kazanan üçüncü kişi şirketin pay sahipliğinin yoklukla malul olduğu ve bu üçüncü kişi şirketin katılımı ile gerçekleşen sonraki GK kararlarının da yoklukla malul olduğu iddiası ile açılan davada, talep yönünde karar veren yerel mahkeme kararını onamıştır.

Yargıtay 11. HD, 26.02.2011 tarihli bir kararında¹ çağrı merasimine uyulmadan ve buna rağmen tüm pay sahiplerinin toplanması da söz konusu olmadan yapılan toplantıda alınan GK kararlarının yoklukla malul olduğuna hükmetmiştir. Çağrı merasimine uyulması, usulüne uygun şekilde hazırlanan gündemin pay sahiplerine duyurulmasını gerekli kıldığından, kanaatimizce gündemin usulüne uygun şekilde hazırlanmamış olması, hazırlanmış olsa bile pay sahiplerine usulüne uygun şekilde duyurulmamış olması halinde, GK toplantısında esas alınacak gündemden söz edilemez. Usulüne uygun hazırlanmamış ve/veya duyurulmamış bir GK toplantısında alınan kararlar baştan itibaren geçersiz olacak, diğer bir deyişle yoklukla malul olacaktır.

Gündeme bağlılık ilkesi ile doğrudan ilişkili olarak “yokluk” ve “butlan” şeklindeki geçersizlik hallerinin hukukî uyuşmazlık olarak seyrek olarak söz konusu olabileceğini, iptal edilebilirliğin daha yaygın şekilde söz konusu edilebileceğini

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir”

¹ Yarg. 11. HD 26.02.2011 tarihli ve 2000/10968 E., 2001/1616 K. sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir.(Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası, Erişim: 08.02.2019), eTTK uygulaması kapsamında, çağrısız toplanmada toplantının geçerlilik şartlarını şu şekilde tespit etmiştir. “*TTK.nun 370. maddesindeki düzenlemeye göre anonim şirketlerde bütün pay sahipleri veya temsilcileri, aralarında biri itirazda bulunmadığı takdirde genel kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrı hakkındaki merasime riayet etmeksizin de genel kurul olarak toplanabilir. Diğer bir anlatımla, anılan yasa hükmünden de anlaşılacağı üzere, kanun koyucu çağrısız bir genel kurulun var sayılmasını, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve pay sahiplerinin bu toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları şartlarının gerçekleşmesi durumunda kabul etmektedir. Tek bir payın sahibi veya temsilcisi bulunmaz veya toplantıyı terk ederse, ya da katılıp toplantı şekline itiraz ederse, bir genel kurulun gidişini etkileyebilecek durumda olup olmaması da dururnu değiştirmez (Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu, TTK nuna göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara, 1993 Bası, s. 76). O halde TTK.nun 370. maddesinde öngörülen iki şart gerçekleşmeden yapılan genel kurul hukuken yoktur ve alınan karar da yoklukla malüldür.*

değerlendirmekteyiz. Nitekim, Moroğlu'nun yaklaşımı da, TTK md. 445 ve devamı hükümlerinde “*kural olarak iptal edilebilirliğin öngörüldüğü ve kesin hükümsüzlüğün istisna olduğu*” yönündedir¹.

Gündem, yapılan toplantının yol haritası olarak nitelenebilirse, yokluk halinin yolun olmaması ya da yolun seyahate uygun olmaması sebebiyle yolculuğun mümkün olmaması gibi durumlara işaret edebileceğini, ancak harita olmadan ya da bütün yolculara yol haritası önceden dağıtılmadan başlayan yolculukta yapılan işlemlerin, en azından hukukî işlem güvenliği ve sakınma ilkesi² dikkate alınarak, yokluğundan değil, iptal edilebilirliğinden ya da ancak aranan özel koşulların sağlanması halinde butlanından söz edilebilir olacağını değerlendirmekteyiz. Gündeme bağlılık ilkesine tam uygunluk sağlanmadan, ancak toplanmanın diğer usullerine yapılan toplantı, hiç toplanma olmadığı, dolayısıyla a gibi bir gerekçeye dayanak olmamalıdır. Ancak gündeme bağlılık ilkesine tam olarak uyulmadan yapılan toplantının aşağıda butlan için aranan nitelikleri taşıması halinde butlanın tespiti iddiası dinlenebilir olabilecektir. Bunun yanında alınan kararın, AŞ'de farklı grup pay sahipleri³ arasındaki menfaat dengesini bozan, hukuka aykırı olarak gerçekleşmekle yaptırıma tabi tutulması hakkaniyet açısından gerekli olan işlem ve durumların düzeltilmesi amacıyla iptalinin talep edilebilir olması işlem güvenliği açısından da makul bir yol olarak gözükmektedir.

5.2.2. Butlan Hali

Hukuken geçersiz olan bir kararın yokluk hükmüne mi tabi olduğu, yoksa batıl mı olduğu hususu bazen tereddüde yol açabildiği gibi iptal edilebilirlik ve butlan sebepleri arasındaki sınırın net bir şekilde çizilmesinde de güçlükle karşılaşılmaktadır⁴.

AŞ genel kurulu bakımından butlan sebepleri TTK md. 447'de, önemli bazı sebeplere işaret edilerek ve kapsam bu sebeplerle sınırlandırılmadan, sayılmıştır. Böylece butlan sebepleri TTK md. 447'de sınırlı sayı ilkesine tabi tutulmamıştır. TTK md. 447 gerekçesinde GK kararlarının butlan sebebiyle geçersiz olmasının

¹ Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, s. 68.

² Sakınma ilkesi aşağıda Bölüm 5.2'de Butlan Hali başlığı altında açıklanmaktadır.

³ Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, ss.

⁴ Kırca ve diğerleri, *Hükümsüzlük*, s. 17.

doğuracağı sonuçlar açıklanmış ve “sakınma ilkesi”ne işaret edilmiştir¹. Sakınma ilkesi, iptal talebinin mi yoksa butlanın tespitinin mi ileri sürüleceği konusunda tereddüt oluştuğunda, hukuk güvenliği ya da hukukta işlem güvenliği sebebiyle, iptal yaptırımını tercih etmenin daha isabetli olacağı görüşüne işaret etmektedir. Bu anlamda, butlan yaptırımını istisnai bir yol olarak kabul edilmektedir².

TTK md. 447’de butlan sebepleri şu şekilde sayılmaktadır. Genel kurulun, özellikle,

a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,

b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,

c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması ilkelerine aykırı olan

kararları batıldır. Ancak, maddenin giriş cümlesindeki “özellikle” vurgusu dikkate alınarak, sayılan sebeplerin sınırlayıcı olmadığı, madde gerekçesinde açıklanmakta ve doktrinde de kabul edilmektedir. Bu kapsamda, sakınma ilkesi, madde metnindeki, “özellikle” vurgusundan da güç almaktadır³.

Öte yandan, TTK md. 1’in TTK’nın 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun ayrılmaz bir parçası olduğuna dair hükmü ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) md. 646’daki TBK’nın “4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Beşinci Kitabı olup onun tamamlayıcısıdır” hükmü dolayısıyla TBK md. 27’de düzenlenen hükümsüzlük (butlan) kuralının genel hüküm olarak AŞ genel kurulu kararları hakkında da uygulanacağı kabul edilmektedir⁴. TBK md. 27/1 hükmü şu şekildedir. “Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı

¹ TTK md. 447 gerekçesinin ilgili bölümü şu şekildedir: “Bâtil genel kurul kararları baştan itibaren hüküm doğurmazlar ve daha sonra sağlığa kavuşturulamazlar; mahkemece resen dikkate alınırlar; def’i olarak ileri sürülebilecekleri gibi süreye bağlı olmaksızın bir tespit davasının konusunu da oluşturulabilirler.

² Kırca ve diğerleri, *Hükümsüzlük*, s. 18.

³ Bkz. TTK md. 447 Gerekçesi.

⁴ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 30.

veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin hükümsüzdür¹.”

Bu kapsamda, AŞ’de organlar arasında ast-üst ilişkisi bulunmadığından, geçerli olan işlev ve yetki bölüşümüne aykırı davranışın yetki gaspı anlamını taşıyacağı ve bu kapsamda alınan kararların müeyyidesinin mutlak butlan olacağı kabul edilmektedir². Kanaatimizce, yetki gaspı sonucu doğuracak işlemler AŞ’nin temel yapısını bozar nitelikte işlemler olarak kabul edilmek gerekir. Bu sebeple de kesin hükümsüzlük (butlan) yaptırımına tabi olması gerekir.

Sonuç olarak, TTK md. 447’de açıkça sayılan butlan sebeplerinin yanı sıra TBK md. 27’ye ve diğer emredici kanun hükümlerine aykırılık sebebiyle de GK kararların batıl olabileceğini kabul etmek gerekir.

Moroğlu, emredici kanun hükümlerini ikili bir sınıflama içinde değerlendirmekte ve bunlardan “kesin” nitelikteki emredici hükümlere aykırılığın yokluk veya butlan sebebi olabileceğini, ancak “nisbî” nitelikteki emredici hükümlere aykırılığın iptal edilebilirlik sebebi olarak dikkate alınabileceğini belirtmektedir. Bu kapsamda, sadece mevcut pay sahiplerinin değil, gelecekteki pay sahiplerinin de hak ve menfaatlerini olumsuz etkileyebilecek nitelikteki kararlar kesin emredici hükümlere aykırılık sebebi olabilecektir. Buna karşılık emredici hükümlere sadece mevcut pay sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması açısından aykırılık oluşturan kararlar iptal edilebilir nitelikte kararlar olarak dikkate alınmak gerekecektir³.

Bu kapsamda, TTK md. 414 hükmünün her bir pay sahibinin GK toplantısından haberdar olabilmesinin ve temel pay sahipliği haklarını

¹ 6098 sayılı TBK md. 27’nin kenar başlığı “kesin hükümsüzlük”tür. Aynı konuyu düzenleyen 818 sayılı eTBK md. 20’nin kenar başlığı “butlan” idi. Doktrinde “kesin hükümsüzlük” kavramı, “butlan” kavramı ile aynı anlamda kullanılmaktadır. Bkz. Kemal Oğuzman, Turgut Öz, *Borçlar Hukuku – Genel Hükümler*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014, s. 179-182; Ahmet Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku – Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2015, 19. Bası, ss. 91-97. Buna karşılık Fikret Eren, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Harılanmış Borçlar Hukuku – Genel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2015, 18. Baskı, ss. 331-345’te ‘geçersizlik’ ve ‘hükümsüzlük’ kavramlarını birbirini yerine geçen aynı anlamda kavramlar olarak ele almakta ve ‘butlan’ halini ‘eksiklik’ ve ‘iptal’ halleri ile birlikte geçersizlik (hükümsüzlük) başlığı altında alt kavramlar olarak kabul etmektedir.

² Çamoğlu, *Toptan Satış*, s. 329.

³ Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, ss. 69-72, 74-75.

kullanabilmesinin asgari koşullarını düzenleme niteliği itibariyle keisn emredici hüküm olduğu, buna göre TTK md. 414 hükmüne aykırı olan toplanma çağrısının geçersiz olacağı ve bu geçersiz çağrı ile toplanan GK’da alınan kararın yoklukla sakat olacağı sonucuna varılmaktadır¹.

5.3. İptal Edilebilirlik

TTK md. 445 ve 446 ‘da anonim şirket genel kurul kararlarının iptal edilebilmesine ilişkin esaslar düzenlenmiştir. TTK’da düzenlenen butlan sebepleri ve genel hükümlere dayanarak uygulanabilecek olan yokluk hali ve bu alt bölümde ele alacağımız iptal edilebilirlik halinden ayrıca Moroğlu, AŞ genel kurul kararları bakımından “askıda hükümsüzlük” halini de değerlendirmektedir². Yazar “[a]slında hukukten geçerli olan bir genel kurul kararının tam anlamıyla hüküm doğurabilmesi için ayrıca munzam bazı şartların arandığı, örneğin bir kısım pay sahiplerinin muvafakatlarının veya kurul olarak karar almalarının yahut kararların ticaret siciline tescil edilmelerinin şart koşulduğu hallerde” askıda hükümsüzlük halinin geçerli olacağını belirtmektedir.

Moroğlu, askıda hükümsüzlüğün butlandan ve iptal edilebilirlikten farklı olduğu, aslında bütün unsurları ile geçerli bir karar mevcut olduğundan askıda hükümsüz olan kararın iptal edilebilirlik ya da butlanın tespiti şeklinde bir davaya konu edilemeyeceği, buna karşılık hükümsüzlüğün *ipso iure* mevcut olduğunu ve hakim tarafından re’sen dikkate alınması gerekeceği, askıda hükümsüzlüğün, kural olarak, herhangi bir süreye bağlı olmaksızın itiraz şeklinde ya da tespit davası yoluyla ileri sürülebileceği görüşündedir³.

GK kararının iptali talebinde bulunulabilmesi için öncelikle hukuk dünyasına doğmuş bir kararın var olması gerekir⁴. Nitekim Yargıtay toplantı ve karar

¹ Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, s. 81.

² Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, ss. 38-50.

³ Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, ss. 38-39. Alman ve İsviçre hukukları bakımından yazarla aynı görüşte olanlar ile yazarla aksi görüşte olanlar ve bu görüşlerin 1983 tarihli bir Yargıtay kararı da dikkate alınarak değerlendirilmesi konusunda aynı yerde dipnot 65’e bakınız.

⁴ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 208; Haydar Arseven. “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Kötüniyetli Açılan İptal Davasının Müeyyideleri”, *Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1978 içinde s. 277.

yetersayısı sağlanmadan alınan kararın iptalinin değil, geçersizliğinin ve bu kapsamda şeklen yokluğunun söz konusu olacağına hükmetmiştir¹.

İptali talep edilen GK kararının iptale konu edilebilir nitelikte bir karar olması gereklidir. Diğer bir ifadeyle, iptal değerlendirmesine konu edilemeyecek nitelikteki bir kararın iptali de söz konusu edilemeyecektir².

Genel kurul toplantısına çağrı usulüne tam olarak uyulmadan alınan GK kararlarının iptal edilebilirliği konusunda, TTK md. 414/1'de (eTTK md. 381'de) sayılanlardan en az bir koşulun gerçekleşmesinin yeterli olmayacağı, buna ek olarak iptali istenen kararın kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırılığının da aranacağı kabul edilmektedir³.

¹ Moroğlu'nun (s. 208) zikrettiği Yarg. 11. HD 28.05.1986 tarihli ve 1986/1503 E., 1986/3243 K. sayılı kararının konumuzla ilgili bölümü şekildedir. (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası Erişim: 10.01.2019)

... sonuç olarak, TTK'nun 388. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının tek bir fıkra, maddenin ise beş fıkradan ibaret olduğunun ve bunun sonucu olarak da son fıkrada gönderme yapılan dördüncü fıkranın 1/3 çoğunlukla toplanan üçüncü toplantı ve bu toplantıda dahi karar nisabının 2/3 olduğunun kabulü ve bu kabulün sonucu olarak da dava konusu olayda işbu 2/3 karar çoğunluğu sağlanamadığı cihetle ortada alınmış geçerli bir kararın bulunmadığı benimsenerek bu nedenlerle, istemi reddeden mahkeme hükmünün bozulması gerekmektedir.

Ancak şu hususun da belirtilmesi gerekir ki alınmış geçerli bir karar bulunmaması karşısında davanın kabulü halinde, kararın iptaline değil, talebin içinde mündemiç bulunan, kararın geçersizliğinin tesbitine karar verilmek gerekir. Zira ortada şeklen geçerli bir karar yoktur ki iptali sözkonusu edilebilsin.

² Yargıtay 11. HD'nin buna ilişkin 03.11.2014 tarihli ve 2014/9194 E. 2014/16569 K. sayılı kararının ilgili bölümü şu şekildedir (Kaynak: www.lexpera.com.tr, Erişim: 12.02.2019)

Dava; davalı Anonim Şirketin 02.10.2012 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında alınan kararların iptali istemine ilişkindir. Davaya konu genel kurul toplantısına ilişkin toplantı tutanağından; davacı tarafından iptali istenilen 3 nolu bentte yönetim kurulu faaliyet raporunun, 4 nolu bentte bilanço ve kar-zarar hesaplarının ve 5 nolu bentte denetçi tarafından hazırlanan raporun okunduğu ve bu bentler uyarınca iptal davasının konusu olabilecek bir kararın alınmadığı anlaşılmaktadır. Mahkemece bahsi geçen bentlerde iptal davasının konusunu oluşturacak nitelikte bir karar alınmadığı hususu gözetilmeden bu bentler yönünden de davanın kabulüne karar verilmesi doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir.

³ eTTK döneminde bu kapsamdaki bazı kararlar aşağıda özetlenmektedir.

Yarg. 11. HD 01.02.1993 tarihli ve 1991/6466 E., 1993/563 K. sayılı Kararında (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası)

"Dava, genel kurula usulüne uygun çağrı yapılmadığı iddiasıyla açılmış iptal davası niteliğindedir. Dairemiz'in yerleşmiş içtihatlarına göre ortaklardan bazılarında tebligat

Bu bölümde eTTK ve TTK dönemine ilişkin olarak verdiğimiz Yargıtay kararlarının konumuz açısından önemi, öncelikle, gündeme bağlılık ilkesi kapsamında gündemin tüm pay sahiplerine duyurulmamış olması halinin yokluk ya da butlan sonucunu doğurmayacağı ve bu kapsamda yokluk ve butlan iddialarının dinlenmeyeceğidir. Diğer bir deyişle, gündemin duyurulmaması ve/veya pay sahiplerine ulaştırılmaması yokluk veya butlan şeklinde bir geçersizlik iddiasına konu edilemeyecektir.

Moroğlu, TTK md. 413/2 (gündeme bağlılık ilkesi) ve md. 414/1 (çağrı ile birlikte gündemin de ilan edilmesi veya gönderilmesi) hükümleri emredici nitelik taşımakta olsa da, bu iki emredici hükmün “*doğrudan doğruya halihazır pay sahiplerinin çıkarlarının korunmasına ilişkin olduklarından nisbî emredici nitelikte*”

yapılmaması şeklinde meydana gelen usulsüzlük genel kurul toplantısı ile alınan kararların hükümsüzlüğü sonucunu doğurmaz ve ancak iptal davasına yol açar. Açılan iptal davasında ise TTK'nun 381 maddesinde yazılı olduğu üzere toplantıda alınan kararların yasaya, anasözleşmeye ve iyiniyet kurallarına aykırı olduğu iddia ve ispat edildiği takdirde iptale karar verilmesi mümkün bulunmaktadır. Sadece usulsüz çağrıya dayanılarak açılan davada iptal kararı verilemeyeceğinden davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

Yargıtay 11. HD 04.11.1993 tarihli ve 1993/597 E., 1993/7050 K. sayılı kararının ilgili bölümü şu şekildedir (Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası, Erişim: 09.02.2019)

... davacı usulüne uygun çağrı yapılmadığını ileri sürerek genel kurulda alınan kararların iptalini istemiş bulunmaktadır. Tarafların iddia ve savunmaları ile dosya içeriğine göre davacının % 5 pay sahibi olduğu ve genel kurula usulüne uygun biçimde çağrılmadığı anlaşılmıştır. Dairemizin kökleşen uygulamalarına göre çağrının usulsüz olması hali dava açma hakkı yönünde davacıya bir hak verdiği kabul edilmekte ise de, bu husus kararların iptali için yeterli olmayıp, genel kurulda alınan kararların yasa, ana sözleşme ve iyiniyet kurallarına aykırı olduğunun iddia ve isbat edilmesi de gerekmektedir. Davacı, kurulda alınan kararların yasa, anasözleşme ve iyiniyet kuralları aykırı olduğunu iddia ve isbat edemediğine göre davanın reddine karar verilmek gerekirken hukuki konuda bilirkişiden rapor alınmak suretiyle yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.

Yarg. 11. HD 15.10.2010 tarihli ve 2010/10337 E., 2008/14140 K. sayılı Kararın ilgili bölümü şu şekildedir.(Kaynak: Kazancı İçtihat Bankası, Erişim: 09.02.2019)

“Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına ve dava konusu genel kurulun TTK 37'nci maddesi ile ana sözleşmenin 30'ncü maddesine uygun olarak Ticaret Sicil Gazetesi ile yerel gazetede ilânlar yapılmak ve ortaklara PTT vasıtasıyla davetiye göndermek suretiyle çağrılı yapılması ve toplantı nisabı ile karar nisabının bulunması nedeniyle mutlak butlanla malul olduğunun söylenemeyecek olmasına, çağrı usulsüzlüğünün ancak alınan kararların yasa, ana sözleşme ve iyiniyet kurallarına aykırı olması halinde iptal davası açma hakkı vereceğine, iptal davasının ise TTK'nun 381/1 nci maddesinde gösterilen üç aylık sürede açılması gerekmesine” karar vermiştir.

olduklarına işaret etmektedir. Yazara göre nisbî emredici hükümlere kararların alınması sırasındaki “bir defalık” aykırılık, karar bu hükümlerin sürekli olarak kısmen veya tamamen kaldırılması veya sınırlandırılması amaçlamadıkça, kararların yokluğuna değil, iptal edilebilirliğine yol açacaktır. Böylece yazara göre, yokluk ve iptal edilebilirlik yaptırımları arasındaki çizgi, emredici hükmün ihlali ile ortaya çıkan sonucun ya da amacın korunan hak ve menfaati bir defalık ve sadece mevcut pay sahipleri yönünden ihlal edip etmediği şeklinde belirlenmiş durumdadır. Bir defalık ya da gelecekteki pay sahipliği haklarına etkisi olmayan kararlar, kanunun emredici hükümlerine aykırı olsa bile, yokluk veya butlan yaptırımına değil, iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olacaktır. Yazara göre, örnek olarak, anonim şirkette gündeme bağlılık ilkesinin uygulanmayacağına dair bir esas sözleşme değişikliği kararı “*iktisaden zayıf olan pay sahiplerini nisbi emredici hükümlerin getirdiği “korumadan” iptidaen ve sürekli olarak yoksun bıraktığı için batıl bir karardır*¹.”

Gündeme bağlılık ilkesi ile ilgili usulsüzlükler ya da aykırılıklar ancak o gündemin görüşülmesi gereken GK toplantısında alınan kararların iptali talebine konu edilebilecektir. İptal talebinin dinlenebilmesi için TTK md. 445 ve md. 446’daki diğer koşulların da gerçekleşmesi gerekmektedir. TTK md. 445’te GK kararının iptalinin dava edilebilmesi için kararın TTK ile sınırlı olmaksızın² kanun hükümlerine aykırı olması ya da esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı bir durumun söz konusu olması aranmaktadır. Dolayısıyla, gündeme bağlılık ilkesine aykırılık sebebiyle, GK’da alınan kararın iptali talebinde bulunulabilmesi için TTK md. 445’te belirlenen üç unsurdan birisine aykırılığın var olması aranacaktır. Eğer gündeme bağlı kalınmamış olsa da bu gündemin müzakere edileceği GK toplantısında alınan karar bir kanun hükmüne aykırılık içermiyorsa, AŞ’nin esas sözleşmesine aykırı bir durum söz konusu değil ise ya da dürüstlük ilkesine aykırılıktan söz edilemiyor ise sadece gündeme bağlılık ilkesine aykırılık iddiasıyla GK kararının iptali talebi kabul görmeyecektir.

TTK md. 446’da GK kararının iptalini kimlerin talep edebileceği düzenlenmektedir. Gündeme bağlılık ilkesi bakımından önem arz eden husus TTK

¹ Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, s. 106.

² Kanuna aykırılığın TTK’ya aykırılık ile sınırlı olmadığı TTK md. 445 hükmündeki “*kanun veya esas sözleşme hükümlerine ... aykırılık*” ibaresinde kanun kelimesinin küçük harfle başlamasının sonucudur.

md. 446/1(b) hükmünde düzenlenmektedir. Buna göre, GK çağrısının usulüne uygun yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini ve bu aykırılıkların GK kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahiplerine iptal davası açma hakkı tanınmıştır¹. TTK md. 446/1(b)'de aranan koşulların Yargıtay kararlarında da arandığına aşağıda yer verdiğimiz emsal kararlar bakımından değinilmektedir.

TTK md. 446 gereğince, GK toplantısına katılmamış olup veya katılmış ancak olumsuz oy kullanmamış olup, GK'ya ilişkin “*çağrının usulüne göre yapılmadığını*” veya “*gündemin gereği gibi ilan edilmediğini*” iddia eden her bir pay sahibinin talebi, ancak ve ancak bu iki aykırılığın iptali istenen GK kararının alınmasında etkisinin bulunması halinde dikkate alınabilecektir. Bu iddialarda ispat yükü, genel hükümler gereği, iddiadan kendi lehine sonuç çıkararak tarafa, dolayısıyla iptal talebinde bulunan pay sahibine ait olacaktır.

Moroğlu da, gündemin düzenlenip pay sahiplerine duyurulması aşamasında ya da genel kurulda karar alma aşamasında (gündemsiz olarak veya gündemdeki konular hakkında karar alınması şeklinde) emredici hükümlere aykırı kararların yok hükmünde değil, iptal edilebilir kararlar olacağı görüşündedir².

Gündemde olmayan konuların görüşülmesi suretiyle alınan kararların da iptal edilebilir olacağı kabul edilmektedir³.

Öte yandan, TTK md. 446/1(b)'de belirlenen toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz oy kullanmayan pay sahibinin kullanabileceği iptal talebi hakkı, gündeme bağlılık ilkesi bakımından, aynı hükümde öngörülen iki durumla (*çağrının usulüne göre yapılmaması ve gündemin gereği gibi ilan edilmemesi*) sınırlı olarak geçerlidir. Bu iki durum dışındaki bütün gündeme bağlılık ilkesi ihlallerinde, TTK md. 446/1(a)'da öngörülen *toplantıda hazır bulunma, karara olumsuz oy verme ve muhalefetini tutanağa geçirtme* koşullarının tamamının bir arada gerçekleşmesi gerekecektir. Bu kapsamda, örneğin, gündemin madde sırasına uyulmaksızın gerçekleştirilen bir müzakere sonrası alınan kararda, bu kararın alındığı GK

¹ GK kararının iptali davasını açabilecek diğer kişiler ve iptal davası açma hakkı veren diğer aykırılıklar hakkında, gündeme bağlılık ilkesi ile ilişkili olmadığı düşünülerek burada, özel olarak değinilmeyecektir.

² Moroğlu, *Hükümsüzlük 2017*, s. 106.

³ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1074.

toplantısında hazır bulunan pay sahibi, alınan karara olumsuz oy vererek ve bu olumsuz oya ilişkin muhalefetini bir şerh olarak GK tutanağına geçirterek bu kararın iptalini dava etme hakkını elde etmiş olacaktır. Bu durumda, TTK md. 446/1(b)'de GK'da hazır bulunmayan veya hazır bulunsa da olumsuz oy kullanmayan pay sahibi bakımından *çağrının usulüne göre yapılmaması ve gündemin gereği gibi ilan edilmemesi* aykırılıkları için aranan *aykırılığın iptali istenen GK kararının alınmasında etkisinin bulunduğu* hususunu ispat koşulu, *GK toplantısında hazır bulunan, alınan karara olumsuz oy vererek ve muhalefetini GK tutanağına geçiren* pay sahibi bakımından aranmayacaktır. Zira bu durumda pay sahibinin tutanağa kaydedilen muhalefet şerhi haklı gerekçenin tespitinde etkili olacaktır.

TTK md. 445 hükmünde, GK kararının iptali için açılacak dava, GK karar tarihinden itibaren 3 aylık hak düşürücü süreye bağlanmıştır. Yarg. 11. HD, 30.03.2016 tarihli bir kararında bu hak düşürücü süreye dayanarak temyiz talebini reddetmektedir¹.

GK toplantısına, çağrı usulüne uyulmamış olması sebebiyle katılmayan pay sahibinin katılmadığı GK toplantısında alınan kararların iptalini talep edebilmesi TTK md. 445 ve 446'da belirlenen esaslar çerçevesinde mümkündür.

Yarg. 11. HD, 28.09.2017 tarihli kararında, esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin tasarrufların GK toplantısından önce ilan edilmemiş olmasının GK toplantı çağrısında usulsüzlük oluşturacağı ve alınan GK kararının bu sebeple iptalinin talep

¹ Yarg. 11. HD 30.03.2016 tarihli ve 2015/8744 E., 2016/3486 K. sayılı Kararının ilgili bölümü şu şekildedir. (Kaynak: www.lexpera.com.tr, Erişim: 12.02.2019)

6102 sayılı TTK'nın 414. maddesinde "Genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanan ilanla çağrılır. Bu çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanının çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir." hükmü ile aynı Yasa'nın 446. maddesinde düzenlenen "Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri"nin de davayı Kanun'un 445. maddesi uyarınca karar tarihinden itibaren 3 ay içerisinde açması gerekmesine göre, davacının tüm temyiz itirazlarının reddine karar vermek gerekmiştir.

edilebileceği, ancak değişiklik tasarısının ilan edilmemiş olmasının GK kararının iptalini tek başına sağlamayacağı, ayrıca alınan GK kararının yasa, ana sözleşme ve objektif iyi niyet kurallarına aykırılığının iddia ve ispatının da gerektiğine hükmederek temyiz talebini reddetmiştir¹.

Yarg. 11. HD, 17.01.2018 tarihli kararında da GK toplantı çağrısının usulüne uygun yapılmamış olmasının alınan GK kararının iptali için tek başına yeterli olmayacağına, ayrıca çağrıdaki usulsüzlüğün iptali istenen GK kararının alınmasında etkili olmasının da aranacağına hükmetmiştir².

¹ Yarg. 11. HD 28.09.2017 tarih ve 2016/5401 E., 2017/4832 K. sayılı Kararının ilgili bölümü şu şekildedir. (Kaynak: www.lexpera.com.tr, Erişim: 12.02.2019)

*Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve dosya kapsamına göre; anonim şirketlerde bilanço, kâr ve zarar hesaplarının onaylanması konusunda özel bir nisap aranmadığı, toplantıda yeterli nisapla karar alındığı, bilgi alma ve inceleme hakkının TTK'nın 437. maddesi gereğince dava konusu yapılabileceği ancak bilgi alma hakkının ihlali nedeniyle genel kurul toplantısında yanlış bir karar alınmış olması bir başka deyişle bilgi vermeme ile alınan kararlar arasında illiyet bağının bulunması halinde kararların iptalinin söz konusu olabileceği, davacıların bilgi alma hakkının ihlali nedeniyle yanlış bir karar alındığına dair somut bir iddia ve delillerinin bulunmadığı, yönetim kurulunun kendi ibralarında oy kullanmadığı, ayrıca ibra kararının usul yasa ve ana sözleşmeye aykırı olduğuna ilişkin somut delil ve belgenin sunulmadığı, şirket ana sözleşmesinde yapılması gereken değişikliklere ilişkin "ana sözleşme tadil metni" ile 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 21, 26 ve 28. maddelerin tadil edildiği, bu konuya ilişkin genel kurul kararının yeterli nisapla alındığı, **TTK'nın 454. maddesine göre tadil tasarılarının 414. maddeye göre ilanının gerektiği, ancak ilan edilmemesine ilişkin yaptırımın çağrıda usulsüzlük niteliğinde olduğu, tek başına çağrıda usulsüzlüğün alınan kararın iptalini gerektirmediği, dolayısıyla alınan kararın ayrıca yasa, ana sözleşme ve objektif iyi niyet kurallarına aykırılığının iddia ve ispatının gerektiği, somut uyuşmazlıkta tadil edilen ana sözleşme değişikliklerinin hangi gerekçeler ile yasa ve ana sözleşme hükümlerine aykırı olduğunun somut delil ve gerekçeler ile açıklanmadığı, bu suretle davacıların ileri sürdüğü iptal sebeplerinin yerinde görülmediği gerekçesiyle; davanın reddine karar verilmiştir.***

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, ... tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

² Yarg. 11. HD 17.01.2018 tarihli ve 2016/6268 E., 2018/353 K. sayılı Kararının ilgili bölümü şu şekildedir.

... somut olaya gelindiğinde olağan genel kurul toplantı çağrısının usulüne uygun yapılamaması çağrıya ilişkin bir eksiklik olup davacıya iptal davası açma hakkı verir ancak tek başına bu aykırılık genel kurul toplantısının iptali sonucunu doğurmaz. Bu itibarla, mahkemece TTK 446/1-b ve 445. madde koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediği irdelenerek sonucuna göre bir karar vermek gerekirken yanlışlı değerlendirilmeye dayalı, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.

Yargıtay 11. HD, bir başka kararında, davacının yapılan toplantı davetini almasına rağmen toplantıya katılmamasını iptal davası açma hakkına engel olarak görmüştür¹.

Öte yandan, Yargıtay'ın yakın tarihli bir kararında, Davacı tarafından görev süresi sona eren limited şirket² müdürünün genel kurul toplantı çağrısı yok hükmünde olduğundan usulsüz toplanan genel kurulun da yok hükmünde olacağı, çağrısız genel kurulun da ancak tüm ortakların oy birliği ile katılımıyla söz konusu olabileceği, çağrı ihbarnamesinin TTK md. 414 hükmüne uygun olmadığı, çağrıda toplantı saatinin de belirtilmediği, Davacının toplantıya katılmak için geldiğinde genel kurul kararının alındığının belirtildiği, yapılan usulsüz işlemlerle Davacının toplantıya katılmasının fiilen engellendiği ileri sürülerek, kararın yok hükmünde olduğu iddiasıyla açılan davada çağrı yükümlülüğüne tam olarak uyulmamasına rağmen, alınan kararın iptali talebinin reddine dair yerel mahkeme kararı onanmıştır³.

¹ Yarg. 11. HD 08.02.2016 tarihli ve 2015/6766 E., 2016/1113 K. tarihli Kararının ilgili bölümü şöyledir. (Kaynak: www.lexpera.com.tr Erişim: 03.04.2019)

Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, davanın üç aylık süre içinde zamanında açıldığı ancak davacılara gündem maddeleri ile toplantı gününü bildiren yönetim kurulu yazısı tebliğ edilmesine ve TTSG'de ilan edilmesine rağmen, davacıların genel kurul toplantısına iştirak etmedikleri, bu itibarla davacıların TTK 446'ncı maddesinin 1'inci fıkrasının b bendine göre 24/07/2013 tarihli genel kurul toplantısında alınan kararların iptalini isteme haklarının bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, ... tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

² Limited şirketler bakımından ortaklar kurulu kararlarının butlanına ve iptaline ilişkin olarak, TTK md. 662 göndermesiyle, anonin şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanacağı öngörülmektedir.

³ Yarg. 11. HD 21.11.2017 tarihli ve 2016/4343 E., 2017/6376 K. sayılı Kararının ilgili bölümü şu şekildedir. (Kaynak: www.lexpera.com.tr Erişim: 15.02.2019)

Mahkemece iddia, savunma, toplanılan deliller, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, davalı şirketin genel kurul toplantısının 31/03/2014 tarihinde yapılacağı ve gündem maddesinin şirket müdürünün görev süresinin dolması nedeniyle yeni müdür seçiminden ibaret olduğuna dair davacıya ihtarname keşide edildiği, ancak toplantı saatinin söz konusu ihbarnamede yer almadığı ve çağrının TTK'nın 414. m. öngörülen şekilde Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilan edilmediği, TTK'nın 622. m. gereğince, uyumsuzluğa anonim şirketler hakkındaki hükümlerin uygulanması gerektiği, TTK'nın 410/1 m. uyarınca görev süresi dolmuş olsa bile yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırabileceği, tescil ve ilanının da dış ilişkide üçüncü kişilerin şirketle yapacakları işlemlerde önemli olup, iç ilişkide anılan kararın geçersiz olması sonucunu doğurmayacağı, TTK'nın 445-446-448 m. uyarınca

Gündeme bağıllık ilkesine aykırılığın sonuçları kapsamında, özet olarak, gündeme bağıllık kapsamındaki aykırılıklar sebebiyle GK kararının yokluk veya butlan yaptırımına tabi olmasının söz konusu edilemeyeceği; TTK md. 445'te aranan koşulların sağlanması halinde, TTK md. 446'da belirlenen kişiler tarafından gündemin müzakereye tabi olacağı GK'da alınan kararların iptalinin talep edilebileceği sonucu ortaya çıkmaktadır. TTK md. 445'te belirlenen, GK kararının aykırılığına dair nitelikler (kanuna, esas sözleşmeye, dürüstlük kuralına aykırılık) sağlandıktan başka, TTK md. 446 gereğince, GK toplantısına katılmasa dahi veya olumsuz oy kullanmasa dahi sadece *çağrının usulüne göre yapılmaması ve gündemin gereği gibi ilan edilmemesi* halleri ile sınırlı olarak *aykırılığın iptali istenen GK kararının alınmasında etkisinin bulunduğu* hususunun ispatı iptal talebinde bulunan pay sahibinden istenecektir. Öte yandan, GK toplantısına katılan ve toplantıda bir karara ilişkin olumsuz oy kullanan ve buna ilişkin muhalefetini GK tutanağına geçirten pay sahibi *aykırılığın iptali istenen GK kararının alınmasında etkisinin bulunduğu* hususunu ispat yükü altına girmeden ilgili GK kararının iptali talebinde bulunma hakkını kullanabilecektir. Bu son durumda *çağrının usulüne göre yapılmaması ve gündemin gereği gibi ilan edilmemesi* halleri dışında gündeme bağıllık ilkesine her türlü aykırılık sebebiyle iptal talebinde bulunulabilecektir.

çağrıda usulsüzlüğün iptal davası açma hakkı verdiğiinden alınan kararların, yasa, ana sözleşme veya iyiniyet kurallarına aykırı olduğunun ispat edilmesi zorunlu olup, bunun davacı tarafça ispat edilemediği, kaldı ki toplantıya davacıyı temsilen vekilinin ve yeminli mali müşavirinin katılmasına rağmen sadece toplantıyı izledikleri, oy kullanmadıkları ve hiç bir belgeyi imzalamadığından artık toplantıda hazır bulunan ve muhalefet şerhi yazdırmamış olan davacının kararın iptalini talep etme hakkına haiz olmadığı, davanın TMK'nın 2. m. uyarınca hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olup, kararda, yasaya, ana sözleşmeye, iyiniyet kurallarına aykırılık da tespit edilmediği gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir. / Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir. / Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına, 6102 sayılı TTK'nın 622. maddesinde 410. maddeye bir atıf yok ise de, limited şirketlerde genel kurul toplantılarına çağrıya ilişkin aynı Yasa'nın 617/3 maddesinde belirtilen hususlarda anonim şirket hükümlerine atıf yapılmış olması nedeniyle 410/1 maddesinin bu davada uygulanabilecek olmasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddine karar vermek gerekmiştir.

ALTINCI BÖLÜM

SERMAYE PİYASASI HUKUKUNDA GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ

6.1. Genel Olarak

Sermaye piyasası hukuku, ticaret hukukunun ve bu kapsamda şirketler hukukunun görece yeni bir “komşu dalı” olarak ifade edilmiş¹; özel hukuk ve kamu hukuku özelliklerini ve kurallarını içinde barındıran karma nitelikte bir hukuk dalı olarak değerlendirilmiştir². Sermaye piyasası hukukunun 1981 yılından bu yana geçirdiği gelişme ve ticaret hukuku ile etkileşimi dikkate alındığında halka açık anonim şirketler (HAAŞ ile ilgili uygulama tecrübesinin TTK’da birçok yeni kurumun benimsenmesinde yol gösterici ve cesaret verici olduğu sonucu çıkarılmaktadır³.

Sermaye piyasası hukuku, tasarruf sahiplerinin ya da yatırımcıların ‘hak ve menfaatlerinin korunmasını’ amaçlayan⁴ ve bunu düzenleyen yapısıyla, gündeme bağlılık konusunda da bu temel amacı gözeterek getirilmiş bazı ilke ve kuralları kapsar. Yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunması da kamuyu aydınlatma ilkesinin hayata geçirilmesi ile mümkün olabilmektedir⁵.

Bu kapsamda, gündeme bağlılık konusu ana çerçevesi itibariyle Sermaye Piyasası Kanunu’nda da düzenlenmiştir. Kanun’un çizdiği çerçevede, ayrıntılı hususlar, sermaye piyasası düzenlemelerinin temel felsefesi olan kamuyu aydınlatma prensipleri

¹ 14.02.2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Genel Gerekeçe, C/III.2.

² Serap Boğa, *Sermaye Piyasası Kanunu’na Tabi Anonim Ortaklıklarda Hisse Devri*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, s. 11.

³ Çağlar Manavgat, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasını Etkileyen Yönleri”, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Sempozyumu (27- 28 Mayıs 2005 günü Yeditepe Üniversitesi’nde düzenlenen Sempozyum’da sunulan tebliğler ve soru-cevap tutanakları) *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.2, S. 1, Yıl: 2005, ss. 523-551.

⁴ Veliye Yanlı. *Sermaye Piyasası Hukuku Çerçevesinde Halka Açık Anonim Şirketler ve Kamunun Aydınlatılması*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2005, s. 95.

⁵ Mustafa İhtiyar. *Sermaye Piyasası Hukukunda Kamuyu Aydınlatma İlkesi*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2006 s. 55-58.

çerçevesinde Kanun'un verdiği yetkiyle SPK tarafından yapılan idarî kurullarla (yönetmelik, tebliğ, karar) düzenlenmiştir¹.

“[K]amuyu aydınlatma kavramı ve kavramın içeriğini oluşturan ilkeler son derece geniş kapsamlı ve çok boyutludur. Zira bunlar, bilanço, rapor, izahname, sirküler, gibi belgelerin gerçeğe uygun, açık, ayrıntılı ve yeterli bir şekilde düzenlenmesi; ayrıca, şirketin faaliyetleri, iktisadî ve malî durumu hakkında genel kurulda bilgi verilmesi ve tüm bu hususların gerçeği yansıtan, anlaşılabilir ve ayrıntılı bir biçimde düzenlenen belgelerle açıklanması, incelemeye amade bulundurulması ve de bunların yayımını kapsamaktadır. Ayrıca, kamuyu aydınlatma sadece bilgilerin açıklanması ve ilanı ile sınırlı olmayıp, bunların güvenilir ve denetlenmiş olmasını da içermektedir.”²

Görüldüğü üzere, sermaye piyasasında kamuyu aydınlatma genel kurulda pay sahiplerine bilgi verilmesini ve denetimden geçirilmiş ve gerçeği yansıtır şekilde, açık, anlaşılabilir ve ayrıntılı bir biçimde düzenlenen belgeleri pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulmasını da kapsar şekilde geniş bir kavram olarak tanımlanmaktadır.

HAAŞ bakımından 6102 sayılı TTK'da öngörülen (TTK md. 411/1, md. 420/1, md. 439/1, md. 531, md. 559), AŞ'lerde azlık pay grubunun tanımına ilişkin esas sermayenin ya da kayıtlı sermayeli ortaklıklarda çıkarılmış sermayenin yüzde 5'ine (yirmide 1'ine) sahip olma koşulu, sermaye piyasası bakımından temel bir farklılığa işaret etmektedir. Azlığın genel kurulu toplantıya çağırma ve gündeme madde ekletme hakkı kapsamındaki ilgisi sebebiyle, TTK ve SPKn arasındaki farklı durumu kısaca ifade etmekte yarar görüyoruz. 6362 sayılı SPKn'da³ HAAŞ'de sermayede yüzde beş (yirmide bir) pay sahipliğinin azlık statüsüne tabi olacağı açıkça düzenlenmemiştir. 2499 sayılı mülga SPKn md. 11/8'de eTTK'nın muhtelif hükümleri zikredilmek suretiyle, bu maddelerde azlığa (sermaye en az onda bir pay sahiplerine) tanınan

¹ Çağlar Manavgat, Ticaret Kanunu Hükümlerinin Halka Açık Anonim Ortaklıklara Uygulanması ve Sınırları, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C:LXXI, S:2, 2013, s. 293.

² Yanlı, s. 97. Kamuyu aydınlatma kavramının doktrindeki diğer tanımları hakkında bkz. İhtiyar, s. 59-63.

³ 2499 sayılı mülga Sermaye Piyasası Kanunu md. 11/8'de de HAAŞ'ler bakımından azlık aynı şekilde tanımlanmıştır. eSPKn md. 11/8 şu şekildedir: “*Türk Ticaret Kanununun 341, 348, 356, 359, 366, 367 ve 377 nci maddelerinde esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahiplerine tanınan haklar, halka açık anonim ortaklıklarda, ödenmiş sermayenin en az yirmide birini temsil eden pay sahipleri tarafından kullanılır.*”

hakların HAAŞ'lerde yirmide bir oranında pay sahipleri tarafından kullanılabilceği öngörölmüştür¹. TTK'da muhtelif maddelerde HAAŞ'ler için öngörölen azlık statüsü karşısında, 6362 sayılı SPKn'da bu konuda özel bir hükmün öngörölmemiş olmasının hukukî bir sonucu yoktur. TTK'daki AŞ'lere ilişkin hükümler, AŞ'ler bakımından genel hüküm niteliğinde kabul edileceğinden, HAAŞ'ler bakımından özel kanun niteliğindeki SPKn'da aksi bir hüküm öngörölmediği sürece TTK'nın AŞ'lere özgü genel hükümlerinin SPKn kapsamındaki HAAŞ'ler bakımından da geçerli olacağı tabiidir.

6.2. Gündeme Bağlılık İlkesi, Bilgi Alma Hakkı ve Kamuyu Aydınlatma İlişkisi

6362 sayılı SPKn ve 3794 sayılı Kanun²'la değıştirildikten sonra 2499 sayılı mülga SPKn, sermaye piyasası araçlarının halka arzında liyakat (izin) ilkesi yerine kamuyu aydınlatma ilkesini esas almaktadır³.

Gündeme bağlılık ilkesi ile pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı arasındaki ilişki yukarıda Bölüm 2.3.3'te açıklanmıştır.

SPKn yatırımcıların (eSPKn'da tasarruf sahiplerinin) hak ve yararlarının korunması için kamuyu aydınlatmanın tam, zamanında ve yeterli şekilde sağlanmasının esas almaktadır⁴.

Kamuyu aydınlatma ilkesi ve bilgi alma hakkı birbiri ile *yakından ilgili* kavramlardır. “[K]amuyu aydınlatma ilkesiyle bilgi alma hakkı şirketin faaliyetleri,

¹ 2499 sayılı SPKn md 11/8 hükmü şu şekildedir: “*Türk Ticaret Kanununun 341, 348, 356, 359, 366, 367 ve 377 nci maddelerinde esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahiplerine tanınan haklar, halka açık anonim ortaklıklarda, ödenmiş sermayenin en az yirmide birini temsil eden pay sahipleri tarafından kullanılır.*”

² 29.04.1992 tarihli ve 3794 sayılı *Sermaye Piyasası Kanunu'nda Değışiklik Yapılmasına, Bankalar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değıştirilmesine ve 35 sayılı KHK'nın Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun*, RG. T. 13.05.1992, S. 21227.

³ Yanlı, s. 96-101; İhtiyar, s. 5-6.

⁴ İhtiyar, ss. 119 vd.

idari ve iktisadi durumu hakkında ilgililere bilgi sağlamak açısından ortak bir noktada buluşmaktadırlar.¹

Bu çerçevede TTK'da bilgi alma hakkı ve SPKn'da bundan daha geniş kapsamlı bir ilke olarak kamuyu aydınlatma ilkesi, gündeme bağlılık ilkesi bakımından benzer bir noktaya temas etmektedirler. Sermaye piyasasında yatırımcının (tasarruf sahibinin) bilgi edinmesi ve bu şekilde GK toplantısı için duyurulan gündem konularında hazırlanması, toplantıdaki müzakerelere bu hazırlık içinde katılması, kamuyu aydınlatma ilkesinin yeterli bir şekilde uygulanması ile sağlanabilecektir. Kamuyu aydınlatma ilkesinin uygulanması konusundaki eksiklikler, pay sahibinin GK toplantı gündem konularında yeterli ön bilgiye ulaşamaması ve GK toplantı müzakerelerinde pay sahipliği haklarını etkin bir şekilde kullanamaması sonucunu doğurabilecektir.

Kamuyu aydınlatma ilkesi ile gündeme bağlılık ilkesi arasındaki bu ilişki yanında, SPKn'da ve ikincil düzenlemelerde, yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunması ve sermaye piyasasının güvenilir, etkin, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işleyişinin sağlanması amaçlarına² hizmet etmek üzere SPK'ya geniş yetki veren hükümlere yer verildiği görülmektedir.

6.3. SPKn'da Gündeme Bağlılık İlkesine İlişkin Düzenlemeler

6.3.1. SPK Kararıyla Gündeme Madde Eklenmesi

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (SPKn) da tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunması ve kamuyu aydınlatmanın tam, zamanında ve yeterli şekilde sağlanması bağlamında düzenlemeler içermektedir. Bu kapsamda SPKn md. 29/4 hükmünde gündeme bağlılık ilkesine, halka açık anonim ortaklıklar bakımından bir istisna getirilmiştir. SPKn md 29/4 hükmü şu şekildedir.

“Halka açık ortaklıkların genel kurullarında gündeme bağlılık ilkesine uyulmaksızın Kurulun görüşülmesini veya ortaklara duyurulmasını istediği hususların genel kurul gündemine alınması zorunludur.”

¹ İhtiyar, ss. 100-102. Bilgi alma hakkı ve kamuyu aydınlatma ilkesi arasında amaç, kapsam ve muhatap konularındaki farklılıklar için bkz. İhtiyar, s. 102-104.

² 6362 sayılı SPKn md. 1.

Bu hükümle, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)'na SPKn md. 1'de belirlenen amaca hizmet etmek üzere geniş bir yetki tanınmış olmaktadır. SPK md. 1 sermaye piyasasının düzgün işlemesi ve yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunmasını amaç olarak belirlemektedir. SPKn'da yer alan veya SPK tarafından yapılan ikincil düzenlemeler ile getirilen GK toplantısı ve gündemle ilgili kuralların SPKn kapsamındaki halka açık ortaklıklar için geçerli olacağını, bu kapsama girmeyen şirketler bakımından uygulanmayacağını dikkate almak gerekmektedir.

SPK'nın her hafta aldığı kararların ve SPK'ya yapılan ihraç başvurularının ve SPK onay ve kayda alma işlemlerinin ilan edildiği SPK Haftalık Bültenlerinde SPK'nın, SPKn md. 29/4 ile tanınan yetkiyi sıklıkla kullandığı gözlenmektedir¹.

SPK'nın bu yetkisini sektörel bazda değil, bir şirkete ilişkin olay bazında kullandığı gözlenmektedir.

6.3.2. Azlık Tarafından Hazırlanan Karar Taslağının Görüşmeye Sunulması Zorunluluğu

SPKn md. 29/5 ile azlığa tanınan gündeme madde konulmasını talep hakkına ilişkin şu düzenleme yapılmıştır.

¹ Bu kapsamda örneğin 13.01.2015 tarihli ve 2015/01 sayılı SPK Haftalık Bülteninde yer alan duyuru şu şekildedir: “*Transtürk Holding AŞ'nin (Şirket) 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (SPKn) ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde denetlenmesi sonucunda SPKn'nun 92 nci maddesi uyarınca; Kurulumuzca tespit edilen suçlar nedeniyle (varsa) zarara uğrayan yatırımcıların, genel hukuk hükümleri çerçevesinde, yasal koşulların oluşması halinde, mevzuata aykırılık teşkil eden bahse konu işlemlerde sorumluluğu bulunan Şirket yöneticileri aleyhine dava açabilecekleri hususunun Kurulumuz Bülteni ile kamuya duyurulmasına ve söz konusu hususta **ortaklarının bilgilendirilmesini teminen konunun Şirket tarafından yapılacak olan ilk genel kurul toplantısının gündemine alınmasının Transtürk Holding AŞ'den istenmesine karar verilmiştir.***”

Benzer şekilde SPK'nın 23.01.2015 tarihli ve 2015/2 sayılı Haftalık Bültenindeki duyuru şu şekildedir: “*CLK Holding AŞ'nin (Şirket) maliki olduğu, kayıtlı değeri 2.048.439 TL olan taşınmazın usulsüz ve haksız bir şekilde devredilmesi ve Şirket'in en az bu tutarda zarara uğratılması dolayısıyla varsa zarar gören yatırımcıların, söz konusu taşınmazın devrine ilişkin yönetim kurulu kararında imzaları bulunan yönetim kurulu üyeleri Osman ŞİŞMANOĞLU, Ayhan ÖZTÜRK, İbrahim BAYUS, Doğan CANSIZLAR ve Tarık TEKİN hakkında dava açabilecekleri hususunun Kurul Bülteni aracılığıyla kamuya duyurulmasına ve söz konusu hususta Şirket **ortaklarının bilgilendirilmesini teminen konunun Şirket tarafından yapılacak olan ilk genel kurul toplantısının gündemine alınmasının CLK Holding AŞ'den istenmesine karar verilmiştir.***”

“6102 sayılı Kanununun 411’inci maddesinde azlığa tanınmış bulunan gündeme madde ekletme hakkı, halka açık ortaklıklarda gündem maddelerine ilişkin karar taslaklarının görüşmeye sunulmasını da kapsar.”

Açıktır ki bu hüküm gündeme bağlılık ilkesi ile doğrudan ilgili olmamakla birlikte gündeme alınmış ve müzakere edilmiş konular için genel kurul tutanağına yazılacak karara ilişkin taslak metnin genel kurulca görüşülmesini isteme, dahası azlık tarafından hazırlanmış karar taslağını doğrudan görüşmeye sunma imkânının tanınmış olması sebebiyle dikkat çekicidir. Burada toplantı nizamına dair bir müdahale de söz konusudur. Zira olağan durumda toplantı divanına (divanın kâtip üyesine¹) ait olan kararın yazılması yetkisine, azlık tarafından görüşmeye sunulan taslak metni ile müdahale edilmiş olmaktadır.

6.3.3. Toplantı Çağrısı İlişkin Kurallar

6362 s. SPKn md. 29/1 ve 2’de, GK toplantı çağrısı bakımından da ek yükümlülük getiren düzenlemeye yer verilmiştir. SPKn md. 29/1’e göre, *halka açık ortaklıklar genel kurullarını, toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, ortaklığın internet sitesi ve Kamuyu Aydınlatma Platformu ile Kurulca belirlenen diğer yerlerde yayımlanan ilanla çağırmak zorundadırlar. Bu çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az üç hafta önce yapılır. Bu fıkraya ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.”*

SPKn md. 29/1 hükmündeki GK toplantı çağrısı için ilan ve toplantı günleri hariç toplantı gününden en az üç hafta önce çağrıda bulunma gereği, TTK md. 414/1’deki iki haftalık süreye kıyasla pay sahiplerinin bilgi alma haklarının karşılanmasına daha elverişli görünmektedir. Zira pay sahibi GK gündem konuları hakkında daha uzun süreyle hazırlanma imkânı elde etmiş olacak, daha uzun süreyle gündem konuları üzerinde çalışabilecektir.

SPKn md. 29/1 hükmündeki diğer farklı husus, GK toplantı çağrısının, halka açık şirketler için, diğer yollar yanında Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) yoluyla da yapılması gereğidir. KAP, SPKn md. 3/k’da *“Mevzuat uyarınca kamuya açıklanması gerekli olan bilgilerin elektronik imzalı olarak iletildiği ve kamuya duyurulduğu*

¹ Yiğit, *Sorunlar*, ss. 143-144.

elektronik sistem” olarak tanımlanmıştır. Böylece kamuya yapılacak açıklamaların elektronik imzalı olarak KAP’a yüklenmek suretiyle açıklanması öngörülmüştür. TTK’nın gerekli gördüğü diğer kamuya açıklama yöntemleri (TTSG ilanı, web sitesi duyurusu) de ayrıca uygulanmaya devam edecektir.

KAP, sermaye piyasasına özgü bir kamuyu aydınlatma mekanizmasıdır. SPKn md. 128/ğ hükmüne dayanarak SPK tarafından çıkarılan VII-128.6 sayılı Kamuyu Aydınlatma Platformu Tebliği (RG: 27.12.2013 -28864) ile KAP’ın uygulama esasları düzenlenmiştir.

SPKn md. 29/2’de “*Nama yazılı ihraç edilmiş olup borsada işlem gören paylar hakkında 6102 sayılı Kanununun 414 üncü maddesinin birinci fıkrası uygulanmaz*” hükmü getirilmiştir. TTK md. 414/1’de nama yazılı payların sahipleri açısından “*pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ev ilanının çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir*” hükmü getirilmiştir.

SPKn md. 29/2’de, nama yazılı payların borsada işlem görmekte olması halinde, bu pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektupla toplantı çağrısı yapılması zorunluluğunun bulunmadığı düzenlenmiş bulunmaktadır.

SPKn’daki bu düzenlemenin, sürekli olarak gerçekleşen alım satımlarla sahipliği sürekli şekilde değişen borsada işlem gören paylar için toplantıdan 3 hafta öncesinde çağrının yapılmış olması zorunluluğu karşısında, kendisine çağrı yapılan pay sahibi ile toplantı tarihi itibarıyla paylara sahip olan kişinin farklı olması büyük bir olasılık olarak ortaya çıkacaktır. Bu durumda kendisine çağrı yapılan pay sahibi ile toplantı günündeki pay sahibinin farklı kişiler olması kuvvetle muhtemel olacağından, toplantıya katılma hakkının kullanılmasında ihtilaflar ortaya çıkabilecektir. SPKn md. 29/2 ile bu gibi muhtemel hukukî sorunların önlenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

6.4. Sermaye Piyasasında İkincil Düzenlemelerde Gündeme Bağlılık İlkesi

SPKn kapsamında yapılan ikincil düzenlemelerde genel kurul toplantıları ve gündem konularına ilişkin ikincil düzenlemeler SPK tarafından çıkarılan II-17.1 Kurumsal Yönetim Tebliği (RG: 03.01.2014 – 28871) ile yapılmıştır.

Kurumsal Yönetim Tebliği'nde, kurumsal yönetim ilkelerinin temel başlıkları arasında yer alan “pay sahipleri” bölümünde, genel kurula ilişkin hususlar da düzenlenmiştir.

6.4.1. Genel Kurul Toplantısı Öncesinde Kamuyu Aydınlatma

Kurumsal Yönetim Tebliği'nin Ek 1.3.1 maddesinde *payları halka arz edilmiş olan veya halka arz edilmiş sayılan ortaklıkların kurumsal internet sitesinde ve KAP'ta, genel kurul toplantı ilanı ile birlikte, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere genel kurul toplantı tarihinden en az üç hafta önce TTK md. 437 çerçevesinde pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulacak belgeler ile ortaklığın ilgili mevzuat gereği yapması gereken bildirim ve açıklamaların yanı sıra, aşağıdaki hususlar dikkati çekecek şekilde yatırımcılara ayrıca duyurulması öngörülmüştür.*

a) *Açıklamanın yapılacağı tarih itibarıyla ortaklığın ortaklık yapısını yansıtan toplam pay sayısı ve oy hakkı, ortaklık sermayesinde imtiyazlı pay bulunuyorsa her bir imtiyazlı pay grubunu temsil eden pay sayısı ve oy hakkı ile imtiyazların niteliği hakkında bilgi.*

b) *Ortaklığın ve bağlı ortaklıklarının geçmiş hesap döneminde gerçekleşen veya gelecek hesap dönemlerinde planladığı ortaklık faaliyetlerini önemli ölçüde etkileyecek yönetim ve faaliyetlerindeki değişiklikler ve bu değişikliklerin gerekçeleri hakkında bilgi.*

c) *Genel kurul toplantı gündeminde yönetim kurulu üyelerinin azli, değiştirilmesi veya seçimi varsa; azil ve değiştirme gerekçeleri, yönetim kurulu üyeliği adaylığı ortaklığa iletilen kişilerin; özgeçmişleri, son on yıl içerisinde yürüttüğü görevler ve ayrılma nedenleri, ortaklık ve ortaklığın ilişkili tarafları ile ilişkisinin niteliği ve önemlilik düzeyi, bağımsızlık niteliğine sahip olup olmadığı ve bu kişilerin yönetim kurulu üyesi seçilmesi durumunda, ortaklık faaliyetlerini etkileyebilecek benzeri hususlar hakkında bilgi.*

ç) *Ortaklık pay sahiplerinin gündeme madde konulmasına ilişkin Yatırımcı İlişkileri Bölümü'ne yazılı olarak iletmış oldukları talepleri, yönetim kurulunun ortakların gündem önerilerini kabul etmediği hallerde, kabul görmeyen öneriler ile ret gerekçeleri.*

d) Gündemde esas sözleşme değişikliği olması durumunda ilgili yönetim kurulu kararı ile birlikte, esas sözleşme değişikliklerinin eski ve yeni şekilleri.

Görüldüğü üzere, SPK tarafından yapılan düzenlemeler halka açık şirketler tarafından bilgi alma amacına hizmet edecek şekilde, TTK'da öngörülenden çok daha geniş kapsamlı ve ayrıntılı bilgi setinin açıklanmasını gerekli kılmaktadır.

Aynı Tebliğin Ek 1.3.2 maddesinde, *GK gündemi hazırlanırken,*

- her teklifin ayrı bir başlık altında verilmiş olmasına dikkat edileceği ve gündem başlıklarının açık ve farklı yorumlara yol açmayacak şekilde ifade edileceği,

- gündemde "diğer", "çeşitli" gibi ibarelerin yer almamasına özen gösterileceği,

- GK toplantısından önce verilecek bilgilerin, ilgili oldukları gündem maddelerine atf yapılarak verileceği

düzenlenmiştir.

Kurumsal Yönetim Tebliği'ndeki bu ilkeler yukarıda Bölüm 2.3.1'de değerlendirdiğimiz "gündemin açıklığı ilkesi"nin sermaye piyasasındaki uygulaması olarak karşımıza çıkmaktadır.

6.4.2. Genel Kurul Toplantısında Geniş Katılımın Sağlanması

Kurumsal Yönetim Tebliği'nin Ek 1.3.3 maddesinde *GK toplantısının, pay sahiplerinin katılımını artırmak amacıyla pay sahipleri arasında eşitsizliğe yol açmayacak ve pay sahiplerinin mümkün olan en az maliyetle katılımını sağlayacak şekilde gerçekleştirileceği; bu amaçla esas sözleşmede yer almak kaydıyla, toplantının pay sahiplerinin sayısal olarak çoğunlukta bulunduğu yerde yapılacağı* öngörülmüştür.

Bu hükümlerle, GK toplantılarının geniş bir katılımı ile yapılması konusunda kolaylaştırıcı tedbir mahiyetinde, şirket esas sözleşmesine de hüküm konularak, toplantı yerinin bu geniş katılımı sağlayacak şekilde belirlenmesi gerektiği düzenlenmektedir.

6.4.3. Genel Kurul Toplantısının Yürütülmesi

Kurumsal Yönetim Tebliği'nin Ek 1.3.4 maddesinde, GK toplantısının yürütülmesi konusunda GK toplantı başkanının TTK, SPKn ve ilgili mevzuat uyarınca önceden hazırlıklar yapması ve gerekli bilgi edinmesi öngörülmektedir. Böylece GK

toplantısına başkanlık edecek kişi toplantının düzgün yürütülmesi ve aksaklıklar oluşmaması bakımından ön hazırlık yaparak hazırlanmış olacaktır.

Bundan ayrıca, Kurumsal Yönetim Tebliği Ek 1.3.5 maddede, GK toplantısında müzakerelerin adil ve katılıma elverişli bir şekilde yapılması konusunda da GK toplantı başkanına yükümlülükler getirilmektedir. Buna göre,

- *GK toplantısında, gündemde yer alan konuların tarafsız ve ayrıntılı bir şekilde, açık ve anlaşılabilir bir yöntemle aktarılması konusuna toplantı başkanı özen gösterir.*

- *Pay sahiplerine eşit şartlar altında düşüncelerini açıklama ve soru sorma imkânı verilir.*

- *Toplantı başkanı, GK toplantısında pay sahiplerince sorulan ve ticari sır kapsamına girmeyen her sorunun doğrudan genel kurul toplantısında cevaplandırılmış olmasını sağlar.*

- *Sorulan sorunun gündemle ilgili olmaması veya hemen cevap verilemeyecek kadar kapsamlı olması halinde, sorulan soru en geç 15 gün içerisinde Yatırımcı İlişkileri Bölümü tarafından yazılı olarak cevaplanır.*

- *GK toplantısı sırasında sorulan tüm sorular ile bu sorulara verilen cevaplar, en geç genel kurul tarihinden sonraki 30 gün içerisinde Yatırımcı İlişkileri Bölümü tarafından ortaklık İnternet sitesinde kamuya duyurulur.*

Böylece pay sahiplerinin müzakerelere katılma ve söz söyleme haklarını etkin bir şekilde kullanabilmelerini sağlayacak şekilde toplantı başkanınca tedbir alınması ve toplantı sonrasında kamuya açıklanması ile ilgili kurallar getirilmektedir.

Kurumsal Yönetim Tebliği Ek 1.3.8 maddesinde *gündemde özellik arz eden konularla ilgili gerekli bilgilendirmeleri yapabilmek ve soruları cevaplandırmak üzere, yönetim kurulu üyelerinin, ilgili diğer kişilerin, finansal tabloların hazırlanmasında sorumluluğu bulunan yetkililerin ve denetçilerin genel kurul toplantısında hazır bulunmalarının sağlanacağı* düzenlenmektedir.

TTK bakımından, pay sahipleri dışında, AŞ genel kurulu toplantısına katılması mümkün ve zorunlu olanlar TTK md. 333 ve md. 407 hükümlerinde gösterilmiştir. Bu konudaki açıklamalar yukarıda “1.3. Genel Kurulun Toplanması” başlıklı bölümde yapılmıştır. TTK md. 407/2 hükmüne göre, eğer yönetim kurulunda bir murahhas üye

atanmış ise bu üyelerin tamamının GK toplantısına katılması zorunlu tutulmuştur. Murahhas üyelerden ayrıca yönetim kurulu üyelerinden en az birinin de GK toplantısına katılması zorunludur.

Kurumsal Yönetim Tebliği ile, halka açık şirketler bakımından, *gündemde özellik arz eden konularla ilgili gerekli bilgilendirmeleri yapabilmek ve soruları cevaplandırmak üzere, yönetim kurulu üyelerinin, ilgili diğer kişilerin, finansal tabloların hazırlanmasında sorumluluğu bulunan yetkililerin genel kurul toplantısında hazır bulunmalarının* zorunlu tutulması ile pay sahibinin bilgi alma hakkını kullanabilmesi için daha geniş bir imkân sağlanmış olmaktadır. Kurumsal Yönetim Tebliği hem gündemdeki özellik arz eden konularda bilgi vermesi için yönetim kurulu üyeleri dışında ilgili diğer kişilerin de katılımını gerekli görmektedir. Böylece pay sahibinin bilgi alma ihtiyaçlarına cevap vermek bakımından, yönetim kurulu üyesinin bilgisinin yeterli kalitede ve ayrıntıda olmayabileceği gözetilerek, özellik arz eden gündem konusu ile ilgili diğer kişilerin de GK toplantısına katılımını gerekli görmektedir. Bu kapsamda örneğin, şirketin yürüttüğü oldukça büyük ve şirket için önemli bir inşaat projesi hakkında pay sahiplerinin bilgi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla GK toplantısında, söz konusu projeden sorumlu inşaat mühendisi, mimar ve/veya genel proje sorumlusunun hazır bulunması mümkündür. Böylece pay sahipleri, yönetim kurulu üyelerinin yeterli ayrıntıda ve kapsamda cevaplayamayacakları soruları hakkında, doğrudan teknik bilgiye sahip uzmanlar aracılığıyla yeterli açıklamaya kavuşmuş olacaktırlar.

Kurumsal Yönetim Tebliği, bundan ayrıca, *finansal tabloların hazırlanmasında sorumluluğu bulunan yetkililerin* de GK toplantısına katılmalarını gerekli görmektedir. Bu şekilde, finansal tabloların hazırlanması sürecindeki özel bilgisi dikkate alınarak, tabloların hazırlanmasında sorumluluğu bulunanların GK toplantısına katılmaları ile pay sahipleri bilgi alma ve inceleme haklarını etkin bir şekilde kullanabilir olacaktırlar. Bu yolla da söz söyleme hakkı ve oy hakkı kapsamında daha etkili olabileceklerdir.

Kurumsal Yönetim Tebliği Ek 1.3.8 maddesinde, GK toplantılarının, *söz hakkı olmaksızın menfaat sahipleri ve medya dâhil kamuya açık olarak yapılabileceği ve bu hususta esas sözleşmeye hüküm konulabileceği* düzenlenmiştir.

Böylece halka açık şirketler için GK toplantılarının, pay sahipleri dışındaki menfaat sahiplerinin (kanaatimizce bu menfaat sahiplerine şirketin müşterileri, tedarikçileri, çalışanları, şirketin tesislerinin çevresinde yaşayanlar veya bu tesislerden etkilenenler gibi geniş bir kesim dâhildir) veya medya organlarının katılımı ile yapılması mümkün hale gelmektedir. Menfaat sahipleri ve medya dışındakilerin katılımını sağlayacak şekilde bir GK toplantısı yapılması da mümkündür.

6.4.4. Genel Kurul Toplantısının Gündemine Eklenecek Konular

Kurumsal Yönetim Tebliği'nin Ek 1.3.6 maddesinde, GK toplantısının gündemine müdahale niteliğinde, gündeme eklenmesi gerekli konular hakkında düzenlemeler yer almaktadır.

Buna göre, yönetim kontrolünü elinde bulunduran pay sahiplerinin, yönetim kurulu üyelerinin, idari sorumluluğu bulunan yöneticilerin ve bunların eş ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarının, ortaklık veya bağlı ortaklıkları ile çıkar çatışmasına neden olabilecek önemli bir işlem yapması ve/veya ortaklığın veya bağlı ortaklıklarının işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapması ya da aynı tür ticari işlerle uğraşan bir başka ortaklığa sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla girmesi durumunda; söz konusu işlemler, genel kurulda konuya ilişkin ayrıntılı bilgi verilmek üzere ayrı bir gündem maddesi olarak genel kurul gündemine alınır ve genel kurul tutanağına işlenir.

Görüldüğü üzere, şirkette yönetim kontrolüne sahip pay sahiplerinin ilişkili taraf şeklindeki işlemlerinin gündem maddesi olarak konulması ve ayrıca bu konuların GK toplantı tutanağına geçirilmesi öngörülmektedir. Bu şekilde gündeme müdahale edildiği gibi GK tutanağının içeriği de etkilenmiş olmaktadır.

Kurumsal Yönetim Tebliği'nin Ek 1.3.7 maddesinde, yukarıda Ek 1.3.6 maddede belirtilenler (yönetim kontrolünü elinde bulunduran pay sahipleri, yönetim kurulu üyeleri, idari sorumluluğu bulunan yöneticiler ve bunların eş ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhrî hısımları) *dışında imtiyazlı bir şekilde ortaklık bilgilerine ulaşma imkânı olan kimselerin, kendileri adına ortaklığın faaliyet konusu kapsamında yaptıkları işlemler hakkında genel kurulda bilgi verilmesini teminen gündeme eklenmek üzere yönetim kurulunu bilgilendirmeleri* öngörülmektedir.

Böylece, durumları veya konumları sebebiyle, başkalarının sahip olmadığı veya olamayacağı bilgiye sahip olan kişiler, halka açık ortaklığın faaliyet konusu kapsamında kendileri adına yaptıkları işlemler hakkında GK toplantısında müzakere edilmesini teminen şirket yönetim kuruluna bilgi vermek zorundadırlar.

Pay sahiplerinin bilgi alma hakkı bakımından önem arz eden bu kural, halka açık şirkette ayrıcalıklı konuma sahip kişilerin şirketle haksız rekabete girmelerini önlemeye yönelik olarak hizmet edebilecek niteliktedir.

Kurumsal Yönetim Tebliği'nin Ek 1.3.10 maddesinde, şirketin *bağış ve yardımlarda bulunmasına ilişkin politika oluşturularak genel kurul onayına sunacağı, genel kurul tarafından onaylanan politika doğrultusunda dönem içinde yapılan tüm bağış ve yardımların tutarı ve yararlanıcıları ile politika değişiklikleri hakkında genel kurul toplantısında ayrı bir gündem maddesi ile ortaklara bilgi verileceği* düzenlenmektedir.

Halka açık şirketlerde, şirketin varlıklarının bağış ve yardımlara tahsis edilmesi durumunda, konu hakkında pay sahiplerinin bilgilendirilmesini teminen GK gündemine madde konulması gerekmektedir. Bu yolla pay sahiplerinin bilgi alma haklarını kullanmaları bakımından halka açık şirketlerde ek bir destekleyici unsur daha eklenmiş olmaktadır.

6.4.5. Yatırım Ortaklarına Özgü Düzenleme

Kurumsal Yönetim Tebliği md. 6/4'te "yatırım ortaklıkları" ile ilgili olarak özel bir düzenleme yer almaktadır¹. Buna göre, "*Yatırım ortaklıkları tarafından (1.3.9.) numaralı ilkedey² belirtilen işlemlerin icrası, yönetim kurulu kararlarında bağımsız*

¹ Yatırım ortaklığı SPKn md. 48/1'de şu şekilde tanımlanmıştır. "*Yatırım ortaklıkları, sermaye piyasası araçları, gayrimenkul, girişim sermayesi yatırımları ile [SPK'ca] belirlenecek diğer varlık ve haklardan oluşan portföyleri işletmek amacıyla, paylarını ihraç etmek üzere kurulan sabit veya değişken sermayeli anonim ortaklıklardır.*"

² Kurumsal Yönetim Tebliği Eki olarak yer verilen Ek 1.3.9 maddedeki ilke şu şekildedir. Bu ilke yatırım ortaklıkları dışındaki halka açık ortaklıklar için de geçerlidir.

"1.3.9. Şirketlerin,

a) Varlık ve hizmet alımı benzeri işlemler ile yükümlülük transferi işlemlerinde; işlem tutarının, kamuya açıklanan son finansal tablolara göre varlık toplamına veya kamuya açıklanan son yıllık finansal tablolara göre oluşan hasılat tutarına ya da yönetim kurulu karar tarihinden önceki altı aylık günlük düzeltilmiş ağırlıklı ortalama fiyatların aritmetik ortalaması baz alınarak hesaplanacak şirket değerine olan oranının,

üyelerin çoğunluğunun onayının bulunmamasına rağmen genel kurul onayı alınması zorunluluğu aranmaksızın mümkündür. Ancak bu durumda bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun muhalefet gerekçesinin KAP'ta açıklanması ve yapılacak ilk genel kurulda gündeme madde eklenmesi suretiyle ortaklara konu hakkında bilgi verilmesi zorunludur.”

Böylece yatırım ortaklıklarının yönetim kurulu toplantılarında bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun kararlarının, önemli büyüklükteki işlemler hakkında, muhalefet yönünde olması halinde, bu muhalefetin gerekçelerinin GK toplantısında gündem maddesi olarak yer alması kuralı getirilerek SPK kuralıyla gündeme müdahale edilmesi sağlanmış olmaktadır.

b) Varlık ve hizmet satışı benzeri işlemlerde; işlem tutarının (varlığın net defter değerinin yüksek olması durumunda net defter değerinin), kamuya açıklanan son finansal tablolara göre varlık toplamına veya kamuya açıklanan son yıllık finansal tablolara göre oluşan hasılat tutarına (varlığın devri, kiraya verilmesi veya üzerinde aynı hak tesis edilmesi durumunda; son yıllık finansal tablolara göre söz konusu varlıktan elde edilen kârın, ortaklığın sürdürülen faaliyetler vergi öncesi kârına) (bankalar ve finansal kuruluşların olağan faaliyetlerinden kaynaklanan aynı hak tesisi hariç) ya da yönetim kurulu karar tarihinden önceki altı aylık günlük düzeltilmiş ağırlıklı ortalama fiyatların aritmetik ortalaması baz alınarak hesaplanacak şirket değerine olan oranının,

%10'dan fazla bir orana ulaşacak olması ya da bir faaliyetinin durdurulması durumlarında; söz konusu işlemlere ilişkin yönetim kurulu kararının icra edilebilmesi için bağımsız üyelerin çoğunluğunun onayının bulunması gerekir. Yönetim kurulu kararının katılanların oybirliği ile alınmaması durumunda, imzalı yönetim kurulu kararı ve muhalefet şerhi KAP'ta açıklanır.

Kiralama işlemlerinde ve/veya nakit akışlarının kesin olarak ayrıştırılabildiği diğer işlemlerde işlem tutarı olarak, yıllık toplam brüt kira gelir/giderlerinin ve/veya diğer gelir/giderlerin indirgenmiş nakit akışı yöntemine göre hesaplanan net bugünkü değeri dikkate alınır.

Bağımsız üyelerin çoğunluğunun işlemi onaylamaması halinde, bu durum işleme ilişkin yeterli bilgiyi içerecek şekilde KAP'ta duyurulur ve işlem genel kurul onayına sunulur. Genel kurul toplantılarında Kanununun 29 uncu maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen esaslara uyulur.

Bu fıkırada belirtilen esaslar çerçevesinde hesaplanan oranların negatif çıkması veya anlamlı olmayacak şekilde yüksek çıkması gibi sebeplerle uygulanabilirliğinin bulunmaması durumunda, söz konusu oran değerlendirme sırasında dikkate alınmaz ve bu durum yeterli açıklamayı içerecek şekilde KAP'ta açıklanır. Hasılatın %10 oranındaki kısmına isabet eden tutarın, toplam öz kaynakların binde ikisi oranındaki kısmına tekabül eden tutardan düşük olması halinde; hasılatı dayalı oran uygulanabilir olarak kabul edilmez.”

SONUÇ

Gündeme bağıllık ilkesi, anonim şirketlerde, pay sahiplerinin TTK ile sağlanan haklarını etkili bir şekilde kullanabilmelerine yardımcı olacak şekilde önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Gündeme bağıllık ilkesi, pay sahibinin bilgi alma hakkı ile doğrudan ilgisi dolayısıyla bu hakkın kullanılmasını kolaylaştıran ya da bundan pay sahibinin sağlayacağı faydayı artıran bir etki göstermektedir.

Pay sahibinin genel kurul toplantısına katılma hakkı, genel kurul toplantısında söz söyleme (konuşma ve öneride bulunma) hakkı, oy verme hakkı, yönetime katılma hakkı, inceleme hakkı ve özel denetçi tayinini isteme hakkı bakımından, bu hakların her biri için farklı sebeplerle ve şekillerde olarak, gündeme bağıllık ilkesinin etkisi ve önemi bulunmaktadır.

Ayrıca iptal davası açma hakkının kullanılması, genel kurul toplantı tutanağına kaydedilecek şekilde bir muhalefet şerhini zorunlu kılmakla, pay sahibinin bu hakkını doğru ve etkili bir şekilde kullanabilmesi için gündeme bağıllık ilkesinin etkisi ve önemi vardır. Zira gündeme bağıllık ilkesinin yokluğu ya da gevşek bir şekilde uygulanması halinde gündem konuları hakkında pay sahibinin yeterli hazırlık yapması ve tutanağa doğru bir şekilde muhalefet şerhi ekletmesi mümkün olmayabilecektir.

Eşit işlem ilkesi, şirketler hukukunun temel bir ilkesi olarak, şirket yönetimi tarafından her pay sahibine eşit şekilde davranılması gerekliliğine işaret eder. Bu özelliğinin gerçekleştirilmesi bakımından gündeme bağıllık ilkesi kilit bir öneme sahiptir. Genel kurul toplantısı pay sahiplerinin şirket işleri hakkında birlikte müzakere edebilecekleri ve karar alabilecekleri bir platform olarak, önceden duyurulan gündem konularına sıkı şekilde bağlı kalınmasını gerekli kılar. Aksi halde müzakere edilmesi için duyurulan konu yerine daha sonra yeniden belirlenen konunun müzakere edilmesi söz konusu olacak, bu da pay sahiplerinin hazırlıklı olmadıkları konuda müzakere yapılmasını gerektirecektir. Bu hazırlıksız gündem maddesi müzakeresi payın sağladığı hakların pay sahibi tarafından etkili bir şekilde kullanılmasını engeller olacaktır.

Gündeme bağıllık ilkesi pay sahipliği haklarının kullanılmasında kilit bir öneme sahiptir. Bu kapsamda bilgi alma hakkını kullanacak pay sahibi belirli

olmayan gündeme göre genel kurul toplantısında doğru ve yeterli bilgi talebinde bulunamayacaktır. Bu bilgi eksikliği, söz söyleme hakkı, oy hakkı ve yönetime katılma hakkı bakımından pay sahipliği haklarının etkili bir şekilde kullanılmasını engeller nitelikte olacaktır. Gündeme bağlılık ilkesi bu çerçevede pay sahipliği haklarının etkisini güçlendiren bir özellik arz etmektedir.

Gündeme bağlılık ilkesi ile ilgili olarak, TTK'da öngörülen istisnalar, pay sahipliği haklarının kullanılmasında durumun gerektirmesi halinde, gündeme bağlılık ilkesiyle sınırlanmadan hakkın geniş bir hareket alanı içinde kullanılmasını sağlayabilecektir. Bu kapsamda gündemde bir madde olarak duyurulmamış olsa da bilgi alma hakkı ile ilgili araçların gündeme bağlılık ilkesi kısıtına takılmadan genel kurul toplantısında serbestçe kullanılabilir olması bulunmaktadır. Pay sahiplerinin incelenmesini istedikleri belirli konularla ilgili olarak özel denetim isteme hakları da gündeme bağlılık kısıtı ile sınırlanmamıştır. Gündemde yer almasa bile haklı sebeplerin varlığı halinde mevcut yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmalarının müzakere edilebilmesi pay sahiplerinin yönetime katılma haklarını kullanabilmeleri bakımından gündeme bağlılık ilkesi ile sınırlanmadıklarını göstermektedir. Yıllık finansal tabloların görüşülmesine ilişkin gündem maddesinin varlığı halinde bunun yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması konusunun müzakere imkânını da başka bir koşul aranmaksızın sağlayacağı kuralı şirketin finansal performansı hakkında pay sahiplerinin hızlı müdahil olabilmelerini sağlar niteliktedir. Azlık pay sahiplerine tanınan gündeme madde eklenmesini isteme yetkisi de azlık pay sahiplerinin diğer pay sahiplerinin dikkatine sunmayı ve müzakere edilmesini istedikleri konuları gündeme aldırma imkânı vermektedir.

Gündemin pay sahiplerine ulaşması için TTK, muhtelif duyuru ve bildirim yöntemlerinin birlikte uygulanması gerektiğini düzenlemiştir. Böylece mümkün olan en yüksek sayıda pay sahibinin genel kurul toplantısına katılması için davet edilmiş olması sağlanacaktır. Pay sahipleri gündem konuları hakkında toplantı ve ilan günleri hariç en geç onbeş gün önceden bilgi sahibi olarak hazırlıklarını yapma imkânı bulacaklardır.

TTK'daki ilke ve kurallara ek olarak, Sermaye Piyasası Kanunu'nda ve bu Kanun kapsamında yapılan ikincil düzenlemelerde, halka açık şirketler bakımından, gündemin Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda ilan edilmesi yükümlülüğü de

öngörülerek daha etkili bir şekilde genel kurul toplantısına davet yolu benimsenmiş olmaktadır. Halka açık şirketlerde, Sermaye Piyasası Kurulu'na tanınan gündeme müdahale imkânları pay sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumak bakımından önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, gündeme bağlılık ilkesi, anonim şirketlerde pay sahiplerine tanınan eşitlik ilkesi başta olmak üzere genel olarak pay sahipliği haklarını destekleyici özellikleri ile temel bir ilke olarak değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

I. KİTAPLAR, MAKALELER ve TEZLER

- Arar, Kemal. *Kara Ticareti Şirketler Hukuku*. Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O., 1952.
- Arkan, Sabih. *Ticari İşletme Hukuku*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2015, Yirminci Bası.
- Arseven, Haydar. “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Kötüniyetli Açılan İptal Davasının Müeyyideleri”, *Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1978 içinde s. 277-287. (Kötüniyet)
- Arslanlı, Halil. “Anonim Şirketlerde Umumî Heyet”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. C. XXIV, S. 1-4, ss. 204-288. (Umumi Heyet)
- Ayan, Özge. *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.
- Ayoğlu, Tolga. “Önemli Miktarda Şirket Varlığının Satışında Genel Kurul Kararının Hukuki Niteliği”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 1, Haziran 2017, ss. 93-104.
- Bahtiyar, Mehmet. *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2001. (Anasözleşme)
- Bahtiyar, Mehmet. “Anonim Şirket Adına Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu”, *Prof. Dr. Seza Reisoğlu Armağanı*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2016, ss. 395-414. (Sorumluluk Davası)
- Biçer, Levent, Esra Hamamcıoğlu. “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı ve Uygulama Alanı (TTK m. 408/2-f)”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Haziran 2013, ss. 33-52.
- Bilge, Necip. *Hukuk Başlangıcı – Hukukun Temel Kavram ve Kurumları*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2012, 30. Bası. (Hukuk Başlangıcı)
- Bilgeç, Hakan. *Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2017. (İmtiyaz)
- Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku Dersleri*. Bursa: Dora Yayınları, 2018.
- Boğa, Serap. *Sermaye Piyasası Kanunu'na Tabi Anonim Ortaklıklarda Hisse Devri*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.
- Boztosun, Ayşe Odman. “Anonim Şirkette Genel Kurulun Çağrı Şekline Uyulmamasının Sonuçları”, *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2007, Birinci Cilt, s. 367-408. (Çağrı Şekli)
- Boztosun, N. Ayşe Odman. “Anonim Şirket Genel Kurullarından Önce, İlgili Pay Sahiplerine Hiç veya Usulüne Uygun Şekilde Davet Mektubu Gönderilmemesinin Hukukî Sonucu Nedir?” *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXIV 10-11 Aralık 2010*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2012,

- ss. 83-113. (*Davet Mektubu*)
- Bulut, Abdulkadir. *Anonim Şirket Elektronik Genel Kurul Uygulamasında Pay Sahiplerinin Bilgi Alma Hakkı*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2014.
- Cenkci, Esra. *Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi*. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Hayrettin Çağlar. *Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2010.
- Çamoğlu, Ersin. “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu”, *Prof. Dr. Şener Akyol’a Armağan*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2011, (*Sorumluluk*) ss. 407-417.
- Çamoğlu, Ersin. “Anonim Ortaklık Genel Kurulunun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı”, *Prof. Dr. Sabih ARKAN’a Armağan*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019, (*Toptan Satış*) ss. 329-340.
- Çelik, Aydın. *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2007.
- Demir, Evin Emine. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Bünyesinde Oluşturulan Komiteler*. Ankara: Adalet Yayınevi. 2016.
- Doğan, Beşir Fatih. *6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011. 2. Baskı.
- Dolu, Ali Murat. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık A.Ş., 2017.
- Dural, Mustafa ve Tufan Ögüz. *Türk Özel Hukuku - Cilt II - Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014, 15. Baskı.
- Erdem, H. Ercüment. “Türk Ticaret Kanunu’nun Anonim Şirketler Genel Kurulları için Getirdiği Yenilikler”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 9, Sayı:117 – 118, Mayıs - Haziran 2014, ss. 29-61. (*Yenilikler*)
- Eriş, Gönen. *Açıklamalı-İçtihatlı Ticarî İşletme ve Şirketler*, Ankara; Seçkin Yayıncılık, 2017, 3. Baskı, Cilt II.
- Günay, Gözde Engin. *Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda Özel Denetim*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018. (*Özel Denetim*)
- Güney, Necla Akdağ. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010. (*Sorumluluk*)
- Güney, Necla Akdağ. *Anonim Şirketlerde Kuruluş*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014. (*Kuruluş*)
- Güney, Necla Akdağ. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016, 2. Baskı. (*Yönetim Kurulu*)
- İhtiyar, Mustafa. *Sermaye Piyasası Hukukunda Kamuyu Aydınlatma İlkesi*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2006.
- İmregün, Oğuz. *Kara Ticaret Hukuku Dersleri*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2005.
- Karahan, Sami. *Ticarî İşletme Hukuku*. Konya: Mimoza Basım, Yayım ve Dağıtım,

- 2012, 23. Bası. (*İşletme*)
- Karahan, Sami, ed. *Şirketler Hukuku*. Konya: Mimoza Basım, Yayım ve Dağıtım, 2012. (*Şirketler*)
- Karamanlıoğlu, Argun. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Genel Kurul Toplantısında Temsili*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016.
- Karasu, Rauf. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 2, Aralık 2005, ss. 73-114 (*Bilgi Alma*)
- Karasu, Rauf. *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2015, 2. Baskı (*Emredici Hükümler*).
- Kaya, Arslan. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2001 (*Bilgi Alma*)
- Kaya, Mustafa İsmail. “Anonim Şirkette Tek Bir Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırması”, *Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2015, ss. 405-434.
- Kayar, İsmail. *Anonim Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler*. Konya: Mimoza Yayınları, 1997. (*Mali Durum*)
- Kayar, İsmail. “Yeni TTK’ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları”, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nu Beklerken”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı, Cilt: 18, Sayı: 2, 2012*, ss. 643-658. (*Borca Batıklık*)
- Kayar, İsmail. *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, 4. Baskı. (*Ticaret Hukuku*)
- Kendigelen, Abuzer. “Anonim Şirkette Çeşitli Sorunlar ve Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı”, *Hukukî Mütalaalar (Mahkeme Kararları ile Birlikte, Cilt XII: 2012-2013/1)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015, ss. 38-44. (*2012-2013/1*)
- Kendigelen, Abuzer. “Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Kapsamı / (Şirketin Önemli Miktarda Malvarlığının Devri)”, *Hukukî Mütalaalar (Mahkeme Kararları ile Birlikte, Cilt XIII: 2013/2)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015, ss. 234-249. (*2013/2*)
- Kendigelen, Abuzer. *Türk Ticaret Kanunu – Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016, 3. Bası. (*İlk Tespitler*)
- Kendigelen, Abuzer, İ. Çağrı Zengin, F. Pelin Tokcan, Numan S. Sönmez, Zehra Güney (Yayına Hazırlayanlar). *Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları (2015-2016)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Kervankıran, Emrullah. “Ön Şirket ve Hukukî Niteliği”, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nu Beklerken”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı, Cilt: 18, Sayı: 2, 2012*, ss. 349-369.
- Kırca, İsmail, Feyzan Hayal Şehirli Çelik, Çağlar Manavgat. *Anonim Şirketler Hukuku – Cilt 2/2 Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2017, 2. Bası (*Hükümsüzlük*).

- Manavgat, Çağlar. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasını Etkileyen Yönleri”, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Sempozyumu (27- 28 Mayıs 2005 günü Yeditepe Üniversitesi’nde düzenlenen Sempozyum’da sunulan tebliğler ve soru-cevap tutanakları), *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.2, S. 1, Yıl: 2005, ss. 523-551.
- Manavgat, Çağlar. “Ticaret Kanunu Hükümlerinin Halka Açık Anonim Ortaklıklara Uygulanması ve Sınırları”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXXI, S.2, 2013.
- Moroğlu, Erdoğan. *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*. İstanbul: XII Levha Yayıncılık, 2014, 7. Baskı. (*Hükümsüzlük*)
- Moroğlu, Erdoğan. *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*. İstanbul: XII Levha Yayıncılık, 2017, 8. Baskı. (*Hükümsüzlük 2017*)
- Moroğlu, Erdoğan. *Oy Sözleşmeleri*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015, 5. Baskı. (*Oy Sözleşmeleri*)
- Oğuzman, Kemal, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir. *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2015, 15. Baskı.
- Özdemir, Türkay ve İlhan Yiğit. “Anonim Şirket Genel Kurullarında Pay Sahibinin Temsili ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı”, *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2007, Birinci Cilt, ss. 433-466.
- Özdilek Ali Osman. *Anonim Şirketlerde Genel Kurullara Elektronik Ortamda Katılım*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Poroy, Reha. *Ticari İşletme Hukuku*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 1991. (*Ticari İşletme*)
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2007, 7. Bası. (*Ortaklıklar 2007*)
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, 12. Bası. (*Ortaklıklar 2010*)
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku I*, Yeniden Yazılmış 13. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014 (*Ortaklıklar I*)
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku I*, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 14. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019 (*Ortaklıklar I-2019*)
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku II*, Yeniden Yazılmış 13. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2017 (*Ortaklıklar II*)
- Poroy, Reha ve Hamdi Yasaman. *Ticari İşletme Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, 13. Bası. (*Poroy/Yasaman 2010*)
- Poroy, Reha ve Hamdi Yasaman. *Ticari İşletme Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012, 14. Bası. (*İşletme*)
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Güncellenmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi Ankara 2013 (*Şirketler*)
- Pulaşlı, Hasan. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Değerlendirilmesi ve Eleştirilen Hükümler”, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Sempozyumu (27- 28 Mayıs 2005 günü Yeditepe Üniversitesi’nde düzenlenen Sempozyum’da sunulan tebliğler ve soru-cevap tutanakları). *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.2, S. 1, Yıl:

- 2005, ss. 429-448 (*Sempozyum*).
- Pulaşlı, Hasan. “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2013, C. LXXI, S. 2, ss. 335-346 (*Sakatlık*).
- Pulaşlı, Hasan. “İsviçre Federal Mahkemesinin Yeni Kararları Işığında Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Özel Denetçi Atama İsteminin Değerlendirilmesi”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler-Tartışmalar, XXIX, 25 Aralık 2015*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2016, ss. 11-35.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt I – II – III*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, 3. Baskı (*Şerh*)
- Saka, Zafer. *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2004.
- Soykan, İsmail Cem. *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012.
- Şener, Oruç Hami. *Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Tekinalp, Ünal. *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011, 2. Bası (*Tek Kişi Ortaklığı*).
- Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku – Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014, 4. Bası (*Yeni Hukuk*).
- Teoman, Ömer. “Çağrısız Genel Kurulun Gündemine Oybirliği İle Madde Eklenmesi (YTK 416/II)” *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*. Sayı: 3, Eylül 2011, 5-13.
- Teoman, Ömer. *Tüm Makalelerim 1971-2001, Cilt I-II*. İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012, Makale 8.
- Turgut, Melis. *Borsaya Kote Anonim Ortaklıklarda Elektronik Genel Kurul*. İstanbul: XII Levha Yayıncılık, 2015.
- Türk, Hikmet Sami. “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler – Tartışmalar*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuk Araştırma Enstitüsü, 1984, ss. 179-203.
- Üçışık, Güzin, Aydın Çelik. *Anonim Ortaklıklar Hukuku Cilt I*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013 (*Anonim Ortaklık*).
- Üçışık, Güzin, Aydın Çelik. *Anonim Ortaklıkta Finansal Tablolar, Yedek Akçeler ve Kâr Dağıtımı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018. (*Finansal Tablolar*)
- Ülgen, Hüseyin, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, N. Füsün Nomer Ertan. *Ticari İşletme Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015. (*İşletme*)
- Ürgüplü, Mehmet. “Ticaret Kanununun 429. Maddesinin Gereği Olarak Anonim Ortaklık Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerin Tahvil Sahipleri Genel Kuruluna Uygulanması”, *Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1978 içinde ss. 677-690 (*Tahvil*).

- Yanlı, Veliye. *Sermaye Piyasası Hukuku Çerçevesinde Halka Açık Anonim Şirketler ve Kamunun Aydınlatılması*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2005, s. 95.
- Yavuz, Mustafa. “Anonim ve Limited Şirketlerde Ortakların Genel Kurul Gündemine Madde Ekletme Hakkı”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 96, Ağustos 2014, Sayfa: 114-117. (*Madde Ekletme*)
- Yayla, Ümit. *Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu Uyarınca Anonim Ortaklık Genel Kurulları – Elektronik Genel Kurullar*. İstanbul: XII Levha Yayıncılık, 2013.
- Yıldız, Şükrü. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2004. (*Eşit İşlem*)
- Yıldız, Şükrü. *Makalelerim 2018*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, 2. Baskı, ss. 855-868. (*Makalelerim*)
- Yılmaz, Asuman. Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Sicilinde Hukuki Görünüşe Güven (TTK m. 37), *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Cilt: 30, Sayı: 3, Eylül 2014 (*Görünüşe Güven*), s. 73.
- Yiğın, Ali. *Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mali Hukuk Anabilim Dalı, 1988 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Yiğit, İlhan. *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005. (*Sorunlar*)
- Yiğit, İlhan. “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, *Yürürlüğünün 5. Yılında Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu (Tebliğler ve Tartışmalar) 20 Ekim 2017*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, ss. 27-48. (*Hükümsüzlük*)

II. DİĞER KAYNAKLAR

- Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik*, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 28.11.2012 tarihli ve 28481 sayılı Resmî Gazete. (*GK Yönetmelik*)
- Ticaret Sicili Yönetmeliği*, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, 27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmî Gazete. (*Sicil Yönetmelik*)